Földes

Csia Lajos munkái.

I.kötet

1968.

Tartalomjegyzék.
/ I.kötethez/

	Oldal:
Hit	13
Karácsonyi visszapillantás adventre	18
Szerv,szervezés,a Szentirásban	2o
Világ	34
Pilátus és az igazság	34/a
A vér hatalma	37
Az itélet	4o
Ész,elme, megismerés, tudás /Bibl.lélektan/	45
Amit a m.kiadó Müller Gy.életleirásából kihagyott	76
Mennyország-Isten Országa Jézus Krisztus uralkodása	79
Az Istennek való odaadásról	81
Gyermeki lelkület	83
Hiszek a Szent Szellemben	87
Korszak vagy örökkévalóság	95
Hivő - nü-megoiznató - biztos	1o8
Helyreállitás és helyrenozás	111
Bizonyságtétel- igehirdetés	114
Megbocsátás és kiengesztelődés	117
Két nép	121
Ótestamentumi várás	123
Ó év - Uj év	127
Én vagyok Gábriel!	13o

o o o o o o o o o o

H I T.

A héber eredetiben a hit szót az emuná jelöli, mely az ámán igéből származik s ennek jelentése: támaszkodik. Ómén jelöli az ajtófélfát, melyre az ajtó támaszkodik. Ámán megbizhatót jelent. Ómen igazságot jelent, melyre támaszkodni lehet. Belőle származik az emeth: igazság szó és az ámén, vagy ámen, mely igazat, bizonyosat jelent. Neemán hüségeset, megbizhatót jelent, olyasmit, ami az embert nem hagyja el, nem csalja meg, ami megmarad. Bibliai felfogás szerint egy változatlan és megbizható van s ez a mindig ugyanaz Isten, Jahve! Aki és ami erre a változatlan Istenre vagy az Ő változatlan akaratára támaszkodik, az neemán, megbizható, hüséges. Tehát a szóban a támaszkodás, és pedig a Jahvéra való támaszkodás fontos. A görögben az emunának, mely hitbeli támaszkodást fejez ki, a pistis szó felel meg, mely hüséget, megbizhatóságot és hitet fejez ki. Mellékneve a pistos, mely hivet, megbizhatót, hivőt jelent. Csakhogy e szó eredete más, mint az emuná-é vagy neemán-é. A pistis a peithó: rábeszél igéből származik. A pistis tehát értelmi támaszkodást fejez ki. Mivel azonban a bibliai görög szavak értelmének megállapitásánál döntő szerepet játszik az a körülmény, hogy melyik ótestementumi héber szónak az utóda, ennélfogva az ujtestamentumi pistis értelmezésénél is a héber emuná értelmére kell visszamennünk. Sem pistis, sem emuná nem jelentenek hiszékenységet, azaz támasz, biztos alap nélküli elfogadását, szeszélyesen változó utánamondását egy ellenőrizhetetlen hirnek, vagy állitásnak; hanem mindkettő az örök, megbizható alapra, Jahvéra való támaszkodást, a Tőle való meggyőzetést fejez ki. Ezért a Szentirásban hit alatt csak Istenben vagy a Felkent Jézusban való hitet, a Rája támaszkodást lehet érteni s nem emberekre való támaszkodást, melyet a Szentirás a husra való támaszkodásnak nevez. Továbbá nem értelmi támaszkodásról van egyedül szó, sokkal inkább az akarati, elhatározó lelki müködésnek Istenre való támaszkodásáról. Ez a továbbiak során még igazolódik.

A hit természete.

A hitet a világban leginkább alacsonyabb fajtáju tudásként szokták felfogni s azért megvetik és mélyen a tudomány alá állitják. Láttuk, hogy a bibliai hit nem pusztán értelmi meggyőzetés, hanem akarati keresése valami szilárd alapnak, melyre az ember egész életét és földi létét rá épitheti. A sziklaalap, melyre Jézus szerint életünket épitenünk kell, nem mindig szembetünő; hogy megtaláljuk, le kell ásni utána: igy van ez a szellemi világban is. Az emberi általános gondolkodás a közbeszéd nem mutatják nekünk az örök szellemi kősziklát, Istent; Róla nem szokás beszélni; tudományban, müvészetben, politikában, társadalomépitésben nem szokás Istent és Isten szavát, Istennek Magáról tett kijelentését az épités alapjául ajánlani. A tudósok a vizsgálódások alapjául az emberi értelmet, a természetet, az anyagot, az érzékszervek észrevételeit szokták ajánlani; de nem Azt, aki mindezeket létrehozta s kigondolta. A müvészek beszélnek a szépről, de alatta sokszor a feltünőt, a külsőleg csillogót, a megromlott emberi izlést értik és valami gonosz varázslat a legtöbbször a szép helyébe a rutat, izléstelent, aljasat helyezi: az emberek vakon mennek utána. A politikusok az ingatag, elmuló, örökké változó erőviszonyokat tekintik számitásaik alapjának s mivel ezeket az erőviszonyokat körülbelül olyan nehéz biztosan megállapitani, mint az időjárási viszonyokat, azért munkájuk is csak a legrövidebb belátható időre használható és akkor is bizonytalanul. Mivel pedig a hamis istenek tisztelete és a bálványozás, amik ujabban személyi kultusznak neveznek, a politilában különös mértékben érvényesülnek, azért a politikusok a világ leghiszékenyebb, azaz a legalaptalanabbul hivő emberei. A társadalomépités a politika alkalmazása s azért az igazságtalanságnak s az azt nyomon követő elégedetlenségnek és nyomornak legkiáltobb példái sokszor a hivatásos

társadalomépitők szolgáltatják. A bibliai hit az Istenből indul ki: ráépiti nézeteit, cselekvéseit. Ez Jézus szerint az a kőszikla alap, amelyre épitett ház a legerősebb viharok pusztitását is kibirja. A bibliai hit természete tehát a szilárdság és biztonság, mely olyan mértékü, amily mértékben a hit alapja Isten és Isten szava. I.Kor.13,13-ban az olvassuk, hogy mig ismeret / tudomány/ eltöröltetik, ahnak a hit a szeretettel és reménységgel együtt megmarad. I.Kor.15,14.17 szerint üres, hiábavaló az olyan hit, melynek nem isteni, rendithetetlen tény képezi alapját, mint Jézus feltámadása. Feltünő, hogy a világ ezzel a ténnyel sohasem számol, legfeljebb gyermekek iskolai hittanulmányának hagyja meg, mint egy mesét, melynek szép tanulságai vannak a feltünő, hogy az egyházak, közösségek igehirdetésének ugyan tárgya,de az igehirdető életének a legritkább esetben alapja. Nyilván az egyházak és igehirdetők hite körül valami baj van. Épen ily kevéssé képezi a való élet alapját a szent Szellem kitöltetése vagy Jézus eljövetelének, földi uralkodásának igérete, Mindezek erkölcsi oktatások és eszmemenetek alapjai, de nem a gyakorlati élet számottevő tényezői; tehát csak észhit, de nem cselekvő hitnek tárgyai. A hit természetéhez tartozik, hogy benne bizakodás legyen / Ef 3,12/ s ez a bizakodás arra indit, hogy kéréseinkkel Istenhez járuljunk és kéréseink teljesültét komolyan várjuk. Jakabnál nem meddő teológiai vitakérdés volt,hogy a hittel párosulniok kell a cselekvésnek, tetteknek, vagy elég az a meddő tétlen hit, mely magát a templomban vagy az összejöveteli helyiségben éli ki és pusztán elmélet marad. Jakab a hit nyomán erős cselekvő élet kifejlődését várja, mely oly tettekben jelentkezik, amelyek annak a biztos számitásnak következményei, hogy Isten van a világon, Isten müködik a világban, Isten egyszer itélni fog és megjutalmazza vagy megtorolja az emberek cselekedeteit, hogy Jézus szeretete olyan utat jelölt ki ebben a világban, melyen a hivőnek is el kell indulnia." A hitet ne tartsátok személyválogatásban!" " Ha valaki azt mondja/ azaz elméletben állitja/, hogy hite van, de tettei nincsenek / azaz a hit gyakorlati következtetéseit nem vonja le,/ azt vajjon megmenti-e hite? / Jak.2,1.14/.

A hitnek és tetteknek ez a viszonya világitja meg a <u>hit által való megigazulás</u> lényegét. A megigazulást sokan egyszerü birói cselekvésnek nézik, sokan, mely abból áll, hogy Isten önkényesen, a valóság ellenére igazságosnak jelenti ki az igazságtalan embert azért, mert Őt arra méltatja, hogy neki igazat ad. Jakab azonban rámutat, hogy a hit, ha tettek nem követik, hatástalan marad. A görögben az argos szó áll,mely / aergos/ munkátalant jelent/ Jk 2,2o/" Látod, hogy a hit a tettekkel együtt munkál; hogy a tettekből kifolyólag jut el a hit céljához."/22 v/ Ebből az következik, hogy a hit, mely egyszerü vélemény, itélet marad s nem alakitja át az életet, nem válik cselekedetekké,nyomtalanul,hatás nélkül elmulik s igy szabaditás sem követi, tehát a hivőre nézve teljesen haszontalan. Isten bizonyos célt / telos/ tüzött a hit elé s ha ehhez a célhoz, az élet megigazitásához, nem jut el a hit, akkor üres, céltalan, haszontalan. Luther Mártonnak egyik rövidlátása volt, hogy a hitnek ezt a természetét nem hangsulyozta ki. Pált és Jakabot a hit és tettek viszonyával kapcsolatban ellentéteknek szokás feltüntetni s Luther is e hamis látásnak hódolt. Pedig Pál nem kevesebbet mond a tettek fontosságára nézve, mint Jakab, hanem többet.Gl.5,6-ban világosan mondja az apostol, hogy az emberi tehetetlenséggel szemben, melyen sem az nem változtat, hogy az ember a körülmetélkedés jelét felveszi, sem az, ha fel nem veszi, csak a hitnek van ereje /ischüei/, annak a hitnek, amely a szeretet utján munkálkodik, azaz cselekszik. Pál és Jakab között tehát nincs ellentmondás. A hitnek a cselekvés utjára kell lépnie és nem maradhat tétlen / argos/s ha a cselekvést megpróbálja, azonnal tapasztalni fogja, hogy ereje van.A megigazulás tehát melyet a hit alapján elér az ember, nem elméleti, nem puszta birói itélet, hanem munkálkodó, tettekben nyilatkozó, vagyis a hitnek ereje van, mely az emberi életet önzőből szerető, másokért élő életté tudja alakitani. Isten nem azért " menti föl" a gonosztevőt, hogy tovább is

gonosztevő legyen, hanem azért, hogy uj életet éljen, melyre a hit adja az erőt.

Ámde nem mindenféle hitnek van ereje, hanem csak az egészséges hitnek/ Tt.1,13 2,2/, helyesebben az egészségessé tevő hitnek. Az egészséges hitnek jellemzője, hogy az igazsághoz rakaszkodik s nem engedi abból kiforgatni magát. /Tt 1,14/,hanem kételkedés nélkül / Jk 1,6/ és szilárdan / R 4,16/ áll benne. Nagyon fontos a hit keletkezése, hogy milyen szivben üt tanyát s hogyan indul meg.

Hogyan szerezhetünk egészséges hitet?

Az eddigiekből azt láttuk, hogy a hit nem alacsonyabb fajtáju tudás, hanem Istenre való támaszkodás, vagy a bizalomnak olyan viszonya Istennel, amelyben az ember magát Isten rendelkezésére által adja, Isten pedig az emberben elkezdi munkálni az igazságot, a szent életet s az ember pedig ennek nem áll ellen.A Szentirás több helyen beszél a hit= engedelmességéről/ R 1,5 16,26/ s ez a kifejezés mutatja, hogy nem értelmi elfogadást követel tőlünk Isten, hanem akaratunknak Isten akarata alá való hivő alávetését. Az evangélium hirdetésének célja nemcsak az, hogy az embereket Isten megvigasztalja, hanem az is, hogy őket engedetlenekből engedelmessekké tegye azáltal, hogy nem a törvény rideg követelésével állitja őket szembe, hanem egy szerető Istennel, ki értünk a legnagyobb áldozatot hozta, amely hozható: a legdrágábbat adta halálra, a legtisztábbat vétekké tette. A hit egészséges megszületésének forrása tehát a hirdetett evangélium, az ige, az Irás, mely ezt az evangéliumot tartalmazza. Világos tehát, hogy nemcsak az akaratnak,hanem az értelemnek, az elmének is meg kell hódolnia, de nem azzal,hogy egy képtelennek és hihetetlennek látszó hittételt az ember elfogadjon s aláirjon, hanem azzal, hogy az emberi rövidlátó értelem rábizza magát az isteni mindentudásra, bölcsességre. Az értelemnek sem tantételekkel van hát dolga, hanem egy nagy, bölcs Személlyel, ki méltó arra, hogy az ember Elötte meghódoljon. Az evangélium-hirdetőnek a hitetlent nem tantételekhez, hanem egy élő, csodálatos Személyhez, Istenhez kell vezetnie; hogy ne az emberi véleménynek, a tantételnek adjon hitelt, hanem Isten elött meghajoljon értelmével és akaratával.

Világos tehát, hogy a hitnek nem az egyházi hitvallások iránt kell fölkelnie, hanem Isten iránt. Pál erősen hangoztatja, hogy amikor Korinthusban az igét hirdette, nem rábeszélni akarta a korintusiakat/I Ko 2,5/. A hitvallás és dogma az isteni igazságnak az emberi bölcsességtől megformált kifejezése: Pál épen az emberi bölcsesség hatásától féltette hallgatóit. Emiatt egyszer nem is ment el Korintusba, hogy ne emberi hatás alatt határozzanak a korintusiak/II Ko 1,24/: Pál nem akart uralkodni az emberek hitén. Pedig ez az uralkodni akarás igen gyakori jelenség! Modern evangélistáknak az a szokása tehát, amellyel hallgatóikat minden áron rá akarják beszélni arra, hogy higyjenek az evégre az értelmi rábeszélő képességnek minden szónoki fegyverét, minden érzelemre hatást, a szuggesztiónak erőltetését is felhasználják, igen káros és eredménye mindig az, hogy egészségtelen, életképtelen hit születik, mely rendesen rövid idő alatt el is hal. Pál nem alkalmazott más hatást mint azt, hogy megmutatta a hitét s ebből a megmutatott hitből szellemi hatás áradt ki, mely azonban nem Pál szuggesztiv emberi szellemisége volt, hanem a benne a hitében müködő isteni Szellem s ez a Szellem áradt át hitből hitbe, hivőből a hivőbe!/II Ko 4,13/. Minden evangéliumhirdetésnek ez az egyetlen egészséges módja! Tehát a hit hallásból van; de csak akkor kél föl, ha a hallgató nem az embert hallja, hanem a rajta keresztül beszélő isteni Szellemet. Van " hit Szelleme", mely egyik embert szólásra, a másik embert meghallgatásra kényszerit: az igazi hitből folyik, hogy az ember beszéljen róla.

A hit egészséges voltához azonban nem tartozik hozzá a vallásos szertartás felvétele. Ábrahám nem körülmetélt, hanem körülmetéletlen állapotában lett hivővé s ezzel atyja lett a körülmetéletleneknek is. / R 4,9/.Ahhoz, hogy őszintén, egészségesen higyjünk, sem a gyermekkorban, sem a felnőtt korban végrehajtott keresztség,lelocsolás, vagy

bemerités nem szükséges. Bizonyságtétel végett a hivő végrehajtja esetleg magán, de a bemeritésnek és körülmetélésnek a bizonyságtételnél van szerepe, nem a hivésnél. Ábranám csak utólag kapta a körülmetélés jelét, soká azután, hogy hivővé lett igy a körülmetélés a hitnek jelévé, jelzőjévé, azaz tanuságtételévé lett/R 4,11/.

A hit hallásból van " hát / R.lo,17/, de nem az ember meghallásából, hanem az emberen-át szóló Isten meghallásából! A hittel együtt Krisztus Maga költözik be szivembe s ez a bennünk lakást vevő Krisztus ugy átalakit minden hivőt, hogy azokból uj nép lesz. Olyan nép, amelynek tagjai egymást azelőtt nem is ösmerték.Távollevő, egymás nyelvét nem beszélő népek fiai egy nemzetté, sőt egy családdá válnak, ugyhogy Pál Gl. 6,lo ben " hitünk cselédjeinek" azaz családtagjainak nevezi őket. Mivel mindannyit a hit az élő Krisztussal összeköti / Gl 2,2o/, azért mind a Krisztus képére alakulnak át a tényleg egy néppé lesznek, mely népet Ábrahám fiainak is nevezhetünk, mert mind, ugy hittek, mint Ábrahám/Gl 3,7/.

Az egészséges hit megszületésének első s legfőbb feltétele tehát az, hogy ne embereknél, hanem magánál az élő és szent Szellemének hatalmával az embereken át beszélő Krisztusnál szerezzük be! Amikor meglátjuk és elfogadjuk, hogy Maga Isten szólott hozzánk Ő érintette meg szivünket, Ő gyujtotta meg bennünk világosságát, akkor a keletkező hit által Benne verünk gyökeret s ez a gyökér nem az igehirdetőbe jut, hanem Krisztusba és uj életre támadunk fel az Ő feltámadásának ereje által/ Kl.2,7 és 12/. Az ujonnanszületés / szellemi feltámadás/ eszerint tudatos nem az isteni munkára vonatkozik, amelyet Isten titokteljesen végez bennünk, hanem az Isten megismerésére, Krisztus felismerésére. Tudjuk, hogy Ő a mienk ahogy mi az Övéi vagyunk: ez a tudás hit; nem valami alacsonyabb értékü tudás, hanem a legmagasabb értékü, mely számunkra lehetséges és ebből a tudásból születik az élet, lesz a szellemi feltámadás. Ez a hit azonban maga is isteni ajándék / Ef 6,23/, mert a hit Szellemének belénk árasztásával adja Isten. Ebben az alakjában nem mindenkor hirdettetett a hit a világon, hanem egyszer a törvény által való összezáratás utján " eljött" a hit a világra / Gl 3,23/. Mielőtt eljött volna, jövendölésekben, jelképben azelőtt is itt volt a hit, de homálytól elfedve volt. Mert Ábrahám nemcsak hitt a mi hitünkkel, hanem a hivők és pedig az ujszövetségi hivők atyja is lett! Ujonnanszületés tehát azóta van és volt ebben a világban, amióta jövendölésképpen vagy jelképekben Krisztus hirdettetik e világban.

Vajjon a hit mindenestől fogva Isten ajándéka s az embernek semmi szerepe nincs a hit megszületésénél, vagy az ember is ad valamit a hithez a magáéból s igy a hit megszületése Istennek és az embernek közös munkája? Ezekre a kérdésekre a Szentirás és a tapasztalás alapján nem nehéz pontos választ adni. Bennünk semmi jó nincs; a bizalom, a hit lényege, egészen kipusztult belőlünk, ugyhogy a hit megszületésénél emberi érdem, emberi jóság nem kereskehtő. Ez azonban nem jelenti, hogy az emberi akarat munkájára a hit keletkezésénél nincs szükség; sőt enélkül a hit nem is állhat elő. Mikor a négy embertől a háztetőn át leeresztett gutaütöttet az Ur meggyógyitotta, vajjon a gyógyuláshoz hány részben járult hozzá az Ur s hány részben a beteg? Az Ur loo%-kal, a beteg semmivel. És mégis hozzájárult valamivel a beteg! Mikor Jézus azt mondta: Kelj fel! a beteg fölkelt; ha azt nem tette volna, nem gyógyult volna meg. A hit keletkezésénél is igy vagyunk. Isten a maga szeretetével hozzánk lép s ezt a szeretetet felajánlja. Ez a szeretet megérint bennünket s ha vissza nem utasitjuk, elkezd bennünk hatni, munkálkodni.Bennünk nem volt bizalom, Isten szeretete ébresztette fel.

De ha akkor nem kezdtünk volna bizni, mikor megértettük, hogy Isten bizik bennünk, soha hitre nem jutottunk volna! Akarnunk kell hinni s akkor a hit szivárog, csorog, ömlik belénk; elöbb kevés, aztán mindig több, végül árként ragad magával." Akinek van / azaz az adottat elfogadja s felhasználja/, annak adatik; akinek nincs, vagyis nem nyul azért, amit nyujtanak neki/, attól az is elvétetik, amije van/ azaz a felkinált alkalom/! " A bizalmat ugy szivjuk Istenből mint az oxigént a levegőből; azzal a különbséggel, hogy a tüdő tudattalanul végezi munkáját, de a sziv tudatosan. Bizalmat, hitet lélegezni be annyit jelent, mint Istent keresni. " Keresd az igazságosságot, hitet, szeretetet, békességet!" az az szivd magadba mindezeket az Istennel való érintkezésben / II Tim 2,22/. Nézzük az Urat, megkivánjuk Őt s mig kérőleg fordulunk felfelé, Jézus belénk költözik; mi valósággal felszivjuk, megesszük Őt / Hb 12,2 II.Ko 3,18/ De Ő nem látomásként száll csupán belénk, hanem tudatos, személyes, átalakitó, ujonnan teremtő Istenként is, aki hitünk elkezdője és bevégezője! Nekünk meg nemcsak vágyódnunk kell Utána, hanem ha belénk költözött s utitársunkká lett, Vele, Utána kell mennünk, követnünk Őt, ahogy Őt az Irásban, vagy a bizonyságtevők életében felismerjük / II Tim 3,1o,15/.

A hitet nem egyszersmindenkorra kapjuk meg, ugyhogy a belénk helyezett bizalommennyiség magától nő, szaporodik s fenntartja magát; hanem ugy kapjuk, mint az életet, a levegőt, a táplálékot: állandóan szünet nélkül kell kapnunk; mert ha nem lélegezzük be állandóan Isten bizalmát, Jézusnak hitét, elfogy bennünk, kiapad s mi megüresedünk, elhalunk. Ezt ugy fejezi ki Pál, hogy meg kell"maradnunk a hitben" / Kl 1,23/, azaz a hit, a bizalom beszivásában. Meg is kell védenünk azt, harcolnunk kell érte, ha meg akarjuk tartani / Fl 1,27; I.Tm 6,12 Ellenség fenyegeti a hitet: a hazugság, a tettetés, a szinlelés, a gonosz törekvésekkel való összekeveredés, a jó mag közé vetett gyom. Szivünket tisztán kell tartanunk, mert másként egészséges hit nem fejlődik bennünk, hanem csak valami beteges fertőzött hiszékenység önáltatás. Csak jó lelkiismeret mellett születik egészséges, őszinte bizalom; rossz lelkiismeretü ember nem kivánja az Istennel való bizalmas érintkezést / I.Tm 3,9 1,5 /. Csak képmutatástól mentes, őszinte egyenes szivben jelenti ki Magát az Ur; a képmutató ember hite is tetetett, valótlan, halálra itélt / I.Tm 1,5 II Tm 1,5/. Mikor Jakab arra szólit fel, hogy kételkedés nélkül hittel imádkozzunk, akkor azt akarja ezzel mondani, hogy vessük ki szivünkből azokat a befolyásoló okokat, amelyek szivünket ingóvá, kételkedővé teszik / Jk 1,6/. A hit jelleme a szilárdság/ R 4,16/.

<u>A hit hatása, következményei.</u>

A Héberekhez irt levél a hitnek csodálatos hatásáról számol be: a hivő emberek egyszerre akaró, cselekvő emberekké lesznek. A 11. fejezet hosszu sorban beszéli el azoknak történetét, akikat a hit különböző csodálatos és nagy tettek végrehajtására inditott. Pedig éppen azzal vádolják a hit apostolait, hogy cselekvő akarásuktól fosztják meg az embereket. Pontosan az ellenkezője történik: a hivő ember egyszerre elhagyja tétlenségét és cselekedni kezd! Ábel áldozatot visz Istennek, mert hiszi, hogy Isten kegyelmébe fogadta, Kain csak immel-ámmal utánozza s áldozata inkább dicsekvés, mezőgazdasági kiállitás a termés eredményeiből. Ábel áldozatának célja az engesztelés. Ábrahám, mihelyt hisz, ott hagyja hazáját s elindul, hogy uj hazába költözzék. Mire képes a hit ? Ábrahám áldozatul viszi az igéret fiát Istennek, rudva, hogy vissza kell kapnia tőle. Csak a teljes és minden emberit félrszoritó hit tette képessé erre a lépésre! Jákób,József áldásaikban igéretekkel halmozzák el

gyermekeiket s ezzel ujabb cselekvésre inditják őket. Ime a hit állandó cselekvésre indit. József rendelkezett, hogy mi történjék csontjaival. Mikor a faraó halálra itélt minden született héber fiut, Mózest szülei el merik rejteni. Mózes ott meri hagyni a faraó leányának fényes udvarát s odaáll rabszolga-népe mellé, mert hiszi hogy Isten meg fogja menteni. Elhagyja Egyiptomot népével együtt, noha tudja, mily dühös emiatt a király. Elrendeli a pászkát, népe szabadulását várva tőle. Népét neki vezeti a Vers tengernek. Ráháb el meri rejteni a héber kémeket. Józsué neki fog Jerikó ostromának fegyver alkalmazása nélkül. Mások királyságokat küzdöttek le, igazságos nagy tetteket hajtottak végre; ugy viselkedtek, mintha már kezükben volnának az igéretek, pedig azok a messze jövő méhében voltak még rejtve / Hb. 11,4 8, 9, 17, 2o, 22-24 és 27/, / 28-31 33, 39 /. Amig az ember magára van hagyatva, tétlen marad, nem mer elindulni, mert nincs miből fedeznie vállalkozása költségeit; de ha az embernek erszényében ott vannak Isten igéretei, a tiszta szellemvilágnak ez a valutája, mely a sátántól megrontott embervilágban értéktelen, akkor a szellemvilág segitségével számolva, egyszerre cselekvő kedvüvé válik az ember. A hivéssel indult meg az igazán tevékeny emberi élet. S a hit olyan, mint a mustármag: mikor elvetik a szivben, igen kicsiny; de megnövekszik, mint a mustárbokor. Miért ne cselekednék a hivő, mikor hitével kiszárithatja a fügefát és hegyeket a tengerbe parancsolhat!/Mt 21,21 17,2o/ A hivő nyugodtan megy a halálba is / Hb 11,13/!

A hit nemcsak cselekvésre indit; más hatásai is vannak az emberi lélekre és az emberi sors alakulására. A hit csakugyan hat, munkákodik az emberi lélekben épen ugy, mint az emberen által/ I Tesz 1,3 De az, hogy a " hit munkálkodik", csak kép: a cselekvőt és annak eszközét cseréli fel a metonimikus hasonlat, mert a munkálkodó Istennek szent Szelleme, ki csak akkor képes munkálkodni az emberi lelken, ha azt a hitnek szellemi baktérium-telepe az égi hatások befogadására alkalmas talajjá tette. Ne felejtsük soha, hogy nem egy magában nem is létező tulajdonság hat, hanem a tulajdonságot is munkáló és utkészitésre felhasználó Isten. Mint ahogy Keresztelő János jött Jézus előtt, hogy a bünbánat és hit fölkeltésével Jézus befogadására előkészitse az emberi lélek talaját: ugy kell jönnie a Szellem minden munkája előtt a hitnek s amit a Szellem azután véghez visz, ugy tünik fel, mint a hit munkája, pedig csak az a Szellem hat tovább, aki a hitet is létrehozta. Ott, ahol hit van, Isten Szelleme szabaditást, gyógyitást, tisztitást, megigazitást, megszilárditást, felerősitést állhatatosságot munkálhat, bocsánatot adhat, vagyis a megbocsátás boldog bizonyosságát ébresztheti a lélekben.

De hát milyen hatással van is a hit az emberi lélekre? Mit tesz vele, hogy egyszerre alkalmassá válik arra, hogy Isten a Maga kegyelmét rája öntse? A vérfolyásos asszonyban / Mt 9,22/, a jerikói vakban / Mk. 1o,52/, a Jézus lábát könnyeivel öntöző parázna nőben/Luk 7,5o/, a pokhosban/ Luk 17,19/, a templom kapujában ülő sántában / Csel 3,16/ micsoda változás ment végbe, hogy Isten megmutathatta rajtuk dicsőségét s hogy az Ur elébe helyezte őket a názáreti büszke népnek, a farizeusoknak és irástudóknak, a papoknak és főpapoknak s mig ezeket segitség nélkül hagyta, addig ama földhöz ragadtakat arról biztositotta, hogy a " hitük megszabaditotta őket", hogy Isten visszaadta épségüket? A felelet igen egyszerü erre a kérdésre: a bizalom, a bizalomtól felszabaditott vágy rá tapasztotta a szenvedő lelket a szabaditó Istenre s létrehozta azt az összeköttetést, melyen át a gyógyitó erő átáromalhatott az Orvosból a betegbe. Mikor a hit bizalma Istenhez tapaszt, akkor elfordit és elszakasztx attól, ami igér , de nem ád gyógyulást, a világ haszontalanságaitól, hazug igéreteitől.

A hit várakozóvá tesz, Isten-váróvá! Ne feledjük, hogy az ember azáltal került a gonosz hatalma alá, hogy hitt neki s megkivánta azt, amit a sátán elfogyasztásra kivánatosnak mondott. Ha az ember Istennek hisz, már elfordult a kisértőtől s az első lépést megtette Istennel való viszonyának helyreállitására. Ha az ember sorsa felől határozni nem tudó, személytelen lény volna, mint az állat, akkor egészen mindegy volna, hogy akarja-e Isten segitségét vagy nem. De az embernek képessége van az Istentől kapott épséget Isten ellen forditani a lázadás szolgálatába állitani s Istennek nem szándéka a jó, a rend, az igazságosság elleni lázadást erősiteni. Minelyt igazságossága, méltányossága s jogérzete megengedi, azonnal megvonja a hatalmat, a működési képességet a gonosztól. Ezért olyan fontos, hogy az ember hitével megmutassa, hogy amit majd Istentől kapni fog, azt Isten szolgálatában használja fel. Hit nem ébred olyanban, akinek gonosz szándéka van az elérendő isteni segitséggel. A hit a tiszta szándéku emberek privilégiuma, mert a rosszszándéku ember nem bizik abban, akivel szemben rossz szándékai vannak. Meg akarja csalni, ki akarja használni; de éppen azért nem bizik benne. S mégha ébred is benne valami, amit hitnek neveznek, az csak az értelem szánalmas délibábja, csalóka önszuggesszió, szánalmas utána-mondása annak, amit más mond, de amiről őt szive nem győzte meg. Isten pedig látja a sziveteket s nem bizza Magát olyanokra, akik ajakkal, ésszel hisznek, de nem szivből, azaz nem a lélek teljes odaadásával. Csak figyeljük meg azok hitét, akiknek Jézus azt mondta: " Hited megszabaditott!", s látni fogjuk, hogy ezek közeledésében az egész ember ott volt. Volt-e álnokság a vérfolyásos asszonyban, ki remegve vallotta be, amit tikolni szeretett volna?! Nem volt-e az egész ember benne s felső ruháját eldobó jerikói vakban, amikor Jézus hivásának engedelmeskedett? Nem Maga Jézus tesz-e tanuságot a vétkező asszony szeretete mellett, ki könnyével öntőzte, hajával törölgette az Ur hátra nyujtott lábát? Hát a hálát adni visszatérő samaritánus bőrpoklos nem hozta e visszsza egész szivét az Urnak? A többi csak gyügyitást kapott, de nem megszabaditást! S a sánta boldog ugrándozása nem árulja-e el, hogy egész szivét betöltötte a hálás öröm? Mindeniknél az egész szivet forditotta az Ur felé a befogadott bizalom!

Mikor Csel 15,9 a nemzetekről azt mondja, hogy Isten a hittel megtisztitotta megtérőik szivét, ezzel azt akarja mondani, hogy az Istenhez fordulás gondolata minden más szándékot kiüzött onnan. Amikor az apostol távozása után a megtérőkben a hit tovább hatott és szilárditotta őket az Urban, akkor ez a tovább dolgozó hit azt bizonyitotta, hogy bizalmuk nem egy napra szólt csak, a sziv odaadása teljes volt./ Cs. 16,5/. Nem ugyanazt igazolta-e Pál megtérése, mely hitét követte, melyet Isten bocsánatra és a szentek között örök rész nyerésére tartott méltónak?/ Cs. 26,18/. Az őszinte s egész szivvel elfogadott hit azaz a másikban megbizó hüség az egész embert megforditja s korábbi irányával ellenkező irányban inditja el. Ezt a mindennel leszámoló irányváltozást, mutatja / R 10,8-ban/ a sziv hitét kisérő bizonyságtevő száj, mert a bizonyságtétel már állásfoglalás a sátánnal s hiveivel szemben. Pálnál ez azonnal bekövetkezett, azután, hogy hitt a vétkeit megbócstó és Őt szentjei közé fogadó Mázáretiben. Mikor Pál a hitről Ef.2,8-ban ugy emlékezik meg, hogy az Isten kegyelmét hozza alá, tehát ingyen bocsánatát, akkor ezzel, minden emberi dicsőségről lemondott a megtérés körül. Ugyanezt mondja Gal 5,6 mely szerint annak, amit az ember tesz, nincs ereje, sem a körülmetélésnek, sem annak elhagyásának, hanem csak a hitnek, mely a szeretet által munkálkodik, azáltal a szeretet által, mely szintén Isten ajándéka, bennünk, s nem magunkból termeljük ki. A hit tehát az ember teljes gyengeségének, tehetetlenségének elismerés

rése s amikor hivők egymássalszóban, vagy levél által találkoznak olyankor egymás hite által, azaz egymás tehetetlenségének elismerése által kapnak buzditást, intést arra, hogy az önmaguk megtagadásának ezen az utján megmaradjanak/ R 1,12/. Ha az Ur utján hit által lehet megállani, akkor ez azt jelenti, hogy a hivőt nem saját ereje tartja, hanem valaki megtámasztja őt / II.Ko 1,24/.Láttuk hinni héberül támaszkodást jelent. Ha pedig valaki mankóval jelenik meg az ál-egészségesek között, akkor ez a támaszkodása már kivetette őt a saját erejükre a jóságukra büszke világi emberek közül.Igy ugyan furcsán hat János apostolnak az a kijelentése, hogy hitünk az a győzelem, mely meggyőzte a világot/ 1.Ján 5,4/; de érthetővé válik, ha a győzelem pálmáját nem a magunk dicsőségére akarjuk viselni, hanem Az iránt való hódolatunkat fejezzük ki vele,aki által a szabaditás a földre érkezik Ján 1,7,9-1o/. Természetes,hogy az Istenre támaszkodás nem akadályozza meg Isten munkáját bennem, hogy a törvény követelése bennem beteljesedjék; ellenkezőleg, lehetővé teszi, hogy a törvény igazsága megvalósuljon bennünk és általunk / R 3,31/. A hit tehát odahat, hogy a megigazulás ne értéktelen szó, hanem tényleges valóság legyen életemben/R 3,26/. S nem természetes-é, hogy a hit hatása a beteg, fáradt testre is kiterjed; hogy a hittel elmondott könyörgés megszabaditja sátán kezéből a fáradó ember testét is? / Jk 5,15/.

A hittel az ember kiemelkedik ebből a világból és áthelyeződik egy másik világba; abba a másik - szellemi, láthatatlan - világban Istenre, mint fundamentumra épiti fel uj életét. Ez az átemelődés nem az ember müve; nem valami lélektorna, önszuggesztió; hanem Isten müve, a szent Szellem hatása, aki a hitet azaz bizalmat is felébreszti szivünkben. A hitet horgonnyal szokták jelképezni s nem ok nélkül, mert csakugyan olyan, mint egy nekünk idegen elembe alábocsátott kapaszkodó szerszám, amelyhez életünket odakötjük, ugyhogy életünk nem evilág változó hullámzásától függ, hanem biztosabb alaphoz van kötve. A horgony hasonlat azonban azért nem teljes, mert a horgonyt a hajosók vetik ki, holott a hit támaszát, tehát azt az elemet, amelyben a horgony megkapaszkodik, a láthatatlan világ által küldi hozzánk s a hivőben helyezi el: ez a bennünk lakó Krisztus! A horgonyt tehát saját belsőnkbe vetjük, amelyben valami örökké való lakik ettől a pillanattól fogva, hogy hittünk. A világ fia nem ismeri ezt a tünemányt; de akiben valósággá lett, az tudja, hogy nincs messze tőlünk az isteni beszéd, szájunkban és szivünkben van az / R 9,8/, vagyis hozzájárulásunk nélkül állandóan adatik nekünk, mint szó s mint gondolat. A hivő emberben bent lakik az élő ige s ez az a sziklatalaj, amelyben lelkünk horgonya nyugoszik. Igy sajátságos jelenség áll elő; a sziv hite, mely láthatatlan alapra támaszkodik, maga is alappá lesz, melyen egy élet épül fel: ez az alap a bennünk lakó Ige, az állandóan kapott isteni világosság,melynek próbája, ellenőre a leirt Ige, a szent Irás. Nem magamban,saját látásomban hiszek, hanem a hüséges Istenben, ki megigérte, hogy a Tőle hittel kérőnek mindig szemrehányás nélkül, tehát az Atya és Fiu közti bizalomban, fog adni égi világosságot, isteni vezetést. A fiui bizalom alapján bennünk lakó Isten azonban megint csak alappá, fundamentummá lesz bennünk s ezen a fundamentumon épül föl a keresztyén élet. Hogy áll hát a dolog? A hit lenyul az örökkévalóságba s ott alapot talál; felhozza ezt az alapot az emberi szellembe s ott egy uj, második alapot teremt, melyre a hit ujra épiteni kezd. Mivel az örökkévalóságból az emberbe a hit által jutott az alap, ezért ez a bennünk lévő alap a hit nevét viseli, holott nem az emberi tényked és, nem az emberi gondolat, indulat, bizalom az igazi alap, hanem a hivőben lakó Isten, a bennünk sátorozó Krisztus.

Igy válik a hit maga is alappá,azáltal, hogy horgonyát Istenbe vetette. Ugyanolyan tünemény ez, mint az emberi szellemnek forrássá válása azáltal, hogy a lélek az élet vizéből, Istenből iszik/ Jn 4,14/ Aki az elektromos áramforrást megfogja, maga is áramforrássá változik, mert átveszi az áramot. Aki az élet vizéből iszik, maga is forrássá lesz, mert az élet vize átömlik rajta. Aki az örök kősziklaxxxxxxxxx fundamentumra helyezkedik hitével, maga is átveszi a kősziklatermészetet s fundamentummá lesz. Ezért mondhatta Jézus Péternek: " Te kőszikla vagy s ezen a sziklán épitem fel egyházamat!" Mindenki kőszikla-alappá válik, aki az örök kősziklát megtalálta. Hitünk kőszikla-természetet kölcsönöz nekünk!

Ez a magyarázata annak, hogy Jézus amikor egy lélekben épiteni akart, akkor azt nézte, hogy van-e hite. Az Ur nemcsak akkor gyógyitott, amikor hitet látott, de az ilyen esetben a gyógyitás célja nem a lélek épitése, Hanem a lélek figyelmeztetése. Gyógyitásával lo poklost figyelmeztetett az Ur, de csak egyet épitett be egyházába s az az egy samaritánus volt. Csak annak mondta: a hited megmentett téged." A többi testileg meggyógyult, de megmentve nem volt! Testi gyógyulás és örök szabadulás tehát nem azonos dolog. Élesen mutatja ezt a különbséget a gutaütött története, kinek Jézus először a szabaditást adta s azt arra az alapra fektette,hogy a betegben és kisérőiben hitet látott." Látván azok hitét ezt mondta:" Fiam meg vannak bocsátva vétkeid!"/ Mt 9,2/Ebben a pillanatban a beteg meg volt szabaditva, de testileg még nem volt meggyógyitva. Az örök szabaditás tehát részünk lehet, amikor testi életünk még sátán megkötözöttje. Csak utóbb mondotta Jézus:" Kelj fel és járj és vidd a te ágyadat!" A testi szabaditás tehát bizonyitéka volt az örök szabaditás megtörténtének, de azzal nem volt azonos. Ezt sokan félreismerik, akik a testi betegség fennállásából arra következtetnek, hogy a beteg bünbocsánata körül is baj van. Lehet, hogy a kettő közt összefüggés van, hogy a testi gyógyulás késése figyelmeztetés a vétkek rendezésére; de nnek nem okvatlanül kell igy lennie! A testi gyógyulás nem mindig alapul a hiten, de a vétkek megbocsátása, a szentek közt örökség nyerés mindig a hitnek következménye, mint előbb Pálnál láttuk.

Az a Habakuk prófétától / 2,4/ származó mondás, hogy az igazságos ember hitből él / R, 1,17 4,5 Hb lo,38/ azt jelenti, hogy a hit képezi azt az alapot, amelyen az igazságos ember igazságos élete, igazsága felépül; a mondás helyesebb forditása tehát ez; az igazságos hit alapján él! Ugy is kifejezi Pál ezt az igazságot, hogy Isten a Jézus hitéből valót / azaz a Jézusról szóló örömhir elfogadóját/ megigazitja, igazságossá teszi/ R 3,26 Gl 2,16 3,24 Fl 3,9/. Ez valóságos, tényleges megigazitás, igazságossá tevés, mely csak kezdetét veszi azzal, hogy a hivő bünbocsánatot kap. Ez a bünbocsánat olyan lesz a lelkében, mint egy elvetett mag, mely később terebélyes fává növekszik. A vétkest megfogja Isten szeretete, melyet érdemtelenül kapott a vétkek megbocsátásában; ez a szeretet benn dolgozik és lassanként magához olvasztja az emberi lelket. A vétkes ember nem tud ellenállni ennek a szeretetnek,bizalommal a szerető Istenbe kapaszkodik,Vele egybe forr s igy át is változik.

Istennek egyik legcsodálatosabb intézkedése az,hogy a vétektől megrontott,ingatag és még mindig vétkező emberben kősziklaalapot teremt s azon az alapon épiti fel egyházát is.Azt jelenti ez, hogy az ekklésia mi vagyunk,magunk válunk azzá s sekapu, amelyen az isteni természet belénk jő, a hit. Minden hivő lélek a menny kapujává lesz a földön; azért állitja az eklézsiával szemben Jézus a halál kapuit, melyek azonban a hiten diadalt nem vehetnek, mert ahit a mennynek kapuja. Azáltal válunk mennyivé, hogy Istenben bizunk, Benne hiszünk.

Igy értjük meg R, 3,25, mely szerint Isten Jézust engesztelő ködéllé tette hit által. Feltünő, hogy nem embertől függetlenül mondja ki, ezt az örök tényt, mintha Jézus nélkülünk is engesztelő ködél volna; ellenkezőleg, csak hitünk által válik azzá. A hit által válik Jézus engesztelő hatalma valósággá az ember világ számára. A szeretet a megbocsátásra való készség Isten örök tulajdonságai; de az engesztelő fedélként való megjelenés időhöz kötött s igy az ember viselkedéséhez alkalmazkodó. Jézus tehát csak ott jelenik meg engesztelő fedélként, ahol hivők vannak, s ezek jelenléte a meg nem térő világtól is elforditja egy időre Isten haragját; addig t.i. amig az egyházak maguk között türik. Amikor azt eltaszitják, pl. az által,hogy egészében meghamisitják, meg szünik az engesztelő fedél hatalma s Isten haragját többé semmi sem tartóztatja fel. Isten az igéreteket is csak akkor adhatta a világon, amikor abban hitet talált; ezt jelenti azt a mondás, hogy az igére a hit igazságossága által adatott Ábrahámnak/ R,4,13/.Előbb hitt Ábrahám, azután kapta az igéretet, ahogyan a hitben előrehaladunk az isteni igéretek megszaporodnak életünkben. Az igéret érvényessége is aszerint szilárdul meg köztünk és bennünk, ahogy a hit növekedik közöttünk és bennünk/R,4,16/. Mikor Sára és férje nem Sára testének kihalt voltát, hanem Isten hatalmát nézték, akkor jött el az idő, hogy az igért mag megszülessék./ R,4,19/. Ábrahám akkor jutott hatalomra Istennél, azaz imádságai akkor lettek átütő erejüekké, amikor a hite megszilárdult s a kételkedésnek minden alakját kiüzte szivéből/ R,4,2o/. A bennünk lévő békesség mértéke is a hit mértékétől függ / R,5,1/. Látnivaló hogy megszentelődésünk és feltamadott uj életünk hitünk arányában rejlődik ki; mindig elől jár a hit s azt követi az élet, megujhodás. A keresztyén, hit által áll; a hitetlenség, a kételkedés elejti R,11,2o; Izrael hitetlensége miatt töretett ki az életfájából.Ef,2,8 szerint a kegyelem is csak hiten át hathat. Istennez nem járulhatunk másként mint hit által, és a keresztyén Istennel szemben csak hit által juthat szabad szólásnoz, de keresztyén testvéreivel szemben is. / Ef, 3,12/.A visszatérő Krisztus elé nem állitanak másként Isten angyalai csakna hitben megmaradunk végig Kl 1,23. A gyülekezetben csak ott van rend, ahol hit van, mert csak ott járnak a tagok égi rend szerint.Kl 2,5. Még a remélt dolgok alapja is a hit, azaz Istennel való személyes kapcsolatunk. Hb 11,1. A jövő igéreteiről megszoktuk, hogy többesszám első személyben beszéljünk, holott ezeknek megadásában erős válogatás lesz.Nem mindenki, aki azt mondja: " Uram! Uram!" fogja azt a szót hallani:"Jól vagyon én szolgám!". A végső igazságosnak nyilvánitást, melyről Hb 11,33 beszél, nem mindenki fogja elnyerni, aki ma hivőnek számit az emberek szemében, mert akkor majd a hit gyümölcseit fogják számon kérni tőlünk,nem azt az igazságot, amelyet nekünk tulajdonitottak, hanem azt, amelyet müveltünk. És bár a tetteket fogják kérni tőlünk sajátságos, hogy nekünk oda-igyekvésünkben nem a tettekre kell ügyelnünk, hanem csak a hitre, mert a tetteket az őszinte hivőnek ingyen adja Isten. Mert nem a tettek alapján kapjuk a szent Szellemet, ki bennünk a tetteket megvalósitja, munkálja, létrehozza, hanem egyedül hitünk s a hit engedelmessége alapján. Ga 3,2 5,14/. A hit engedelmessége pedig nem a parancs megvetése, hanem az isteni segitség állhatatos kérése és várása. A törvény alapján,magyis a tettekre való emberi erőlködéssel senki sem igazul meg, hanem " az igazságos a hit alapján fog élni" Ga 3,11-12/. Sajátságos, ellentmondásnak feltünő törvény ez, de ez a Szellem ösztönözte életnek a törvénye!" Mi pedig a Szellem által a hit alapján várjuk az igazságosság reménységet," azaz az igazságosságnak tényleges felépitését életünkben / Ga 5,5/. Addig is" Krisztus él bennem; amit pedig most husban élek az Isten Fiában vetett hitben élem!"Ga 2,2o/. Mint minden más igéretet, ugy az igazságosság, vagyis a megszentelt élet igéretét is, csak hit

alapján és hosszutürréssel, az az Istenre való kitartó várakozással érhetjük el. Hb 6,12. Nem mi valósitjuk meg, hanem szent Szelleme által hitünk alapjan Isten; azert az emberi erölködés nátráltatja s megniusitja megszentelödésünket; amikor mindent Istenre hagyunk, de törhetetlen hittel és engedelmes szivvel várjuk, hogy Isten cselekedjék, akkor megkapjuk. Azért mondja Judás, nem az apostol, hanem igazságos Jakab öcse, a levéliró: " Ti pedig szeretteim, legszentebb hitetekre ráépitve magatokat, szent Szellem által imádkozva, magatokat Isten szeretetében örizzétek meg! " Azaz ne a törvényadóval álljatok szemben, amikor megszentelödéseteket munkáljátok, hanem a szerető és mindent ingyen, azaz, mindent az hit alapján adó Istennel!Jud 2o. Az ilyen hit nem könnyelmüség, hanem a legszentebb komolyság; azért mondja ezt a hitet Judás a legszentebbnek. Szent az,amit Isten ad, Isten Szelleme munkál bennünk! A hitet, bizalmat, aközben szivjuk magunkba, miközben szemünk Jézuson időzik s kérő szavunk szeretetében bányászik. A hit nem törvény követelése, hanem a szabadság gyermeki merészsége.

A valódi, Istenből belélegzett s nem az emberi értelemmel kisajtolt hit előtt óriási lehetőségek, széles távlatok nyilnak meg, melyeket emberi elme, nemcsak felmérni nem tud, hanem elgondolni sem, sejteni sem képes.! Ezért beszélt az Ur a hitnek hegyeket elmozditó hatalmáról; ez nem volt tulzás, sőt - mivel fizikai lehetőségről szólott csak- messze alatta maradt annak, amit valójában várhatunk! S ez a messze távlat azért valószinü, mert a hit nem az emberi képességgel számol, hanem Isten hatalmával! Már Ábrahám előtt a hit csodálatos várakozása képpen jelent meg az az Isteni igéret, hogy Ábrahámmal fogják áldani egymást az összes nemzetek.Ga 3,8; hogy minden nemzetre kiterjed Ábrahám hitének áldása. Másik földi távlat a hit egységének és a megismerés egységének elérése az egyház által./ Ef 4,13/.v.ö. Fil,6/. Ebből a reménységből az is kiderül, hogy a hit nem magányos ügy, hanem társasági hatalom. Az egyik keresztyén hite a másik keresztyén hite által táplálódik, erősül, megszilárdul. R,1,12/.Ezért volt az, hogy Pál oly gyakran hivatkozik arra, hogy valamelyik gyülekezet hitéről messze a világon beszélnek/ R,1,8 Ef 1,15 stb/.; ezért kiván hallani szeretteinek hitéről Kl 1,4; 2,5 . A hit látása hitet kelt és igy a hit lelepleződése a hitet növeli, kivált mikor a hit gyümölcseit is világosan látjuk. Az egyház kialakulóban levő igazságossága, mely a vádló sátán hatalmát meg fogja buktatni, hitből-hitbe lepleződik le, azaz ugy éri el célját, hogy a rája törekvők hite, lehozza Istentől.Ezt fejezi ki Pál mondása: " Isten igazságossága hitből-hitbe lepleződik le"R 1,17/. Hit által ragadtatott el Énok; tudta meg Nóé az elkövetkező itéletet, hogy felkészüljön rá; született a kihalt méhü Sárától Izsák, s kapta vissza azt apja a Mórián; száradt ki a Vörös tenger, omlott le Jerikó és a többi. Hb 11,6-7 11-17, 29-31/. Nem a hitnek van olyan hatalma, hogy csodákat tudna tenni, hanem Istennek, kit azonban a mi hitünk indit. A hit megmozgatja Istent, mert szivesen tekint Benne bizó teremtményeire, s mert a Benne bizókra, azaz Rátámaszkodókra, rábizza Magát. Ez az Istenre gyakorolt hatás azonban, nem olyan, mint a varázslás, vagy ráolvasás, hatása, mely gépiesen és mindig eredményesen mozditja meg a szellemi világot. Isten mérlegei és belátása szerint határoz; tehát még hitünkön sem tudunk Istenen uralkodni. Isten tökéletesen megőrzi függetlenségét még a hivővel szemben is. A hit nem is erő kifejtés, melyel saját akaratunkat átvisszük a szellem világra, hanem, - gyengeség megmutatás, mely az Erőst, Istent könyörületre inditja. Tehát a betegekért való imádság, nem ugy talál meghallgatást, ahogy mi azt elgondoljuk, hanem ahogy Isten jónak látja. Valami, a mi elgondolásunknál kedvezőbb alakban azonban mindig meghallgatást talál az imádság s nem hiába történik, ha őszinte, engedelmes és bizalomból fakadó.

Aki imádkozik, annak tudnia kell, hogy nem az imádságnak van mágikus, varázs-hatalma, melynek Isten, vagy a szellem világ, nem állhat ellen; az imádság nem Aladin csodalámpása, melynek szelleme a lámpa megdörzsölésére megjelenik; hanem Isten gyermekeivé fogadja a Benne bizókat, mint Gal 3,26 mondja: " mindannyian Isten fiai vagyunk a felkent Jézusban hit által," tehát nem minden ember, hanem mindenki, aki a a felkent Jézusra rábizta magát. Az Isten fiuságban tehát a végtelen Hatalom, a végtelen gyengeséggel találkozik és egyesül. A Hatalom ujonnan szüli a halálrafáradtat. Az Isten fiuságban az ember uj lehetőségekre ébred rá. Emberek, kik egymást sohasem ösmerték, testvéri, szülő-gyermeki viszonyba jutnak egymással, mint Pál Timóteusz és Titusz / valódi gyermekének / nevezheti / Tit 1,4 I.Tim,1,2/, de a hit által! A hit tesz valakit a mennyben uralkodó Jézus szolgájává s annak megbizásából nemzetek tanitójává / I.Tim 2,7 4,6/. De a hit viszi véghez azt is, hogy valaki életét örömitalként tudja kitölteni az egyház hitének véresáldozatára. Fil 2,17. Önző, gonosz, gyilkossan gyülölni tudó emberfajtából magát feláldozó mártirnép születik, mely szeretetből boldogan hal meg Uráért. S az égi Ur, elfogadván az áldozatot óve terjeszti ki Kezét övéi fölé, ugy hogy mátirhitük egyuttal paizs is lesz, mely őket a gonosz hatalmától végig, elrejti Ef 6,16, I.Thessz 5,8. Még a gyermekszülsének is más a jelentősége a hivők életében, mint a hitetlen világban; aki nem fél a gyermekáldástól, hanem a gyermeknevelléssel a hitben, szeretetben, és szentségben megmarad, mértékletességet tanusitva, az az isteni szabaditásnak csodálatos megnyilatkozásaira legyen elkészülve. / I.Tim 2,15/. A hit nemcsak bensőnket alakitja át, hanem átalakitja a körülöttünk lévő világot is, Isten jelenlétének és szabaditásainak boldog szinhelyévé.

A hit növekedése és hiánya.

A hit éppen ugy, mint a szeretet és a reménység, amellyel I.Kor.13, 13 együtt emliti, Isten ajándéka. Gal 5,23 a szellem gyümölcsei közt sorolja elő a szeretet, öröm, békesség, hosszutürés, jóságosság, derékség, szelidség, mértékletesség társaságában. Tehát a hit éppen ugy a szellem munkája bennünk, mint jóság, szelidség stb.; nem az emberi lélekből nőnek ki, hanem Isten termeszti őket az emberi lélek talaján; a szellem működése nélkül nem terem hit az emberi lélekben, csak hiszékyenység. Ami Istentől jön az él. A hit is élő valami s ami él, az növekedik, vagy elhal. II.Kor.10,15 és II.Thessz 1,3 a hit növekedéséről beszélnek. Az előbbi hely szerint Pál ugy várja a korinthusiak lelkében a hit növekedését, mint a gazda várja az elvetett mag kikelését és kifejlődését. Kedvező körülmények közt a növekedés gyorsabb, mint ez a thesszalonikai egyházban is megfigyelhető volt; de az igy feltünő növekedésért is Istennek jár a hála, bár a korinthusi példa szerint a magvető is felmagasztosul. Magvető ember és növekedést adó Isten között szellemi téren ugyanaz az összefüggés, mint a mezei munkánál. De mik azok a kedvező körülmények, amelyek közt a hit erősebben fejlődik? A szellem és növényvilági növekedés között fennáll ez a különbség, hogy a föld talaja nem él, nem növekedik; ellenben az emberi lélek maga is élő, növekedő valami. A hit nem az egyetlen szellemi növény az emberi lélek talaján, hanem az előbb felsorolt szellemi gyümölcsök szintén nőnek. Az emberi lélek növekedésének az a törvénye, hogy az egyik szerve akkor fejlődik erőteljesen, ha a többi szerve is fejlődik. Ezek az emberi lélek talaján élő növények egyensulyban tartják egymást. Gal 5,6 a szeretet által munkálkodó hitről beszél. Ez az összeköttetés azt árulja el, hogy szeretet és hit csak kéz a kézben fejlődhetnek. Az Isten iránt való bizalom nőni fog bennünk, ha tevékenykedhetik a szeretet vonalán s a szeretet munkája nő, ha azt az

Istenben való bizalom élteti. Az Istentől kapott hit kövérebb lesz, ha ott tevékenykedik, ahol annak Adója, az Isten s elsorvad, ha Isten ellenére cselekszik az önzés és gyülölet vonalán. Isten a szeretet; a hit nő, ha a szeretet szolgálatába állitjuk. Ha valaki csodákat akar tenni hitével a saját dicsőségére; ha valaki gyógyitani akar, hogy a gyógyulások őt emeljék az emberek szemében; ha nyelveken kiván szólni, hogy megcsodálják; akkor az ily önző gyakorlása a hitnek a hit elsorvadását fogja előidézni. De kivirágzik a hit, ha az önzetlen szeretet szolgálatába állitjuk. Az ilyen hit, különösen ott talál megértésre s termőtalajra, ahol szintén élő hit tevékenykedik, azért mondja Pál: " Munkáljuk a jót mindenki irányában, kivált hitünk xx cselédei felé!"Gal 6,lo II.Kor.8,7 a hit munkaterületeit, az igehirdetést, tanitást, mindenféle / jó / igyekezetet, szeretetet emliti meg s ezeket egyuttal ugy emliti, mint a hit-társmunkásságait. Azért teszi ezt, mert a hit ezekkel együtt nő meg, vagy sorvad el. Ef.6,23 szerint, a hit a békességgel és szeretettel együtt kell, hogy érkezzék Istentől a testvérek szivében s nyilván gyenge lesz az egyik, ha a többi is fejletlen. I.Tim 4,12 azt sorolja fel, miben kell Timoteusznak példaképpen előljárni a gyülekezetek előtt s a beszédek az az igehirdetést, a forgólódást, vagyis a hirdetett ige gyakorlati megvalósitását emliti a szeretet, hit és szentség mellett. A felsorolás nem egyvonalon álló tevékenységeket, vagy tulajdonságokat emlit; de nyilván mindenikhez külön-külön kell venni Istentől a töltést s mindenikre külön kell figyelmet forditanunk. A hit igazságosságnak is számit; de nyilván más az az igazságosság, amelyet nekünk beszámitnak és az az igazságosság, amely bennünk a hit munkája révén kifejlődik. A szeretet és igazságosság betöltése az irgalommal együtt. A fogalmak egymásba folynának, ha nem tunánk mindenütt kiválasztani az Istentől nekünk ajándékozott életben a hit munkáját, mely állandóan Isten felé viszi tekintetünket, akitől az életet, erőt, a szeretet munkájára kérjük és várjuk." Egy Ur és egy hit!" egyuttal " egy bemrülés" / keresztség/ ebbe az egy Urba, az egy hit odaadása által. Ef 4,5. A hit maga az Ur mert Belé kapaszkodik s Őt mindenestől, a maga teljes lényében akarja felszivni. A hit tehát nem önálló hatalom, hanem Krisztusba való kapaszkodás; a hivőben hitén keresztül Krisztus él! Azért az Istentől adott, az Isten Szellemétől bennünk munkált hitet nem lehet más a világi életbe előforduló hivésekkel összekeverni, s együtt tárgyalni. A hit Istennek és az embernek az összeköttetése, Isten és az ember viszonya, Istennek az emberrel való együttjárása. A hit növekedése tehát Krisztus növekedése, elhatalmasodása bennem-. Mivel pedig minden keresztyén hivőben Krisztus lakik a hit által, azért természetes az igéret és reménység, hogy egyszer az egy Krisztusnak megfelelően, - mikor ez a Krisztus kiábrázolódik az Övéiben, - egy lesz a hit és az Isten Fia megismerése. Ef 4,13/. Mikor hitünkkel belenövünk Krisztusba, akkor belenövünk az egy megismerésbe is. Ha ezt az ismeret-egységet kivülről parancsoljuk az emberekre az mindig mesterséges és hazug lesz, ugy hogy a lélek levetni igyekszik magáról; az igazi egységet nem zsinati, vagy más emberi parancs alkotja, hanem természetes növekedés eredménye lesz az Istentől kijelölt időben. Mivel a hit Krisztussal köt össze, azért a hit Krisztus iránt való hüség is és csakugyan a görög pistis egyaránt jelent hitet és hüséget. A magyar nyelvben is egy szó a kettő, mert hitetlenül el nem hagyni valakit annyi, mint hütelenül nem hagyni el. A " hive" régebbi alakja: " hü ". " Hiven tenni" annyi hüségesen tenni és az Isten hüségeseit "-hiveknek" nevezzük. Mikor Jézus a képmutatókat ostorozza, hogy elhagyják a törvény nehezét; az itéletet " igazságosságot ", irgalmasságot és hitet, utóbbi alatt a hüséget érti. Pál élete végén emliti, hogy megőrizte a hitet, azaz hüséget, épp ugy mint a bizalmat II.Tim 4,7. Amikor az ember Istenben való hitet eldobja magából, a hüséget dobja el mert akit egyszer megbizhatónak ismertünk abban kételkedünk többé hütlenség nélkül nem lehet!

A hit bizony sokszor az emberi hüséggel együtt fogy el, mint ezt Péter esete mutatja, kiről azt olvassuk, hogy Jézust háromszor megtagadta, mert nem bizott ügyének diadalában s egy szolgáló leány ellenséges fellépése is rettegéssel töltötte el. Érdekes, hogy Jézus nem Pétertől követelte a hüséget és hitet, hanem könyörgött érte, " kine hegyjon a hite" és ezzel azt igazolta, hogy a hit Isten ajándéka bennünk. Mikor Istenre nézünk, belélegezzük a hitet; mikor a hullámokra nézzünk a hit s vele a hüség elpárolog belölünk.Luk 22,32. Világos, hogy a hitet nem magunkból kell kipréselni, hanem Istentől kapnunk Istenből belélegeznünk. Valaki kételkedik vagy hitetlen ne rölködjék, hogy higyjen hanem kérje a hitet is Istentől! Amit az ember magából erőltet ki, az látszat-hit, holt-hit és arról lehet megismerni hogy nincsenek gyümölcsei, mint ezt Jakab helyesen állapitja meg.Jak.2,26 Az ilyen látszat hitről mondja Pál, hogy próba= nem álló,/II.Tim,3,8,/ azaz addig tart, mig a nehézségek közt össze nem omlik. Az Istentől kapott ellenben a próbák közt megszilárdul és kipróbálttá változik. Beszél az apostol célt-tévesztő hitről is / I.Tim 6,21 II.Tim 2,18/; ez a célt-tévesztő hit azoknál fordul elő, akik a keresztyénséget fecsegés tárgyává teszik, vitatkoznak felőle, de életükbe, tetteikbe által nem viszik. A próba - nem - álló és célt-tévesztő hit soha hit nem volt, csak értéktelen utánzat, üres kópia. Más az elfogyatkozó hit mint a Péteré, más a megtagadott hit, I.Tim 5,12 és más a hittől való eltévelyedés I.Tim 6,1o: ezeknek az embereknek hite valódi volt, de a felnövő gyom, mint a pénz szeretet, világ szeretet, aggodalmaskodás elnyomták a helyesen ébredő hitet. Judásé ilyen volt. Ha valaki a szeretetet megtagadja az a hitet tagadja meg, s az ilyent az apostol roszszabbnak mondja a hitetlennnél / I.Tim 5,8/; ilyenek azok, akik családjuk tagjairól gondoskodni nem akarnak, akikben gonosz önszeretet ébred fel. Sokkal szelidebb természetü a hiányos hit, mely még nemfejlődött ki, nem szilárdult meg; az ilyen hivők kételkedése tehát gyermekbetegségnek számit inkább, melyet később az illető kinő./ Róm 14,13 I.Thessz 3,1o/. Gonoszabb dolog, ha a hivő elhagyja a hit utját s az emberi cselekvés utjára lép, Isten segitségét a maga erölködésével akarja helyettesiteni; ez halálosvégü is lehet Róm 9,32. Még nem hivő embert, mint a ciprusi helytartót bizalmatlanságkeltéssel el lehet forgatni a hittől Cs.13,8. Sok ok van, mely a hit előállását és megmaradását megakadályozni igyekszik; sátán vissza akarja tartani az embereket a hittől, vagy kételkedéssel igyekezik megtölteni őket. Azért Jézus aggodva kérdi:" Azm embernek Fia, amikor visszajön, vajjon talál-e hitet a földön?"/Luk 18,8/. A világban két hatalom harcol egymással: az egyik hitet, bizalmat akar kelteni Maga iránt s a jelszava: Higyjetek! A másik szét akarja rombolni ezt a hitet s a jelszava: Tagadjatok! Sokan látszat hithez jutnak, mert teljes odaadásra, amely a teljes hittel jár, nem hajlandók. Ezek a látszat hivők lassanként meghátrálnak s a tagadás mellé állanak. Az igazi hivők kis tábora mind jobban összeszorul, de mennél szükebb a körük, annál szilárdabb lesz a hitük.A sátán ostromában a többség elesik, a kicsiny nyáj hite növekszik. Az igazi hivők száma oly kicsiny lesz az idők végén, hogy jogos a kérdés: az embernek Fia, mikor visszatér, talál-e még hitet a földön?

A hit fokozatai és célja.

Valamikor ugy magyaráztam a mustármag példázatát, hogy a hitből elég egy mustármagnyi s azzal már hegyeket lehet elmozditani helyükből. A német Paul lelkész irásai győztek meg arról, hogy Jézus nem beszélt mustármagnyi hitről, hanem a mutármaghoz hasonló hitről, mely a legkisebb állapotból indul ki, de ugy megnövekszik, mint a mustárbokor, mely a kerti vetemények közt a legnagyobb lesz. Tehát kezdetnek jó, ha mustármagnyi a hit; de nagy baj, ha annyi marad.

Jézus igen is beszél nagy hitről s csodálkozva mondja a pogány százados hitéről, hogy még Izraelben sem talált akkorát. Tehát vannak fokozatok a hitben és nem szabad megelégednünk a kicsiny hittel. A tanitványokat egyenesen szidja azért, hogy kicsiny, vagy kevéshitüek / Mt 8,26 v.ö. Mt 6,3o 14,31 16,8/Luk 12,28/. A kapernaumi százados hite azért volt nagy, mert magát igen kicsinynek tartotta arra,hogy Jézus hozzá elmenjen és mégis tudta, hogy Jézus nagysága lehajolhat hozzá és megsegitheti szolgáját / Mt 8,1o/. A szirofeniciai asszony hite azért volt nagy, mely megelégedett az ebek sorsával, kik az asztal alatt kapnak enni s mégis tudta, hogy még az ebeknek juttatott rész is elég arra, hogy leánya meggyógyuljon. Mennél alább szállunk mi, annál nagyobbá fejlődik ki a hit, amellyel az Urba kapaszkodunk. A hit foka azonban nem attól függ, hogy milyen adagot ad belőle kinek-kinek az Isten, hanem hogy a mustármagnyi hit, mely kezdetben támad bennünk, mekkora területet hódit meg lelkünkből. Istvánról és Barnabásról olvassuk, hogy hittel teljes férfiak voltak/Cs 6 5,8 11,14/ ami azt jelenti, hogy minden gondolatukat s elhatározásukat áthatotta az Isten iránt való feltétlen bizalom. A hitnek tehát nincsenek adagjai, csak hóditásai. Ám a hóditásban nemcsak arról van szó, hogy a hivőből mennyit hódit meg a hit, hanem arról is, hogy a hivő mennyit hódit meg az igéretek világából. Lehet a hitet egészen birni s akkor hegyeket mozdithat el az ember / I.Ko 13,2/. A rabszolgáknak, ha keresztyének, teljes / egész / és szolgálatra alkalmas hitet kell felmutatniok földi utaik előtt s ezzel tenniök bizonyságot égi Uruk mellett / Tt 2,1o/. De mikor érjük el azt a teljességet, melyben a szivet egészen betölti s az igéreteket egészen meghóditja a hit ? Érdekes feleletet ad erre a kérdésre Hb.22 1o,22, mely szerint az igaz szív jut a ~~szív~~ hit teljességéhez; Tehát az a szív, amely a hazugságot, a gonoszt egészen kiveti tudatából, tud hinni is egész valójával. Szív alatt a tudatot értjük, tehát igaz szivü az olyan ember, aki hazugságot, képmutatást, alakoskodást nem tür tudatában. A hit megszentelődés mértékében nő. A hitnek tahát mértéke van. A nagy hitet szilárdnak is nevezzük Kol 2,5 I.Thessz 3,1 ; a szolárdság pedig az állhatatosság következménye; aki soká hüségesen megmarad hitében, annak hite nő. Kol 1,23. A nagy hit másik elnevezése a hitben való gazdagság, mely inkább a szegények része, tehát olyanoké, akik e világ lim-lomával nem telnek meg. Ezért nehéz a gazdagoknak a mennyek királyságába bemenni s ezért dicséri Jakab a szegényeket, állitván, hogy Isten azokat választotta ki, hogy hitben gazdagok legyenek.Jak 2,5. Mennél kevesebb egy lélekben a hitet zavaró, akadályozó, feltartoztató elem, annál több hit helyezkedhetik el benne. A hit olyan folyó,amely addig folyik, mig az edény be nem telik. Aki kevesebb edényt készit, az kevesebbet kap; aki jó kiüriti edényét, szivét az többet kap belőle. Ebben az értelemben beszél Jézus a hitnek mértékéről s hangoztatja gyakran: legyen neked hited szerint, azaz hited mértékében.Mt 9.29/. R.12,3 int, hogy ki-ki addig jártassa elmélyét, ameddig hitének mértéke azt engedi. Ez azt jelenti, hogy ne vállalkozzunk többre, mint amennyire hitünk van s vakmerőn a levegőben ne tegyünk lépéseket. Ne dobja el mankóját az, kinek még nincs Istentől adott hite, hogy meggyógyul. A prófétálásnak is ez a szabálya; a hit mértékéhez / analogiájához/ kell alkalmazkodnia annak, hogyx mennyire bizzuk magunkat a kapott prófétai látásra. R 12,6/. Ábrahám addig tudott menni a hit mértékét követve, hogy az igéret fiát az oltárra vitte, tudva, hogy vissza fogja Istentől kapni az áldozatot Héb 11,17: ez a hit legmagasabb mértéke volt. Az apostolnak példaképnek kellett lennie a hitben, hogy hallgatói felbátorodjanak a hit utján való járásra I.Tim 4,12/. A hit fokozatait a kipróbáltság adja meg; minden próbatétellel mellyet kiállottunk, feljebb emelkedünk a hit fokozatain. A kipróbált hit aranynál értékesebb. I.Pét.1,5, ezért a szenvedést örömmel kell üdvözölni s nem tartani

idegennek a gyötrelem tüzét. Az antikrisztusi üldözés fogja adni a legfelső próbát Jel,13,1o, aki akkor is megőrzi Isten parancsait és Jézus hitét, az méltó lesz az első feltámadásra.Jel,14,12.

A szentirás két feltámadásról beszél, első és második feltámadásról. Mindkét feltámadás itélettel jár együtt. Az első feltámadáskor Isten angyalai kimennek s a gyomot kiszedik a búza közül;az együtt élők közül némelyeket az Isten csüreibe takarnak másokat elhagynak. Ahhoz, hogy részünk legyen az első feltáamdásban s az elragadtatásban, nem kell egyébb, mint végig kitartó hit." Légy hü / azaz hivő, pistos hivőt és hüségeset is jelent/ és neked adom az élet koronáját"!Légy hü halálig!" De az a " halálig" éppen a rosta, amely kétfelé rázza a földi egyházak tagjait. Sokan fognak hajótörést szenvedni a hit dolgában I.Tim,1,19; sokan fognak elállni, eltévelyedni a hittől I.Tim 4,1 és 6,1o mert sokak hitét forgatják fel az utolsó üldözések II.Tim,2,18. Kevesen nyerik el a hit célját; a lelkek szabadulását I.Pét.1,9. A lelkek szabadulása a kisértő sátán hatalmából való kimenekülés oda, ahol többé kisértő s üldöző nem lesz. Ez lesz a megnyugodás a feldülés ideje. Most azonban a próbák idejét éljük, melyek kitünket aranynál drágább, értékesebb gyémánttá teszik.

Azért lélek, hagyd abba az érzelgést s az igazságogban való tétlen gyönyörködést s józanul harcold a hitnek nemes harcát, amig Mestered nem szólit a diadallal kiállott harcból Magához, megdicsérve téged, hogy végig hü voltál, végig kitartottál, a hüséget és hitet végig megőrizted II.Tim,4,7/. Öltsd fel a hitnek paizsát, mert ma még a gonosztatásával meg ne mérgezze lelkedet.

- - - - - -

Karácsonyi visszapillantás adventre.

Évről-évre négy adventi héten át várjuk karácsony ünnepét. Minden évben elmulik karácsony s minden ujabb évben uj adventi vasárnapokon készülünk karácsony ünnepére. Vajjon ha valami lényegest, valami valóságosat, maradandót kapnánk karácsonykor, ujra kezdenök a várakozást? Vagy ez a megismétködö várakozás azt mutatja é amit a folyton megismétlödő ótestamentumi áldozaások mutattak; hogy semmi valódi gyümölcse nincs várakozásunknak ? Kedves, kellemes, gyönyörködtető, érzelmek talán születnek advent heteiben és karácsonykor; de ezeket az érzelmeket elfujja a szél, és lelkünk, szivünk ujra üressé válik. Advent eljövetelt, megérkezést jelent.Ha egyszer valóban megérkezik Az, Akit várunk: uj adventi várakozásra, nem lesz tovább szükség!

Mit várunk advent heteiben? A gyermek Jézus megszületését? De hiszen karácsonyi ünnepeinken többé nem születik meg Jézus; legföjebb a Rá való visszaemlélezés! Visszaemlélezés pedig mindig van bennünk; arra külön várni; annak a várakozásnak az évben külön napokat kijelölni sovány, tartalmatlan vállalkozás. Pedig az őskeresztyén s az apostoli egyházban is volt adventi várakozás; valaminek ki kellett cserélődnie, valaminek meg kellett hamisulnia, hogy az értelmetlen adventi várakozás, az értékes adventi várakozást felváltotta. Micsoda adventet, azaz megérkezést vártak az apostoli egyház tagjai? Nem a gyermek Jézust várták, hanem a Királyt, ki az ég felhői közt megjelenik seregével, ellenségeit megsemmisiti és óvéit lakodalomba hivja! Ezután az advent után pedig több advent, és több adventi várakozás nem fog következni.

Az apostoli kort követő egyház, csak lassanként ejtette el ezt az igazi adventet, ezt az eredményes várakozást. Sátán, a lelkek gyilkosa, elöször a derüt lopja ki az adventi várakozásból: Krisztus visszajövetelében csak a Biró eljövetelét látták, mint ezt a Hiszekegy

idegennek a gyötrelem tüzét. Az antikrisztusi üldözés fogja adni a legfelső próbát Jel,13,1o, aki akkor is megőrzi Isten parancsait és Jézus hitét, az méltó lesz az első feltámadásra.Jel,14,12.

A szentirás két feltámadásról beszél, első és második feltámadásról. Mindkét feltámadás itélettel jár együtt. Az első feltámadáskor Isten angyalai kimennek s a gyomot kiszedik a búza közül;az együtt élők közül némelyeket az Isten csüreibe takarnak másokat elhagynak. Ahhoz, hogy részünk legyen az első feltáamdásban s az elragadtatásban, nem kell egyébb, mint végig kitartó hit." Légy hü / azaz hivő, pistos hivőt és hüségeset is jelent/ és neked adom az élet koronáját"!Légy hü halálig!" De az a " halálig" éppen a rosta, amely kétfelé rázza a földi egyházak tagjait. Sokan fognak hajótörést szenvedni a hit dolgában I.Tim,1,19; sokan fognak elállni, eltévelyedni a hittől I.Tim 4,1 és 6,1o mert sokak hitét forgatják fel az utolsó üldözések II.Tim,2,18. Kevesen nyerik el a hit célját; a lelkek szabadulását I.Pét.1,9. A lelkek szabadulása a kisértő sátán hatalmából való kimenekülés oda, ahol többé kisértő s üldöző nem lesz. Ez lesz a megnyugodás a feldülés ideje. Most azonban a próbák idejét éljük, melyek kitünket aranynál drágább, értékesebb gyémánttá teszik.

Azért lélek, hagyd abba az érzelgést s az igazságogban való tétlen gyönyörködést s józanul harcold a hitnek nemes harcát, amig Mestered nem szólit a diadallal kiállott harcból Magához, megdicsérve téged, hogy végig hü voltál, végig kitartottál, a hüséget és hitet végig megőrizted II.Tim,4,7/. Öltsd fel a hitnek paizsát, mert ma még a gonosztatásával meg ne mérgezze lelkedet.

- - - - - -

Karácsonyi visszapillantás adventre.

Évről-évre négy adventi héten át várjuk karácsony ünnepét. Minden évben elmulik karácsony s minden ujabb évben uj adventi vasárnapokon készülünk karácsony ünnepére. Vajjon ha valami lényegest, valami valóságosat, maradandót kapnánk karácsonykor, ujra kezdenök a várakozást? Vagy ez a megismétködö várakozás azt mutatja é amit a folyton megismétlödő ótestamentumi áldozaások mutattak; hogy semmi valódi gyümölcse nincs várakozásunknak ? Kedves, kellemes, gyönyörködtető, érzelmek talán születnek advent heteiben és karácsonykor; de ezeket az érzelmeket elfujja a szél, és lelkünk, szivünk ujra üressé válik. Advent eljövetelt, megérkezést jelent.Ha egyszer valóban megérkezik Az, Akit várunk: uj adventi várakozásra, nem lesz tovább szükség!

Mit várunk advent heteiben? A gyermek Jézus megszületését? De hiszen karácsonyi ünnepeinken többé nem születik meg Jézus; legföjebb a Rá való visszaemlélezés! Visszaemlélezés pedig mindig van bennünk; arra külön várni; annak a várakozásnak az évben külön napokat kijelölni sovány, tartalmatlan vállalkozás. Pedig az őskeresztyén s az apostoli egyházban is volt adventi várakozás; valaminek ki kellett cserélödnie, valaminek meg kellett hamisulnia, hogy az értelmetlen adventi várakozás, az értékes adventi várakozást felváltotta. Micsoda adventet, azaz megérkezést vártak az apostoli egyház tagjai? Nem a gyermek Jézust várták, hanem a Királyt, ki az ég felhői közt megjelenik seregével, ellenségeit megsemmisiti és övéit lakodalomba hivja! Ezután az advent után pedig több advent, és több adventi várakozás nem fog következni.

Az apostoli kort követő egyház, csak lassanként ejtette el ezt az igazi adventet, ezt az eredményes várakozást. Sátán, a lelkek gyilkosa, elöször a derüt lopja ki az adventi várakozásból: Krisztus visszajövetelében csak a Biró eljövetelét látták, mint ezt a Hiszekegy

mondatai mutatják: " ki eljövendő itélni eleveneket és holtakat". Pedig a holtak megitélése a Biblia szerint később lesz, mint az Ur visszajövetele. A visszatérő Jézus csak az élőket fogja megitélni; a holtakra később az utolsó ítéletkor kerül sor, amikor feltünik majd a nagy fehér királyi trónus. Azok pedig, akik már földi zarándoklásuk idején, elitélték magukat és a Bárány vérében megfürödtek ítéletre egyáltalában nem fognak kerülni. Azoknak ítélete a Golgota nagy Szenvedőjét érte! I.Ko 11,31, 25 Jel 7,13-14. Ezeket a győzedelmeseket angyal szárnyak fogják a visszatérő Jézus elé ragadni s többé meg nem válnak Tőle I.Thessz 4,16-17 II.Thessz 2,1/. Ők lesznek Jézus uralkodó társai! Jel,2o,4-6

A reformátorok ezt a célt tüzték elénk: vissza a Bibliához! Ezt igy is kifejezhetjük: vissza az apostoli keresztyének életéhez! Mert ők még jobban értették Krisztus szavait, és a keresztyénség lényegét. Tévedésmentes vezérfonalunk csak a Biblia lehet; de sokat tanulhatunk az apostoli kor keresztyéneitől. Ők nem vártak minden évben karácsonyt s nem várták a gyermek Jézus megszületését minden évben; ők azt a Jézust várták, aki tőlük az Olajfák hegyén elszakadt s egy fényes felhő mögött eltünt! Ők a visszatérő királyt várták, a menny és föld Urát, Dávid királyi székének helyreállitóját. Uj korszakot vártak a földön, melyet Jézus királyként való elismerése indit meg; a béke korszakát, amelyet a szeretet velósit meg; de amelyet az igazságosság diadala fog megelőzni. Az egyház azért veszitette el ezt a várakozást, ezt az adventi látomást, mert elhagyta az igazságosság utját s megalkudott az igazságtalansággal; mert a gazdagok, hatalmonlevők erőszakos urak kegyét keresteés értük megtagadta Krisztusát, mint Péter tette a főpap házában. A királyt felcserélték a csecsemővel!

Térjünk vissza a bibliai adventhez: Jézusnak, a Királynak visszavárásához! Mert a mag, melyet Jézus vére hillatásával a Golgotán vetett el, ki fog kelni, mégha a gonosz ellenség, konkolyt, gyomot vetett is az Ur vetése közé, amikor az emberek " aludtak". A szüzek elaludtak s közben az ellenség kicserélte az adventet. Igaz, hogy titok az Istennek emberréválása, mit a karácsonyi kicsiny jászolban csodálunk és imádunk; de nagyobb csoda, boldogitóbb igéretet magába-záró az embernek isteni alakra való visszajutása a mennybemenetel! / v.ö. Fl 2,6-7 Mt 17,2-9/. Jézus feltámadásával visszanyerte az elhagyott isteni alakot / morph-ét/, melyet a karácsonyi kicsiny gyermekben az emberi morphé váltott fel a szenvedés idejére. A megdicsőüléskor az isteni alak ragyogott keresztül az emberi alakon/ Metamórphóthé/,! A feltámadáskor az embernek Fia a szellemi világ testét öltötte Magára, mely az anyag törvényeinek nem volt alávetve. Nekünk ezt a szellemi testet kell imádva csodálnunk, nem a gyermek-testet!

Az igazi, bibliai advent várás: visszavárni Jézust, ebben a megdicsőült testben, melyet a római katonák többé át nem szögezhetnek s melynek megjelenése egyszer az igazságtalan világra rémületet fog hozni. Jel. 1,7/. Nekünk, akik elitéltük magunkat és ezzel az ítélettel Istennek adtunk igazat; nekünk, kik nem a magunk jóságától, hanem Isten könyörületétől várjuk az uj-világ megvalósitását; nekünk nem fog rémületet okozni a visszatérő Király, hanem fejünk felemelésével fogjuk üdvözölni a Visszatérőt. Luk 21,28/. Szüzekként fogunk kimenni elébe Mté 25,6-

A mi adventünk tehát, nem a karácsonyt megelőző négy vasárnapra szoritkozik, hanem egész éveünket, egész földi életünket betölti, mig Ő vissza nem jő. Azt nem állitjuk, hogy Jézus akármelyik jövő pillanatban megjelenhetik, mert tudjuk a Bibliából, hogy előbb a sötétség diadala következik be. II.Thessz.2.1-12/. Azt is tudjuk az Irásokból, hogy mielőtt ez a föld kiszabadul a sötétség hatalmából, előbb az égből kell a vádlónak levettetnie, és ezt azok bizonyságtétele fogja véghezvinni, akik lelküket nem szerették, nem szerették egész a halálig, azaz életüket

készek voltak Jézusért odaadni. Jel 12,1-12. Amikor a mártírok száma betelik Ró 11,25 Jel 7,1-8 s az ajtó becsukodik a győzedelmesek mögött Máté 25,1o, sátán, ki az égi Biró előtt meg nem szünt vádolni az Istenhez hü lelkeket, Jób 1,9 2,4 Zak 3, kivettetik az égi trónteremből, mint egy leleplezett hazug. Egyideig még a földön lesz módjában kisérteni és az utolsót is megpróbálni annak bizonyitására hogy Isten nélkül és Isten ellenére megvalósitható az emberi boldogság, helyesebben az emberek félrevezethetők és a boldogság látszatával kielégithetők. Mikor a földön is leleplezödik az antikrisztusi csalás, akkor jelenik meg itélni rajta és hivein az Ur. Az antikrisztus megjelenése az utolsó nagynyomoruság, sátán látszólagos diadalma tehát Jézus közeledtét jelentik. Az Ur az égből jövet mintegy Maga előtt tólja sátánt és seregét, hogy az ég után a földről is kisöpörje gonosz tevékenységét. Jézus és az apostolok világosan megjövendölték ezt a sorrendet; azért senkit sem szabad megtévesztenie, ha Krisztus helyett az antikrisztus uralma valósul meg a földön. Sátán csatavesztetten jelenik meg a földön.

Sátán nemcsak a valóságos adventet lopta ki az egyházból, hogy helyébe egy ceremoniális, tartalmatlan, látszat adventet adjon; hanem az egyház egész életének területén kicseréli a valóságot, különféle látszatokkal. Szervezet, istentisztelet, hit s Krisztus követése, megtérés, mind látszatokból áll össze, hamis, tartalmatlan épületté. Örüljünk a karácsonykor örülökkel; de állitsuk helyre az igazi adventet, amely abban áll, hogy szent életünkben Krisztus megvalósuljon, uj emberként és az egyház megujult életében, égi életében legyen láthatóvá, hogy Krisztus közeledik. Ha az a bizonyságtevő élet üldözést vált ki, bátran emeljük fel fejünket, mert az üldöztetés Krisztus közelségét hirdeti. Az Ur jön! Marana Tha!

o o o o o o o

Szerv, szervezés, szervezet a Szentirásban.

/ I.Kor.12./

" Szerv" nyelvujitáskorabeli szó, melyet az ősrégi magyar szer szóból képeztek és eszközfélét jelent. A szerv a szervezet eszköze. Az alapul szolgáló " szer" szó jelentései: rend, sor, rész, szerszám. A " szerszám" jelentés tehát csak negyedleges; fontosabb a " rend", " sor" jelentés. A szerv tehát nem magában álló kalapács, reszelő, vagy kéz, hanem egy összetett, teljességet alkotó egységnek egy része, ugy, hogy a különböző részek, a szervek, összefüggő sort képeznek s közöttük összefüggés, azaz rend van. Nem sok szervből áll elő a szervezet, hanem a szervezet oszlik szervekre: a szervezet hozza elő magából a szerveket. A szervezet tehát élő egység. Az élő, különböző egymásra utalt részekből összeálló egységet nevezzük szervezetnek s annak tagjait szerveknek. Azt az anyagot, melyből élő szervezetek készülnek, nevezzük szerves anyagnak s az életre képtelen anyagokat szervetleneknek. A szervezet nem állhat holt tagokból. A szervezetben egységes, egy központ körül mozgó életnek kell lennie.

Az emberek tehát a szervezés, szervezet szavakat igen sokszor helytelenül használják. Ha egy lelkész a találomra együtt lakó emberekből énekkart, nőszövetséget, férfikört, vasárnapi iskolát hoz össze, arra azt mondják: megszervezte az egyházat. Egymásra bámuló idegenek azonban nem alkotnak szervezetet, csak halott halmazt. A szervezetnek születnie kell, mint minden élő testnek. Szervezetet csak Az alkothat, aki életet, élő testeket tud teremteni: Isten! A lelkész csak imádkozhatik, hogy Isten teremtsen életet, élőszervezetet. A lelkész

készek voltak Jézusért odaadni. Jel 12,1-12. Amikor a mártírok száma betelik Ró 11,25 Jel 7,1-8 s az ajtó becsukodik a győzedelmesek mögött Máté 25,1o, sátán, ki az égi Biró előtt meg nem szünt vádolni az Istenhez hü lelkeket, Jób 1,9 2,4 Zak 3, kivettetik az égi trónteremből, mint egy leleplezett hazug. Egyideig még a földön lesz módjában kisérteni és az utolsót is megpróbálni annak bizonyitására hogy Isten nélkül és Isten ellenére megvalósitható az emberi boldogság, helyesebben az emberek félrevezethetők és a boldogság látszatával kielégithetők. Mikor a földön is leleplezödik az antikrisztusi csalás, akkor jelenik meg itélni rajta és hivein az Ur. Az antikrisztus megjelenése az utolsó nagynyomoruság, sátán látszólagos diadalma tehát Jézus közeledtét jelentik. Az Ur az égből jövet mintegy Maga előtt tólja sátánt és seregét, hogy az ég után a földről is kisöpörje gonosz tevékenységét. Jézus és az apostolok világosan megjövendölték ezt a sorrendet; azért senkit sem szabad megtévesztenie, ha Krisztus helyett az antikrisztus uralma valósul meg a földön. Sátán csatavesztetten jelenik meg a földön.

Sátán nemcsak a valóságos adventet lopta ki az egyházból, hogy helyébe egy ceremoniális, tartalmatlan, látszat adventet adjon; hanem az egyház egész életének területén kicseréli a valóságot, különféle látszatokkal. Szervezet, istentisztelet, hit s Krisztus követése, megtérés, mind látszatokból áll össze, hamis, tartalmatlan épületté. Örüljünk a karácsonykor örülökkel; de állitsuk helyre az igazi adventet, amely abban áll, hogy szent életünkben Krisztus megvalósuljon, uj emberként és az egyház megujult életében, égi életében legyen láthatóvá, hogy Krisztus közeledik. Ha az a bizonyságtevő élet üldözést vált ki, bátran emeljük fel fejünket, mert az üldöztetés Krisztus közelségét hirdeti. Az Ur jön! Marana Tha!

o o o o o o o

Szerv, szervezés, szervezet a Szentirásban.

/ I.Kor.12./

" Szerv" nyelvujitáskorabeli szó, melyet az ősrégi magyar szer szóból képeztek és eszközfélét jelent. A szerv a szervezet eszköze. Az alapul szolgáló " szer" szó jelentései: rend, sor, rész, szerszám. A " szerszám" jelentés tehát csak negyedleges; fontosabb a " rend", " sor" jelentés. A szerv tehát nem magában álló kalapács, reszelő, vagy kéz, hanem egy összetett, teljességet alkotó egységnek egy része, ugy, hogy a különböző részek, a szervek, összefüggő sort képeznek s közöttük összefüggés, azaz rend van. Nem sok szervből áll elő a szervezet, hanem a szervezet oszlik szervekre: a szervezet hozza elő magából a szerveket. A szervezet tehát élő egység. Az élő, különböző egymásra utalt részekből összeálló egységet nevezzük szervezetnek s annak tagjait szerveknek. Azt az anyagot, melyből élő szervezetek készülnek, nevezzük szerves anyagnak s az életre képtelen anyagokat szervetleneknek. A szervezet nem állhat holt tagokból. A szervezetben egységes, egy központ körül mozgó életnek kell lennie.

Az emberek tehát a szervezés, szervezet szavakat igen sokszor helytelenül használják. Ha egy lelkész a találomra együtt lakó emberekből énekkart, nőszövetséget, férfikört, vasárnapi iskolát hoz össze, arra azt mondják: megszervezte az egyházat. Egymásra bámuló idegenek azonban nem alkotnak szervezetet, csak halott halmazt. A szervezetnek születnie kell, mint minden élő testnek. Szervezetet csak Az alkothat, aki életet, élő testeket tud teremteni: Isten! A lelkész csak imádkozhatik, hogy Isten teremtsen életet, élőszervezetet. A lelkész

ehhez mással nem járulhat, mint hogy az élő magot, az igét szórja,hogy az elhintett igéből ott, ahol Isten akarja,ahol Isten jónak látja,élet sarjadjon. A találomra jelentkezőkből ember szervezetet alkotni nem tud; minden ilyen kisérlet hiu csalás, mellyel a halált takarjuk el, mint ahogy a temetőben a holt testeteket levágott, életképtelen virágokkal takarjuk be. A mai egyházak sokszor temetők, melyekben a halált életképtelen látszatokkal takarják. Jézus szomoruan mondja az ilyen egyházakról: " Az a neved, hogy élsz, pedig halott vagy!"

Az ekkézsiának ilyen Istentől alkotott élő szervezetéről beszél I. Kor.12, mely ezzel a mondattal kezdődik: " Nem akarom, testvéreim, hogy a szellemiek felől tudatlanságban legyetek!" Csak ennyit mond: " szellemiek felől" s nem mondja meg, hogy szellemi emberekről, vagy ~~az~~ szellemi ajándékokról akar-e beszélni. Mivel azonban megelőzőleg az urvacsorával szemben különbözőkép viselkedő emberekről van szó; mivel a 12.fejezetben emberek állanak össze egy élő szervezetté, bár az ajándékokról is szó van, mégis az emberek felől akar minket Pál felvilágositani, ugynogy a szellemiek alatt szellemi embereket kell értenünk. Később a " szellemi" jelzőt a papokra alkalmazták / németül/ der Geistliche, melynek rossz magyar forditása a " lelkész". Nyilvánvaló azonban, hogy a Szentirás " szellemi" jeltővel azokat az embereket jelezte, akikben Isten Szelleme lakik, tehát Krisztus igazi tanitványait. Élő szervezet csak szellemi emberekből, azaz Isten Szellemétől hajtott, ösztökélt emberekből alakulhat. / R. 8,14/.

Hogy csakugyan szellemi emberekről akar szólani az apostol, azt mutatja a kezdő mondat folytatása, mely arra emlékezteti az olvasókat,hogy azelőtt pogányok, azaz nemzetekhez tartozók voltak s nem a szent Szellem vezette, hajtotta őket, hanem bálványpapok vitték őket néma bálványokhoz, melyeknek ajkáról épen az hiányzott, amiből az élet támad: az isteni Ige magva, hiszen némák voltak. A szent Szellem az élő Istenhez vezet minket, kinek ajkáról élő beszéd vize folyik. Szellemi ember az olyan ember, aki " Isten Szellemében" beszél / 3 v/, akit nem ember, hanem az Ur belemeritett a szent Szellembe, ahogy ezt János Jézusról jövendölte / Luk 3,16/ s ahogy ezt Jézus tanitványaival ismételten meg is tette / Cs 1,5/. Az ilyen ember egy árba kerül bele, mely őt akaratával egyezően viszi, sodorja magával. Az ilyen Szellem-sodorta emberek a szellemi emberek.

Ezeket a szellemi embereket bizonyságtételükről lehet fölismerni, őszinte, szivből jövő, nem papagályszerüen elmondott, betanult bizonyságtételükről; bizonyságtételükről, melyre életüket tették rá s mellyel uruknak valljak Jézust, mert Neki minden utjukban, minden körülmények között, engedelmeskedni akarnak. A régi pogány üldözők megátkoztatták a keresztyénekkel Krisztust s arról ismerték fel, hogy ki az igazi keresztyén, hogy az semmiféle kényszeritésre ki nem mondta azt a szót, hogy Krisztus átkozott. Ezek a bizonyságok voltak a szellemi emberek,kikkel Isten valamit kezdhetett. Tisztátalan szellemek sokszor közölnek prófétai, nyelvekenadott kijelentéseket, melyek a világosságot a sötétséggel ügyesen s megtévesztően összekeverik; Isten Szelleme által ezeket a szellemeket rá lehet kényszeriteni a nyilt szinvallásra; ha nem hisznek nekik, vagy ha már nem látják szükségét a szinészkedésnek,megátkozzák Jézust. A szellemiek végig hivek maradnak.

A Szellem az eklézsia tagjainak ajándékokat ád; de ezeket az apostol nem pneumatikon-oknak, hanem charisma-knak nevezi,azaz kegyelemközléseknek. Ez a név azt jelenti, hogy az ajándékok Isten kedvéből erednek és szállnak alá s azt, aki kapja és használja, kedvessé teszi rársai előtt.Isten Szelleme nem elszomorit, hanem megvigasztal.Érdekes azonban, hogy elsőre ennek a kegyelemajándékoknak nem eggyé tevő, hanem szétválasztó hatása van: A kegyelemajándékok szétválasztanak, de ugyanaz marad a Szellem. Akik a kegyelemajándékokat kapják, azért kapják, hogy szolgáljanak velük. A szolgálatok szétválasztanak, de ugyanaz az marad az Ur, aki a szolgálókat használja.

A szolgálatok nyomán hatások fakadnak, a lelkekben erők hatnak. A hatások / energéma/ szétválasztanak, de ugyanaz marad az Isten, ki mindent mindenekben hat, vagy munkál. Az eklézsia egységét nem a benne hatást gyakorló munkások teremtik meg, emberi tervszerüséggel, hanem az emberek ajándékai, szolgálatát és hatását felhasználó Isten. Isten azáltal teszi eggyé, a szellemi embereket, hogy különözőké teszi őket. Minden szellemi emberből az eklézsia nagy szervezetének egy szerve lesz és ezek a szervek különböző ajándékaikkal kiegészitik egymást. Minden fajta ajándékra szüksége van az eklézsiának; de senkinél sincs meg valamennyi ajándék, hanem mindenkinek szüksége van a maga ajándéka mellett még a másik, a harmadik, az összesek ajándékára; mindenik szerv más és más rendeltetést szolgál; de az összes szervek együtt egy egységes testet alkotnak, mely az összes tehetségek együttes kifejtésével, használásával teljesiti a maga sokoldalu feladatát. A szervek és ajándékok különbözősége valósitja meg hát az egységet! Ha egy tagnak minden ajándéka megvolna, nem volna szüksége a többire s igy nem igyekeznék egyesülni a többivel, kiknek más természetüek az ajándékaik. A különbözőség egyesülésre kényszeriti őket. Ebben a kényszerben azonban öröm van, mert az ajándékok kedvesek és kedvet nemzenek.

A kegyelem-ajándékok nyerésében és alkalmazásában három mozzanat van: 1./ Isten ajándékokat ad az eklézsia tagjainak, egyiknek ezt, másiknak azt, némelyiknek többet másiknak kevesebbet, egyiknek diszesebbet másiknak kevésbé diszes;

2./ Ezek az ajándékok a szolgálat kötelezettségének tudatát ébresztik azokban, akik őket kapják; csak rossz lelkiismerettel lehet elásni, vagy keszkenőbe kötni a nyert talentumot; amely szolga nem akar másoknak szolgálni, hanem önző magának él, gonosz és kivettetik az eklézsiából.

3./a különböző szolgálatok nyomán a lelkekben bizonyos hatás keletkezik Isten Szelleme együtt munkálkodik a bölcsesség, ismeret, prófétálás szavával és a szót meghalló lélekben hatás keletkezik, isteni munka indul meg. Isteni ajándékosztás, szolgálatra ébredés és lélekbe nyuló Szellem-munka: ez a hármasság teszi ki az egyház életét. Ime itt csakugyan szervezettel van dolgunk; az egyház a maga sokféle szervével Istentől teremtett és Istentől fenntartott szervezet. Isten adja az ajándékokat, Isten Szellemi kelti a hatásokat; a folyamatot Isten kezdi, Isten kiséri és Isten viszi véghez: Ő munkál mindent mindenekben!

" A Szellem megnyilatkozása kinek-kinek haszonra adatik."/ 7 v/. Pontosabban igy fordithatjuk: " Minden egyesnek adatik a Szellem-közlés haszonra!" A haszonnal forditott görög sümpheron szórol szóra összehozást jelent, vagyis közös használatot, közös hasznosságot. Mint a Szentirásban oly sokszor, itt is találkozunk a haszon fogalmával. Isten a haszonért ad ajándékokat és a haszonért munkálkodik a lelkekben. A két jelentést igy egyesithetjük: Minden egyesnek adatik a Szellem-megnyilatkozás a közös haszonra. Ez az őskeresztyén kommunizmus, vagyonközösség, mely nemcsak az anyagi javakra-ra vonatkozott, hanem sokkal inkább és előbb a szellemiekre. Sümphero = első jelentése összehoz. A keresztyén eklézsiában minden tag résztvesz ebben a munkában: összehozni mindazt, amivel a köznek használni lehet. A kommunizmust csak a keresztyénség tudja tisztán és áldásosan megvalósitani; az önző, magának élő világ soha. Ha egy népre rákényszeritjük, akkor az összehordott vagyon szét fog mállani azok kezén, akik azt kezelik s a köznek kevesebb fog belőle jutni, mint amennyi kényszer nélkül jutna. Ez az istentelenség törvénye! Az eklézsiának tudnia kell azonban, hogy nem a testi vagyonközösség a fontosabb, hanem a szellemi: mindenkinek résen kell lennie, hogy szellemi meglátást, uj világosságot tudna a közös haszonra vinni s amit visz, nem viheti saját dicsőségének kihangsulyozására, mert akkor az áldásnak már is vége s a versengés és irigység magvai hintetnek el.

Mindenkit ennek a törekvésnek kell megtöltenie: a többinek használni!

A 8.verstől az apostol az ajándékok szerint való szétválást tárg alja; egynek egy, másnak más ajándékot oszt ki Isten és ezzel mindenkinek szolgálatát más más jellegüvé teszi. Nyilvánvaló, hogy a felsorolás, az ajándékok értéke és fensőbbsége szerint alakul; előbb említi a magasabbrendüeket, később az alacsonyabbrendüeket. A magasabb vagy alacsonyabbrendüséget az szabja meg, hogy aki az ajándékot hsználja, milyen mértékben veszt részt az ajándék létrehozásában. Minnél gépiesebb az ajándék hordozó részvétel a szolgálatnál, annál alacsonyabbrendü az ajándék; mennél nagyobb az emberi részvét, annál megtisztelőbb az ajándék jellege. A magasabbrendüség tehát nem a tartalomra vonatkozik, nem a tartalom fontosságára. Adhat Isten a nyelveken át, fontosabb kijelentést, mint a bölcsesség beszéde által, de a közlés mód, alacsonyabbrendü marad. Isten a szükséghez mérten válogat az eszközökben. A nyelvek ajándékában a megajándékozottnak semmi része sincs még a beszéd alakitásában sem, mert a nyelvbeszédnél az ajkak gépiesen mozognak a beszélő tudatán kivül. A prófétai beszédnél a tárgyat képekben vagy szóban adja a Szellem, de a kép vagy szó elmondása a prófétára van bizva. A tanitó ajándéka az ismeret beszéde, Istentől véghezvitt tényekre vonatkozik, melyeket az ember nem változtathat meg. A bölcsesség beszédében a következtetéseket, tanulságot a bölcs vonja le; ebben az esetben kijelentések legnagyobb része az embertől függ; ez az ajándék megköveteli, hogy a szóló mélyen belásson Isten dolgaiba. Akire Osten a bölcsesség beszédét bizza, arra többet biz, mint akire a prófétálás vagy nyelvek ajándékát bizza; attól többet fog számonkérni, mint ettől. Azért a nyelveken szólásnak ama tulbecsülése, amely pünkösdi körökben történik, értelmetlen és Szentirással ellenkezik. A csodaszerüség azonban az alacsonyabb ajándékoknál, nagyobb, mint a magasabbrendü adományoknál, mert azokban több az isteni részvétel külső, feltünő megnyilánulása. A pünkösdeik tehát a csodákon kapkodnak, ami igen kifejlesztí a hiuságot és az önhittséget.

A 8-lo versekben közölt nyolc ajándék közül az első kettő és utolsó három a szólás ajándéka. A három középső más természetü. A harmadik ajándék a hit a negyedik a gyógyitás, az ötödik hatalmak munkálatai. Ez a három ajándék rokonnak, majdnem azonosnak látszik, ésmégis szükség van szétválasztásukra. A harmadik ajándék nem az elhivő, hanem acsodatevő hit; az elhivő hitet Isten minden eklézsia tagnak adja a csodatevő hitet némelyeknek. Oly tettekre kell gondolnunk, mint amilyenekről Mté 8,26 15,32-38 14,25 Ján 2,1 21,1 Csel 13, 9-12 Jel 11,6 beszélnek. Hasonló tettekre mutat az ötödik ajándék is; a harmadik és ötödik karizma, abban különbözik, hogy a harmadik ajándék müködtetése a hit harcába kerül, mig az ötödik ajándék állandósitja a képességet és igy a személyes hozzájárulást csökkenti. Kettő között áll a gyógyitó képesség, melynél a szeretet, az irgalom jut szerephez, amely az Istennek adott szivből fakad. Érdekes hogy a nagyobb csoda alacsonyabb helyen van, mint a külsőleg kevesebbet mutató, mert a hit küzdelme Istennél többet jelent, mint az állandó képesség csodás erők müködtetésére. A 12, majd a 72 tanitvány kiküldése a gyógyitásra és csodatételekre való felhatalmazása a negyedik és főleg az ötödik ajándékhoz sorozandó; ellenben a mustármaghoz hasonló hit, vagy Illés esővárása a harmadikhoz; Elizeus csodái ellenben a negyedik és ötödik csoportba tartoznak, bár nem mindig lehet szigoruan elkülöniteni őket. Mennél több az emberi részvétel a csodában, annál magasabbrendü acsoda Pál osztályozása szerint. Ez pontosan a forditotja annak, ami a szabaditó hitnél történik. A szabadulásnál mennél kisebb az emberi hozzájárulás, annál tisztább a hit; a szeretet szolgálatánál, mennél inkább beledobja magát az ember a küzdelembe, annál nagyobb értékü Istennél a szolgálat. A csodavárók szolgálata értéktelen. Ennek az az oka, hogy a legmagasabb kegyelmi ajándék nem a hit, hanem a szeretet.

Az ajándékok természete és értékelő sorrendje arra is megtanit minket, hogy Jézus szolgalata egész embert követelt, az Ur csak olyanokat tud használni, akik egész szivükkel, lelkükkel és erejükkel harcolják az Urnak harcát. Sokan egyszerüen értelmi elhivéssel akarnak gyógyitani, vagy meggyógyulni, és nem ismerik az imádságban való kitartás hatalmát. Sokan azt hiszik, hogy theológiai iskolákban lehet eltanulni az igehirdetés és tanitás mesterségét és nem tudnak arról, hogy a prédikátort is, de az egyszerü bizonyságtevőt is csak a tapasztalat, csak az Ur tettbeli követése teneti tanubizonysággá hogy a hit szava, csak az életből fakadhat. Csak az életben kipróbált próbaálló"dokimos" lehet bölcs; a tanitónak Istent személyes tapasztalásból kell ismernie; a csodatvőnek a Szent Szellemet kell kapnia és nem iskolai végbizonyitványt csupán; a prófétának tisztának kell lennie, hogy hazug szellemek meg ne csaljak. Jézus az élet küzdelmében osztja a szellemi ajándékokat és nem a papi vizsgákon. " Mindezeket a / kegyelem nyilvánulásokat/ az egy és ugyanaz a Szellem munkálja, kinek kinek ugy osztja szét azokat, ahogy akarja./ 11 v/. Nem mindenki kap isteni kegyelem ajándékot, aki igehirdető pályára lép és sokszor varga, takács, orvos, földmüves, kereskedő válik Isten felkent tanubizonyságává.

" Mert amiképpen a test egy és sok tagja van; a test összes tagjai pedig bár sokan vannak, mégis egy testet alkotnak: ugy van a Felkent is. Hiszen mindannyian egy szellemben, egy testben merültünk be, akár zsidók, akár hellének, akár rabszolgák, akár szabadok mindannyian egy szellemmel itattattunk meg! Hiszen a test sem egy tag, hanem sok! Ha azt mondja a láb: nem vagyok kéz, tehát nem vagyok a testből való! Vajjon mind a mellett nem a testből való? Ha azt mondja a fül: nem vagyok szem, nem vagyok a testből való! Vajjon ennek dacára nem a testből való? Ha az egész test szem, hol a hallás? Ha az egész hallás, hol az illat? Most hát az Isten minden tagot, ugy helyezett el a testben, ahogy akarta. Ha minden egy tag volna, hol volna a test? Most hát sok tag van, de egy test. A szem nem mondhatja a kéznek: nincs rád szükségem! Épp ugy a fej sem a lábaknak: nincs rátok szükségem! " 12-21 versek/.

Az apostol érveit nem az emberi bölcsességből, hanem a természetből Isten teremtéséből veszi. Nem azt mondja: ez igy logikus, - hanem azt: igy van a teremtésben! Ez igy természetes! Nem az logikus amit az ember kigondol; hanem az, amit a természet igazol. Az emberiség egyik legnagyobb filizofusa xxx Platón azt tanitotta, hogy a sokféle van a legalacsonyabb fokon; minnél magasabbra hágunk, annál egyszerübb, kevesebb tulajdonsággal rendelkező a létező; legmagasabban van a tulajdonság nélküli lét / toon / to-on/. A Szentirás a legmagasabbat homlokegyenest ellenkezőleg irja le: minnél magasabb valami annál gazdagabbb; az Isten nevét többesszámban ejti / Elohim/ hogy a benne levő véghetetlen sokféleséget kifejezze. A teremtmény sokfélesége nem éri el az Isten gazdagságát, mert Isten folyton ujra ad és mindig ujat. Minnél magasabban áll Isten teremtésében egy lény annál gazdagabb, változatosabb annak a belső gazdagsága, tartalma. A földi testek közül az emberi test a legváltozatosabb és leggazdagabb ezért az ember a teremtés koronája. Amellett, hogy minden ember a világok világa, nincs két ember, ki egészen egyforma volna, sőt óriási különbségek választják el az embereket; más mindeniknek a teste, de főleg más mindegyiknek a lelke. A végtelen sokféleség xx azonban nem azért van, hogy széthúzás legyen, hanem azért, hogy a sok eltérő kiegészitse egymást, és együtt képezzen egy egészet, egy teljességet. A test tagjai sokan vannak, de a test egy; a sok tagnak egy a rendeltetése, egy a célja. A sok összemunkál, mint a történelem eseményei, melyeket Isten igazgat / Róm 8,28/. Egy tag egyedül nem tudná a test összes feladatit elvégezni, csak az összes tagok együtt.

Az összhang a legcsodálatosabb egység; összhang nem lehet egyformák csak különbözők között. Az egyenlők és egyformák egysége: sivatag; a különbözők egysége: harmonia. Isten nem sivatagnak alkotta a világot, hanem összhangnak. A baj nem abban van, hogy különbözők vagyunk, ez sohasem oka az egyet nem értésnek; a baj ott kezdődik, ahol az egyik tag megirigyli a másik tag feladatát és akotását s azt magának kivánja; amikor a tagok nincsenek megelégedve azzal, m amit Isten reájuk bizott, hanem a másikat nézegetik irigyen, versengve; amikor a tagok nem annak örülnek, hogy kiegészithetik a másikat, hanem bosszankodnak azért, hogy a másik tulajdonsága és szerepe nem az övé. Ha egy testben versengés, irigység támad,az a test halála! Az irigység magát teszi központtá, az irigység forrása az önzés. A test és annak minden tagja csak akkor lehet boldog, ha egy tag sem akar központ lenni, hanem mindegyik a másikat az egészet szolgálja. Az összhang forrása a szeretet. A test tagjai igazi kommunizmusban élnek, mert mindeük közös, mert mind egy célért él és dolgozik. Ha a kéz, a kézért dolgozik, akkor célt téveszt: kéz, láb, szem, fül csak a testért dolgozhatnak. A cél a test; annak épsége minden tag épsége; annak boldogsága minden tag boldogsága.

Amit elmondottam bizonyos megszoritásokkal minden testre, azaz minden élő organizmusra, minden élő szervezetre érvényes. Pál azonban nem akármiféle testről, illetőleg szervezetről beszél itt,hanem csak egyről az eklézsiáról. Sajátságosan azonban nem eklézsiát mond, hanem ahelyett Krisztust, azaz a Felkentet." Amiképpen a test egy és sok tagja van, a test összes tagjai pedig bár sokan vannak, mégis egy testet alkotnak: ugy van a Felkent is.!" / 12 v/.Másutt Krisztust az eklézsia Fejének mondja/ Igék Ef 1,22 4,15 5,23 Kol 1,18 2,19 /; itt az egész testet a szervezetet azonositja a Felkenttel, a tagok összességét. Nem pontatlan beszédmódrol van itt szó, hanem egy titok áll a különös azonositás mögött: az Eklézsia pünkösdkor éppugy felkenetet Isten Szent Szellemével, mint Jézus, amikor előjött a vizből, melybe János bemeritette: az Ur, a Fő ugy összenőtt a testtel, hogy feladatát, trónját, királyi uralmát megosztotta vele és ugy egyesült vele, mint vőlegény a mennyasszonyával. Az égi Vőlegény és földi arája egymás nélkül el nem képzelhetők: azért jelennek meg itt is egymásba olvadva, mintha egy Személy, egy szervezet volnának. Az ezeréves uralkodás alatt Jézus és azok, akik mindenhová követték Őt a Bárányt, együtt jönnek vissza erre a földre, együtt fognak uralkodni vasvesszővel s ma a nevelődés a kereszthordás idején együtt mennek az üldözések véres, gyötrelme utján előre. Jézus és az eklézsia együtt mint egy nagy misztikus Krisztus tünnek az apostol elé, ezért mondja az Urat a tagokkal együtt egy Krisztusnak, Isten Felkentjének. Ebben a testben Jézus maga is egyik taggá válik, mintegy a 21 vers bizonyitja.

Van azonban még egy különös jelentősége annak, hogy az eklézsia egy cselekvő testként szerepel a mennyek és a föld Királyával a Bárány Jézussal és ez abban áll, hogy Jézus, mint a legfontosabb tag, mint a Fej, kiből minden elhatározás, minden inditás származik és szétmegy a testbe, az eklézsiát, mint saját testét céljainak és terveinek megvalósitására használja fel és eközben azt saját lényével, saját lelkiségével járja át, annak minden tagját valósággal másod énjévé teszi, egy egy földi követté, ki a többi emberek előtt a mennyei Királyt és a mennyek királyságát képviseli. Az eklézsia minden tagjában Krisztus születik meg és Krisztus él a Szent Szellem hatalma által. Az egész testet átittatja a Szellem Krisztus lényével Krisztus szeretetével. Minden tag megszentelődik s amilyen mértékben előre halad a szentségében, olyan mértékben válik hasonlóvá a Fő-höz, mint ezt II.Kor.3,17-18 ugy adja elő, mintha a keresztények egyenesen magukba fotografálnák Jézust: " az Ur a Szellem; ahol az Urnak Szellem ott szabadság! Mi mindannyian felfedett arccal

tükörként visszaverve ugyanazt a képet, dicsőségről dicsőségre átváltozunk, mintegy az Ur Szellemétől." Az Ur Szelleme hat az eklézsiában minden igazi tagjában, azért az egész eklézsia felkent, Szellem felkentje, KRISZTUS. Az eklézsia tagjait tehát nemcsak az egymásra-szorultság tartja össze, hanem a Krisztusból a tagokba szétáradó szeretet is, mely ahol csak Krisztus igazi eklézsiája él, bevilágitja a szeretetlenségtől, gyülölettől, irigy, versengéstől szétzsaggatott világot. Ez a szeretet akadályozza meg, hogy az eklézsiát szétmarja a világot betöltö gyülölet. Az önzés bálványai helyett itt a megfeszitett Jézust imdájak, s Őt teszik követendő példaképpé, uj születést oltó ágává, uj Ádámmá, kitől az emberiség még egyszer születik. Az uj emberiség zsengéje a földön az eklézsia.

Ennek az uj emberiségnek egészen uj és máshol nem található vonásai jelennek meg az eklézsiában, ahol a megszentelődést komolyan veszik. Ezekről a jellemvonásokról szólnak a 12,22-27 versei! Az eklézsiának ama tagjai elé, kiket a kisebbségi érzet gyötör: mert nem vagyok szem, csak fül, nem tartozom az eklézsiához; mert nem vagyok megtisztelt kéz, hanem csak földet taposó láb, nem vagyok a testből való! Pál odaállitja az eklézsia krisztusi vonásait: " Ellenkezőleg! amely tagok erőtelenebbeknek látszanak, azok sokkal inkább szükségesek s amelyeket a testből értéktelenebbnek látunk, azok több tisztességgel veszünk körül; ami nálunk szégyenteljes, az több illedelemmel bir, mire annak, ami illedelmes, szüksége nincs. Sőt az Isten maga ugy szerkesztette össze a testet, hogy, aminek nincs tisztessége, annak túláradó tisztességet ad, hogy a testben ne legyen hasadás, hanem egymásért egy dologról gondoskodjanak a tagok, ugynogy ha egy tag szenved, vele együtt szenvedjenek a tagok mind; vagy ha egy tag megtiszteltetést kap, együtt örüljenek vele mind a tagok! Ti Krisztus teste vagytok és részenkint tagjai". A világ az erőszakos hőditókat ünnepli hősei gyanánt, kik ezrek, százezrek boldogságán gázolnak keresztül s a sokszoros gyilkos Heródesnek a Nagy melléknevet adja. A Krisztus igazi egyháza tudja, hogy szerényen félrevonuló, csendes tagjai gyakran szükségesebb munkát végeznek imádkozásukkal, csöndes hüséges szolgálatukkal, mint a tehetséges, bámult emberek. Tudja, hogy a test értéktelenebb tagjai, vagyis azok, akiket a világ közvéleménye lenéz, meg nem becsül, Isten előtt igen értékesek és azért az eklézsia is nagyra becsüli, gondoskodó szeretetével körülveszi. Vannak az emberi hustestnek szégyeltebb tagjai, melyeket több ruha tisztességadásával veszünk körül s takarunk el, bár ujabban nők is, férfiak is ezt a tisztességérzetet eldobják maguktól. Az eklézsiában is vannak tagok, kiket a többi tag szégyelni hajlandó; olyanok, akik botrányos vétkekből térnek meg, vagy akik világias származásuknál fogva a világ megvetését viselik, megvetett népfajok, törvénytelen gyermekek, undorító betegségben szenvedők stb; ezeket az eklézsia különös megbecsüléssel vesz körül és hordoz, nem törődve a világ megszólásával. A világ elrejti a szegény rokont, az eklézsia a főhelyre ülteti. Az eklézsia igaz tagjai az Ur parancsa szerint nem azokat hivják meg szeretetlakomára, akik visszahivhatják, vagy akik dicsérettel illethetik őket, hanem a tehetetleneket, az ügyefogyottakat, a mástól megvetetteteket. A világgyermeke félrevonul a többi embertől, hogy élvezeteiben ne zavarják, hogy pénzét, vagyonát egyedül s maga élvezhesse. Az eklézsia tagjai megkeresik azt, akinek valami örömöt, vigasztalást, bátoritást nyujthatnak; gondokodnak azokról,akiknek nincs gondviselőjük. Az igaz eklézsia nem fordul el nyersen az érzékenykedőtől, a félénktől, hanem előre hozza és bátoritja, megvigasztalja őket. Mindenkinek bánatát, örömét, megtiszteltetését ugy nézi, mintha ő szenvedne, vagy őt érné a tisztesség; együtt sir és együtt örül az eklézsia többi tagjaival. Az eklézsia olyan nagy egész, am elynek minden egyes tagját külön kell nézni, gondozni.

A világ azért állitja a közérdeket a magán-érdek elé, hogy a megsarcolt tömegek javait néhány kiváltságossal közölje: az eklézsia azért állitja az egész eklézsiát minden rölé, hogy azzal együtt a legkisebbeket emelje a legmagasabbra. Itt az utolsókból elsők lsznek, a Lázárokból a főhelyen ülő vendégek.

Ennek az isteni összeszerkesztésnek szolgálatába állitotta és állitja az Ur a kegyelem-ajándékokat és a szellemi embereket, akik a szellemi ajándékokat használják. Az erősebbnek az erőtelent kell szolgálnia, a megtiszteltnek a szégyenkezőt, a gazdagnak a szegényt, a bátornak a csüggedőt, a nágynak a kicsinyt. Mert e világtól idegen és érthetetlen szolgálattal kapcsolatban tér vissza az apostol a " szellemi " emberekre s rajzolja elénk a kegyelem-ajándékok hordozóit:" S az eklézsiában az Isten némelyeket először apostolokul rendelt, másodszor prófétákul, harmadszor tanitókul, azután hatalmakká, aztán gyógyulások kegyelem-ajándékaivá, segitségekül, kormányzatokká, nyelvek nemeivé. Vajjon mindnyájan apostolok? Vajjon mindnyájan próféták? Vajjon mindnyájan tanitók? Vajjon mindnyájan hatalmak? Vajjon mindnyájan rendelkeznek gyógyulás ajándékaival? Vajjon mindnyájan szólnak nyelveken? Vajjon mindnyájan tolmácsolnak?"/ 28-3o vk./

Bizonyos keresztyén körök, sokat beszélnek a " szolgálatról " s rendesen azt értik alatta, hogy a szolgálattevők szétmennek népes gyülekezetekbe és sok ember fülehallatára szónoki képességeiket mutogatják, szerepelnek, mint azok a " költök ", akik uton-utfélen készen vannak arra, hogy rossz verseiket felolvassák vagy elszavalják azoknak a szerencsétlen áldozatoknak, akiket ily célra megkapnak. Ezek a vándorprédikátorok is igen szivesen mutogatják magukat, szavalnak Istenről és főleg a saját felsőbbrendüségükről, megtérésükről s a boldogságról, melyet találtak, mert ők olyan kiváltságos emberek, hogy Isten őket egészen kiváltságos boldogsággal tünteti ki más emberek fölött. Azok a szolgálatok, melyekről I.Ko,12 beszél nem ilyen önképzőköri szereplésekre inditják a kegyelem-ajándékok birtokosait, hanem rejtett s az emberi ünneplástől távol eső lehetőségekre, melyek nem divatosak és a husember számára nem vonzók. Amit a jobb kéz cselekszik, arról ne tudjon a balkéz! Ez a keresztyén szolgálat törvénye. Ehelyett a modern kegyeskedő szolgálatok a nyilvánosságot, a szereplést, a csillogást keresik, a saját fontosság kihangsulyozását. Isten elött utálatosak az ilyen " szolgálatok ", melyek a hiúság legyezgetései s nem a mások nyomoruságának enyhitését keresik. Aki Isten tetszésére szolgál, annak csak jó cselekedeteit látják az emberek s nem őt magát, mert magáról úgy eltereli a figyelmet, hogy a jó tettekért az emberek Istennek adnak hálát és Őt dicsőitik. Az első keresztyén eklézsiából maga a Szent Szellem irtotta ki azokat, akik a külső látszatért tették a jót, mint ez Anániász és Szafira esetében történt.

Az igazi szolgálattevőket nem saját maguk küldik ki, hanem Isten; de az ilyen isteni küldés mélyen megalázza és félelemmel tölti el a kiküldötteket, ugynogy állandóan elöttük lebeg az itélet napja, melynek-en számot kell adniok arról, amit cselekesznek, jót vagy gonoszt. Ismétlem, senki magát nem küldheti ki szolgálatra; de ember sem küldheti ki embertársait, tehát püspököknek nincs joguk, de gyülekezeteknek sem akárkit szolgálatra küldeni, csak olyanokat, akiknek isteni küldetése felől nincs kétségük. Csak Isten küldhet ki munkásokat a Maga szőlőjébe! Tehát nem az emberi kiküldetéshez kell kérni ráadásul és hitelesitésül az isteni felkenést, hanem mielött emberek szolgálatra bárkit kiküldenének, előbb úgy kell tenni, mint ahogy a antiochiaiak tettek hasonló esetben: előbb isteni szózatot kaptak, hogy válasszák el különös szolgálatra Barnabást és Saulust, kaptak, mert állandóan kérték és keresték Isten utmutatását; mikor az isteni utmutatást megkapták, böjtöltek és imádkoztak és kezüket vetettték a kiküldöttekre és elbocsájtották őket / Csel 13,2-3/. Ahol az eklézsia állandóan Istenre figyel, ott megvalósul, amit

I.Ko 12,28 mond: Isten " először apostolokat, másodszor prófétákat, harmadszor tanitókat, azután hatalmakat, gyógyitó ajándékokat, segitségeket, kormányzatokat és különböző nemü nyelveket küld ki szolgálatra.

Ezekben a sorokban Pál nem azt ismétli meg, amit a 8-11 v-ben mondott, mert itt ajándékokról beszél, mig a 28 versben szolgálatokról s ez két isteni müködés a 4 és 5 vers szerint egymástól elkülönitendő. Isten egyeseknek ajándékokat ad s utóbb a megajándékozottakat elküldi szolgálatra, mint ezt Barnabással és Saulussal is tette.

Az ajándékozás egyszersmindenkorra történhetik, bár az ajándékokat, mint a tapasztalat mutatja, el lehet veszteni. Szükség szerint aztán Isten ide vagy oda, erre vagy arra a szolgálatra elküldi a megajándékottakat. Megint harmadik isteni munka az, amit a 6.vers emlit: a szolgálatok nyomán Isten hat a lelkekben és bennük különböző hatásokat hoz létre. Ezekről a hatásokról beszél a 13 és 14 fejezet: most azonban etekre a hatásokra részletesebben nincs időnk kitérni. Most az eklézsia szolgálatának isteni megszervezéséről beszélünk s az ekklézsiát ugy akarjuk megismerni,mint szervezetet, melynek számos szerve összemüködik az egész ekklézsia feladatának végezésére.Minden Istentől elküldött szolgálattevő egy-egy szerv, mely a szervezet összhangzatos munkáját részenként végezi s a különböző részek munkáját Isten hangolja egybe.Vajjon csak szép elmélet,hogy egy ilyen szervező Isten dolgozik,ajándékokat ád,apostolokat,prófétákat,tanitókaz és más szolgálattevőket elküld;csak költészet mindez,mely alkalmas textusokat ad püspökök és egyházi vezérek szájára,hogy ezeket fedezzék,felékesitsék és isteni pályázattal lássák el a saját cselekvésüket,amellyel papokat szentelnek,szolgálatra elküldenek,egyházi munkásokat,misszionáriusokat toboroznak s őket szolgálattal megbizzák?A gyakorlat sok helyen,mamár,sajnos,az esetek tulnyomó részében azon a felfogáson épül fel,hogy a Szentirás szavait csak az emberi munka felcicomázására kell felhasználni, mert emberi gondolat az elhivatottság érzése, sőt sokszor az egész ilyen ömámitás,csak pályaválasztás kérdése, melynél az elhelyezkedés lehetősége, a jövedelem kilátásáok az elhatározás döntő tényezői. A theológiai akadémiák sokszor bünbarlangok, melyeken az éjjeleket paráznaságban töltő, romlott ifjak tanulják, hogy a Biblia közönséges emberi mü, amelyet nem lehet isteni kijelentésnek tekinteni, legfőljebb litudgiás könyv, melyből a betanult prédikáció textusokat felolvassa a templomban az, akinek önkényesen választott életpályája a papság. Ennyire megüresült és hazugsággá vált az a " szervezet" melyet nem Isten alkot, hanem emberek szerveznek,amely ma egyház nevet visel.

Mi a Bibliát isteni kijelentlsnek és a valóság könyvének hisszük és amit a Biblia a szolgálatok megszervezéséről mond, valóságnak tartjuk és hirdetjük, hogy a gyakorlatnak minden ponton, teljes tökéletességgel ahhoz kell alkalmazkodni, amit a Biblia az eklézsiáról, mint szervezetről mond. Ha Isten ma nem küld el apostolokat, prófétákat,tanitókat, csodatevő hitüeket, gyógyitókat, segitő és kormányzó tehetségüeket, nyelveken beszélőket, csak azért nem teszi, mert az eklézsia tagjai ezt Istentől nem is várják, mert meg vannk elégedve azokkal a szolgálatokkal, melyeket olyanok végeznek, akik nem önmagukat küldötték el szolgálatra, vagy akiket nem emberek választottak ki és rendeltek szolgálatra. A hamis egyház szervezetével való megelégedés és másnak nem kivánása tartja vissza attól, hogy ujra Ő szervezze s küldje el a szolgálattevőket. Nem kérjük, nem kivánjuk ezt az isteni szervezést és azért nem is kapjuk meg. / Vesd ö. Jak 4,2/.

A 28 versekben a szolgálattevők sorrednje nem ugyanaz, mint a 8 skk versekben megfelelő ahándékok sorrendje; nevezetesen az ajándékok közt a prófétálás a 6 helyen áll, mig a szolgálatok közt a próféták a tanitók előtt a második helyen állanak.

Ennek a sorrend változásnak oka az, hogy az adományok értéke, nem mindig felel meg a szolgálatok értékének. Kisebb értékü adománnyal is lehet nagyobb értékü szolgálatot végezni, ha az ajándék tartalma nagyobb s fontosabb. A próféta ajándéka kevesebb emberi szenvedéssel jár, mint a tanitóé: mivel azonban a próféta közvetlenül Isten akaratát jelenti ki, ezért a gyülekezetben megtisztelőbb helyet foglal el; a megtiszteltetés azonban nem neki, hanem a követség tartalmának szól. A tanitó helye szerényebb,de ha hiven teljesiti feladatát, több jutalmat kaphat a prófétánál. Nem a megtiszteló helyekre kell törekednünk az eklézsiában, hanem gyümölcsözőbb ajándékokra: " buzogjatok a nagyobb kegyelem ajándékokért " mondja az apostol.S ezzel a felszólitással összekapcsolja annak feltárását, hogy melyik ajándék a leggyümölcsözőbb azok közül, amelyeket a Szellem osztogat." Egy mindent túlszárnyaló utat mutatok nektek" - folytatja s azzal elkezdi a Bibliának egyik legszebb és legjobban ismert fejezetét mondani; a szeret himnuszát. / 12,31-13,13/. Érdekes, hogy bár a szeretetet szintén Isten adja belénk, nem kegyelem ajándéknak nevezi az apostol,hanem utnak. Ez azt jelenti, hogy a szeretet nem párhuzamosan áll a bölcsességhez, ismerethez, gyógyitásnoz, prófétáláshoz stb, hanem olyan utat képez, amelyen a többi isteni ajándék egyik embertől a másikhoz halad. Ezek az ajándékok, mehetnek a gőg, felfuvalkodottság itélkezés, fitogtatás, dicsekvés utján is; de akkor eredménytelenül járják utjukat s jó hatásuk lepattan az emberekről; csak ha a szeretet utján közeledenek érik el céljukat és termik meg gyümölcsüket. Vagyis a bölcsnek, tanitónak, a prófétának a kormányzónak és a segitőnek, a gyógyitónak és csodatevőnek, a nyelveken szólónak és tolmácsának életét kell adni társaiért, áldozatokat kell hoznia értük, hogy a szeretettel párusuló ajándék megfogja és gyümölcstermésre birja a sziveket. Szeretet nélkül a legpompásabb ajándék sem ér semmit! Jézust János Isten Bárányának mondotta, mert életét áldozatul adta az emberkért s még a mennyei trónon is az a neve: a Bárány, mert az emberekért hozott áldozatával megvásárolta őket Magának s halála által lett Uruk és Királyuk. Nekünk is csak akkor van hatalmunk az emberi lelkeken, ha szeretetből, ha Isten iránt való hálából, és kedvességből magunkat áldozatul adjuk az oltárra, azaz ha bárányokká leszünk.
A bárány utja a szeretet utja. Csak ha igénytelen, magunkat áldozatul adó, másokért élő bárányokként hirdetjük a bölcsességet ismeretet, prófétálunk, teszünk csodás hatalmas tetteket; csak akkor ér valamit beszédünk és cselekedvésünk! Egy Istentől gazdagon megáldott bizonyságtevő igy nevezte el a szeretet utján: a Bárány nyomdokain. A Bárányt követjük, ha magunkat megtagadjuk; a Bárányt megnyerjük, ha magunkat elveszitjük; a Bárány dicsőségébe öltözünk, ha a Bárány gyalázatát vállaljuk. A Golgota mélységében visz a legmagasabb ut e világon.

A másik főhely, mely a Bibliában az eklézsiával szervezetként foglalkozik Ef 4,7-16: " A Felkent ingyen ajándékának mértékéhez képest minden egyesünknek adatott a kegyelem. Azért mondja: " Hogy fölment a magasságba, fogságba levőket vitt fogva; ajándékokat adott az embereknek. Az hogy fölment, mit jelentene,ha alá is nem szállt volna a föld legalsó részeire?! Aki alászállott ugyanaz, mint aki fölment, fölül minden egeken, hogy mindeneket betöltsön. Ő adott is némelyeket apostolokul, némelyeket prófétálokul, némelyeket örömhirdetőkül, némelyekül pásztorokul és tanitókul, szolgálat munkájára, a szentek helyreállitására a Felkent Testének épitésére, amig mindannyian el nem érjük, a hitnek és a Isten Fiára való ráismerésnek egységére, mig tökéletes férfivá nem válunk, mig a Felkent teljességének életkorára el nem jutunk, hogy többé ne legyünk kiskoruak, kiket hullámaival sodor el és körül hord a tanitásnak akármiféle szele, amint azt az emberek találomra választják, mintegy kockavetésre a tévelygés müfogásai

mellett mindenre képesen. Ellenkezőleg szeretettel, igazat mondva nőjünk mindenben ŐBelé, aki a Fej, a Felkent, kiből kiindulva a Test saját magának a szeretetben való felépitésére a Test növekedését végezi, mig minden egyes tagnak mértékében végzett munkának megfelelően nyujtott segitség kapcsa, őket izenként összerogja és összekötözi".

Ezekben a versekben a kegyelem ugy tünik fel, mintha Istentől aki adja, különváltan, önálló hatalomként müködnék. Érteni kell alatta az emberhez kegyelmesen forduló Istent, illetőleg az isteni segitséget. Ez a segitség szellemi ajándékok formájában az eklézsia minden tagjának adatott, mikor az apostol élt és adatnék ma is, ha az eklézsia kinyujtaná érte a kezét. Ott, ahol az egyház a kegyelmet emberi segitséggel, földi pótszerekkel pótolja, a kegyelem elfordul az embertől. Ahol az igehirdető" más hiján" azokat " szervezi be" egyháztársadalmi munkára, akiket éppen kézhezkap, akik testileg beleszületnek az egyházba, ott Isten szerényen hátramarad és nem zavarja a lelkész munkáját. Csak ahol hittel Istentől várják a hatást, a munkást és a képességet, ott ád az Isten munkásokat és felfegyverzi őket, adja kegyelem ajándékait. Az eklézsia megszervezését az apostol attól teszi függővé, hogy az Ur fölment a magasságba, azaz hogy mennybe ment, mert a menny, Istennek trónusa az a hely, ahonnan a hatalom alááradhat a földre s ahol a mennybemenő Ur melé lassanként elhelyezkednek azok, akik a földön az Ő nyomdokain jártak, az Urban éltek és az Urban haltak meg. Ezeket a bün fogságából szabaditotta meg, az " erős " kezéből ragadta ki, váltotta meg vérével önmagának. " Hogy fölmemt a magasba, fogságbanlevőket vitt fogva Magával", hogy királyi tetszése szerint használja őket s ha az Ő foglyai, Ő is akar rendelkezni velük, a vezetést nem adja át embereknek, Jézus csakugyan, valósággal kormányoz az égből s akaratát a foglyokként magával vittek által valósitja meg, kik Sátán foglyaiból az Ő fogylaivá lettek s kiken át, mint eszközökön át dolgozik. Eszközeit azonban az Ur egy Testté foglalja össze, őket a kölcsönös segitsé kapcsaival kötözve összsze s egy test izeivé, egy szervezet szerveivé téve őket. Ez összefoglalás által lesznek a különálló eszközök szervekké, azaz egy együtt dolgozó szervezet részeivé. Együtt dolgozó eszközök ugyan alkothatnak gépet is, ha eszközök és azok egyesitése külső rájukhatás eredményei s ha alakjuk és viszonyuk változatlan marad. Ez esetben azonban nem lenet szó gépről, mert az egyes eszközök maguk is élnek, maguk is szervezetek, mert emberi testek és emberi lelkek; de egyesülésük sem marad ugyanaz, mert állandóan közelebb jönnek egymáshoz, jobban összenőnek, vagy a Biblia élettan közös kifejezését használva; összenőnek, sőt a Fejbe belenőnek s a Fejből állandóan mind több erőt, életet nyernek. Ennek a növekedésnek és összenövésnek, van célja és határa: az egység; addig kell az egyes szerveknek a Test tagjainak nőniök, ameddig teljesen egyek nem lesznek, mint ahogy az Atya a Fiúval egy; mint ahogy az Atya a Fiúban, s a Fiú az Atyában van. Érdekes, hogy az, amin át a Test egyes tagjai szolgalatukat végzik, amin át egymást is szolgálják és igy amin át az összenövés, egymásba kapcsolódás is történik, ugyanaz, és ez az Istentől ingyen ajándék, a charisma, a szolgálatra képessitő tehetség. Az is feltünő, hogy Annak, aki a legmagasabbra szállt, előbb a legmélyebbre kellett leszállnia, a föld legalsóbb részeire. Már maga a föld azaz az anyagi teremtés mélységet jelent, a szellemi éggel szemben, / a testi ég a föld fogalmába tartozik/ s a földnek is legmélyebb részeire kellett alászállania Jézusnak, oda, ahol az itélet alatt szenvedő halottak tanyáznak s nekik is az örömüzenetet kellett hirdetnie! Miután igy a Sátán egész birodalmát bejárta s a győzelem zászlaját mindenütt kitüzte, feltámadt s a mennyei trónusig emelkedett. Ezzel az utjával megjelölte az egész mindenséget s kimérte annak egész terét, mutatva, hogy mettől- meddig tart a mindenek

a mindenek helyreállitásának munkája.
A szolgáló szervek között itt eddig nem ismert munkáju szolgákat is emlit, igy az örömhidetőket, vagy evangélistákat, továbbá a pásztorokat, kiket a tanitókkal ugy kapcsol egybe, hogy érezzük, hogy a két szolgálat teljesitő munkája egy, mert a pásztor az Ige által őrzi juhait. Az elmondottakból nyilvánvaló, hogy belső lelki növekedésen megy át az eklézsiának nevezett szervezet.
E fejlődést a következő jellemvonások jelölik, amikor a célját eléri: 1/ hit egysége 2/ ráismerés egysége 3/ tökéletes férfiasság 4/ a Felkenttel való betelés 5/ kiskoruság elhagyása, ami az ingatagsággal azonos; 6/ teljes igazmondás 7/ belenövés Krisztusba a szeretetbe. Ha az eklézsiának ezt az Istentől kijelölt célját összehasonlitjuk azzal a céllal, melyet az emberektől készitett látszat-egyházak alkotói a parokusok, papok maguk elé tüznek, akkor feltünő ellentétet látunk. 1/ az élő hit, az Istennel összekötő személyes bizalom helyén az Isten helyére, valamilyen emberektől készitett, elavult más korok használatára készitett / hitvallás/ lép, mely iránt természetesen semmiféle bizalmi viszony nem támadhat a lélekben, hanem csak hideg, értelmetlen értelmi igeniés, melynél azonban éppen a vizsgálódás az értelmi munka van kizárva, mert a hitvallást birálni, kijavitani, a Bibliához szabni nem szabad. Jézus visszajövetelkor az utolsó idő eklézsiájában, minden hitvalló saját hitét fogja vallani és nem másoktól készitett hitvallást; mindenki arról fog beszámolni, hogy saját személyében milyen tapasztalatokat szerzett Isten szabadi-xx tásáról. Nem hitvallás, nanem mindenkinek személyes hite fogja a másik hitét életszteni, szilárditani és igy fogja ez a személyes hit a tagokat egymással összekötni.
2/ Ennek a mindenkinél személyes hitnek forrása, bizonnyal megismerés lesz de nem a betanult káté, hanem a Krisztussal való személyes találkozás és érintkezés, melynél Jézus ugyan láthatatlan, de életünkbe való beavatkozásáról, hüségének mindennapos jeleiről ráismerünk arra a Jézusra, aki valana tanitványai között e földön járt és értünk életét fizette oda a kereszttán.
3/ A papok olyan hivakat akarnak maguknak, akik vezetésükre tökéletes engedelmességgel rábizzák magukat, mint gyermekek a szülők kezére s elfelejtik, hogy a papnak is gyermekként kell csügnie, nem egy másik emberen, hanem Istennek Fián. Ezzel szemben az eklézsia minden tagja gyermek marad Istennel szemben; de férfivá, önállóvá fejlődik az emberekkel szemben s Isten vezetése mellett tökéletes férfiassággal megáll; amit neki Isten megmutatott, nem cseréli fel félénkségből, vagy gyávaságból azzal, amit az emberek rá akarnak kényszeriteni.
4/ Ezen a ponton válnak el egymástól azok az igehirdetők vagy pásztorok, akik maguk félreállitásával tisztán Jézust hirdetik és azok, akik a saját maguk fontosságáról vannak meggyőződve és saját jogaikat hirdetik a juhokon és főleg azoknak gyapján. Amikor az Ur visszajön Istennek gondja lesz rá, hogy olyan munkásokat küldjön szőlőjébe, kik a gyümölcsöt nem maguk akarják élvezni, hanem égi uruknak szolgáltatják be s kik az eklézsiát épp ezért, nem önmagukkal hanem Jézussal töltik be.
5/ Az önző, juhok gyapját nyiró parochusok és papok arra igyekeznek, hogy a juhok gyámoltalanok legyenek, akik vakon engedelmeskednek pásztoraiknak, azaz ha valami más pásztor tünnék fel a látóhatáron, azt okvetlenül tévtanitónak lássák, mert a törvényes pásztor gyapjuhozamát veszélyeztetik. Azt kivánják a parokusok, hogy juhaik sohase kételkedjenek aban, amit ők mondanak, s ha valamiben ők tévednének azt ne lássák meg és ne tegyék szóvá. Ezzel szemben Jézus visszajövetelekor az Ur juhai csak Jézuson fognak csügni és azonnal felismerik az olyan pásztort, aki csak a gyapju-nyirás, azaz földi haszon végett általk be pásztoroknak. Az Ur igazi juhai csak az Ur szavára fognak hallgatni, nem a béresek szavára

s más pásztorok, idegenek felé nem fognak elhajlani. Ezeket a juhokat azonban az önző pásztorok gyülölni fogják, mert nem lesznek kiskoruak, amilyeneknek akarják őket tartani.
6/ Nemcsak hogy nem lesznek kiskoruak, hanem a gyakorlati, tapasztalati igazság birtokosai lesznek, akiket nem lehet akármilyen kitalált mesével és biblia magyarázattal kielégiteni és félrevezetni; nem is fogják némán elviselni a tévtanitókat, még ha azok püspökök vagy érsekek lesznek is, hanem megmondják az igazságot.
7/ Az emberektől való ilyen elfordulás és Krisztus keresés mind biztosabban és teljesebben összecsatolja az utolsó idő kereszténnyeit Krisztussal és ebből az érintkezésből, a beoltott fának és az oltóágnak ebből a találkozásából, ki fog világlani, hogy nem holt tárgyak, nem élettelen szervezetek találkozása áll előttünk, hanem élő szervezetek, egymásba növése. A hü pásztoraitól Krisztushoz vezetett és Krisztusba lelke egész erejével belekapcszkodó eklézsia az utolsó idő eklézsiája, Krsiztsu állandó szemlélete által megtelik Krisztussal éspedig nem Róla alkotott emberi nézetekkel és tanokkal, hanem a Vele való érintkezésben szerzett tapasztalatokkal a megbocsátó szeretet sok élményével. Ahogy az ember bocsánatot kapott, ugy fog adni bocsánatot; amilyen szeretetet élvezett, olyan szeretettel fogja boldogitani a körülötte élőket és nem holdkóros szavalatokban és imádságokban fog az egész emberiség iránt való szeretetről beszélni, hanem a xxkx veleélőket fogja szeretni, az ellenevétőknek fog megbocsátani s nem azoknak, akiket sohase látott. Az eklézsia lassanként belenő Krisztusba és megtelik Vele. Kiben mennyi szeretet lesz, annyira fog résztvenni az eklézsia felépitésében, ami abban áll, hogy a tagokat a szeretet szolgálata fogja egybekapcsolni egymással és égben lakó Urukkal. Ez az együttlélegző, tevékenykedő és minden tagjában a másikért élő eklézsia ma is itt van a földön, leplezve, rejtve nő s egyszer az ismeretlenségből ki fog lépni és fénye befogja ragyogni a gyülölettel és önzéstől szétszakgatott világot. Könnyü belátni, hogy azok az " egyházak" melyeket földi célokért, önző használatra Isten nélkül, emberek dicsőségére alkotnak nagy eghyázak papjai vagy apró felekezetek, szekták, nem kevésbé önző igehordetői, nem a Krisztus eklézsiái, annál kevésbé, mert Krisztusnak csak egy eklézsiája van és az nem Pálé nem Apolossé, nem Kéfászé és nem is valami a krisztusi, keresztyén evangéliumi stb nevet csak maguknak igénylő elbizakodott társaság. Krisztus eklézsiáját azok alkotják, akiket Krisztushoz élő hit köt; kik Krisztusban az egyetlen igaz Pásztorra ráismernek; kik férfias határozottsággal állanak a láthatatlan és égben uralkodó Krisztus mellé, hogy Vele beteljenek; kiket a sokféle tanitó nem hány ide-oda, mint szél a faleveleket, vagy a tenger a hullámokat; kik életük tartalmává az isteni igazságot tették és Krisztusba belenövéssel ebből a világból mindinkább kinőnek, azaz a világ önzése és emberdicsérete helyett Krisztus szeretetével telnek meg.

Nem emberektől, lekészektől alkotott társaságok, szövetségek egyletek, közösségek, nem ezek alapszabályai, helyiségei és földi vagyona alkotják tehát az egyház igazi szervezetét, hanem azok a földi szervezetektől sokszor nem is fedett s Istentől magától létrehozott egyesülések, melyekben Isten Szent Szelleme hat, melyekben Istentől elhivott munkások dolgoznak s melyeknek hatóerői a Szent Szellem ajándékai, melyeknek tagjait ez isteni kegyelem ajándék, isteni elhivás és Szent Szellem által ható munkásság teszi " szellemiekké".

Ezt a szellemi szervezetet, mely a szellemi keresztyének egymásra hatásából áll elő, áll fenn és nő célja felé, nem ideális eszménykép, nem képzelgés, hanem életével a láthatatlan világhoz tartozó valóság. Igazi szervezet ez, mert tagjai nemcsak önmagukban élnek; - hanem egymással való összeköttetésükben is; vagyis ez a " Test" minden egyes tagjában is külön,

minden egyes tagjában is külön egységes és befejezett életet él; amellett együtt is élő szervezet, mely ugy áll Krisztus mellett mint szerető engedelmes mennyasszony a vőlegény mellett, amely Krisztussal annyira eggyé lesz, annyira Vele teljesedik meg, hogy a Vele együtt élt életben és kifejtett munkában Vele teljesen eggyéválik és igy Krisztussal együtt egy tágabb értelemben vett nagy KRISZTUST képez.

. . . . . .

/1947.I.17/

V i l á g .

Jel lo:8-11,2.

Mit értünk világ alatt? Vannak emberek, akik rémülten mondják: a világ! Már elég arra, hogy elfussanak, elmeneküljenek, ha halljják ezt a szót. Ezt a bibliai részt azért olvastuk fel, mert ebben a részben tulajdonképpen minden benne van, ami a keresztyéneket a világ szótól keseriti. Az egész világot ott találjuk ezekben a versekben. Amit ma mondok, abban a jelenlevpk egyrésze ismétlést fog találni, azonban nem lehet ezek nélkül az ismétleések nélkül ezzel a tárggyal foglalkozni és talán azoknak is jó lesz, ha egy ilyen kerek összefoglalásban ezt a kérdést magunk előtt látjuk.

Természetesen nemcsak a magyar nyelven, hanem más nyelven beszélő keresztyéneknek is ilyen réme a világ. A magyarnál azonban az az zavar is hozzá járul, ehhez a rémüléshez, hogy a világ szó alatt, mint ez sok más fogalommal is megesik, - a magyar Biblia forditásban két olyan fogalmat egyesit a magyar nyelv, amelyet a görög nyelv szétválaszt. Itt azután már nemcsak a magyar nyelv, hanem más nyelvek is hibáztak. Ezen a ponton a forditások nem adják vissza a görög szöveg eredeti értelmét. Nemcsak a magyar világ szóból kell elindulnunk, hanem az eredeti bibliai szavakból. Itt nem is annyira a héber szavakon van a hangsuly, hanem a görög szavakon. A filozófia a görög nyelven beszélő népek közt fejlödött ki, amely a világ értelmét annyira rossz irányban összekeverte, összezavarta, és a mai napig az emberek közt annyi homályt és sötétséget terjesztett el, igy tehát a görög szavakkal kell foglalkoznunk.

1./ Kozmosz 2./ aion./

A kozmosz szórol már többször mondtam, hogy bizonyos alakja a magyarban is előfordul. A kozmetika szó nem idegen nekünk./ Kozmára ne gondoljunk, mert az más eredü szó/. Kozmosz azt jelenti magyarul; szépség, rend. Kozmeol= fésü. Kozmosz az a világ, amely szépre van fésülve, amelyben rend van. Ebből a szóbol nézve látta a görög ember a világot, neki a világ szép volt. Már máskor is mondottam, de a kerekség kedvéért most is elmondom, hogy más népek más oldalát látták meg a világnak, ami nekik feltünt és megtetszett. A magyar szem azt látta meg benne, hogy fényes és ezért elnevezte világnak. A germán ember nylevén die Welt, tehát a német ember azt látta meg, hogy a világban valami hatalmasan tevékenykedik. A németnek ez imponált,ha valaki tevékenykedik, megmutatja a maga erejét, hatalmát. Azért a világot elnevezte tevékenységnek. Most látjuk tehát, hogy minden nép más és más oldalról fogta meg azt, amivel az Isten bennünket s a teremtést körülvett. Mert igy is mondhatnánk, hogy a teremtés, Ez a világ, melyet olyan nagy félelemmel emlegetnek a keresztyének: jaj, a világgal valahogy összeköttetésbe nem jussunk, attól meneküljünk. Ha valakinek a viselkedése nem olyan ahogyan a keresztyén szabályok előirják azt mondják: világias. Ez az a világ, amitől a keresztyének olyan nagyon félnek és ezen a ponton, valóban zavar van, éppen a x pietista keresztyének között, akik ennek a világnak a jelentőségét nem ismerik. Van bennük egy bizonyos aggodalom, hogy ez a világ ~~x~~ nekik ártani fog. Azonban a Szent Irás nem a kozmoszt emliti olyannak, amitől a keresztyén embernek rettegnie kell, hanem a másik szót amely világot jelent: az aion-t, ami tulajdonképpen egy időhatározószó, azt jelenti: idő! A görögben három fajta szó van, ami időt jelent. Na mostan a görög filozófiában kifejlödött bizonyos felfogás arról, hogy két féle idő van: teremtett és örök idő. A teremtett időt részekre kell osztani az örök időt nem. Az örök idő neve: aion. Az örökkévalóságot is jelenti. Az örökkévaló időt jelentő világban, nincs felosztás; egy ~~nagy~~ korszakot is, amelyben nincs felosztás, aion-nak nevezznek. Ez a szó igy egészen ártatlannak látszik; hogy lesz ebből az a félelmetes világ, amit a Biblia is emlit, amelyből a keresztyén embernek menekülnie kell? Ma ez a kifejezés, hogy aion, nem jelent semmi rosszat, félelemetes. Az Istenről azt olvassuk, hogy ő örökkön

örökké uralkodik. Eléggé el vannak terjedve a magyar nyelvben az ilyen kifejezések: királyok királya, uraknak ura, énekek éneke, könyvek könyve.

Ahogy ezek a korszakok egymás után következnek, elérkezünk oda, hogy mi is egy ilyen korszakban élünk, utánunk egy másik korszak fog következni. Mi is egy korszakban benne élünk és úgy nevezzük: e korszak és e világ, amitől félnünk kell. Hogy lesz ilyen félelmetessé ez a világ? Mi előtt azonban az aionról beszélnék, hadd magyarázzam meg a kozmosz értelmét. A kozmosz azt a környezetet, testi világot jelenti, amelyben benne élünk. A kozmosz tehát térbeli fogalom, az aion időbeli fogalom. Azt a világot jelenti, amelyben benne élünk, Istennek a teremtését. Ha Isten teremtette, nem lehet bűnös, nem lehet gonosz. Miért nevezik az emberek mégis gonosznak? Ennek az oka a következő: Isten a világot szépnek, világosnak, hatalmasnak és jónak teremtette. De azt is tudjuk a Bibliából, hogy amikor az ember vétkezett, akkor az Isten nemcsak az emberre mondott átkot, hanem a kozmoszra is. "Átkozott legyen a föld temiattad." Ne teremje meg neked a maga gyümölcsét". A földön rajta nyugszik az Isten átka az ember bűnéért. Mit jelent az, hogy a föld a test kísértésének a fészke? Onnan jön minden kísértés, amely az embert Istentől elszakítja. Ez azt jelenti, hogy bennünk van a kísértés és rólunk terjedt át az átok a földre, ami körülöttünk van. Ebből az következik, hogy nem a világ teszi közönségessé az embert, nem a világ hozza az átkot az emberre, hanem az ember hozta az átkot a világba. Tehát, amikor egy pietista keresztyén annyira fél a világtól, az Isten teremtésétől, vagy egy spiritiszta annyira fél a világtól, amelyben a kísértésnek az eredőjét, a forrását látja, jobb volna, ha meggondolná, hogy tulajdonképpen ő az, aki a világot megrontja, átok alá hozza, nem pedig a teremtés. Hogy fejlődött ki mégis az a felfogás az emberek között, hogy a test megrontja az embert? Ennek magyarázata a következő: a világban tényleg van rossz, de a rossz szó kétféleét jelent, éspedig jelenti a fizikai rosszat és az erkölcsi rosszat. Fizikai rossz, ami bánt, ami kellemetlen, ami szenvedés, halál, betegség, nyomorúság, hiány. De ha valaki beteg, szegény, ha szenved, abból még nem következik, hogy az illető gonosz. Tehát a fizikai rossz, nem gonosz. Az erkölcsi rossz, az nem a világból jön. Nem a kor ront meg minket, nem az étel ront meg minket, és nem a világ szépsége ront meg minket, hanem mi visszük bele a romlást a világba, akkor, amikor ezekkel visszaélünk. És mindezeket arra használjuk fel, hogy magunknak csináljunk belőle dicsőséget. És amikor körülnézünk a világban, amit Isten nekünk ajándékul adott, elszakítjuk a világot az ajándékozótól és felékesítjük magunkat vele. És ez, hogy a teremtést elszakítjuk az Istentől, ez hozza az átkot a teremtésre. Nem a teremtésben van benne az átok, hanem mi hozzuk az átkot, azzal, hogy elvesszük Istentől és a magunk szolgálatába állítjuk. Hogy az emberek között, hogy fejlődött ki az a felfogás, hogy az embert megrontja a bor, a szerelem és a többi, annak az az oka, hogy az emberek összezavarták a kétféle rosszat, mert a világban tényleg ott van a fizikai rossz, ami fájdalom, amit nehéz elviselni és azt hitték, hogy ott van a rossznak forrása és az erkölcsi rosszat is onnan származtatják. Így azután felépülnek egész filozófiák. Ezek ott találhatók különösen a hindu filozófiában, ahol minden rossznak forrása az anyag, úgy, hogy azt mondták, hogy maga a teremtés volt már bűnös. Brahma vétkezett, amikor megteremtette a világot. Ezzel zúdult rá minden nyomorúság és baj a mindenségre. Ebből a világteremtésből fakadt a gyötrelem, a hiábavalóság. Nincs más üdvösség adás, mint megszabadulni attól, ami létezik, a világtól, a teremtéstől, és bemenekülni a ninos-be a Nirvánába, melyben elveszítjük a saját külön életünket és lesz belőlünk személytelen szellem, amilyen az ős Bráhma, s ha így bemegyünk a szellemvilágba, személytelenül bemegyünk a személytelen Bráhmába akkor üdvözülünk. Vissza tehát az egész teremtéssel, amely elhibázott, gonosz. Ha most, ezen az alapon, amelyen az ember minden gonoszt és bűnt visszahárít az anyagra, ezen elindulva a testet, az anyagot tették a bűn forrásává, fészkévé és az emberek azt gondolták, hogyha a test kísértéseitől megszabadulnak

34b

meggyógyulnak. Ez jutott be a görög filozófiába, olyanokon keresztül, mint Pitagorás és Platón. A neoplatonizmus és gnoszticizmus minden rossznak eredetét a testre viszi át. Ezt át veszi a perzsa vallás és onnan származott egy sajátságos vallás, hogy a szellemek fogva tartja az anyag és az élet nem más,mint a szellemnek szabadulási vágya az anyagtól. Az élet felfelé törekszik, felfelé nő, hogy az anyagtól megszabaduljon. Ezért szeretnék magukból valahogy kiereszteni a szellemi tartalmat. Ki a világból, ki a testből, Akkor leszünk szabadok, ha megszabadulunk a testtől, ezt a filozófiát átvette a középkori keresztyén gondolkodás a gnoszticizmus ujabb alakja. Azt tanitja a spiritizmus is, a legkülönbfélébb ellentmondásba jutva, amikor a szellemnek a legfontosabb bizonyitékát abban látja, hogy testben jelenjék meg. Ellentmondás bőven van ebben a felfogásban; a lényeg azonban az, hogy a saját büneinket, a büneinkért való felelősséget visszavigyük az anyagra. Az a hibás, aki a testet az anyagot teremtette, az Isten.Átvette ezt a filozófiát a keresztyénség is, hogy bün az, ami a világon van és ez a teljesen pogány és semmi porcikájában sem keresztyén felfogás vitte az embereket arra a gondolatra, hogy ha a világi kivánságoktól megszabadulnak, vagyis ezeket a kivánságokat elölik ugy, hogy nem alusznak éjszakánként, hanem nekidőlnek a falnak, ugy alusznak, éheztetik, megkorbácsolják magukat, akkor felszabadul a lélek a büntől és büntelenné válik. Ez hozta létre a különféle remetemozgalmakat és ebből következtek a szerzetesi rendek, a különböző korokban. A középkorban pl. a flagellánsok, akik magukat korbácsolva járták be a világot és sok követőik támadt, akik magukat korbácsolták, amig a hátuk vérben uszott, hogy az átkozott, bünt magában hordó testen uralkodni tudjanak, megszabaduljanak. De hiszen Pál apostol azt mondja, hogy a test a lélek ellen harcol, és a lélek a test ellen./ Róm 8/.

Ez tehát a kozmosz. Mindenki, aki egy kicsit józanul gondolkodik, tudja, hogy rájuthat arra, hogy amit Isten teremtett nem lehet gonosz. Nem az anyagban van a bün, De hol van benne, miben van benne? Ehhez segit a másik szó: aion, vagy ajlon./eon/.

Láttuk azt, hogyaion nemcsak Örökkévalóságot jelent, hanem időtlen időt is. Ilyen tulajdonképpen nincs. Örökkévalóság van. De mi az örökkévalóság? A véghetetlen idő. De a görög filozófia nem véghetetlen időről beszél, hanem időtlen időről. Felosztathatatlan idő, amiről Kant beszél hogy az időnek a képzete az ember lelkében van. Holott az időben magában nincs idő. Akármilyen nagy ember volt Kant, azt kell mondanunk,hogy itt nem látta a dolgokat. Mert a dolgok rajtunk kivül is történnek. És minden időnek megvan a magaeseménye. Ezt nem mi látjuk rá a világra, a tények egymás mellett vannak. Időtlenidő nincs. Örökkévaló idő, hogy különböznék az emberi időktől, nincs. Az angyalok világában épen olyan időpontok vannak, mint nálunk. Hiszen ha nem volna, hogy lehetne korszakot megkülönböztetni. A korszaknak a kezdete egy időpont.Tehát,ha az örökkévalóságban korszakok vannak van idő. A két pont közötti távolság az időtartam. Ugy, hogy az az állitólagos hely, hogy " megesküdött az angyal, hogy idő többé nem lészen", ez tisztára pogány képtelenség. Itt világos, hogy a Bibliába belemagyarázzák az emberek a görög filozófiát.

Amint mondottam, hogy egymásután korszakok vannak, mi is egy korszakban élünk benne és ezt igy nevezi a Biblia: e világ, e korszak. Ez a héber nyelvben is benne van: olan. Épen igy van a görög nyelvben is: ez az aion és a következő aion. Ez az aion a gonosz aion. Miért gonosz ez a korszak, amiben benne vagyunk? Ez a világ tehát időbeli értelemben e világ, amelyben benn vagyunk." Álljatok ellene az ördögnek és elfut előletek". Elég egy puszta ellenállás és már szalad; ez nem azt jelenti, hogy ővé a világ. Ha az ővé lenne, ott maradna nyugodtan; ha a keresztyén ember ellenáll, azonnal elfut. A halált a hiábavalósággal összevetni nem lehet. A halál nem a " nemlét"-et jelenti. Ez a kapcsolat a halál és hiábavalóság között ugy jött létre, hogy hiábavalóság alatt történik az, ami üres, halál az,ami nincs nem létezik. Aki meghal, az csak meg van fosztva a környezettől. A

hiábavalóságnak az eredeti jelentősége ilyen féle, hogy lehellet, fuvallat. Ami hirtelen elfujódik, amiben nincs megállás. Amiben nincs maradandóság, nincs tartalom. Ami egy fuvalatnyi. Hiábavaló, amiben nincs mit megfogni. A bálványok hiábavalók, semmik. Az csak egy röpke, elmuló képzelet, amiben nincs tartalom, valóság, tehát valótlanság; ez a hiábavalóság. De a halál nem valótlanság; az megfosztottság.

Az is igaz, hogy a sátán az alvilág fejedelme. Hogy kell érteni, hogy a sátán a világ fejedelme, amikor tudjuk, hogy mégis Isten uralkodik és akik Istenben biznak, azok elől elfut a sátán. Miben áll sátánnak a fejedelemsége? Éppen ez az, ami az egész világ felfogásának az alapja. Ez a gondolat. Tessenek csak visszagondolni arra, a gyermekes történetnek kimondott bünbeesés történetére, ott a paradicsomkertben. Akkor, amikor az ember bünbe esett, mi is történt tulajdonképpen? Jöttx a paradicsomkertbe egy idegen, egy kigyó és elmondott valamit az asszonynak, amit az asszony azonnap készpénznek vett és elhitt. Nem haltok meg, ha a tiltott fának gyümölcséből esztek, ellenkezőleg, igazán élni fogtok.Olyanná lesztek, mint Isten". És erre mit csinált az ember? Hitt a jöttment szélhámosnak, aki neki ezt mondta és nem hitt az Istennek, aki az ellenkezőjét mondta. És ettől a pillanattól kezdve sátán bent volt a paradicsomkertben, ahol az ember volt és mikor kidobták az embert, magával vitte és mindenütt ott volt a sátán, ahol az ember. Vagyis mit jelent ez? Hogy a sátánnak az uralmát ezen a világon az ember biztositja. A sátánnak annyi uralma van ebben a világban, amennyi uralmat enged neki az ember. Ha az ember ellenáll a sátán repül. Ha beengedi, a sátán bentmarad.Tessenek megpróbálni ezt megtámadni, hogy védekezni tudjak. Mert ahogy ezt megértjük, ez az alapja az egész világ felfogásnak. A sátán nem igazi uralkodó ebben a világban. Annyi uralma van, amennyire az ember engedi.
/ Róm 7, amig az emberben bün lakozik, a bün cselekszi azokat/. Ez azt mutatja, hogy a bün erősebb mint az ember. Nem én cselekszem, hanem a bennem lakó bün. Kiengedte be ebbe a világba a bünt? Önmaga az ember. Tegyük fel most, ha az ember mégis ellent tudna állni, a sátán rabja volna? Nem! Tudna a sátán valamit tenni? Nem! De csak a Krisztusban uj ember tud ellenállni. Nekem hatalmam volt a rablót távoltartani, de beengedtem, és mostmár erősebb, mint énvagyok. Beengedtem a sátánt, erősebb, mint én, hiába mondom, hogy " eredj ki" nem megy. Kezembe veszem a pálinkás flaskót és beengedem. Szeretném kidobni, de erősebb, mint én vagyok. Ha pedig egy erősebb bemyeg a kevésbé erősnek házába, az erősebb megkötözi és a zsákmányt kihozza onnan. Ez az egész történet mégis azt bizonyitja, hogy a sátán addig van uralmon, amig az ember beleegyezik. De tud még behivni egy erősebbet. Én ezt az erősebbet nem hivom be, ne panaszkodjam, hogy a sátán nem megy ki. Kin mulik az, hogy a sátán uralkodik, az emberen.Tehát erősebb, mint én. Hát nem tudom kidobni, akkor mégis a sátán uralkodik, nem tőlem függ a dolog. Mégis én vagyok a felelős. Hivhatnám az erősebbet, de nem hivom és az az erősebb nem jön, ha nem hivom. Akkor jön, ha hivom. Jézus uralkodnék ezen a világon, de nem jön, mert nem hivják. De ha azt mondom, " jöjjön el a Te országod, a Te uralkodásod, jövel Uram Jézus,", akkor jön, mert hivom. A sátán hiába erősebb, mint én, mégis én vagyok az erősebb, mert mellettem áll egy még erősebb, és ez az Ur Jézus. Tehát nem áll az, hogy sátán ennek a világnak az ura, hanem áll az, hogy az ember megtette e világ urává. Mert az Isten nem adta ezt a világot s tátánnak, hanem az embernek. A teremtés történetben megtaláljuk: " ... hajtsátok magátok alá..." és mit csinált az ember, hivott valakit még maga fölé. Ime, nem az Istan tette meg a sátánt a világ urává, hanem az ember. Nem az Isten adta át a sátánnak a vilgáit, hanem az ember. És addig marad ezen a világon, amig az ember akarja. Amig az ember akarja, de ha az ember nem akarja, - megy. Miért akarja az ember, hogy a sátán itt uralkodjék?

Miért esik jól az embernek, ha a sátán itt uralkodik? Miért akarja az ember? Ennek is megvan az oka." Olyanok lesztek, mint az Isten". Mert a sátán szélhámos, olyan szélhámos, amilyen nincs a világon mégegy; és amikor az ember ott fekszik a sárban, a piszokban, az ember elkezd jajgatni, amikor megrugdosák, leköpik, azt mondja magáról, hogy király. Beszél a becsületről a részeg ember, kikéri magának, hogy valaki megsértse, de otthon a családja éhezik, és ő becsületes. Mit ad a sátán az embernek? Káprázatot, amely az embert elaltatja, és ebből áll a sátánnak egész birodalma: káprázatból. Nem a bor az átok, hanem a borhoz fűződő káprázat. Nem a töltött képoszta a hibás, hanem az a káprázat, amely az emberrel azt hiteti el, hogy addig boldog, amig eszik. Nem a szép képek a hibásak, amelyek a szépművészeti muzeumban vannak, nem a szinházak a hibásak, mert ezeket mind Isten teremtette, még az atomrombolás is Istennek gondolata volt, nem ezek a hibásak, hanem az a káprázat, hogyha az ember, ezeknek a birtokában van, akkor ő hatalmas akkor ő ur, király, pedig egy aljas, nyomorult rabszolga, aki fut a veszedelem felé, amelybe biztosan bele fog esni.
Amikor azt gondolja, hogy az egész világ felett uralkodik, egy hitvány káprázattal csalja meg a sátán az embert és az ember hisz a káprázatnak és a sátán megcsalja. Egy másik neme a káprázatnak a hazugság, hogy amikor azt mondjuk a sátánról, hogy a hazugság az atyja, ugy is mondhatjuk, hogy káprázat atyja. Amikor azt mondja a Szent Irás világ, káprázatot mond. Ez a világ amely megront bennünket, és amikor a test és a káprázat egyezik egymással s amikor a test körül kifejlődik ez a sajátságos káprázat, akkor igázza le, akkor tesz rabszolgává a test, de nem a test, hanem a test mellől feltünő káprázat. A hires francia filizófus megérezte ezt,hogy a világ körül van egy káprázat és az tulajdonképpen az, amit érdemes megfogni, ami a világot alakitja. Nem az anyagban hitt ő, hnem az anyagot körülvevő káprázatban, az pedig sátánnak a munkája,aki az anyag köré vonja az életet és azt mondja, mind, mind az anyagból jön, és elrabolja az életet az Istentől, aki azt teremtette.
Ez a sátán nem ura a világnak, csak hazudja azt. Ura addig,amig ott urnak képzeljuk, látjuk és az egész emberi társadalom azon a káprázaton épül fel és fejlődik, hogy amit az ember csinál,amit én csinálok, az valami, és ebben a káprázatban él benne az ember. A valóság körülötte azt kiáltja, hogy hiábavalóság. A valóság azt kiáltja, az emberek nem boldogok és szól a káprázat: ez az igazi a pompás, a nagyszerü társadalom, nagyszerü társadalmi berendezés. Halál fia vagy, ha nem hiszed el, hogy ez a jó, amiben benne élsz. És az embernek el kell hinnie, hogy amiben benne él az a jó.Hogyha nem hinné el, akkor hitetlennek van kijelölve, - Mi ez ? Káprázat, csalás, és ebben a káprázatban él benne az ember.

Nem tudom, sikerült e megmagyaráznom, mi a világ? A világ, akár anyagi, akár időbeli értékében nézzük, az Istennek az alkotása. Az magában nem bünös, de ez a világ, mostani szóval igy mondhatnánk: ez a kor, amiben benne élünk, ez a sátán káprázatától megrontott korszak és ennek a szelleme, amelyet ugy nevezzünk, hogy korszellem ez a gonosz. Ez a világ, amelyből menekülnünk kell. És hiába futunk el ezelöl, a kávéházaktól, szinházaktól, hiába futunk el a pompás asztaloktól, hiába menekülünk ki a sivatagba, épitünk kolostorokat, élünk egyedül, ha bennünk van az a szellem, hogy vagyok, ha bennem van az a gondolkozás, hogy az én uralmamat kell elfogadnia a többi embernek. És ugy kell élni, ahogy én parancsolom, hogyha ez vezet, akkor akár hová menekülhetek, el a Pesttől, ha aszkéta lesz belőlem, akkor is hozzá tartozom ehhez a világhoz, mert benne élek a káprázatba.

Mi a világ? Isten-ellenes emberek közössége. Azok között fejlődik ki az a bizonyos pára, káprázat, amely az embereket törbe ejti. Ezt a káprázattal körülvett anyagot nevezi a Szent Irás husnak.

Krisztusban elrejtett életben nem jut el ez a káprázat.Ott valóság van, józanság és igazság. Eljön az idő, amikor Istent valóságban és Szellemben imádják. Tiszta Szellemben és valóságban. Igazságban, azaz valóságban. A tiszta Szellemről van itt szó. " Szenteld meg őket a te beszédeddel, amely valóság". Az Istennek a beszéde, amerre csak eljut rombolja a káprázatot. Világosság a sötétségben. Az Isten Igéje mintegy kétélü pallós, amely jobbra-balra vág, szétbontja azt a hazugság várat, amelyet sátán épitett. Azért haragusznak Istenre azok az emberek, akik benne akarnak élni a káprázatban. Ne költs fel az álomból engem, mert olyan szépet álmodok. Azt álmodom, hogy nagy vagyok, király, ur. Az ember nem akárja, hogy Isten Igéje felköltse öt, nem akar a valóságra ráébredni.

Tehát, ez a világ. Ennélfogva tehát akkor fertőzi-e az embert a véréhurka? A sok szó, ami az emberből kijön az fertőzi meg az embert. Miért van a Bibliában benne, hogy vért ne egyél.? Mert Isten ezt tanitásul használta fel, hogy az embereket, bizonyos igazságokra elvezesse és ezekhez a szellemi xxz tanitó-eszközökhöz tartozik az is, hogy vért ne egyél. Aki véreshurkát nem eszik, metélkedjék körül. Továbbá csak Jeruzsálemben tisztelje az Istent, mert csak ott lehet áldozni.Tessék eljárni neki Jeruzsálembe. De nincsen hová menni,mert a templom eltünt. Ha nincs már templom, nem lehet a törvényt végrehajtani. Isten elvette a tanitóeszközt, mert nincs rá szükség. Mert eljött a valóság. Eljött Jézus. És nincs szükség a valóság árnyékára.

Itt egy utcasarok.Arról süt a nap! Ott áll egy ember mozdulatlanul és én mégis tudom, hogy ott áll az ember, mert az árnyéka ott van- És az árnyék mindent elárul nekem, Amikor még nem jött el erre a világra Jézus, itt müködött az árnyék, a törvény. Szent Sátor, a különböző tilalmak, az áldozatok, ez mind a valóságnak az árnyéka, amig az Ur Jézus nem jött el, csak a sarok mögött volt, az árnyéka már előrevetődött és én abból tanultam. Mit érdemel az a fiu,aki, mikor előjön a sarok mögül az apja, az árnyékot csókolgatja a földön és nem az atyját, és az a keresztyén, aki, mikor itt van Krisztus, a Valóság, a véreshurkával törődik. Ha egyszer előjött az atyám és én látom őt magát, a nyakába borulok. Milyen jó az anyám képét nézni, mikor távol vagyok, de amikor találkozunk, továbbra is a képet nézem? Ha a férfi találkozik a feleségével, miután messze messze valahol olyan sokat emlékezett az arcára és vitte magával a fényképét, a fényképpel fog együttélni, vagy a feleségével? Milyen esztelenség az árnyékhoz futni, amikor a valóság itt van. Ezért a véreshurka nem olyan ártatlan dolog, amilyennek látszik. Nem olyan ártatlan dolog. Mert, hogyha egy ember, akinek a felesége ott van a lakásban, és a fényképpel akar együtt élni, akkor azt az embert a Lipótmezőre viszik és ha egy keresztyén ember ha itt van a valóság, még mindig a véreshurkával és a szombattal foglalkozik, akkor az egy kötöznivaló bolond. Ez képtelenség, mikor Jézus itt van.Ez a világ. Amikor azt hisszük, hogy a véreshurka az valami szentséget ad az embernek azáltal, hogy az ember nem eszik belőle, akkor az anyag mögött ott látszik a káprázat, mintha abban volna az erő és akkor megcsalom magamat. Ez az a világ, amitől menekülnünk kell. Az a tilalom, hogy nem szabad a világhoz tartozni, a sátán csalása. Mi hát a világ ? Hát az egyház, az emben áll a világgal, más, mint a világ? Egy presbiter a világhoz tartozik hozzá, vagy pedig Istenhez? Mindkettőhöz. Miért nevezik őket világiaknak? Hogy van a lelkész németül? Geistliche. Mit jelent ez a szó?: szellemi. A lelkész szellemi, a presbiter világi. Látjuk, hogy az egyházban hol a világ? És ahol a lelkészek vannak, ott van az Isten országa? Hol a világ az egyházban? Ezek tréfás dolgok, Szabad Szájba való dolgok. E mögött nagyon komoly bajok vannak az emberek felfogásában. Itt van a testnek a káprázata, hogy azáltal, hogy valaki elvégez bizonyos iskolát, kivételik a világból és szellemi ember lesz belőle. Megtörténhet, hogy a presbiter szellemi ember és a lelkész nem az. Még ilyen csoda is lehetséges. Most tehát, hol van az egyház és hol van a világ? Az egyházban kétféle világ van. Az egyik a kozmosz, a másik az aion. Mi az egyházban a kozmosz?

Az a templom, rajta a csillag, vagy kereszt, oltár, vagy urasztala. A papi ruha. Tovább az ének; azután a papnak a teste, kivált,hogyha szép. A miseruha. Az urvacsorában a kenyér, vagy ostya. Ez mind kozmosz. Mi következik ebből? Hogyha én azt hiszem, hogy az a megrágott, megevett kenyét engemet magasabbra emel Istenhez, akkor én a mögé a kenyér, ostya, vagy bor mögé egy olyan szellemi káprázatot csinálok, amilyen ott nincs. Tehát, ha én azt hiszem, hogy engem a templom, vagy a mise megszentel, ha odamegyek, Isten szivesebben meghallgat, akkor én a testi dolgok körü káprázatot csinálok. Tehát az egyházban ott van a kozmosz, testi világ. Nehogy azt gondolják, hogy a test akár árthat, akár használhat. Sem nem árt, sem nem használ. A test nem szellem nem visz engem Istenhez fel. Az egyházban ott van a kozmosz. Mi testi emberek vagyunk,szükség van ezekre. Szükség van templomra, ruhára és ha külön papi ruhát vesz fel, nincsen abban semmi baj. Szükség van a keresztségre, urvacsorára. Ez mind csak kifejező nyelv. Csak azt ne gondoljuk, hogy ami test, kozmosz, szellemi erővel van felruházva. Igy nagyon világos.

Van az egyházban az a másik világ, az aion? Van-e ez? Mi is ez? Az aion nem más, mint idő, korszak. De ezzel a korszakkal együtt jár egy dolog, amit ugy nevezünk: berendezés, társadalom, állam, berendezés. Nem más, mint egy szervezet. De az egyháznak is van szervezete, alkotmánya, ennélfogva az egyház nem kozmosz, hanem aion. Mert a szervezet azt mondja meg, ki parancsol a másiknak, ki van a másik felett. Nos, ha én azt gondolom, hogy az egyháznak a feje egy ember és azt az embert látom az egyház felett, akkor én a világot, ezt a korszakot, ennek a világnak a berendezését odaállitom az örök berendezés helyébe, Isten helyébe, és ez az a világ, amely az egyházat megrontja. Hogyha én az egyházban azokat teszem urrá, akik a mostani világkorszakban nagyok és vezetők. Ha tehát azt gondolom, hogy a miniszterelnök, a legjobb főgondnok, akkor behoztam az egyházba ezt a világot. Mert ezen keresztül uralkodik azután a sátán az egyházban. Nem az a baj hogy a politika bekerül az egyházba, az a baj, hogy ennek a világnak a politikája kerül be az egyházba. Ha azt gondlom, hogy az egyháznak a létét az biztositja, hogy egy politikai nagyság ott legyen, és biztositja a létét az előrehaladását, akkor én nem az örökkévaló Istentől teszem függővé az egyházat, hanem attól,akit ma nagynak látunk. Behoztam a világot az egyházba. Behoztam a sátántól megrontott világot az örökkévalóba, ami tovább tart mint ez a világ. Tehát az egyházba kétféleképpen van benne a világ: mint kozmosz és mint aion. Ha mint kozmosz, nem veszedelem, hanem mint aion. Benne van a sátáni méreg, a káprázat, amely az egyházat megrontja. Igy lesz az egyház rendesen, lassanként a világi mozgalmak kiszolgálója. Ha az egyházban a világ benne van, mint aion, akkor már nem Jézus egyháza, akkor már egy veres fenevadon ülő parázna. Ha pedig nem ebben a világban bizik, hanem Isten erejében, segitségében, akkor nappa öltözött fehér asszony lesz belőle. A különbség: Hogyha a világ alatt azt értjük, amit Isten teremtett, abban veszedelem nincs, de ha azt a káprázatot értjük, amely most az embereket megvakitja és a valóságtól elforditja, akkor az egyházban ez a világ elszakitja az embert Istentől. Mi a baja a Laodiceabeli gyülekezetnek? Hogygazdag,nincs benne semmi hiány.Káprázatban él benne. És mellette van egy gyülekezet a Filadelfhiai,amelynek kevés az ereje: " tudom, hogy kevés az erőd"... de a gyülekezet is tudja. Melyik a kettő közül az erősebb? Amelyik azt mondja hogy kevés az erőm, vagy pedig, amelyik azt mondja: " gazdag vagyok". A Filadelfiai. Kevés az ereje, oda fut ahhoz, aki erős. Aki gazdag nem fut sehova, és tovább csalja magát. És a végén kitünik,hogy gyenge volt. Rothadó hulla! De amelyik azt mondja magáról, hogy

kevés az erőm és az élethez magához menekült, az elbujik az Isten mellé és ez az Istenhez való elbujás,a hit.

Az egyik azt mondja, gazdag vagyok, ki vagyok én, a másik azt mondja, kevés az erőm. Magamban hiába keresek, semmit s em találok. Ez két egymást kizáró életfelfogás. Farizeus, publikánus. Aki azt mondja, gazdag vagyok, elveszett, ezzel az élet felfogással alkotni nem lehet. Mert alkotni csak Istennel lehet.Isten nem jön velem másként alkotni, dolgozni, csak ha hivom. Hivni nem hivom másképpen, csak ha tudom, hogy szegény vagyok, semmi vagyok. Kevés az erőm. Ez az amiből kiindulhatok. A másik kép, hogy gazdag vagyok, ez a káprázat. Hogyha egyházi belmissziói jelentések futnának keresztül a kezemen, mint ahogy nem futnak, és azokat végig olvasnám, s találnék gyülekezetet, melyek azt mondják, hogy nála ez van meg, az van meg, az a gyülekezet egész biztos beteg, nyavalyás, üres, és amit irnak csak papiron van és baj van, de ahonnan az jön, hogy sajnos hibák vannak, ott benne van az Isten. Ott elcsapják a papot. Ha Istenben él benne az ember, mindig hiányt érez. Ha magában gyönyörködik; nincsen olyan nagyszerü, mint én vagyok, ha az ember magára tekint, akkor nem alkothat." Aki Krisztusban hisz és Benne bizik, az Isten előtt igazzá válik".Igy baj lesz mert ha én azért bizom Istenben és azért hiszek Istenben, hogy Isten az én genyes és undok sebeimet, amikből árad a rosszaság és a bün, elvegye és azt mondja, hogy egészséges vagy, hazugságra hivom és az Isten nem adja meg a kivánságot. De ha azt mondja,hogy itt vagyok sebekkel, betegen, adjál nekem igazságosságot és bocsáss meg, ami volt, és vegye el azt ami volt, adj nekem egy büntelen életet, ott ahol én eddig vétkeztem, aljas voltam, ott átveszi a a terepet és kivezet az aljasságból és meggyógyit.

PILÁTUS ÉS AZ IGAZSÁG.
/Ján 18,28 - 19,15/.

Pilátus nem egy elvont tantéllel találkozott, mikor az igazsággal szembekerült: neki az igazság egy élő Személyben jelent meg s ez a személy Isten Fia, a Názáreti Jézus volt. Ha egy tudós tantételével állott volna szemben, nem vesződött volna annyit az igazsággal, hanem egy kézlegyintéssel elintézte volna, mint ahogy mondta is: mi az igazság ?! De a Názáreti Jézust nem lehetett ilyen könnyen lerázni magáról a a hetykén odavetett szó dacára kinlodótt vesződött, hogy ne sértse meg az igazságot; végül is azzal adta meg tiszteletét az igazságnak, hogy egy tál vizben ártatlanná mosta vértől beszennyezett kezét.

A közölt Igében Jézus ajkáról három igazság hangzik el: 1./ " Az én országom nem e világból való; ha e világból való volna, szolgáim harcolnának, hogy ne adassam a zsidók kezébe: igy hát az én országom nincsen innen!" Ez az igazság szemmel látható volt, mert Jézus mellett egyetlen kard sem röpült ki Pilátus szeme láttára s az egyetlennek, mely kirepült mégis, sebét maga Jézus gyügyitotta meg. Jézus elfogatása akadálynélkül megtörtént; kinzóival szemben védtelen volt; biráinak nem mondott ellent, a védelméről lemondott; sem a testi, sem az értelem fegyvere nem állt mellette csatasorba, hogy az érte lelkesülő testükkel védjék meg az ellenség ellen. Mindenki elhagyta, tanitványai szétfutottak, Péter megtagadta János hallgatagon nézte elitélését. Ő maga szeliden fogadott minden sértést s tudjuk, hogy ellenségeiért imádkozott. Az adópénz története napnál világosabban mutatta, hogy nem lázad a római császár ellen; hogy királysága nem ebből a világból való. Ez igaz volt;ezt senki le nem tagadhatta;Pilátusznak nem volt oka őt elitélni s ki is mondotta kertelés nélkül:"Semmi bünt nem találok Ő benne"!Hogy véthetett mégis ekkorát az igazság ellen,hogy bünösnekk itélje Őt?Ebben a világban olyan uralkodik,akinek halálos ellensége az igazság.Két világ ütközött össze Pilátuszban és Jézusban.Az egyik világ fejedelme ezt mondotta:"Azért jöttem,hogy bizonyságot tegyek az igazságról"! A másik ország hatalmas képviselője megvetőleg szólt: " Mi az igazság?"

2./ A második igazság, melyet Jézus kimondott, igy hangzott:" Én király vagyok. Azért jöttem, hogy bizonyságot tegyek az igazságról. Aki az igazságból való, hallgat az én szómra."! Pilátusz erre megvetéssel mondotta, " mi az igazság?" De hiába mondotta, mert mást tett. Mindent elkövetett, hogy megmentse ezt a szelid királyt,amit egy önző, jellemtelen, kéjsóvár és lelkiismeretlen ember megtehet. Nevetségessé lett a könyörgésével, hogy ne kivánják tőle Jézus halálát és meggyalázta biréi tisztét, hogy attól az itélettől mosta tisztára kezét, melyet ő maga hozott. Pilátusz érezte, hogy Jézus királyi egyéniség, mert eltürte tőle, hogy kérdésére hallgatott s mikor Jézus szemébe vágta, hogy " nem volna hatalmad rajtam, ha onnan felülről nem adták volna", ezt a sértést, nem csak eltürte, hanem még jobban megrémült s megakarta menteni a renitens vádlottat. Pilátusz érezte, hogy Jézus bizonyságtételében erő van, s a benne levő igazság ezzel az erővel ragadta meg őt. Még soha ilyen világos benyomása nem volt arról, hogy azon az országon túl, melyen ő uralkodott, van még egy másik ország, melyet a Názáreti az igazság országának nevez; még soha oly közeli valóság nem lett számára ennek az országnak a léte. Annak igazát is érezte, hogy aki az igazságból való, hallgat az Ő szavára, mert ime lám ő is hallgatott rá, és csak önzése, gyávasága tartotta vissza attól, hogy ennek a védtelen, meggyalázott Királynak a követőjévé legyen. Pilátuszt ragadta magával az igazság hatalma.

3./ A harmadik igazság, melyet Pilátusz Jézustól hallott ez volt: Semmi hatalmad nem volna ellenem, ha onnan felülről nem adták volna,; tenát nagyobb a büne annak, aki engem a te kezedbe adott"!

Ez Pilátusz

hatalmának semmibe vétele volt. S Pilátusz mégis érezte, hogy ez a szó is igaz. Megerősitette ezt Pilátusz feleségének az üzenete arról a gyötrelemről, melyet éjen át a Názáreti álmában neki okozott. Tehát ama felső ország, mégis sikra szállt a Názáreti mellett az ártatlanul meghurcolt Király mellett. De az a félelemnélküli megjelenés is, mely a szelid Jézuson látható volt, amellett bizonyitott, hogy itt egy magasabb ország tanuja állott. Hogy ez az ország csakugyan az igazság országa, azt Pilátusz abból az itéletből látta, melyet a vádlottként eléje hurcolt Király róla kimondott: " nagyobb a büne annak, aki engem a te kezedbe adott"! Ebben a szóban mentség is van; de itélet is foglaltatik. A vádlott bünösnek mondja ki a birót. S a biró egy szó szemrehányást sem tesz ez ellen az itélet ellen; elfogadja azt. Az itélet szól azonban egy még bünösebbről, arról, aki a gyenge biró mögött áll és azt nem engedi belátása szerint itélni; ez a vádló a bünösebb a gyenge birónál.

Ahogy Pilátusz ezzel a három igazsággal szemben viselkedik, az hü képe az igazság iránt közönyös, - s amikor a közönyből kiveti egy magasabb hatalom, - a gyáva embernek.

Amikor Jézus megmondja, hogy az Ő katonái nem harcolnak érte, nincs oka tehát a császár hatalmát félteni tőle, Pilátusz meglepetten kérdi: De király vagy-e tehát akkor? Pilátusz csak olyan királyságot tud elképzelni, mely a kardokra és szuronyokra támaszkodik; de olyan királyságot, melynek katonái nem harcolnak testi fegyverekkel Pilátusz nem ismer. Pilátusz nem ismeri a Szellem erejét. A testi világ mögött neki nincs másik világ, nincs magasabb. Őt a test boldogitja, büvöli meg, tartja képrázatába. A test is Isten teremtése; tiszta, ahogy Isten teremtette; de mikor a Szellemtől elválik és maga lesz céllá, aljassá lesz, s a lelke a szellemi szférából a sárba húzza alá. Pilátusznak volt érzéke a szellemi világ felé, de mert megvetette annak erejét, testivé lett, alantassá, kegyetlenné, aljassá-

Jézus második szava, meglöki Pilátuszt s kimegy a kivültartozkodó zsidokhóz hogy velük alkudozzék: " Semmi bünt sem találok benne!" De nem ezen a réven akarja megmenteni, hanem kerülő uton: " Az a szokásotok, hogy husvétkor egy foglyot elbocsássak nektek, akarjátok-e hogy elbocsásam nektek a zsidók királyát ?" Pilátusz tétovázik, s a vádló zsidó főemberek és a tőlük felhecceit tömeg azonnal határozott: Ne ezt, hanem Barrabást". Akinek az igazság nem minden fölött való; aki az igazságért nem áldozza oda, vagyonát hatalmát, sőt életét; az az igazságért való harcra alkalmatlan. Azt okvetlen le fogja győzni a világ fejedelme, ki egyuttal a hazugság atyja is.

A harmadik igazság, amely vádlottá tette Pilátuszt, de igazságosan a még nagyobb bünöst is megnevezte, veséig átjárta Pilátuszt; mert ha ez a mentség ott nem lett volna, ha ez az igazság valahol sántitott volna, akkor le tudta volna rázni magáról. Kénytelen volt elismerni, hogy a teljes félelemnélküli igazsággal áll szemben. Ez a harmadik igazság még nagyobb lökést gyakorolt Pilátuszra. / L9,12/. Olvassuk, hogy Pilátuszon, nagy félelem vett erőt, amikor meghallotta, hogy Jézust ezért akarják a zsidók elitéltetni, mert magát Isten Fiának mondotta. Tehát nem a császár ellen való lázadásért. Még annak is ki kell tünnie, hogy a zsidók maguk elismerik, hogy a császár ellen lázitás vádja csak kitalált vád; egészen másért törnek életére / 19,6-7/. Kegyetlen jóakarata, hogy a megkorbácsolt, kicsúfolt Jézust töviskoronával és a gúnyból ráadott veres köpennyel a zsidók elé állitja, s ebben a szenvedéstől alig pihegő, meggyötört emberben, akarja nekik megmutatni, hogy milyen ártalmatlan az a szegény ember, akinek makacsul életét kivánják." Ez az ember!" ez a kegyetlen jóakarat meglepő felsüléssel végződik. A zsidók még jobban orditanak: " Feszitsd meg!", mert a minden királyi fenségétől megfosztott alak, még jobban sérti szemük

még jobban sérti szemüket, mely csak győzedelmes de nem levert királyt akar látni. Az emberek nem akarnak az igazságért szenvedni s gyülölik az igazságért szenvedőket; az emberek jól akarnak élni ebben a világban, nekik olyan Messiás kell, aki kenyeret ad nekik. Panem et circenses! - kiáltotta a római csőcselék is. A csőcselék mindenütt ugyanaz, akár utszéli koldusokból akár orránálfogva vezetett tömegből, akár főpapokból, akár helytartókból áll is; a csőcselék enni és élvezni akar. Pilátusz most van a fordulóponton; a csőcselékkel tartson-e, vagy az igazságért szenvedő halni kész királlyal és Pilátusz a csőcseléket vála ztja. " Akkor odaadta nekik, hogy megfeszitsék." / L9,16/.

Pilátusznak ezt az egész szomoru vergődését Jézusnak egy sajátságos kérdése vezeti be; melyet Pilátusznak eme kérdésére válaszul tesz fel: " Te vagy-e a zsidók királya? " ! Jézus kérdése igy hangzik: " Magadtól mondod-e ezt, vagy mások szóltak neked én felőlem" - ezzel a kérdéssel Jézus Pilátuszt, függetleniteni igyekszik a tömeg véleményétől és akaratától. Álljon saját lábára és vizsgálja meg Jézus dolgát, a vádlótól függetlenül. Jézus ezzel a kérdéssel segit Pilátusznak az igazság megtalálásában. Az igazságot soha nem találjuk meg, ha a tömeggel együtt üvöltünk; szabaddá kell magunkat tennünk az emberi véleményektől. Egyuttal azonban nagy felelősséget is helyez Pilátuszra, mert saját magát teszi felelőssé a hozandó itéletért és nem hagyja a tömeg hatása alatt. Ennél a kérdésnél ébred Pilátusz arra, hogy az igazságnak, van a kardoktól és lándzsáktól független hatalma s ő most ebbe a hatalomkörbe került bele. Nem ő veszi elő Jézust, hanem Jézus kiemeli őt és szembe állitja saját magával. Igy kerülünk mi is mindannyian, külön a magunk személyében, szembe Jézussal a személyes igazsággal. Az,aki életét adta az igazságért, kérdezi tőlünk; hogy állunk mi az igazsággal szembe? De Jézusban az igazság kereső, mentőszeretet, mely még a hitvány, és gyáva Pilátusz megmentésére is, megteszi amit lehetséges tenni. A szeretet nyúl utánunk és kérdez a mi állásfoglalásunk felől. Meg akar menteni bennünket, de csak ugy menthet meg, ha követőivé leszünk az igazságnak és ezért életünket áldozzuk oda.

o o o o o o o

A V É R H A T A L M A .

oooooooooooooooooooooooo

Jézus véréről a Szent Irás ugy beszél, mint e világ feletti, hatalomról, mely nemcsak a bün szégyenét veszi el, hanem hatalmát is megtöri: mely utat teremt Istenhez és Isten szivét irántunk kiengeszteli. E világ tudósai, kik pontosan tudni látszanak, hogy a vér miből tevődik össze és mi a szerepe az emberi szervezetben. Kimosolyogják ezt a gyermekes " vérkultuszt" és azt a vallásos mesék világába helyezik. A világ bölcsei azonban nem veszik tekintetben, hogy a Biblia képes nyelven beszél, hogy a Biblia nyelve a héber telve van képekkel, melyekkel mint testileg felfogható dolgokkal, a láthatatlan szellem világ valóságait jelzi és próbálja megfoghatóvá tenni. A vér alatt a Biblia a legtöbbször nem az u.n. folyadékot érti, hanem a láthatatlan dolgot: a lelket. Világosan mutatja ezt a képes használatot, III. Móz. 17,11 " A husnak lelke a vérrel együtt van. Én adtam azt nektek az oltárra, hogy lelketeket elfedezze, mert a vér a lélek által fedez el. A megszokott ban- ben forditás: a husnak lelke, / élete / a vérben van. Azért értelmetlen és helytelen, mert a mondat második tagjában igy ennek forditottját, kell feltételeznünk. A vér a lélekben engesztel. Melyik van hát a másikban: A lélek a vérben, vagy a vér a lélekben? Miután azonban a héber bő szócska nemcsak ban és ben-t jelent, hanem mint Béthcimitantiae vel-t valt is, azért semmi ne akadályozza és könnyen érthető forditás: A lélek együtt van a vérrel, és a vér hozzátartozó és átkisérő lélekkel azaz a lélek hatalmával végezi szellemi munkásságát a kiengesztelést. A vér hatalom, ennélfogva a lélek hatalma a vér alatt, a lelkeket kell értenünk. Ezt a szomorusággot igazolja Jel 6,9 " láttam az oltár alján, azoknak lelkét, akik az Isten beszédéért megölettek". A földi oltár lábához a pap az áldozat kicsorgó vérét öntötte. III.Móz,1,5-11 versei. Az oltár oldalán lecsorgó vér az oltár lábánál gyüle össze. A próféta mennyei oltár lábánál lelkeket pillantott meg. A földi előfordulás a kép, az égi a valóság. A vér tehát az áldozatul meghaló lelkeket jelöli. A megölt állat vérének az oltárra öntése azt jelenti, hogy az állat lelke van az oltáron engesztelésképpen: a lélekért! Mózes hittel rendelte el a páskát és a vér kiöntást, azzal a hittel, hogy Isten a meghaló bárány lekét elfogadja cserébe az ember lelkéért.
A vér alatt tehát nem a fizikai folyadékot kell érteni, hanem a lelket, melynek testi élete össze van kötve a vér müködésével.

Hogy a léleknek ilyen testi vonatkozása, sőt összeköttetése kapcsolata, összeforottsága, összenőttsége van, azt érdekes mutatja Jézusnak következő szava: Azért ezt mondom nektek: " Ne szorgoskodjatok lelketek felől, mit egyetek vagy mit igyatok se testetek felől, mivel ruházkodjatok / VI,25/. A testi eledel tehát a léleknek szól, az használja, a ruha szól kiváltképpen a testnek, mert az egészitti ki. Ha az étel vagy ital kifogy nem a test bánja, mely feloszol ugyan, de tovább is test marad és más alakot ölt, hanem az élet hiányt a lélek szenvedi meg, mely a test halálakor csupaszon marad, és életlehetőségét veszti el. A lélek össze van nőve a testtel és ha a halál a kettőt elválasztja a lélek nélküli, nélkülözni kezd, hacsak valami kárpótlást az elveszitett testi életért nem kap. Az eledel és ital a testben folyadékká válik, mely a szivmunkája köbetkeztében az egész testet bejárja és ennek az élet folyamatnak a neve: vér. A léleknek a vérre ugy van szüksége, mint az eledelre és italra: Ha tehát a vér kiömlik a testből a lélek veleegyütt hagyja el a testet. Ez a titokzatos közösség a vér és lélek között.

Az Ótestamentumi véres áldozat értelme az: az emberre bünei miatt Isten haragszik és vele együtt nem élhet: a bün büntetése halál!

De ezt a büntetést más is elviselheti, az ember helyett akkor az ember a bün következményei alól szabad. A halálban az élet elveszti a testi életet. A testből ki kell a léleknek mennie. A léleknek a testből való távozását jelzi, munkálja a vér kiömlése a testből. Oly kép ez, amelyben a valóság is van. Ezért az ember bünéért elszenvedő állatnak vérét ontotta ki az, akiért meghalt az állat, hogy a maga helyettesévé avassa, jelképesen kezét az állat fejére tette. 3.Móz,1,4-5/. Az állat lelke elhagyta a testtet és az ember lelke a testben megmaradhatott. Az állat kicsorgó vérének a lélek adta a hatalmat, a kiengeszteléséré, mely a vérrrel együtt kiment. Az oltár lábához folyó vér a távozó lelkek hatalmát az oltárra ruházta át és igy az oltár hatalommá lett: A bünös ki a hatalom jelképét az oltár szarvát megfogta, mentve volt. A mennyei oltár erejét a lábához öntött vértanu lelkek képezik, kik magukat áldozták oda urukért. Az oltár erejét a vér adta, amelyet ráöntöttek és amellyel az oltár szarvát bekenték.

A vérnek annhoz a hatalmához tartozott a vér megszentelő hatása. Szent az, ami Istén számára el van különitve, a közhasználatból kivéve; ami az oltárra kerül, szent; de a szent dolgokat is a vér ereje szentelte meg, az áldozat vére, mert amihez a vér hozzáér, az Istené volt. Mikor Egyiptomban az utolsó csapás alkalmával a zsidók bekenték házuk ajtaját, a vér Isten tulajdonává tette őket, ugyhogy első szülötteiket, kik a népet képviselték, meg kellett váltani, hogy életben maradhassanak. II.Móz. 13,1-2 IV.Móz 3,13/. A nagy engesztelő ünnepen / hosszunap/ a főpap vérrel ment be s szentek szentjébe; ez a vér mentette őt meg és mentette meg a népet büneinek büntetésétől, ez a vér mentő hatalma / Zsid 9,7/. A vér azonban meg is szenteli a tisztátalant, Zsid 9,13, a sátort magát, a törvénykönyvet és a népet Zsid 9,18-19/. A vér kötötte össze egy szövetségbe Istent és a népet. Zsid 9,2o-21/.

Azonban azt is olvassuk a Héberekhez irt levélben, hogy" lehetetlen, hogy a vikák és bakok vére eltörölje a bünüket" Zsid 1o,4; hogy mindez csak árnyék volt, amig a valóság eljön; azért amikor a valóság eljött az árnyékra többé szükség nem volt. Zsid 8,5 1o,1 v.ö. Kol 2,16-17/. Az állat lelke nem egyenlő értékü az ember lelkével; Istén olyan áldozatra várt, amely felér a megmentendőllelkek értékével. Ez az áldozat volt az egymásután áldozott bárányok s más állatok hosszu sora után" Isten Báránya ", a Názáreti Jézus. Keresztelő János a keresztségre jelentkező Jézusban, Isten Bárányát ismerte fel Ján 1,29, s az apostol János mindig Báránynak látja Őt, amikor Isten és ember között közbenjáróként jelenik meg elötte. / Jel,5,6 8,12 13; 6, 1 16 ; 7,9,1o 14-17, 12,1 13,8 13,11 14,1,4 1o, 15,3 17,14 19,9 21,9 14,22 23 27, 21,1 3/.
Jézusban a pap és az áldozat egyesült, mert Ő nem idegen vérrel ment be az égi szentek Szentjébe, hanem saját kiontott vérét, azaz saját lelkét vitte be a mennybe, azt a Máeiától született emberi lelket, amely minden betegségünket, fájdalmunkat magába vette földi élete ideje alatt. Zsid 9,12-13 25 /. Hogy a lelkét vitte be a mennyei templomba az Ur, az abból világos, hogy vére a testtel együtt a földön maradt, kivetve a táboron kivül.Zsid 13,11/. Az Atya látta a Fiú megkinzott lelkét s ezt a lelket, melyet csak jelképez a vér, elfogadta egyenértékü áldozatképpen az emberek lelkéért. A " Jézus vére " kifejezés alatt, tehát Jézusnak az uj, feltámasztott testben, az égbe behatoló lelkét kell érteni, mely a nézőknek ugy tünt fel az égi trónteremben, mint egy megölt Bárány / Jel 5,6/, de éppen áldozatáért e léleknek oroszlán ereje volt. Jel 5,5/.

Amint a földi szenvedélyben a vér átruházta a maga hatalmát az oltárra és a szarvak jelezték is ezt a hatalmat; ugy Jézus ki-

ontott vérének hatalma átmegy arra a véres oltárra, mellyen magát megáldozta: a keresztre és arra a helyre, ahol ez az oltar állott: a GOLGOTÁRA, ugyhogy, a " keresztet" és a Golgotát" is ugy szoktuk emlegetni, mint a váltság, a kiengesztelődés, a szabadulás forrását. A szellemi világban a helyek és tárgyak helyett fogalmak vannak s igy mi a kereszt és Golgota fogalmához menekülünk, amint a régi zsidók a szentélybe és az oltár szarvához menekült. De e fogalmak mögött ma is létező valóságos hatalom van; a mennybement Jézus lelke, mely érettünk könyörög és a világ kormányzatával cselekszik. Mikor Jézus vérét keresztjét emlitjük, Jézus értünk imádkozó lelkét értjük alattuk. Ennél fogva földi, anyag-keresztek nem segitenek mégha aranyból vannak is és drágakövekkel vannak is kirakva; Jézus élő lelke szabadit.

Jézus Krisztus vérének hatását az Ujszövetség három főszempont alatt fejti ki: a vér megvált, megtisztit, ls Istenhez közel visz. Jézus vére Megvált, azaz Jézus saját lelkét adta oda váltságul, fizetségül a mi lelkünkért és ez az oda adás azzal vált valóvá,hogy vére kifolyott; Sátánnak adtuk el magunkat, ki egy gyümölcsért, ki egy tál ételért, de Ő visszaváltott minket, ugy hogy Sátánnak nincs joga már hozzánk, büneinkért nem vádolhat, Isten azokat Jézusért elenegedte. Ef 1,7 Kol 1,14 I.Pét.1,18-19 Jel 5,9/. Jézus vére Megtisztit. Ennek a megtisztitásnak kétféle értelmét és módját emliti az Irás: a./ tetteink és még jóknak gondolt tetteink is, szennyes ruhaként éktelenitenek bennünket; ám azáltal, hogy Jézusért Isten megbocsát, a szennyes ruha ragyogó hófehér ruhává változik rajtunk; ugy is mondja az Irás: Isten fehér ruhával ajándékoz meg minket. I.Ján 1,7 Jel 1,5 7 14 v.ö. 6,11 /; vagy mintha a régi maradna; megmossuk mi magunk ruhánkat a Bárány vérében Jel 7,14; egy bizonytalanabb olvasás szerint, : megmoss bennünket vérében, Jel1,5.

b./ A megtisztitás másik módja: " Lelkiismeretünk megtisztitása a a holt tettektől, hogy az élő Istennek szolgáljunk. Zsid 9,14/. A lelkiismeret egy a szivben azaz tudatban jelentkező hang mellyel szellemünk beszél és nem értelmünk. Szellemünk is juthat tisztátalan szellemi befolyás alá, vagy saját lelkünk irányitja a magunk utjára; mindkét esetben életünk hamis irányba kerül. Krisztus az örökkévaló Szellem által inditva, vitte Magát áldozatul; ellenben hamis szellemi hatás, hamis tettek cselekvésére indit, melyek jellemünkké lesznek, ráfekűsznek lelkünkre és visszatartanak Krisztus követésétől. De Jézus vére eltörli a multat, feloldoz, megvált tőle s uj életirányba, uj tettek véghezvitelére indulhatunk, melyekkel az élő Istent szolgáljuk és nem az emberek kivánságai, nem e világ gonosz fejedelmének követelései. Jézus vére, azaz Jézus lelkével való közösségünk adja azt a tudatot, hogy nem vagyunk kötve multunkhoz, ott hagyhatjuk azt, dicstelen, holt, gyümölcstelen tetteivel együtt s könnyüszivvel ujat kezdetünk és hasznothozó. Jézus vére falként áll köztünk s a világ a bün, és a magunk multja között pontosabban Jézus lelke / nem szelleme / nem a Szent Szellem, hanem Jézus személyisége, természete / nem engedi, hogy tőle idegen lelkiségbe merüljünk ujra bele. Jézus vére azaz szenvedése, áldozata bennünket magáévá tesz, szeretete meghódit. - Jézus vére tehát, megtagadtatja velünk a világot, a bünt és önmagunkat és közel visz Istenhez, mit az Irás igy is kifejez: kiengesztel Istennel, megigazit, azaz Isten törvényébe beleilleszt, közösségbe, szövetségbe, visz Istennel, békességet teremt Isten és közöttünk, bevisz a Szentélybe, egyszóval közelvalókká tesz. Ezek a kifejezések mind ugyanazt jelentik, ez egy ténynek különböző árnyalatira mutatnak. A kiengesztelés Isten haragjának jókedvre, azaz kegyelemre való fordulását jelenti: Krisztus áldozata, kiomló vére,értünk meggyötört lelke, éppugy el fedi Isten szeme elöl büneinket, mint ahogy a szent sátorban a fxi frigyláda fedőlapja, az engesztelő fedél./ Kappereth hilastérion/, elfedte a vádoló törvénytáblákat.

Erre a hilastériumra locsolta a főpap a vért, melyet esztendőnként egyszer a szentélybe bevitt/Róm 3,25 / ben engesztelő fedél van, nem engesztelő áldozat. A kiengesztelődés eltünteti a harcot és helyébe békét teremt Isten és az ember közé; békességünk alapja biztositéka a vér, azaz Jézus halálbaadott lelke. Kol 1,2o/.Sőt többet sze zett a vér, mint békességet; szövetségre juttatott bennünket a megbékitett Istennel, örök el nem muló szövetséget, melyben Isten értünk van, Fiát adván értünk és mi Istenért vagyunk, áldozatul vivén magunkat Neki./ I.Kor.11,25 Zsid 13,2o, ugy hogy a szövetség teljes közösséget jelent Isten és közöttünk, melyet Jézus annyira fontosnak látott, hogy egy gyakran visszatérő emlékeztető vacsorát létesitett a tudatunkban tartására. I.Kor.1o,16 Az Istennel való közösségben lassanként Istenhez igazodunk, Istenhez hasonlokká leszünk, betöltjük Isten törvényét, azaz megigazulunk, igazságossá leszünk Róm 5,9/. Amilyen mértékben megtisztulunk, azaz igazságossakká válunk, olymértékben hatolunk be a mennyei levegőbe, olymértékben leszünk a menny polgárai, olyan mértékben hatolunk be a mennyei Szentek Szetjébe és leszünk Istennek házanépe, vagyis olyanok, akik közelvagyunk Hozzá. Zsid 1o,19 Ef 21,13/. Mindez Jézus vérének, azaz lelkének ajándéka.

Hogy Jézus vérének ajándéka, hogy lesz a mienk, mit kell tennünk hogy magunkévá tegyük, arra nézve a Biblia a következő utmutatást adja: pozitiv: meg kell hintetnünk a vérrel, innunk kell azt, meg kell magunkat mossuk vele; negativ: nem szabad vétkeznünk az Ur vére ellen, nem szabad azt tisztálannak állitanunk. Meghintetni a vérrel, annyit jelent, mint a róla szóló Igét hallgatni, azzal foglalkozni, mindig magunk elé állitani, hogy Benne hihessünk. Amikor elhisszük, hogy Jézus vére hasznunkra válik, ezzel megmossuk magunkat vele. Zsid 12,24 I.Pét,1,2 Jel 7,14/. Inni Jézus vérét nem az urvacsorával kell, mert azzal már bizonyságot teszünk arról, hogy inni szoktuk az Ur vérét, hanem egyrészt azzal, hogy hiszünk Benne, másrészt azzal, hogy következményei magunkra alkalmazzuk: mivel annak az állatnak a testét, melynek vérét a szentélybe vitték, kivitték a táboron kivül és ott megégették. Zsid 13,12: mi is követjük a vérét adót Bárányt a táboron kivül, a kapun kivül a pusztaságba, e világ fényéből, kitüntetéseiből és jutalmaiból nem kérünk, el sem fogadunk semmi. Aki ezt az áldozatot nem hozza meg, mert nem tartja Jézus vérét, azaz lelkét arra érdemesnek, az nem becsülvén meg az Urnak vérét, azt tisutátalanná teszi, vétkezik ellene. Zsid 1o,29 I.Kor 11,27/. A tisztátalanná tevés magasabb fok abban áll, hogy a szentségből kiveszi s a világi dolgok közé sorozza, azaz nem tulajdonit neki isteni méltóságot. Az teszi az is, aki saját magát elég jónak tartja arra, hogy Isten társaságában a vér megtisztitó hatalma nélkül idözzék.

A visszautsitott vér, melyet ezzel tisztátalanná teszünk, szintén hatalom, de nem a jó-tevésre, hanem az ártásra: ha Ábel vére kiáltott Kain ellen / vagyis Ábel halálba sujtott lelke/; ha a szentek és próféták vére kiált Jel 18,24 v.ö. 6,1o/: mennyivel inkább kiált Jézus megtagadott vére! A gyilkosok ellen a kiontott áldozat vére épp ugy kiált, mint Jézus vére, melyet ők semmibe vesznek. Jel 8,7 8 ; 11,6 16,3 4 g,12/. Az emberi vér a bünös ember vére tehetetlen, a tehetetlenség jelvénye/ I.Kor.15,5o Gal 1,16 Ef 6,12 de az a vér, mely Jézusból folyt ki, a szabadulás forrása Ján 19,34. Ez a vér teszi Őt sorsunk részesévé Zsid 2,14 .

A Z I T É L E T .

Használjuk ezt a kifejezést időmeghatározásképpen: az itéletkor és az utolsó itéletet értjük alatta. Ebből a szóhasználatból az a téves felfogás látszik, hogy az utolsó itéletig nincs isteni itélet a világon.

Erre a hilastériumra locsolta a főpap a vért, melyet esztendőnként egyszer a szentélybe bevitt/Róm 3,25 / ben engesztelő fedél van, nem engesztelő áldozat. A kiengesztelődés eltünteti a harcot és helyébe békét teremt Isten és az ember közé; békességünk alapja biztositéka a vér, azaz Jézus halálbaadott lelke. Kol 1,2o/.Sőt többet sze zett a vér, mint békességet; szövetségre juttatott bennünket a megbékitett Istennel, örök el nem múló szövetséget, melyben Isten értünk van, Fiát adván értünk és mi Istenért vagyunk, áldozatul vivén magunkat Neki./ I.Kor.11,25 Zsid 13,2o, ugy hogy a szövetség teljes közösséget jelent Isten és közöttünk, melyet Jézus annyira fontosnak látott, hogy egy gyakran visszatérő emlékeztető vacsorát létesitett a tudatunkban tartására.I.Kor.1o,16 Az Istennel való közösségben lassanként Istenhez igazodunk, Istenhez hasonlokká leszünk, betöltjük Isten törvényét, azaz megigazulunk, igazságossá leszünk Róm 5,9/. Amilyen mértékben megtisztulunk, azaz igazságossakká válunk, olymértékben hatolunk be a mennyei levegőbe, olymértékben leszünk a menny polgárai, olyan mértékben hatolunk be a mennyei Szentek Szetjébe és leszünk Istennek házanépe, vagyis olyanok, akik közelvagyunk Hozzá.Zsid 1o,19 Ef 21,13/. Mindez Jézus vérének, azaz lelkének ajándéka.

Hogy Jézus vérének ajándéka, hogy lesz a mienk, mit kell tennünk hogy magunkévá tegyük, arra nézve a Biblia a következő utmutatást adja: pozitiv: meg kell hintetnünk a vérrel, innunk kell azt,meg kell magunkat mossuk vele; negativ: nem szabad vétkeznünk az Ur vére ellen, nem szabad azt tisztálannak állitanunk. Meghintetni a vérrel, annyit jelent, mint a róla szóló Igét hallgatni, azzal foglalkozni, mindig magunk elé állitani, hogy Benne hihessünk. Amikor elhisszük, hogy Jézus vére hasznunkra válik, ezzel megmosszuk magunkat vele. Zsid 12,24 I.Pét,1,2 Jel 7,14/. Inni Jézus vérét nem az urvacsorával kell, mert azzal már bizonyságot teszünk arról, hogy inni szoktuk az Ur vérét, hanem egyrészt azzal, hogy hiszünk Benne, másrészt azzal, hogy következményei magunkra alkalmazzuk: mivel annak az állatnak a testét, melynek vérét a szentélybe vitték, kivitték a táboron kivül és ott megégették. Zsid 13,12: mi is követjük a vérét adót Bárányt a táboron kivül, a kapun kivül a pusztaságba, e világ fényéből, kitüntetéseiből és jutalmaiból nem kérünk, el sem fogadunk semmi. Aki ezt az áldozatot nem hozza meg, mert em tartja Jézus vérét, azaz lelkét arra érdemesnek, az nem becsülvén meg az Urnak vérét, azt tisutátalanná teszi, vétkezik ellene.Zsid 1o,29 I.Kor 11,27/. A tisztátalanná tevés magasabb fok abban áll, hogy a szentségből kiveszi s a világi dolgok közé sorozza, azaz nem tulajdonit neki isteni méltóságot. Az teszi az is, aki saját magát elég jónak tartja arra, hogy Isten társaságában a vér megtisztitó hatalma nélkül idözzék.

A visszautsitott vér, melyet ezzel tisztátalanná teszünk, szintén hatalom, de nem a jó-tevésre, hanem az ártásra: ha Ábel vére kiáltott Kain ellen / vagyis Ábel halálba sujtott lelke/; ha a szentek és próféták vére kiált Jel 18,24 v.ö. 6,1o/: mennyivel inkább kiált Jézus megtagadott vére! A gyilkosok ellen a kiontott áldozat vére épp ugy kiált, mint Jézus vére, melyet ők semmibe vesznek. Jel 8,7 8 ; 11,6 16,3 4 g,12/. Az emberi vér a bünös ember vére tehetetlen, a tehetetlenség jelvénye/ I.Kor.15,5o Gal 1,16 Ef 6,12 de az a vér, mely Jézusból folyt ki, a szabadulás forrása Ján 19,34. Ez a vér teszi Őt sorsunk részesévé Zsid 2,14 .

A Z I T É L E T .

Használjuk ezt a kifejezést időmeghatározásképpen: az itéletkor és az utolsó itéletet értjük alatta. Ebből a szóhasználatból az a téves felfogás látszik, hogy az utolsó itéletig nincs isteni itélet a világon.

Ez pedig nagyon helytelen felfogás, mert az egész emberi történelem Isten itéleteinek sorozatából áll s mennél jobban telitődik egykor Isten beavatkozásaival, annál telibb van isteni itéletekkel; mennél közelebb jutunk Istenhez, annál inkább szaporodnak életünkben Isten itéletei. Ha ez igy van, akkor ebből az is következik, hogy Isten itéletei nem mindig haragjának hirnökei, hanem a kegyelem utkészitői, mint anogy Melkicédekről, Sálem királyáról is azt olvassuk, hogy Ő először igazságosság királya, csak másodsorra békesség királya. A neve t.i. Melkicédek, igazságosság királyát jelenti. A nevét tulajdonságai miatt kaphatta s belső alkatából folyt, hogy békesség királyává lehetett; vagyis mivel Jeruzsálem elődjében, Sálemben igazságosságot teremtett, azért valósitotta meg ott a békességet is. Az ember Isten nélkül mindig ujra megpróbálja, hogy igazságosság nélkül valósitsa meg a békességet és mindig uj háboruság csiráit veti el.Vannak u.n. keresztyének, kik megbocsátást, azaz békességet sürgetnek, tekintet nélkül arra hogy vétkes fél megtért volna; az ilyen békesség, ha megvalósulna, a legundokabb képmutatás volna és csak addig tartana, mig a képmutatást, az önzés le nem győzi. Néha sikerül is Sátán legravaszabb angyalainak segitségével ilyen békességet létre hozni; az emberek igen önelégülten ülnek benne, de aztán mindig felborul az ilyen álbékesség; sőt kezdettől fogva ég a hamu alatt a gyülölet és elégületlenség parazsa. Ezért az örök békesség egyedüli fundamentuma az igazságos itélet s mikor az Isten békességet épit, mindig az itélettel jár elől: Előbb igazságosság királya, azután békesség királya az Isten is! Vannak igazságtalan itéletek is, de az isteni itéletek mindig az igazságosságot valósitják meg.Az ember itéleteket is egyszer utóléri az isteni itélet; vagyis az isteni itélet félretólja a történelem, a hamis emberi itéleteket és a hamisság világában felragyog az igazságosság. A felragyogó igazságosságnak neve: isteni itélet. Az emberiség történelmem sötét homályában minduntalan beleragyog a fény! A biblia héber nyelven a " jog " fogalmát a " mispát " szó fejezi ki; ennek jelentése pedig itélet. Az emberi jog egyik forrása a birói itéletek, melyekből a " jog szokás"-t vonják el; az isteni itéletekből egy isteni jogszoksá vonható el; ezért a jog neve a Biblia nyelvén: itélet. A szó igen gyakori az ótestamentumban Izraelben az uralkodók neve egyidőben"biró"volt és róluk egy könyv is nevét kapta. Isten is olyan király, ki folyton itél. A későbbi királyoknak is egyik főteendője az itéét-tétel volt, mihez Salamone a bölcsességet kérte / II.Sán. 15,4 I.Kir 3,9/. Ma,uralkodás alatt a kormányzó hatalom nagyobbitását értik, a kormányzottak hatalmának csökkentésével: a régi " birák" csak az alattvalóknak egymásmelletti életét könnyitették meg igazságos itéletekkel; saját hatalmuk növelését istentelenségnek látták volna. I.Sám 12,1-5/. A zsidó királyság megvalósitásával együtt kezdődött el a központi hatalom növelése és az alattvalók szabadságának csökkenése. I.Sám 8,11-2o/. Jézus abban látta a király feladatát, hogy szolgáljon, nem abban,hogy uralkodjanak és Isten ilyen királyokat igért az emberi történelem uj korszakára, az utolsókból választván ki az elsőket. Az ezeréves uralkodásban, azok fognak Jézussal együtt uralkodni, kik most megtanulták a szolgálást.

Alig hágta át az első emberpár Isten parancsát a paradicsomban, már megjelent az itélő Isten és a vétkezőket kiüzte a kertből; itéletével pedig megnehezitette életüket, mert beleállitotta abba a halál ut-egyengetőit; a harcot, <u>örökös háborut, a testi fájdalmat</u> és a verejtékes, veszödő munkát.

A háboru Isten büntetése rajtunk és nem tudunk kibujni ez itélet alól, hiába hangoztatjuk az örök békét. A betegség és a munka céltalanságának lehangoló tudata állandó isteni itéletek életünkben; az orvostudomány, a szocializmus el akarják törölni az isteni itéleteket,

de semmire sem mennek, az itéletek megmaradnak az emberi életben.
Az állandó itéletek mellett, Isten egyszerü itéletekkel is igyekszik megtörni az ember önbizalmát; a legborzalmasabb földi itélet, eddig az özönviz volt, melyet minden nép ősi emlékezése megörzött: emlékét őrzi a halottak napja.
Az önálló, Istentől független, u.n. " pogány" emberi élet az emberi önállóság jelvényének, a Bábel tornyának épitésével kezdődik de mindjárt eléri azt az Isten-i itélet a nyelvzavar, mely a munka abbamaradását idézte elő. Valósággal a munka az emberi civilizáció és kultura épitésével tovább folytatodótt, de az emberi kultura épülésének állandó kisérője a nyelvzavar, vagyis a meg nem értés, mely az embert a hatalom és sikar magaslatáról mindig vissza hajtja, mint az ókori monda SYSYPHUS-át. A civilizáció nem megértő emberek szerető egymás segitésével készül, hanem rabszolga munkával és ezt a rabszolga munkát, nemcsak az egyiptomi Fáraó történetében érte a borzalmas isteni itélet, hanem minden nép története az itélet felé érik: népek emelkednek, sülyednek és elpustulnak: a történelem a nemzetek temetője. Ugyanaz a sors éri az egyházaknak nevezett testületeket is, melyekben az ember segiteni próbál Istennek, az Isten királyságának épitésében; de az egyházak sorsa is az, amivel Isten a népeket sujtja; a világi egyház történet az egyházak temetője. Isten itélete végig kiséri az emberi történelmet.
Itélő biróként mutatkozott Isten Izrael népének életében, mikor már a sivatagi vándorlás idején megtorolta minden hütlenségét; mikor a birák korában minduntalan ama népek kénye alá vetette őket, melyeknek bálványait szolgálták; mikor a királyok alatt sujtotta őket és aztán mindkét zsidó állam népét fogságra küldte Asszíriába és Babylonba / v.ö. Ezék 36,19 11,1o 18,3o Jer 28,16 Mté 23,35 / Jeruzsálem elpusztulása, melyet Jézus megjövendölt és a zsidók teljes szétszóratása, a zsidók otthontalan élete tanui ennek az igazságos isteni itéletnek, mely az ellenálló népet érte.
Az egész emberiséget és az egész választott népet érő csapások mellett az egyéni sorsban is, megnyilatkozik Isten birói müködése; mert nemcsak a végitéletre vonatkoznak az olyan kijelentések, hogy Isten a szivek és vesék vizsgálója / Jer 17,1o Péld. 24,12/s hogy kinek-kinek cselekdete szerint fizet, hanem időszakok után, mikor Isten aludni látszik, egyszer egyszer megjelenik Isten igazságos itélete, az emberek életében s mikor az igazságos látja a bosszuállást, azt mondja: " Bizony van itélő Isten a földön / Zsolt 58,12/. Isten az özvegyek és árvák ügyének védője Zsolt 68,6.
Jézus földi élete nemcsak az isteni szabadistást hozta el, hanem az isteni itéletet is a földre: " Itélet végett jöttem erre a világra" Ján 9,39 5,22 3o, 8,16/. Megjelenésének módja, az utolsók közé való tartozása elidegenitették Tőle a nagyravágyókat, melléje állitották az alázatosakat és ez a megoszlás itélet volt, mely a következő uralkodásból kizárta azokat, akik e világban keresték üdvösségüket. Ő nem mondta ki az itéletet, mert Ő nem itél senkit: az emberek maguk itéltek azzal, hogy hová állottak Ján 9,39 3,17 8,15/.
Hozzátehetjük az elmondottakhoz, hogy nemcsak a földi élet, hanem a földöntuli élet is az isteni itélet alkalma. Nem itélet-e az, hogy a gazdag ember odaát könyörög s minden kérésére az a - nyilván isteni - felelet, hogy " nem lehet"; amit a földön elmulasztott, az odaát pótolhatatlan; az gazdag ember együtt marad multjával és semmi sem beszél neki odaát, csak a mult, az elmulasztott alkalmak hosszu sora és ebben a beszédben, nincs semmi vigasztaló, csak vádoló-. Milyen másként látta a gazdag ember a földi életet odaát, mint ahogy ide-át nézte. Vannak a Bibliába homályos helyek, melyek azt mutatják hogy az itt eldobott isteni itélet, odaát megkeres bennünket s mialatt a hus a pusztulásé, a szellem megmenekül az Urnak napján. I.Kor.5,5 v.ö. I.Pét 4,1 2,6/. A jó lelkiismeret keresése, ugylátszik odaát is elvihet a szabaduláshoz. S nem itélet aktusa-e az, amikor

a vértanu-lalkek

az igazság mellé állás jutalmául odaát ujra fehér ruhát kapnak ajándékul? Jel 6,9-11/.

Azonban mindazok az itéletek, amelyek a földi élet idején, mindazok, amely a halál után érik a lelket, csak részitéletek, azaz egy hosszu kivilágosodás,felderülés utján egyes állomások. Ha az itéletek a lélek elfogadja ez a maga elávetése az itéletnek, megtérésnek számit; a megtérés az itélet elfogadása, a megtérés önmagunkon kimondott itélet; azért a megtérés külső jele a bemeritkezés vagy keresztség is az itélet szymboluma, magunkra kimondott halálos itélet. Ha a ránk kimondott isteni itéletet nem fogadjuk el, azaz az itéletet nem követi megtérés, akkor sem volt céltalan az itélet, mert megkeményitett, azaz előkészitett a végső itéletre, mely a teljes javithatatlanságot fogja majd kimondani. A fáraon végrehajtott isteni itéletek, a lo csapás lassanként keményitette a Fáraó szivét a végső földi itéletre, a Vörös tengerben elszenvedett halálra.A megtérés ellentéte a megkeményedésnek. Mind a megtérések, mind a megkeményedések ideát is, odaát tul is lassanként előkészitik a lelket az utolsó itéletre, melynek elérkezésekor az összes lelkek, el lesznek készitve az itélet meghallására; helyesebben mindenkitől olvashatóan rájuk lesz irva az itélet, mint a gonosztevő arcára a gonoszság. A nagy fehér trón elött való megjelenés már nem tárgyalást, nem bizonyitást hoz magával; - az végbemegy addig, hanem csak itélet hirdetést, mely azonban nem szóval történik, hanem az itélet mindenkinek szellemi valójába lesz beleirva és az itélő Isteni világosság fényébe állitva. Mérhetetlenül fontos tehát, a megelözö itéletekkel szemben a helyes állásfoglalás, mert ezeken a részitéleteken és a velük szemben tanusitott magamartáson , a megtérésen, vagy megkeményedésen mulik, hogy a végitéletkor, milyen itéletet kapunk. Már a földi élet alatt mind világosabban olvasható a lelkeken az az itélet, mely az utolsó itéletkor a lélek sorsát örökre kijelöli; de még világosabban iródik rá az itélet a lélekre, a szellemek világában, hol nem lehet a belsőt elrejteni, ahol szellemi szemekkel látunk.

Az utolsó itélet, tehát csak olyan lesz, mint a dráma utolsó felvonásának vége, mint egy fejtegetés eredménylevonása. Már nézzük a drámát, sőt szereplői vagyunk a drámának és ahogy az előadás előre halad, mindig világosabban sejtjük a befejezést; tehát a végitélet nem lesz mindenestől meglepetés; sőt minél istenibb látással x nézi valaki a fejleményeket, annál biztosabban tud következtetni a végkifejlésre.

A Biblia sokszor beszél az utolsó itéletről és ami szükséges nekünk erről, azt feltárja. Meg tudjuk, hogy a Biró, Jézus lesz, tehát olyan személy, aki a szivekbe látó Isten és megkisértett ember is egyszerre, akit megtéveszteni nem lehet, de aki meg tud indulni rajtunk, mert nehézségeinket tapasztalásból ismeri. / Csel 1o,42, Ján 5,27 Csel 17,31 Dán 8,13 14, 36/.

De nemcsak azért lesz Jézus biró, mert szivekbe lát és megérti gyengeségeinket, hanem azért is, mert Ő az uj világ alapja,kapuja ugyhogy abba az uj életbe senki sem léphet be, aki Őt kikerüli, aki nem Őbenne keresi azt ; aki saját erejében, jóságában bizik, és nem menekül bünösként Hozzá, aki Őt segitségül nem hivja.Jézus tehát az itélet alapja, kritériuma is lesz. Találunk azonban oly helyeket is, melyek szerint Isten fog itélni, az Atya és ezen nem kell csodálkozni, mert a Szentháromság személyei mindent együtt végeznek, igy a Szellem is ott lesz az itéletkor és felébreszti a lelkiismereteket. / Csel 17,31 Róm 14,1o Jel 2o,11/. Olvassuk azonban, hogy a Birónak birótársai is lesznek és ezek azok az emberek, akiket Dániel a Magasságos szentjeinek nevez, kik az egyház tagjaiként Jézussal eggyé lettek, miután önmagukat elitélték és igy itéletre nem kerülnek. Dán 7,22 I.Kor 6,2-3; sőt ezek angyalokat fognak itélni, mi nem csak azt jelenti , hogy hüségükkel az elbukott angyalok fölé emelkednek; hanem azt is, hogy az utolsó itéletkor

a birói felmagasztosultság dicsőségében jelennek majd meg.Azt is olvassuk,hogy az itélet napja is előre ki van jelölve,vagyis Isten előre tudja az itélet drámájának kifejlését is,időtartamát is,ezért nevezi az Irás ama napot Isten itélete leleplezése napjának,az itélet ugyanis előbb készül el,ama napon csak kijelentetik,lehull róla a lepel/ Cs.17,31;11 Tim.4;8;Rom.2,5/.

Az elmondottakból következik, hogy az utolsó itélet már elkezdődött; már Isten tárgyaló termében vagyunk s folyik a tanukihallgatás, azaz tetteink mérlegre vetése, mert tetteink alapján itéltetünk meg s igy tetteink a vádló, vagy védő tanuk. Tetteink előbb-utóbb elárulják belső titkos gondolatainkat, az " emberek titkait", a sötétség titkait," " szivek szándékait"/ R.2,16 I.K.4,5/.Tehát a tettek aszerint vétetnek figyelembe, hogy milyen inditó rugó állott mögöttük; de a tettek bizonyitják az inditó rugókat, a sziv szándékait / Mt 16,27 R 2,6-11 I.Pét 1,17 Jel 2,23 Mt 7,2o I.Ko 7,19/. Amit Isten a tettekből ki akar olvasni, az a hit, az uj teremtés, a kegyelem, hogy a lélek hogyan foglalt állást ez isteni ajándékokkal szemben / Gl 5,6 Ef 2,8-1o/; mert ebből az állásfoglalásból nem az ember érdeme lesz nyilvánvalóvá, hanem az ember teljes tehetetlensége; egyuttal azonban törekvésének iránya is, hogy alkalmazkodni akar-e Isten akaratához, vagy ez az isteni akarat közönyös a számára. Ez a belső vágy, vagy közöny a sziv titka, vagy a sötétség titka, melyet a tettek előbb-utóbb elárulnak, lelepleznek,ugyhogy az itélet napján nemcsak Isten jelenik meg a fehér trónuson, nemcsak az isteni itélet lepleződik le, hanem mi is láthatokká válunk s ami addig belső titok volt, az kivül lesz reánk irva!

Az utolsó itéletre való készülésnél tehát nem külső tetteinket kell igazitgatnunk, hanem saját bensőnkkel tisztába jutnunk, azaz inditó rugóinkat Isten elött feltárnunk. Ezeket azonban Isten jobban ismeri, mint mi; a belső tisztázódás tehát abban áll,hogy Isten elött, Isten világosságában megismerjük magunkat. Ezért kell imádkozás közben sokszor csendben várnunk Isten szavát, Isten itéletét és nem saját beszédünket erőltetnünk Istenre. Isten a csendben szól s a csendhez nekünk kell elnémuénunk. Még ezt az elnémitást is Istenvszi bennünk véghez kérésünkre, ha kivánjuk, kérjük. De a belső tisztázódáshoz okvetlenül hozzátartozik s egyszer nagyon latba esik, hogy mások gonoszságával s a világ gonoszságával szemben milyen állást foglalunk el; aki elnézi, hogy körülötte igazságtalankodnak; aki az elnyomottnak, meggyötörtnek segitségére nem siet; aki hallgatással résztvesz az igazság meghamisitásában és kellő időben testvére mellett az emberek elött tanuságot nem tesz az ezt Jézussal tette.

o o o o o o o

É S Z, E L M E , M E G I S M E R É S, T U D Á S .

Bibliai lélektani tanulmány.

A fogalmak.

Miután nem szavak meghatározása, hanem valóságos, létező dolgok megtalálása és leirása a célunk, azért nem tartom fontosnak, hogy az ész és elme azonosságáról vagy különbözőségéről bárkivel vitába szálljak; egyszerüen leszögezem, hogy mindkét szóval egy bibliai fogalmat óhajtok megjelölni s hogy nem egy szóval teszem; sőt még egy harmadik szót, az " értelmet " is felsorakoztatom: annak oka az hogy a magyar szóhasználat az ész kizárólagos használatát lehetetlenné teszi. Ez a bibliai fogalom az Ótestamentumban a héber biná s az Ujszövetségben a görög nous nevet viseli. Az értelem szóra van a görögben egy külön szó: sünesis; de olykor a noust is kénytelenek vagyunk értelemmel forditani s azt annál inkább tehetjük, mivel a nous feladatai közé tartozik az értés is. Az észből képződik a magyarban az észlel szó s ezt a megszokottnál tágabb területen óhajtom a nous-szal egy eredetü noein szó forditására használni,noha néha más szavakkal kell a görög noust visszaadni. Az észlelés eredménye az ismerés, mely a görögben gignoskó igében talál nevet. A megismerés gyümölcse a tudás, melynek görög neve gnósis és igéje a látást is jelentő oida. Mindezek a lélektani folyamatok az ész müködtetésével vagy " jártatásával" mennek végbe; innen ered a magyar észjárás szó; ennek görög elnevezése: phronein, mely szó közös eredetü a phrén / többesben phrenes / szóval, mely ama szavak közé tartozik, melyeknek első jelentése testi szervet jelöl; átvitel utján azonban a megfelelő lelki szerv is ugyanazt a nevet kapta, mintehyogy a sziv, vese test belseje/ méh / is kettős szerepben állanak. A phrén szó az Ujtestamentumban csak többes számában fordul elő / phrenes/; a szóval jelzett lelki szerv nem az értelem, hanem az akarás, vagy törekvés körébe tartozik. Mivel azonban az ész csak akkor müködik, ha azt az akarat, vagy törekvés inditja / nem okvetlenül tudatos akarat, mert a tudattalan lélek is mozgásba hozhatja az elmét/, azért az ész jártatásához okvetlenül szükség x van a lélek másik nagy területének a beavatkozására is. A phronein szó tehát átmeneti folyamatot jelöl, melyben ész és akarat együtt müködnek; ezt az átmeneti folyamatot jelzi az észjárás szó, melyet megint tágabb értelemben kell használnunk, mint ahogy azt a mai szóhasználat teszi. Phronein tehát a törekvéstől vezetett ész müködése. A cselekvés eredményét a görög a - ma képzővel fejezi ki. Két igéből képződtek ily szavak. Noéma gondolatot, észjárást jelent; phronéma észjárást, gondolkodásmódot, törekvést jelöl; a más képzésü gnómé a vélemény, szándék kifejezésére áll s az oida tárgyát, a tudást a gignóskóval rokon gnósis jelöli. A sünesisben rejlő idei fogalmat a sünienai / süniémi-ből/ fejezi ki, de ez az ige éppen ugy jelöli a nous tényked ését. A sünesis sem valamely szervnek a neve, hanem a nous értő tényked ését jelenti. A nous észlel, a nous ismer és a nous tud; de a törekvő akarás mozgatja, melyet a phrén szó jelöl. A nous ért; az értés azonban a nous tevékenységét csak egyik oldaláról fogja meg; a másik oldala a látás. Tudni a dolgok meglátása: ezt fejezi ki az oida, mely az eidó / lát / ige perfectuma. A noin jelentésében is van valami a látásból, meglátásból: Aki észlel, meglátja a dolgokat, a tényeket. Van külső testi és belső szellemi látás. Az értés ezzel szemben a dolgok összefüggésének, a teremtésben levő rendszernek a látása. A noein széttagol, a sünienai összehoz; előbb analysis-t, utóbbi synthesis-t végez. Noein-ből származik a symtesis párja, a dianoia.

Különböző elmék.

A madarak zuzája arra szolgál, hogy a

hogy a táplálékul szolgáló kemény magok héját összezuzza s a magok lisztes belsejét feltárja; de ezt a munkát a zuza nem tudja végezni, hacsak néhány kemény kavicska belé nem kerül, mert azokkal zuzza össze a körülforgatott magot. Ugyanigy az emberi elme nem müködik, ha nincsenek benne az összehasonlitást szolgáló értékek, érték-itéletek. Meglátni, mi értékes, mi értéktelen: ez bölcsesség! Pál e világ előnyeit szemétnek itélte s azért tudott teljes neki fekvéssel a cél felé futni, melyet minden más fölé helyezett. Ez a cél az első feltámadás volt, azaz a Krisztus mennyegzőjén való részvétel. /Fl 3,4-14/.Csak az az elme hasznos, amelynek bölcsessége van! " Ide kell bölcsesség! Akinek elméje van,számolja meg a fenevad számát!" / Jel 13,18 v.ö. 17,9/. A legélesebb eszü ember is eltéved, ha igazi bölcsessége nincs; a világ legbölcsebb embere is tévelygő, ha bölcsessége hamis, elmuló bölcsesség! Ezért szükséges, hogy elménk tartalmává azt a bölcsességet tegyük. amely az Urban volt, a Felkentben, kit éppen a Kenet, az Őt betöltő szent Szellem tett bölccsé./ Ki ismerte ki az Ur elméjét? Bennünk a Felkent elméje van!" / I.Ko 2,16 R 11,34/. Mikor elménk az Ur elméjének bölcsességével telik meg, akkor"helyreáll", azaz feladatát teljesiteni képes. Ez a közös elmetartalom teszi a kereszstyéneket egygyé! / I Ko 1,1o/. Elme vagy ész alatt tehát két fogalmat értünk: formai s tartalmi elmét, azaz az elmét, mint müködő szervet és az elmetartalmat. " Az Ur elméje" alatt az Ur elméjének tartalmát, bölcsességét kell értenünk; mig az az emberi lelki szerv, amelyet meg kell tölteni, formai elme, szerv, melynek eltérő lehet a tartalma. A belső rejtett elmetartalomból folyik a külsőleg megnyilatkozó vélemény, nézet / gnómé/; ugynogy a keresztyének egysége nemcsak az elmében, hanem a véleményben is megnyilvánul / I.Ko 1,1o/. Az elme tartalmának kicseréléséről szól R 12,2-ben Pál:" Alakuljatok át / cseréljetek alakot/ elmétek megujulása által, hogy próbálgassátok, mi az Istennek jó, tetsző és tökéletes akarata!" Az elme belső megujulását követni fogja a külső viselkedésnek, azaz a formának átalakulása is. Ahhoz azonban, hogy a külső kiformálódás ne legyen tétova, bizonytalan, szükséges, hogy az elme tartalma következetes, egységes legyen. Ezért kivánja az apostol:" Ki ki saját elméjében teljességre jusson! / R 14,5/. Eszerint van bölcs elme s bölcsességben szükölködő elme, mely feladatát végezni nem tudja, vagy azt rosszul végzi. Előbbit próbakiálló elmének nevezi az apostol, mig utóbbit próba ki nem álló elménck / dokimos adokimos: Róm 1,28/. Van továbbá teljességre jutott / egységes, következetes elme/ és következetlen elme, mely magában ellentmondást tür s igy nem őszinte; ez is próba nem álló elme./ Mindezekben s a következő idézetekben a görög eredetiben a nous szó van, s igy elmével kell forditanunk, még ha a mai közkézenlevé magyar szövegben különböző szavakat találunk is./

Beszél azonban a Szentirás még másféle elmékről is. Ef.4,17 a nemzetek hiábavaló elméjéről beszél és olyan elmét ért alatta, melyben Isten bölcsessége helyett, e világi lim-lomot találunk, amilyen hiábavalóságokat Pál szemtének itélt. I.Tim 6,5 megromlott elmét emlit, olyan embereknél, kik a kegyességből üzletet csinálnak; Tit 1,15 pedig bemocskolt elmét, olyanoknál, kik hogy vétkeikre igazolást találjanak, az igazságot elferditik, vagy elforgatják; végül Kol 2,18 hus elméről beszél, mely fölfuvalkodtat azzal, hogy jelentéktelen dolgoknak fontosságot tulajdonit és ilyen áll jótettekkel dísziti fel magát.Ezek is mind próba nem álló elmék, melyeknek birtokosai a Felkent itélőszéke előtt az itéletben nem fognak megállani. Az ily elmék tulajdonosainak meg kell ujulniok" elméjük megujulása által " Ef 4,23/. Ef 4,23 a világhoz igazodó elvetendő tartalmu elmét az ó-emberrel azonositja, mig az uj elmét, melyet helyébe kell felöltenünk az ujemberrel.Tehát, nem az " én " lesz mássá, hanem az " én-"nek tartalma azaz az elme tartalma.

ma. A romlott, bemocskolt hus-tartalomnak mennie kell s helyébe Felkent bölcsességével kell megtelnünk. A Felkent bölcsessége az uj-ember. Ez a csere ugy történik, hogy nem a világhoz alkalmazzuk magunkat, hanem Krisztushoz. Aki Istent megveti s Hozzá alkalmazkodni nem akar, azt Isten azzal is büntetheti, hogy elméjéből minden erkölcsi szempontot elvesz, lelkét elsötétiti és ebben az elme sötétülésben mocskos, szégyenteljes kivánságok rabjává lesz az ember./Róm 1,28/. Isten csodálatos teremtésében mindennek törvénye van még a romlásnak, halálnak és véteknek is. Az Istentől megállapitott törvényszerüség szerint romlik meg, hal meg és vétkezik az ember. Sajátságosan állitja egymással szembe e különböző törvényeket Róm 7,23-25: Isten törvényének emlitése után ezt mondja: " Látok egy másik törvényt tagjaimban, mely elmém törvénye ellen harcol és rabul ád a vétek törvényének, mely tagjaimban van ... igy hát elmémmel az Isten törvényének szolgálok, husommal a vétek törvényének" Az emberi elme tehát ugy van alkotva, hogy Isten törvényét elismeri, és cselekedni kivánja s ebben segiti a lelkiismeret, mely által az Isten Szent Szelleme velünk Isten akaratát közli, vagy legalábbis jelzi, ha attól ha eltérünk. Isten törvénye tehát az emberi elme törvénye, mert az ember Isten hasonmására teremtetett. Tagjai utján azonban az ember a bünös világgal érintkezik. Tagok alatt, földi, testi összeköttetéseinket kell értenünk. Ebben az összefüggésben az ember egy másik törvénnyel találkozik, mint az Isten törvénye, melyet még az Isten-telen ember is helyesel, mig a vétek meg nem rontja, és lelkiismeretét be nem mocskolja. Harc támad az elme törvénye és a tagok törvénye közt s ebben a harcban a tagok törvénye győz, mely a vétek törvénye, mert a rövidlátó földi előnyöket túlbecsülő ember a tagok törvényének rabja. Egy uj törvénynek kell az ember életében belépnie, hogy az ember győzedelmessé legyen: az életszellem törvényének/ Róm 8,2/ azaz az életet adó szent Szellem szabaditását szabályozó türvénynak. Az emberi elme törvénye tehát azonos Isten törvényével, ami azt jelenti, hogy munkája, a gondolkodás csak akkor sikeres, ha Isten törvényének utjain halad. Isten utjain kivül az emberi elme folyton botlik, akadályokba ütközik és a szive hazugságra, képmutatásra ösztönzi, ami azonban kényelmetlen, később kinzó sőt kétségbeesésbe kergető. A bemocskolt elme önmaga előtt szégyenkezik s hogy a szégyentől meneküljön legalábbis önmaga előtt a korábban tisztán utat-mutató lelkiismereten is erőszakot tesz, azt hazudásra kényszeriti és igy bemocskolja. Tit 1,15/. Az elme tehát tud hazudni és hazugságra birni. Ez a megromlott elme, mely a családd kivánságokhoz igazodik.! A megujult elme nem tudja, egyszerre átalakitani az emberi lelket, hanem lassanként, lépésről-lépésre kell a megromlott elmétől, azaz az ó-embertől elhóditania a lelket. De a szivben azaz a tudatos lélekben, első tényked ésétől fogva a korábban ellenszegülő háborgó lelkiismerettel szemben megkapja a nyugodt, felmentő lelkiismeretet, azaz az Istennel való békességet. Ezt a békességet nem az elme okoskodja ki, hanem Isten szellemünkön és érzelmeinken keresztül adja meg, ugyhogy a békesség sokszor szemben áll a tehetetlen, vagy legalább is nehéz harccal elfoglalt elmével. A szív ott áll az okoskodó s kételkedő elme s a lelkiismeretx béké jét sugalmazó szellem között s értelmével szemben a belső hangra támaszkodik, azaz hisz. Hinni annyit jelent mint értelem ellenére Isten igéretére támaszkodni. Amikor a szív az értelem tiltakozása ellenére hisz, tapasztalja, hogy Isten békessége, minden elme-munkát felülmul. Az ész ellenére hivő szivnek ad Isten békességet! Luk 24,45 az elme megnyitásáról beszél. Ez a megnyitás Isten Szellemének munkája és abban áll, hogy a vétkes kivánságoktól elhomályositott elmének visszadja korábbi tiszta látását, az " elme törvényét ", melyet a szív a tagok törvényével felcserélt, mikor a családd kivánságoknak hitt. Az ujonnan születés tulajdonképpen az elme " megnyitása "

s ez a megnyitás a megszentelődés rolyamán még sokszor bekövetkezik, mindig tisztább és igazabb látásra.

Említettem, hogy az Istenhez visszatérő embernél az ember szelleme mást mutat, mint az ember elméje, vagy értelme. Ebből következik, hogy az a nálunk nagyon elterjedt nézet, mintha emberi szellem és emberi elme azonossak volnának Biblia ellenes eltévelyedés; a kettő nemcsak nem azonos, hanem sokszor szétválik, sőt egymással szembe kerül.Még világosabban mutatja ezt a kettéválást I.Kor 14, 14, 15 és 19 a nyelveken szólással kapcsolatban.A nyelveken szólást az emberi szellemen kerszetül jövő külső szellemhatás idézi elő az elme kikapcsolásával, mert a nyelveken szóló, vagy egyáltalán nem tudja mit beszél, vagy ha tudja, megérti, a beszéd létrehozásában közre nem müködik. A tanitás karizmájával biró szellemi ember megszentelt elméjével és tudással maga gondolja ki " elmélkedi ki" mondanivalóját, a nyelvekenszóló nyelve az elme inditása nélkül mozdul és az emberi szellem vezeti. Az elme szellemi származásu, de e lélek irányitása alá tartozó kiszolgáló szerv; a szellem más mint a lélek és a lelki és szellemi különbséget sokszor az ember és az Isten különbségét mutatja. Tanitáshoz elengedhetetlen az élet és az elme megszentelődése; de nyelvekenszólsához a megszentelődés nem szükséges, mind ezt a próféták közé lépő Saul esete bizonyitja, kit elragadott a nyelvekenszóló tömeg s megszenteletlen lelkiségében is nyelvekenszólótt. Az Ótestamentum nyelve prófétálás és nyelvekenszólás között nem tesz különbséget. I.Sám lo,lo 19,23-24/. Az emberi elmének és szellemnek ez a megkülönbözödése sőt bizonyos fokig szembenállása, két különböző értelmi életnek képezi alapját és létrehozóját. A Károlyi Biblia fordításnak szóhasználata, mely az értelmet helyezi a lélekkel szembe, nemcsak azért helytelen és megtévesztő, mert a szellemet lélek szóval forditja, és igy az ember tudattalan és tudatos életét összezavarja; hanem azért is, mert a léleknek forditott szellemmel az értelmet állitja szembe, mintha Pál az értelmest az értelmetlennel állitaná szembe; holott e helyeken az érthetetlen, vagy az előadótól nem értett de magában értelmes előadás az előadotól értett és szintén értelmes szövegtől különbözteti meg az apostol. Sőt a nyelveken mondott imádság, vagy kijelentés, - amennyiben tiszta szellemi hatás áll mögöttük, - magassabb értelmi nivóról származnak, mint az emberi ésszel megszerkezstettek. Ha a nyelv karizma tisztátalan szellemi hatás ajándéka, akkor előállhat értelmetlenség, de ez az ajándékkal való visszaélés szüleménye. Azonban tény, hogy az emberi lélek képes olyan gondolatmenetre, melyet az ember elméje igazgat és olyan gondolat-menetre, melyet az emberi ész félreállitásával xxxy az ember vezet. E két gondolatmenetet azonban nem az értelmesség foka különbözteti meg, hanem a vezetés, igazgatás forrása.

Az elme, vagy ész / nous / munkájában az ember tudatos azaz a szivből kiinduló részvételét kell hangsulyozni, tehát, mely a szellem tudattalan területéről jövő hatásokkal szemben áll. Ez a tudatos elmemunka többféle módon nyúl a megvizsgálandó tárgyhoz s ezek a módok, bizonyos fokozatot mutatnak. Első fok az észrevétel, második a megértés, mely az észrevétett a többi észrevett tárggyal összehasonlitja, összeköti, miközben a figyelem szálaival behálózza. A harmadik fokon a megértetett életébe fogadja s törekvést, lelkirányt csinál belőle. A negyedik fokon a " megismertet" elraktározza azaz emlékezetté teszi. Ezt a négy kezelési módot vizsgáljuk meg a következőkben. Előrebocsátom azonban, hogy vizsgálatunk olyanféle lesz, mint mikor az anatómus a testet szétszedi, hogy az egymásbeágazó és egyszerre és egymásmellett levő szöveteket különvizsgálhassa.

Eszrevétel, értés, ismeretalkotás és tudás együtt és egyszerre folynak, egymásba nyúlnak, összetevődnek, egymásra hatnak, egymást állandóan módositják és igy az emberi ész számára alig áttekinthető szövevényt alkotnak, melynek csak végső eredményei állnak elöttünk, mikor tudatunk szük körében

körében sokszor váratlanul felmerülnek. Ez az áttekinthetetlenség annál nagyobb és ellenőrizhetetlenebb, mert lelkünk tudattalan terében néha pedig a tudatban is, szellemi hatásokkal párosulnak átitatódnak, rendszereződnek és irányittatnak.

Az észlelés.

Az észlelés rajtunk kivülálló, vagy bennünk femerülő tények megállapitása s részben egyszerü, részben sokrétü, vagy összetett. Jézus felhivja tanitványainak figyelmét egy tényre, mely számukra hasznos következtetésekre ad okot, ha megértik. Mté 15,17/. " Nem észlelitek / noeite: észbe veszitek, elmélkedés tárgyává teszitek/, hogy minden ami a szájon bemegy a hasba jut és az árnyékszékra vettetik ki?" Az észlelés tehát tény megállapitás, melynél fontos, hogy tisztán a valóságnak megfelelően történjék. A lélek elméjével tehát kilép önmagából a külső világba, vagy benéz saját mélységaiba és tényeket keres. Ha az, ami a szájon bemegy a hasba jut s a lelket nem befolyásolja, akkor nyilvánvaló, hogy semmiféle étel nem fertözi meg a lelket. - Egy utra a tanitványok nem vittek magukkal kenyeret / Mté 16,9-11/; ugyanakkor Jézus arra figyelmezettte őket, hogy őrizkedjenek a farizeusok és adduceusok kovászától. Jézus szellemi kovászra gondolt, a tanitványok testi kenyérre s emiatt zavar állott elő lelkükben, melyet Jézus helyes észlelésekkel, a valósággnak megfelelő tényekkel igyekezett eloszlatni: nem észlelitek, emlékezetetekbe visszanyulva, hogy nem kenyerekről szóltam neketek?" Jézus tehát nem egyidejü, hanem multbeli észleletekre utal: " mikor ötezer embert megvendégeltem, nem volt szükségem mások kenyerére, mikor hétezer embert megvendéeltem, külsö segitség nélkül, értem el nagy bőséget: tehát most sincs szükségünk a farizeusok és sadduceusok testi kenyerére; Isten gondoskodik rólunk! Mté 24,15 ben pedig egy a jövőben megteendő észlelésre hivja fel az Ur a tanitványok figyelmét: " Mikor a Dánieltől megjövendölt utálatos pusztitást a szenthelyen fogjátok látni azt vegyétek eszetekbe, azaz megfontolás alá és meneküljetek el a hegyek közé." ! Tehát az embernek állandóan résen kell lennie és figyelmesen észlelnie a tényeket, összevetnie multat, jelent és jövőt, hogy a leselkedő veszélyt a lélek zavarát elkerülhesse. Éppen az észlelés lelkiismeretlenségét hányja azok szemére, akik elbizakodottan a nép tanitóinak adják ki magukat: " ők, akik törvény tanitók akarnak lenni, nem figyelik meg / mély nooúntes / sem amit beszélnek, sem ami felől erősködnek: " I.Tim 1,7/. Pál azt akarja mondani, hogy nem a tények helyes megfigyelés inditja őket a tanitásra, hanem önkényü képzelődésük. Valamit elgondolnak s azt ellenőrzés nélkül igazságként előadják. Timoteuszt az ellenkezőre inti: " Vedd eszedbe / noei/, amit mondok: az Ur mindenben értelmet fog neked adni" II.Tim 2,7/. Az észlelés a láthatatlan világra is kiterjed, ahová csak a kijelentésbe vetett hit vezeti az észlelőt: " Hit által észleljük / tistei nooumen /, hogy a korszakok / aiones/ Isten beszéde által állottak helyükre, hogy a nem láthatokból álljon elő, amit látunk". Héb 11,3/. Történés tehát, melyet e világon megfigyelünk láthatatlan eredetre megy vissza s ezt megfigyelései alapján állitja az Istenre néző ember. Az olyan ember, aki nemcsak a látható világot szemléli, hanem arra az Istenre forditja tekintetét, aki hatalmas arra, hogy " cselekvésére mindazt felülmulja, amit mi kérünk, vagy észlelünk megfelelően annak a hatalomnak, mely az istenfélőkben hat. " Ef 3,20/. Ha az istenfélők életét ezzel a hittel szemléljük, mit a Héber levelének irója a 11 fejezeten át tesz, akkor a hitnek csodáival találkozunk s e csodák észlelések saját hitünket fogja erősiteni. Ezért észlelet alá kell vennünk a korszakok / ainones/ telését a történelmet. De a természet csodái is prédikálnak annak aki észleleteket gyüjt, mert Isten láthatatlan hatalma és istensége, készitményeiből észlelhetők. Ró 1,20/.

Az észlelés kiterjedhet a másik ember lelkivilágára; igy a megfigyelő észlelheti, hogy Pál mennyire érti a Felkent titkát, mely a történelemben megnyilvánul Ef 3,4/. Isten itéletei közé tartozik,ha a tényeket megfigyelő észlelő képességet elveszi terentményeitől, ha " megvakitja szemüket, megkeményiti szivüket, hogy szemükkel ne lássanak, szivükkel ne észleljenek, hogy meg ne forduljanak és Isten meg ne gyógyitsa őket" Ján 12,4o/. A fenevadra kitöltendő itéletek közül egyik legkinósabb az lesz, hogy homály borul az értelmükre és nem fognak tudni tájékozódni. Jel 16,1o,11/. Sátánra is a homály láncai kerülnek az ezeresztendős uralkodás alatt / jel 2o,2-3 v.ö. Jud 6 / s mivel nem fog ellenséget észlelni, nem fog tudni támadni sem. Ján. 12,2o azt is elárulja, hogy az ész, vagy elme, nem az észlelő maga, csak az észlelés eszköze; az észlelő a szív azaz a tudat.

Az észlelés eredménye az észlelet görögül noéma. Az észleletekből hatalmas nyers-anyag raktár gyül össze a lélekben, melyből időnként merit a lélek. Mennél nagyobb raktára van valakinek annál jobban tudja kincsét értékesiteni. Sátán a Szentirás ugy tünteti fel, mint aki állandóan figyel, észleleteket gyüjt s ezeket céljaira használja fel. Ezért int Pál II.Ko 2,11-ben: " ki ne fosszon titeket a sátáni kapzsiság, mert nem ismeretelenek nekünk az ő észlelései." Sátán lelki világát észlelései irányitják s igy nem egészen helytelen a Károli-forditásban használt"szándékai" szó;bár a noémata csak a gondolatot jelenti,melyet a megfigyelés ébreszt. Sátán ugyan szivesen megvakitja a hitetleneknek szemét,hogy azok a valóságot ne észleljék s igy orruknál fogva vezethesse őket/11 Kor. 4,4/; de ő maga világosan akar látni.Sátán fél attól, hogy hivei meg tudják a való tényeket s azért nem engedi, hogy a Felkent dicsőségéről szóló örömhir fénye a szemekbe világitson; mindenféle hazugsággal igyekszik ezt a fényt elrejteni előlük. Ha pedig mégis látnának valamit a fényből, akkor igyekszik észleleteiket " megkeményiteni", megkövesiteni, / epórothé, péros követ, tufát jelent. Nem az elmét kövesiti meg, mint Károlyi tévesen forditja, hanem az elme észrevételeit,/noémata/ és ez azáltal történik, hogy az élő észletekből holt dogmákat csinál, melyeket az emberek tisztelnek, de életükbe be nem fogadnak, belőle nem táplákoznak. Ahhoz ugyanis hogy valami észlelet a lélekben kifejtse hatását, az szükséges,hogy a lélekben az észlelet tárgya iránt, annak valószerüségével szemben engedelmes, megértő lelki állást foglaljon. Ha elhatározott szándékom, hogy Krisztusnak ellentállok a dicsőségéről szerzett észleleteim megkövesülnek bennem, azaz nem használom fel őket. Pál tehát nemcsak helyes észleleteket akar adni olvasóinak, hanem " le akar rombolni minden magaslatot, mely Isten ismerete ellen felemelkedik s foglyul akar ejteni, minden észleletet a Felkentnek való engedelmességre II.Kor 1o,5/. Nem elég tehát az észlelésnél a pontos megfigyelés, hanem elfogulatlanság is szükséges; elfogulatlanság alatt sátáni fogságtól való mentességet kell érteni. Sátán ravasz hazudozásaival, kópéságaival foglyul ejti a lelkeket, és " forditja el a Felkent iránti egyszerüségtől, azaz őszinteségtől.II.Kor 11,3/. Helyes észlelés feltétele az őszinteség is. Ki kell békülnünk Istennel; el kell tüntetnünk lelkünkből a lelkiismeret vádjait Krisztus bocsánatátnak elnyerése által s akkor ez a békesség őrt fog állani észleleteink tisztasága és helyessége fölött is, mert az a békesség többet jelent, mint az elme minden élesége mint minden lángész. Fil 4,7/.

Az értelem és az értés.

Hogy az értelem nem külön szerv a nous mellett, hanem a nous-nak az elménak a müködése azt több bibliai hely mutatja. A két müködés összetartozóságát mutatja II.Tim 2,7 : " Vedd eszedbe / észleld,amit mondok! Az Ur ugyanis mindenben értelmet / sünesis / fog neked adni.

Az észlelés eredménye, vagyis a nous használatának eredménye az értés. Láttuk, hogy ez a második fog a megfigyelendő tárgyak kezelésében; több, mint az Ef.3,4-ben Pál olvasoinak észleléséről beszél s azt mondja, hogy észlelhetik vagyis vehetik az ő értelmét / sünesis/, melyel a Felkent titkát érti; tehát az értelmet nous-szal, észleléssel lehet megfogni, elsajátitani, vagy pedig ellenőrizni, megitélni. Még érdekesebb Mt 22,37-nek és Mk.12,33-nak összevetése. Előző helyen dianoia fejezi ki ugyanazt, amit a második helyen sünesis: dianoia és sünesis tehát egyjelentésü. Dia igekötő jelentése: át, keresztül-kasul; dianoia a tárgynak a nous-szal való átdolgozását jelenti s ez az értés. Értelemmel vagy átgondolással szeretni azt jelenti, hogy sokat foglalkozunk azzal, akit szeretünk, mint ahogy Mária szivében őrizte a Jézusról mondottakat / Lk 2,19/. Isten iránt való szeretetünknek az a hőmérője, hogy mennyit foglalkozunk vele; amivel legtöbbet foglalkozunk, azt szeretjük legjobban. Sok emberről ki fog tünni,hogy a hireket, a pletykát szerették legjobban, mert azzal foglalkoztak életükben legtöbbet. Jézus állandóan mennyei Atyja dolgaiban időzött / abban maradt/, mert Őt szerette.Ezért aztán nem csoda, ha Atyja dolgaiban oly jártas lett, hogy értelmén és feleletein megdöbbentek azok, akik hallgatták Őt / Lk 2,47/. Az értés tehát fokozott észlelés; helyesebben: hóditó, birtokba vevő észlelés.

A sünesis egyik oldalon az észleléssel tart rokonságot, másik oldalon a megismeréssel és a bölcsességgel. A megismerés több, mint a megértés, mert mig a megértés birtokba-vétel, addig az ismerés birtokban tartás,életközösség. Amit ismerünk, az lelki életünknek részét képezi; de a megértéssel válik részünkké. Sok értés tesz bölcsé; a bölcseség felfokozott, kifinomult, mélyre hatoló értés.Ennek figyelembe vételével válik érthetővé Kol 1,9: / pál/ kéri, hogy a kolosszebeliek/"Isten akaratára való ráismeréssel teljenek meg", s ebben " teljes bölcsesség és szellemi értés" nyilvánuljon. Mint ahogy az értés fokozott észlelés müve, ugy az ismerés az elvégzett értés müve. Az értés szó elé rakott"szellemi" jelző azt mutatja, hogy a noust értő munkájában a szellem táplálja, látja el világossággal, mint ahogy a test és lélek minden szervének munkájában a szellemnek szerepe van. Lehetséges hus-megértés is, mikor az elmét a hus kivánságai vezetik; szellemi megértésnél szellemi vonzalmak vezetik az elmét. Kol 2,2-ben Pál azt az akaratát fejezi ki, hogy a kolossebelieknek a szive megvigasztalódjék; evégre két utat lát: 1/ szeretet kösse össze szivüket; 2/ az értelem teljes gazdagságának jussanak el és pedig a betelés teljes mértékéig. Ezek a halmozott kifejezések mutatják, mily sulyt helyez az apostol a megértésre s mily buzgalmat, fáradást kiván annak megszerzésében. Azt is látjuk azonban, hogy a vigasztalódás érzelme az ilyen megértésnek a gyümölcse. Pál ugyanitt azt is megjelöli, hogy minek a megértésére gondol: " Isten titkának, azaz a Fölkentnek megismerésére, vagy az Ő rá való ráismerés a cél; tenát az értés célja a megismerés.

Aki az értésben gyakorlott, azt értelmesnek nevezzük s ez a szó a szellemi világban előkelő rangjelzés. Értelmesek és bölcsek egymás mellett foglalnak helyet/ I.Ko 1,19 Mt 11,25 Luk 10,21/. Ha Ciprus kormányzóját, Szergiusz Pauluszt Lukács az " értelmes" jelzővel tiszteli meg, ez arra mutat, hogy a kormányzó a magasabb világ dolgai iránt mutatott elfogadó készséget./ Cs.13,7/. Van azonban világi értelmesség, mely a hiábavalóságnak, sőt a gonoszságnak szolgálatában áll; mely felfuvalkodottá teszi az értelmest és az ilyen értelmesekre Isten bizonyos homályt borit, hogy eltévedjenek s értelmetlenségük tünjék el, tünjék ki. Ezt a homályt emliti a Biblia, amikor elmondja, hogy a föld bölcsei és értelmesei elől Isten " elrejti " Isten titkát, elrejti egy csomó földi érdek mögé,

ugyhogy a földi kitüntetések és előnyök miatt az égi kincset nem veszik észre./ Mt 11,25/. A világi bölcsesség és értelem " elvesztése " pedig / I.Ko 1,19/ azáltal történik, hogy csalódást hoz reájuk, mint Akitófélre, kinek tanácsát Absolon nem fogadta el s ezzel az értelmes, de nem tiszta embert öngyilkosságba kergette. / II.Kir Sám 17 /. Akitófel bölcs volt, mert igen jó és eredményes tanácsokat tudott adni; ám nem volt bölcs, mikor magát istentelen emberre bizta, amilyen Absolon volt: hiányzott belőle az istenféleelem bölcsessége, mely a világi elönyökkel nem törődve az igazságosság mellé állitja az embert s az ilyen világi bölcseség előbb-utóbb veszedelembe viszi vallóját. A bölcseség egy része nyitva van elötte más része zárva. Az ilyen világi bölcseség akkor hagyja cserben az embert, amikor a legnagyobb szüksége volna rá. A világ bölcsesége csalóka bölcseség!

A nousnak eszerint az észlelő azaz megfigyelő képességén kivül még értő képessége is van a bár a héber nyelv a két fogalomra egy szót használ, a két képesség mégsem ugyanaz. A görög nyelv az Ujtestamentumban két szót használ erre a két fogalomra, vagy még többet is. Ez a két főszó: noein, mely észlelést, a dolgok meglátását jelenti és a másik sünienai / süniémi-ből/, mely több dolog összebocsátását és ezzel összehasonlitását jelenti. A sünienai munkája összetevő / synthetikus/. Mt 15,1o szerint Jézus összehivta a sokaságot és a farzeusok törvényeskedésével szemben fölhivta a figyelmüket arra, hogy különböző az emberbe behatoló dolgok vannak s ezek közül azok, amelyek a szájon mennek be, nem kerülnek a lélekbe s igy azt nem is fertőzhetik. Az értő képesség a dolgok egymásmellé állitásával / synthesis-évei/ azokat megkülönbözteti s minden egyes fogalom helyét a nagy együttesben kijelöli. Ugyanilyen összebocsátást jelöl Mt 16,12 a kétféle kovász egymás mellé állitásával; Mté 17,13 a különböző Illés-megjelenések felsorolásával; Mk 8,17 a két kenyércsoda egymás mellé állitásával Lk 24,45 az ótestamentumi Krisztus jövendölések felsorolásával; ezekkel a felsorolásokkal vagy az idézett esetek közös tanulságát vonjuk le, vagy a különbség megállapitásával az egyik felsorolt tárgyra hivja fel a figyelmet, de mindkét esetben a megértés eszköze az összehasonlitás. Hasonlóságok és különbözőségek megfigyelése visz a megértéshez.Ám ezt a megfigyelés is látás, belső, értelmi látás, tehát a nous / elme, ész/ hatáskörébe tartozik. Igy a nous értelmet is jelent és sokszor azzal forditandó.A látás azonban akadályozva lehet s ilyenkor az értelmi látóképesség felmondja a szolgálatot. Vagy az összetartozást vagy a különbséget nem látja meg a megfigyelő, mert - talán maga elől is titkolt, okos vagy oktalan - érdeke akadályozza abban, hogy világosan lásson. Hogy ebből az akadályozásban mennyi történik a tudatban s mennyi a tudaton kivül, sokszor nehéz volna megállapitani. Az eltévedés leginkább a nous kétféle munkája, az észlelés és a megértés között történik, ugyhogy a megfigyelő észlel, de nem ért. Ezt a sajátságos kettősséget fejezi ki a többször előforduló ótestamentumi idézet: " Azért szólok példázatokban, hogy bár néznek / azaz észlelnek/, ne lássanak,/ azaz ne értsenek/ és bár hallgatnak / észlelnek/, ne halljanak, ne is értsenek / itt a második hallás az értéssel azonos/; hogy beteljesedjék rajtuk Ésaiás jövendölése: Jól oda hallgassatok, mégse értsetek, jól megnézzétek, mégse lássátok; mert megkövéredett / epachünté/ e népnek szive / azaz ajándékaival meghizlalta a világ, a gonosz/, fülük nehezen hallóvá lett, szemüket behunyták, hogy szemükkel ne lássanak,fülükkel ne halljanak, meg ne térjenek és meg ne gyógyitsem őket." /Mt 13,13-15/. A nézés után, kivált ha jól megnéznek valamit, látásnak kellene következnie s a hallás után, kivált ha jól odafigyelnek, hallásnak és megértésnek: de nem ez következik, hanem értelem hiánya és gyógyulás hiánya.Mi akadályozza meg, mi metszi el a folyamatot? A bibliai hely a következő választ adja: a sziv megkövéredése, a hallásnak nehézzé változása, a szem behunyása miatt

maradt el a folyamat befejezése, a megértés. A sziv megkövéredése és a nehéz hallás lehet tudattalan müvelet eredménye; de a szem behunyása szándékos és tudatos; tehát az értést részben tudattalan, részben tudatos okok akadályozzák. Ha megértjük Isten követelését, kellemetlen kötelességek elé állit az isteni parancs: jobb tehát nem érteni meg azt! Az ember tudatosan és tudaton kivül védekezik a kellemetlen követelés teljesitése ellen. Az ember azért nem ért, mert nem akar érteni; ezt azonban nyiltan nem vallja meg, sokszor még magának sem, hanem tetteti az értelmetlenséget vagy beleéli magát abba a lelki állapotba, hogy nem látja, nem hallja, nem érti, amit Isten vagy Isten követe tőle követel. Valami e világi érdek, kivánság, gyönyör, a többség vagy az erősebb fél gerjesztette félelem, az üldözés elkerülésének vágya, olyan törekvést idéz elő a lélekben, hogy az vonakodik az ellenkező uton elindulni.Ekkor lép elő a kisértő, szellemi hatalom és a kemény talajra hullott igazság-magot, az igét kilopja a szivből, azaz elfeledteti, ugyhogy a lélek nem gondol többá rá, mert nem akar rá gondolni./Mt 13,19/. Azt a szivet, mely látni akar, mely igy meg is érti a neki mondottat, nevezi Jézus jó földnek Mté 13,23. A rossz földet képező sziv esztelen, mert nem használja szemét, a Nous-t. " Azért ne legyetek esztelenek, - mondja Pál - hanem értsétek meg az Ur akaratát.Ef 5,17/. A tanitványok a csodálatos kenyérosztás után kisértetnek nézték a tengeren járó Jézust, nem tételezvén fel, hogy ily csoda a valóságban lehetséges, pedig a kenyér szaporitás meggyőzhette volna őket arról, hogy Mesterük életében Isten hatalma meglepően nyilatkozik. Jézus bátoritja őket: " Bizzatok! Én vagyok! Ne féljetek!" Hitetlenségüket az előadó igy indokolja: " Nem szereztek értelmet / ou-gar sünékan / a kenyereken, hanem szivük meg volt keményedve." Mr 6,52/. A félelem keményitette meg szivüket; azaz tette ellenállóvá az isteni vezetéssel szemben. Isten védelme alatt a félelemnek szivükben tartása, vétek. Hogy a farizeusok kovászától való óvást nem értették meg, / Mr 8,17 skk,/ annak oka az emberi sziv állandó restsége arra, hogy Isten gondviselésére feltétlenül rábizza magát. Hogy az ételek fertöző hatásától féltek, annak oka a köztudatnak mindenkire ránehezedő hatalma v.ö. Mk 7,14/. Hogy Jézus szülei a gyermek Jézus feltalálásakor nem értették meg, hogy Jézusnak Jeruzsálemben való visszamaradása természetes volt annak oka az volt, hogy ők nem " maradtak" állandóan mennyei Atyjuk dolgaiban." Luk 2,5o/.

Ám nemcsak az ember maga tudja megkövériteni szivét, azzal hogy tulsokat legel e világ rétjein, vagy azzal, hogy törekvéseiben idegen lesz Isten dolgaival szemben; hanem Istennek is kulcsa van az emberi szivhez és azt képes megnyitni az értésre / Luk 24,45/ minthogy tette, mikor nem egyenes beszédben szólott hozzájuk,hanem könnyen félremagyarázható és másként érthető példázatokban.Luk 8,1o Néha az elrejtés azért történik, mert a tanitványok nem elég érettek a megértésre, és még előbb csalódásokon, kudarcokon kell átmenniök Luk 18,34/. Az Egyiptomban szenvedő héberek is érettlenek voltak még annak megértésére, hogy Isten megszabaditja őket, és Mózes is érettlen volt a szabaditásra, mikor először ment hozzájuk Ap.Csel. 7,25/. Az ember az isteni dolgok megértésére alkalmatlanul születik erre a világra/ Róm 3,11/, mert a reájuk boruló bünhomályban a megértéshez szükséges mértéket sem ismerik, mert nem Istenhez,hanem egymáshoz mérik magukat II.Ko 1o,12-13 s Isten kegyelme, ha értelmetlenekből értőkké változnak, nem saját értelmük /R 15,21/. Az összetevő értést jelölő synesis mellett van a Biblia görög nyelvének még egy szava az értés jelölésére és ez a dianoia, mely az analytikus értést jelöli; nem több fogalmat hoz egymás mellé öket összehasonlitva, hanem egy fogalmat bont fel, annak értelmét tovább fejlesztve. Ennek a felbontó értésnek is a nous a szerve és a nous igéje a noein benne is van a szóban, ám a dia

igekötővel

melynek jelentése: át, keresztül-kasul. A dianoia szó tehát azt a nous-t jelöli, mely át meg át járja, keresztül-kasul vizsgálja a megértendő fogalmat és azt elemzi kövezkezményeiben is megismerni törekszik. I.Ján 5,2o szerint Isten értelmet / dianoia / adott nekünk, hogy megimserjük az Igazat, azaz Jézust. A megismerendő tárgy egy: Jézus: de ezt a tárgyat fel kell bontanunk, elemeznünk kell, át meg át kell kutatnunk; azért használja a dianoia és nem a synesis szót. I.Pét 1,13 a Felkent Jézus leleplezödésekor megjelenő kegyelmet teszi a vizsgálat tárgyává azzal a céllal, hogy ebbe a kegyelemben tökéletes reménységet vessünk s ehhez szükségesnek tartja, a dianoia csipőjének felövezését, azaz az ész teljes összeszedéwét, teljes értelem koncentrációt. Ez azt jelenti, hogy az értésre a noust lehet hanyagul és lehet minden erő összeszedésével használni. II.Pét.3,1 szerint napfénytiszta értelmet kell használni, azaz a ravaszságnak kétértelmüségnek, semmi elhomályositását nem szabad értelmünkön türnünk. A dianoia u.i. lehet elhomályosult, az isteni élettől a bennünk levő tisztátalanság elidegenitett Ef, 4,18, ha értelmünket a hus-lelkület beszennyezi Ef 2,3. Gonosz tettek elidegneitenek Istentől és Isten ellenségeivé tesznek s az ilyen gonosz tettektől megrontott dianoia nem az igazságot mutatja nekünk. Az ilyen dianoia oda áll közénk és az Igazság közé és nem engedi, hogy meglássuk a valóságot, nem engedi hogy a dolgokat a maguk igaz valóságában értsük meg. Tehát, a gonosz elhomályosult dianoia Kol 1,21 akadályozza meg a helyes sünesis-t.K[1] kell mennünk Isten napfébe,az igaz világosságra s ebben a napfényben át kell tisztittatnunk értelmünket/Ef.1,18/.Utóbbi helyen dianoia helyett a régi szövegekben kardia áll,mert a dianoia a kardia eszköze a látásra;ez azonban a hely értelmén semmit sem változtat,mert nem nagy külömbség,ha ahelyett:a kalapács beverte a szöget,ezt mondjuk:az asztalos beverte a szöget.Mikor Isten szent Szelleme ujjá teremti értelmünket/dianoia/,Isten törvényét helyezi abba/Héb.8,1o/,azaz Isten törvényét az itélet szempontjaként helyezi el abban. Ez az itélet próbaköve az ujonnan szült emberi szivben; az a bizonyos kavics, amely az emésztéshez kell. /.V.ö. Hb.1o,16/. Ha ez a próbakő nincs a dianoia-ban, hanem saját magunkkal mérjük össze a megvizsgálandó tárgyakat; vagy magunkat más emberekkel méregetjük össze, akkor a dianoia felfuvalkodottá xy tesz / Luk 1,51/; helyesem itélő dianoianak isteni mértékre van szüksége. De aztán, ha az isteni mértéket megkaptuk, akkor minden más mértéket, minden más szempontot ki kell vetnünk értelmünkből / dianoia-nkból/; vagyis egész dianoia-val, egész értelemmel kell dolgoznunk s csak ilyen egész dianoia-val lehet Istent szeretni is / Mk 12,3o Lk 1o,27/.Dianoia és synesis tehát összemüködnek; hol az egyiket, hol a másikat alkalmazza a nous: hol felboncolja a dolgokat, hol egymás mellé rakja őket; de majdnem mindig egyszerre csinálja mind a kettőt; de mintahogy a mesterember állandóan élesiti, használható állapotban tartja szerszámait,mert jó munkát csak jó szerszámmal lehet végezni; ugy a keresztyén ember is állandóan tisztán tartja értelmét / mind a dianoia-t, mind a synesis-t/; különben homályos, csaló, használhatatlan képet mutat. A munkába pedig magát is egészen bele adja, azaz egész szivét adja az értésre. Csak a megtisztitott és a teljes igyekezettel használt nous végezheti el a maga feladatát. A beszennyezett nous megcsal, tévutra visz és Istentől elidegenit. Gonosz, vétkező élet megrontja értelmünket, elménket és megfoszt a helyes látástól, vakká tesz.

Az elme és a lelki rekeszizom.

Sok lelki szerv egy megfelelőnek látszó testi szervtől kapta a nevét; van testi szív és lelki szív, testi vese és lelki vese, testi méh és lélekbelső; igy van testi rekeszizom és lelki rekeszizom. A rekeszizom görög neve phrén; de ez a szó az ujtestamentumban csak

többes számban található: phrenes/ I.Ko 14,2o/ s a mozgó, működő lelket jelenti, tehát a törekvést. Az ész, vagy elme is csak akkor működik, ha a lélek mozgatja, működteti s az inditást erre a működtetésre hol a tudat vagy szív, hol a szellem adja; noha a szellem mind a testet, mind a lelket a szív és a nous nélkül is használni tudja.

Másutt részletesebben kell erről a szervről szólani; itt azonban meg kell említenünk, mert a lélek értelmi működését a lelki rekeszizom inditja meg s a rekeszizomnak és elménck ezt az összemüködését a Szentirás nyelvében külön szó jelzi: a phronein s az ebből képezett phrónéma. Hiánya fontos kiesést jelent a lelki életben s ennek neve aphrosüné; az ily hiányban szenvedő ember: aphrón. Phronein tehát az elménck a mozgó lélektől / rekeszizom/ való jártatását fejezi ki a phrónéma ennek az eredményét; aphrosüné a lélekmozgás hiányát, ennek következtében az ész munkájának elmaradását, tehát az esztelenséget ; aphrén jelentése: esztelen, értelmét nem használó- Phronein a filippi levélben fordul elő legtöbbször, aztán a római levélben. Phronéma a római levél müszava. Phronésis egyszerüen gondolkodást jelent. Phronimos eszest, phronimós jelentése: eszesen. Aphrosüné-t Márk egyszer használja; de a II.Ko-ban 4 szer található. Aphrón valamivel gyakrabban fordul elő, főleg a második korintusi levélben.

Phrónein alapjelentése is gondolkodás, sőt gondoskodás. Pál hálát ad, hogy a filippibeliek ujra elkezdték a róla való gondoskodást, azaz ujra rajta " jártatják eszüket"/ Fil 4,1o/. Mivel azonban a magyar gondolkodik szóban már elhomályosult a gond fogalma, azért előnyben részesitem az " észjártatás" kissé erőltetett kifejezést. Jézus Péternek szemére hányja: " Botlásomra vagy, mert nem az Isten dolgain, hanem az emberek dolgain jártatod az eszedet"/Mt 16,23/. Pál a kollosebelieknek azt ajánlja, hogy a fentlevökön járjon az eszük / Kl 3,2/, azaz elméjükat azzal foglalkoztassák, ami a mennyben fenn történik s ami onnan száll alá. Ellenben az, akinek a hasa megtöltése a fontos, a földieken jártatja eszét./Fil 3,19/; ezek abban látják dicsőségüket, amit szégyelniök kellene. R.8,5 szerint " akik a hushoz igazodnak, a hus dolgain jártatják eszüket; akik ellenben a Szellemhez szabják magukat, a Szellem dolgain." Pál a rómabelieket arra inti, hogy ne e világi magasságokban járjon az eszük, mert ezek, bizonytalanok lévén, inkább félelemre,adnak okot / Rom 11,2o/; hanem tartsanak mértéket a gondolkodásukban / észjárásukban/ s e mértéken felül ne jártassák az eszüket, azaz ne kivánjanak ebben a világban fölemelkedni, hanem bizonyos középszerrel elégedjenek meg / R 12,3/. A bibliai mértékhez mindenben ragaszkodniok kell: " ne túl azon, ami irva van!" s ebben Pál példája utmutató lehet olvasóinak / I Ko 4,6/. A korintusiak is, a galaták is - zsidó farizeus eredetü tévtanitók hatása alatt - abban a veszélyben voltak, hogy a törvénykedés ősvényein az emberi dicsőség-keresés álmagaslataira tévednek s az egyszerü örömhir utját, a hit utját elhagyják; Pál aggodva figyeli gyülekezeteit, bár egy Isten keltette meggyőződés megnyugtatja, hogy semmi máson nem fog járni az eszük, csak az evangéliumon / Gal 5,1o/. Pál magának sem engedi meg, hogy máson járjon az esze, mint Isten hüségén, ki azt a munkát, amelyet elkezdett követőin, be is fogja végezni / Fl 1,6-7/. Lehetetlen tehát nem látni, hogy az ember irányitani tudja gondolkodását s azt észt vagy elmét szerszámként forgatja kezében. Még inkább kitünik ez azokból a helyekből, ahol az apostol arra szólitja fel hiveit, hogy észjárásul egy legyen. Ez a felszólitás a leggyakoribb a phronein forgalmával kapcsolatban. Azonban ne gondoljunk arra, hogy Pál dogmatikai egységet, vagy valami földi, emberi tekintélyhez való alkalmazkodást kiván tőlük: a területet jelöli meg, melyen gondolkodásuk végbe menjen Mikor R.12,16 ban arra szólitja fel őket, hogy egymással való viszonyukban

egy dolgon, ugyanazon járjon az eszük, akkor ezt azáltal véli megvalósithatónak, hogy ne a magas dolgokon gondolkozzanak, hogy hogyan juthatnak e világon magasabb polcra, hanem az alantjárókkal, az alázatosakkal tartsanak együtt. R.15,5 ben ujra visszatér ennhez az egységhez s itt azt a megoldást ajánlja, hogy szabják magukat mind a felkent Jézushoz s egy szivvel-lélekkel, egy szájjal magasztalják Istent, Jézusnak Atyját: a hálaadás közös területén megtalálják az észjárás egységét. II.Kor 13,11-ben a korintusiakat szólitja fel az észjártatás egységére, itt meg a békesség-keresésben találja meg az egység közös területét, mert ez melléjük fogja állitani a szeretet a békesség Istenét. Mint Korintusban, ugy Filippiben is veszélyeztetve volt a gyülekezet egysége, ott két nő versengése okozta a bajt / Fil 4,2/; itt a szeretet gyakorlásába látja az egység utját./ 2,2 3,16/. A földi dolgokkal való gondolás szétszakit / 3,19/, az égi dolgokkal való foglalkozás egyesit! Nem a nézeteknek kell egyenlőkké válniok; nem hit cikkeket kell a gyülekezetre ráparancsolni,hanem az összetartozás tudatának kell megszilrádulnia, és annak a szeretetben kölcsönös segitsében, alakot öltenie. Pál szemét-megállitja a földi magasságokat, e világ kitüntetéseit, és büszkeségeit, s tekintetét Jézus mennyei hivására szögezi / Fil 3,2 14/. Kimondja, hogy akik tökéletesen, azaz teljes szivükkel követik Krisztust, azok az elméjüket mind ezen fogják jártatni, vagyis az első feltámadásra való eljutáson, s mégha valami nézetkülönbség felmerülne is, Isten ebben is helyre fogja hozni észjárásukat. / Fil 3,15/. Csak a filippibeliekben az az észjárás legyen, amely a felkent Jézusban is volt, ki elnagyta mennyei magasságát, az Istennel való egyenlőséget és emberi alakot öltött, sorsunkat osztotta meg: ezzel a törekvéssel, észjárásával adott nekünk példát arra, hogy mi, min jártassuk az eszünket. / Fil 3,5/. A keresztyén egység célja tehát, nem a nézetegység, hanem a törekvés-egység. Nézeteltérést meg kell engedni, mint pl. az ünnepnap megtartása dolgában; de a törekvés legyen ugyanaz, vagyis az is aki napot tart, az is aki nem tart, Krisztusért tegye amit tesz./ R 14,6/. Az észjárásban persze van növekvés is, nem lehet senki azonnal tökéletes, és a kiskoru keresztyéneknél, természetes, hogy amit tesznek, az a kiskoruság bélyegét viseli magán. Pál a kiskoruságot három dologban látja; a beszédben, az észjártatásban, vagyis törekvésben, és a számitásban, vagy megfontolásban.: elaloun, ephrononn, elogidzomén. Az első a vélekedést mutatja, a második a területet, amelyen gondolkodása mozog, a harmadik az értékitéletet. Mikor a lélek többé nem a részlegesnél időzik, hanem a teljeset fogja látni, akkor teljesebb lesz a vélekedése, magasabb területeken mozog a gondolkodása, és magasabb mértékkel méri a dolgokat.

Az észjártatás eredménye az <u>észjárás</u>, görögül: phronéma. Csak a római levél 8.fejezetében találkozunk e fogalommal. Pál megkülönbözteti a hus-észjárását és a szellem-észjárását; ezzel nyilván a léleknek kétirányu befolyásoltságát jelzi. A hus képrázatában élő lélek, esze, Istennel szemben ellenségesen mozog / 7 v/ és a halál felé megy; mig az Isteni-szellemre figyelő lélek törekvése, békességet és életet hoz a léleknek/ 6 v/. Érdekes világosságot vet a Szent Háromság személyeinek külön állására a / 27 v/, mely a Szellem észjárásról megállapitja, hogy Isten törekvésének megfelelően, a szentekért közbenjár, tehát dolgainkkal foglalkozik. - A <u>phrónésis</u> nem az észjárás eredményét jelzi, hanem a tényét, a cselekvést magát. Csak kétszer fordul elő az Ujszövetségben. Luk 1,17 ben az angyal Keresztelő János feladatát abban jelöli meg, hogy az engedetleneket olyan észjárásra vezesse, amilyen az igazságos embereket vezeti, mint ahogy Pál is nemsebb mennyei észjárásra hivta olvasóit. Ef.1,8-ban Pál az isteni kegyelem munkáját abban látja, hogy az Isten akaratának titkos utjait megmutassa, és ehhez teljes bölcsességet és észjárást szereztessen övéivel, hogy ne fél-értelemmel és fél-jelenléttel kezeljék Isten dolgait.

Phrónézis= tehát az észjárás müködését jelzi, phroném a ellenben az észjárás célját, eredményét, következményeit.

A phrónein-ből képzett melléknév, phrónimos olyan embert jelöl aki jártatja, azaz használja eszét, az ilyen embert magyarul is eszesnek nevezzük. Az az ember, aki az eszét használja, nem épit fővenyre, hanem sziklára Mté 7,24; az eszét használó szolga kötelességét teljesitve várja hazatérő urát Mté 24,45; a vőlegényére váró eszes szüz, ha eszét használja, ugy készül fel a vőlegény fogadására, hogy amikor az jön, készületlenül ne találja Mté 25,2, 4 8-9; a phrónimos ember nem a pillanatnyi jól-esik-re néz, hanem a jövőre. Ilyen eszességre szólitotta fel Jézus tanitványait s példakép a kigyót helyezte eléjük Mté 1o,16, mely távolabbra néz, nem ugy, mint az ember, aki engedetlen lett, mert megkivánta a fa gyülölcsét. Ám az igazi eszesség, mint már láttuk Isten-i ismeret és igazság próbakövét használja: nem a jelen szerint méri a valóságot, hanem tekintetbe veszi Isten jövendő szándékait Ró 11,25; az igazán eszes kilép önmagából és Isten látószögéből vizsgálódik Ró 12,16/. Az apostol I.Ko 4,1o-ben gúnyosan mondja a korintusiaknak, hogy ők az eszesek, kik erősek akarnak lenni a világban, nem pedig az ostoba Pál, ki az utolsó helyre áll e világon; I.Ko 1o,15-ben inkább buzditásul mondja, hogy eszes emberekhez beszél, tehát a korintusiak maguk döntsék el, hogy a bálványáldozatokon való részvétel kérdésében mi a helyes; II.Ko 11,19-ben pedig már erősebb gúnnyal szól: " eszes létetekre, szivesen elviselitek az esztelenéket." Jézus szerint a hamis sáfár eszesen / phrónémos/ cselekedett, mikor urának hitelezőivel az eredeti követelést visszaállittatja, s lemond igazságtalan keresetéről, hogy ilymódon ezek jóakaratát megnyerje magának. Világos e példákból, hogy a phrónémos viselkedés csak a hasznosságot nézi, erkölcsi árnyalat nélkül s ilymódon, még a kigyó is lehet példakép. Az erkölcsi mérlegeslést nem az ész, hanem az értékeket mérlegelő sziv végzi s ennek a mérlegelésnek neve: timán. A hasznosságo mérlegelsé neve: logidzein. Mindkét müvelet a sziv életkörébe tartozik, a sziv fejezetében tárgyalandó. - Az eszes ember mellett a Biblia az esztelen emberre / sphron/ s annak esztelenségére / aphrosüné-/ is kiterjeszti figyelmét. Esztelen Jézus szerint az olyan, ki ember,ki csak modorát, külső viselkedését tisztitja meg és szivét,lelkét tisztátalanul hagyja Luk 11,4o noha a Teremtő mindkettőt nézi, mert mindkettőt teremtette; esztelen a halálra s itéletre nem gondoló ember, ki ugy rendezkedik be a földön, mintha mindig itt élne Luk 12,2o. Pál szerint esztelen az, aki nem gondolja meg, hogy a feltámadást, meg kell előznie a meghalásnak I.Ko 15,36 s az, aki nem törekszik Isten akaratának megértésére azzal, hogy válogat a különböző eshetőségek között / süniete/ Ef 5,17/. Az Istentől távoléló embereket Pál is Péter is általánosságban esztelneknek mondja, mivel hiányzik észjártatásukhoz az isteni próbakő / Ró 2,2o I.Pét 2,15/; tehát nem megbecstelenitő értelemben használják e szót az apostolok; nem azzal a lenéző vállvonógatással, ahogy némely "kegyesek" a " világot " emlegetik" hanem inkább részkétel iránt uk a hiány miatt, melyről teljes mértékben nem tehetnek. Pál magát is vádolva érzi e tekintetben, és a II.Ko levélben többször védekezik az esztelenség látszata ellen. Esztelennek látszik a nyert kijelentésekkel való dicskedése, mivel ezek a tapasztalatok a világias szem értékelésében nem értékesek; vagy inkább mert az apostol maga ugy itéli, hogy érdemetlenül kapván meg őket, nem bizonyitanak eléggé mellette. Sokkal inkább dicsekszik Pál gyengeségeivel, melyekkel a világ nem szokott dicsekedni s igy az apostol dicsekvése valóban esztelennek látszik. II.Kor 12,6, 11 11-16/. Mivel a korintusiak a gazdag kegyelem ajándékok birtokában, kissé magasra emelkedtek a saját szemükben, nincs kizárva, hogy a világi jólét nagyobb benyomást tesz reájuk, mint az e világi szenvedés és hogy a merész fellépésü tévtanitók, többeknek látszanak szemükben, mint a szerény viselkedésü, betegsé-

a szerény viselkedésü, betegséggel küzködő Pál / 11, 19/.
- Az esztelenséget Jézus azok között a szenvedélyek között emliti, amelyek a szivből jönnek ki és az embert fertőzik. Eszerint az asztelenség a vétkek között foglal helyet, minelyt az embernek módjában van róla itéletet alkotni s megismerni az esztelenség ellentétét: a józanságot. 11. Kor. 11-ben Pál esztelenségnek tartja, ha azzal dicsekszik, ami a világ előtt megbecsült, de Istennél értéktelen.: származásával, evilági helyzetével. Igaz, hogy rögtön erőtelenségére tér át s azokat értékkxxxxxxxxxxxxxx-kesebbeknek tartja.

A sóphronein szó a saos-sós egészségest jelentő melléknévnek és a phronein igének összetétele s egészséges észjártatást jelent, más szóval: józanságot. Amennyiben a józanság oly harcnak eredménye, amelyben a bün vagy tévelygés szülte esztelenséget a lélek ledobta magáról. a józanság épp ugy erény, mint ahogy az esztelenség vétek olyanoknál, akik tudatosan elkövetett vétkektől sodortatnak bele. Van tehát örökölt esztelenség olyanoknál, akik a vétek uralma alá születnek s természetes józanság olyanoknál, kik józan légkörbe születnek bele; van szerzett esztelenség olyanoknál, akik a kisértés hatása alatt korábbi józanságukat elveszitik és a szerzett józanság olyanoknál, akiket a vétek, a sátáni fogság esztelenségéből a Megváltó megszabaditott. Mivel a sóphrosüné az aphrosüné ellentéte, szerepe leginkább az esztelen kivánságok mérséklésében adódik; ezért mértékletességet, önuralmat értenek legtöbbször alatta. Ez az oka, hogy az igazságos, istenfélő fogalmakkal együttesen sorolja fel a Biblia / sóphront is/. De az ördöngösség ellentéteként is jelentkezik Márk 5,15 s ez esetben a dühöngéstől való szabadulást jelzi.

Az ismerés.

Az Isten nélküli "esztelen" életben minden elveszti értékét, devalválódik. Az ismeret szárazzá változik, a civilizáció terhévé, melyet gyülölettel magolnak az iskolás-gyermekek, vagy felnőtt korban átváltozik a megélhetés rideg szerszámává. Milyen máskép beszél az " ismerés"-ről a Biblia. A férfi és nő legbensőbb és legbizalmasabb összeköttetését igy irja le: József ismerte az ő feleségét. Vagy amikor még a Szent Szellem müvét tisztelte benne: " nem ismerte őt". Mt 1,25/. A testi élet azonban csak lépcső a szellemi élet titokzatos mélységei felé: " Ez az örök élet, hogy ismerjenek Téged, az egyedüli igaz Istent, és akit elküldtél a felkent Jézust". Jn 17/. Az ismerés e szerint több, mint értelmi folyamat, élet-összeolvadás belső közösség! Mikor Ádám a paradicsomban neveket adott az állatoknak bizonyos fokig, eljegyezte magát velük, gazdájuk, de őrizőjük is lett. A névadás a megismerés alapján történt, a megismerés tehát élet-közösségbe való lépés volt. Már a nous elsőfoku müködésénél, az észlelésnél láttuk, hogy az elme, melyet csak szerszámnak mondhatunk háttérbe szorul egy azt használó szerv mögött; nem az ész észlel, hanem a szív, a tudat és az elme csak észlelő, észlelet gyüjtő eszköz. A nous másodfoku müködésénél, az értésnél láttuk, hogy az összehasonlitó és felbontó megismerés / sünesis és dianoia/ bármily csodálatos rendszert, szellemi gépezetet mutasson is, tehetetlen marad mindaddig, amig egy másik szerv, melyet testi megfelelőjéről, rekeszizomnak, phrén-nek nevez a régiek képes nyelve, meg nem inditja és mozgásban nem tartja. E csodálatos bölcsességgel felépitett és egymásbaszerkesztett szervek másodjelentőségüek, amellett az akarat mellett, mely müködésüket meginditja. Ez az inditó akarat pedig egy személyiség akarata, ki él, ki észlelése és értése által más teremtményekkel élő közösségbe kiván lépni. A nous müködésének harmadik fokáról, a megismerésről pedig most azt halljuk, hogy az a keresett életközösség megvalósulása. Ebben a teremtett világban élő személyek rengeteg száma lakik, kik egymásra vannak utalva, kik egymással életközösségre teremtettek és az életközösség fenntartó hatalma : az ismerés. Személy a személyt akarja ismerni; ez ismerés mellett az élet-

telen dolgok megismerése, csekély jelentőségü; mégis ugy beszélnek az élettelen világ megismeréséről, mintha az az élet kapuja volna. Könyvek milliói emelkednek uj élettelen Bábel toronnyá, hogy hirdessék tudós ember dicsőségét, mindez azonban héjnak, korpának bizonyul az édes mag lisztja mellett, melynek lényege ez: " ismeri az az Ur az övéit" II Tim 2,19/. Olvassuk hogy ezen szilárd fundamentumon épült fel a teremtés: " áll az Istennek szilárd fundamentuma". Ez az ismerés, nemcsak azt jelenti, hogy az Istenség Lelkében ott él a teremtett világ ősképe, mása, hanem azt is, hogy az ismerésnek ezen a tényén által uralom megy ki a teremtés minden részébe és ez az uralom teljes alávetettséget követel, az Istenséghez való teljes alkalmazkodást: " álljon el a hamisságtól mindenki aki az Urnak nevét nevezi". Ha a földi férfi és nő ismerése testi és lelki életközösség, akkor ez az egész teremtést átfogó nagy megismerés teljes erkölcsi életközösséget jelent.

Ebből a nagy isteni megismerésből, mint paradicsomi forrásból ágazik el, az ismerésnek minden folyama. Ismerőről ismerőre megy tovább, az összetartozást és életközösséget jelentő nagy szó: " ismerá". Az ismerésnek különböző fokai vannak; van rész szerint való ismerés és szemtől szembe való ismerés I.Kor 13,9-12/. A szemtől szembe való ismerésnek ősalapja, a legtökéletesebb ismerési mód, az, ahogy Isten ismeri teremtményeit, a " tökéletes megismerés: " most tükrön át, homályosan, példázatokon át ismerünk" mert nem látjuk a valóságot; amit látunk, elfedi a valót: " akkor szemtől-szembe" ismerünk; most részlegekben, akkor ugy ahogy rámismertek. Ez a ránk-ismerő az Isten, akiről Róm 8,29 ezt mondja: " akiket eleve megismert, azokat eleve elválasztotta". A történelem egész folyását eleve látó és eleve elrendelő Isten, minden teremtményét eleve látta, eleve ismerte és annak történelmi sorsát elve meghatározta. Ahogy akkor Isten engem látott és ismert, ugy fogok én is ismerni, ha eljön a történelem csodálatos, nagy " akkor-ja!" akkor a példázatból, a homályból átlépünk a valóságba a fénybe s ugy járunk mint a vak, ki először fákként látom az embereket járni, azután egészen megnyilt a szeme és " mindent messze fénylően/ tél-augós/ látott." Márk 8,25/. Ez a messzefénylés / téleaugein/nem a tárgyak képessége, hanem valami rajtuk kivül álló derengés, melyet a fizikai világban is, a szellemi világban is világosságnak nevezünk, vagy fénynek s melyet egy nem ismert fénytadó közegnek hullámzása biztosit. Hogy a testi fényt mi adja épp oly kevéssé tudjuk, mint azt, hogy a szellemi fényt, milyen müvelet szolgáltatja és hogy mi annak a hordozó, továbbvivő közege. A megismerés fényét, nem az ismerő ontja magából, hanem kapja a megismeréshez s ha ez a fény valami okból elmarad, elmarad a megismerés is, noha ott áll a megismerendő tárgy és néz a megismerő alany. Sem a tárgy, sem az alany, nem adja a megismerés fényét. Azért van, hogy a Biblia arra int: kérjük ezt a fényt, Attól,aki azt létrehozza! Mert " az Isten fény és sötétség nincs Benne" I.Ján 1,5/."Ő a világosságok Atyja, kinél nincs változás, vagy átfordulásnak árnyéka. " Jak 1,17/. " Megközelithetetlen fényben lakik" I.Tim 6,16/. Az egyház tagjait " a sötétségből az Ő csodálatos fényébe hivta ki, I.Pét 2,9, hogy " világosságnak és nappalnak fiaivá legyenek " I.Thessz 5,5/. Mert " Arra méltatta őket, hogy a szentek örökségében a fényben foglaljanak helyet" Kol 1,12/. De már a mostani korszakban " a világosság gyermekeiként járjanak" Ef 5,8/. Evégett " az az Isten, aki valaha a teremtéskor azt mondta: " a sötétségből fény ragyogjon elő! Bevilágitotta szivüket, hogy az Isten dicsőségéről szóló örömhirt, a Felkentnek arcán ragyogtassák." II.Kor 4,6/. Ezen Igék világossá teszik, hogy a fény forrása maga a Teremtő, mind a fizikai, mind a szellemi fénynek eredete, hiszen Ő mondotta: " Legyen világosság!"

A sötétségből az Ő szavára, fény ragyogott elő. Azt is mutatják ezek az Igék, hogy Isten magát, csak ebben a fényben lehet látni és a szellemi igazságokat a lélek, csak isteni fényben pillanthatja meg; teremtény társainak jellemét is csak ez a fény mutatja meg. Ez a fény " világit meg minden embert" Ján 1,9/. " Az Ur vet fényt a sötétség titkaira" I.Kor 4,5. " Szivünk szemét ez a fény világitja meg " Ef 1,18/. " A korszakok óta elrejtett titkot ez teszi világossá" / Ef 3,9/. Ez " teszi világossá az életet és a romolhatatlanságot az örömhir által. II.Tim 1,1o/. Ez a fény fog egyszer világitani az Uj földön és az égből a földre leszálló Uj Jeruzsálemben / Jel 21,23 22,5/. Ez teszi ragyogóvá " Isten ismeretét" II.Kor 4,6/. Ha Isten ezt a fényt nem sugároztatja reánk, sötétségben vagyunk, és a sötétség kinja nagyobb minden más kinnál / Jel 16,1o,11 /. Bizonyos fokig, homályosan tört fénnyel, minden teremtmény élvezi Istennek ezt az erkölcsi fényét; még a hitetlen is, abban az erkölcsi fényben jár, amely Istenből sugárzik ki. A meghaló keresztyén ezt a fényt látja felcsillanni a halál pillanatában és azután; az itéletre jutó, ennek a fénynek kialvásával kerül a sötétség birodalmába, hol a homálynak láncain fogva tartatnak, még a sötétség angyalai is Jud 6./ Bizonyos, hogy már az észleléshez és az értéshez,kell az Isten szellemi fénye, mert az elme maga, nem elég arra, hogy lássunk; de ismerés is, csak ebben a fényben lehetséges. Newton többször láthatott leeső almát, de a nehézkedés törvényére csak akkor ébredt rá, mikor ehhez a fényt Istentől kapta. Ebben a fényben látja az lángész a müvész és a próféta azt, amit a többi ember nem lát, és jó volna, ha a tudós, a müvész hálát adna a fényért melyet az ő hozzájárulása nélkül Isten ingyen kegyelme juttat neki. Az igék csak ebben a fényben látjuk és értjük, és csak ebben a fényben jelenik meg nekünk Isten szabaditó kegyelme, a megbocsátás bizonyossága. Ha hütlenek vagyunk, eltünik a fény és ujra sötétségben tapogatódzunk. Megvilágositttatás után ujra ellehet esni s ha megkerüljük a bünbánatot, nincs visszatérés /Héb 6,4/. A szenvedések közt kitartó állhatatósság, csak ebben a fényben adatik a hüségeseknek./ Héb 1o,32/.

Az elménk adott értelmi fényben az ember észlel és ért; a látott dolgok behatolnak szivébe, azaz tudatába s ekkor - tulajdonaivá válnak, övéi lesznek -. Azt mondja: ismerem ezt meg ezt az embert, ismerem a tőled mondott igazságot. A dolgok mikor tudatunkban helyet foglalnak, velünk közösségbe jutnak, életünk alkotó részeivé válnak, s ekkor azt mondjuk: ismerünk! Az ismeretekből, ha lelkünkben közös emlékezéssé összeépülnek, lesz a tudás, az elme müködésének negyedik fokán. Ám egyelőre maradjunk a harmadik fokon és vizsgáljuk meg a megismerésnek és ismerésnek törvényei. Egy csodálatos, és nekünk végtelennek feltünő világ rajzolódik elénk, melynek minden kis részletével egykor közeli érintkezésben voltunk, mikor megfigyeltük, észleltük és megértettük. A részletekből, mikor összeraktuk őket, helyesebben, mikor varázslatra együtt megjelentek nekünk, tevődött össze, lett az ismeret.

A megismerés akadályai.

A világ a megismerés előtt csak egy akadályt lát:a testi elérhetőség hiányát,a fizikai távolságot,vagy elzártságot. Dicsekedve említik, hogy mikroszkóppal és teleszkoppal mindenhova eljutnak és mindent megvizsgálnak. Ez az elbizakodottság még az anyagi világot illetően is, esztelen és ostoba. Az anyagi világon túl, egy sokkal nagyobb és gazdagabb világ vár megismerésre; a szellemi világ, s ezt azzal, hogy letagadjuk, valótlanná tenni nem lehet. Sőt mivel a nem láthatókból lett az amit látunk, a szellemi világ nélkül az anyagi világot a valóságnak megfelelően megvizsgálni, megérteni nem is lehet.

A megismerés egyik legfőbb akadálya, az anyagiasság, pontosabban: az anyaginak a büvölete, mely annál feljebb emelkedni nem enged, amit testi szemünkkel látunk és kezünkkel tapintunk. Tapasztalat mutatja, hogy az anyag-büvölet hatása alatt álló emberekben, olyan lelki kiszáradás keletkezik, amely nemcsak a nemesebb erkölcsöket, senyveszti el, hanem a lelket képtelenné teszi, ennek az erkölcsi világnak megismerésére. Ilymódon nemcsak egy elnyomott, de anyagi életet élő világ keletkezik, vagyis olyan világ, mely a gépek élétét éli; hanem erkölcsileg elvadult világ, melyben sötét, gonosz erők szabadulnak fel. A szellemiségtől tehát a materializmus szabadulni nem tud; csakhogy a tiszta szellemi világ kiszoritásával gátak hullanak le a tisztátalan, gonosz és aljas szellemvilág előtt és a materializmuson át az tartja diadalmas bevonulását az emberi életbe. Ezt a tapasztalatot a Biblia igazolja és ez a felszabaduló gonosz szellemiség, a megismerés igazi akadálya, nem pedig a fizikai elérhetetlenség.

Ján 1,1o ezt mondja a személyes Igéről: " A világban volt, s bár a világ általa lett, a világ nem ismerte meg őt ". Megvolt a fizikai elérhetőség; mikroszkóp és makrószkóp nélkül látni lehetett Őt és mégis ismeretelenül ment át a világon. Egy képzett, isteni tanitásban nemcsak tanult, hanem tanitó emberről Jézus azt mondja: " Te Izrael tanitója vagy és ezeket nem tudod?" Az örök élet tudományából a tejnek italát nem ismerte Nikodémus. Jézus az Őt hallgató fővárosi sokaságnak ezt mondja: " Nincs meg nálatok az Atya ismerete". S ez a tömeg azzal vádolta Őt, hogy démoni szellem lakik Benne. Ján 8,55, 52/. Jézus a vádat visszaforditotta: " Ti a rágalmazó atyának vagytok a gyermekei, ki amikor beszél, a magáéból beszél, mert hazug és a hazugnak atyja." Nekem, mert az igazat mondom nektek, nem hisztek." Ján 8,44-45/. Tehát a zsidó nép templomvárosának lakói azért lesznek bizalmatlanok Jézus iránt, mert az igazat mondja nekik; annyira idegen lett ezeknek az embereknek az igazság. Nem csoda aztán, ha nem értik meg amit Jézus mond nekik / Ján 1o,6/. Nem csoda, ha elvakultságukban odáig jutnak, hogy amikor az igazság tanúit megölik, azt vélik hogy Istennek tesznek vele szolgálatot. / Ján 16,3/. Isten bölcsességét nem ismerték meg, mert ha megismerték volna a dicsőség Urát nem feszitették volna meg. I.Kor 2,8/. Ezért az siteni bölcsesség titok marad számukra. Ime a megismerés igazi akadálya, nem a fizikai elérhetetlenség. Isten Fiát az Isten választott népe ölte meg! Az embernek saját lelke áll az utjában, hogy az igazságot megismerje, ugy hogy a " lelki" / psüchikos/ ember Isten Szellemének dolgait nem fogadhatja be. I.Kor 2,14/. A világ bölcsessége csak ügyeskedés, és Isten egyszer majd " megfogja a bölcseket ügyeskedésükben / panourgia/ "; e világ bölcsei a lényeges dolgokat kikerülik, filozófiájukban, de " tudja az Ur, hogy a bölcsek okoskodásai hiábavalók" I.Kor 3,19-2o./ Még a keresztyén gyülekezetekben is vannak " különböző kivánságoktól hajtott asszonykák, kik folyton tanulnak, de az igazság ismeretére eljutni nem képesek. " II.Tim 3,6-7/. Ez a " nem képesek" nem csak ezekre az asszonykákra érvényes, hanem az egész Isten nélkül élő világra: képtelenek az igazság megismerésére.

Világi lélektan irókat nem érdekli az a kérdés, hogy vannak-e az igazság megismerésének erkölcsi vagy vallásos akadályai; ugy fogják fel, hogy az emberi elme, minden változás nélkül alkalmas az igazság felfogására. A Biblia az ellenkezőt állitja. Ján, 7,17 ben Jézus igy szól: " Ha valaki tenni akarja Isten akaratát felismeri a tanitás felől, hogy Istentől való-e vagy magamtól szólok". Az Istennek való ellenállás, engedetlenség az értő képesség elé áll s nem engedi meg annak müködését: erről még csak számot sem kell adnia, magának az embernek, magától hat az engedetlenség szelleme benne. Ennek az ellenállásnak az a következménye, hogy az engedetlnek, még hallgatni sem képesek az igazságot. Ján 8,43/.

Ennek az engedetlenségnek is vannak okai.Legmélyebben fekvő oka az önteltség,mely hálát adni nem engedi az embert Teremtőjének /Rom.1,21/.Az öntelt ember eltéved,vétkezik és a vétek oda áll közé és Isten közé./1.Ján.3,6/.Önteltségében becsvágyát hiábavalóságokba helyezi,mint földi rang,családi eredet,emberi kitüntetések, melyek nem engedik meglátni az igazi értékeket/Fil.3,4-1o/.Az önteltelt ember büszke lesz résztudására,tudósnak hiszi magát s nem érzi szükségét másféle tudásnak/1.Kor.8,2/.Eltévedt elméjével megalkotott bölcsességéhez azért ragaszkodik, mert az az övé, mert az ő dicsőségét szolgálja, és jobbért becserélni nem izlik neki. I.Kor.1,21/. Ezekből az okoból fejlődik ki benne oly lelkület, mely neki jól esik, mert megszokta, mert hizeleg neki, romlottságába ugy beleáprorodótt, hogy az igazság tisztasága, tünik neki kellemetlennek. Ez a megromlott lelkiség adja meg a " lelki" szónak azt az értelmét, amely egyet jelent az Istennek való ellenálással. I.Kor 2,14/. " A lelki ember nem fogadja el az Isten Szellemének dolgait " I.Kor 2,11/. Az embernek saját bölcsessége az akdálya abban az hogy az igazságot megismerje. I.Kor 1,21/.

Az elmondottakból az is világosan kitünik, hogy melyik az az ut, amelyen az igazság megtalálható. Az semmi esetre sem visz el a célhoz, hogy az ember elhatározza, hogy az igazságot megkeresi mert képtelen rá magában. Ajándéképpen kell kapnia Istentől az igazság ismeretét: de ez sem elég, mert önmagával nehéz harcot kell vivnia, hogy a megismerésnek benne levő akadályait elmozdithassa. Hogy az igazság megismerése Isten ajándéka azt mutatja Ján 14,17:" Kérésemre az Atya nektek fogja adni az Igazság Szellemét, kit a világ nem képes megkapni, mert nem látja Őt, sem nem ismeri Őt, ti azonban ismeritek Őt, mert nálatok van és bennetek marad." Az igazság tehát, Jézus követésének utján ismerhető meg a Szent Szellem által s azok ismerik meg, akik tanitványokként hallgatják az igazság igéjét és szivükben őrzik azt. János 7,17 8,32 I.Ján 2,3-5/. Nem egyszerre lesz részünkké az egész igazság, hanem a megszentelődés és Istenben való meggazdagodás utján, lassanként válik részünkké. II.Pér 1,3-8/. Vannak dolgok, melyek csak akkor válnak ismertekké bennünk, ha Isten királysága történetének nagy eseményei megvalósulnak. Ján 14,2o 14,31 Dán 12,3-4/. Hitetlen teológusok nagy köteteket irnak a Szentirási könyvek magyarázatáról; a hiábavalóságnak és a tüznek dolgoznak azokkal együtt, akik e könyvek tanulmányozásából élnek, élnek meg, mert saját magyarázatból / feloldásból/ egy prófétai irás sem származik. " II.Pér 1,2o/. Az igazság Istene minden ismeretet a Fiúnak adott és csak az léphet be az Istenség szent tikaiba, akinek a Fiú szándékozik kijelenteni e titkokat. Mté 11,27/. Isten kell, hogy szemünket megnyissa, másképp az Ő világa rejtve van előlünk. Luk 24,31/. Aki magát Istennek adja, az Istennel bizalmas viszonyban, a hit viszonyába került s csak a hivőre bizza rá magát az Ur. Ján 1o,38, Ján 2,24/. Emneri erölködés sőt még a lángész sem tehet egy lépést sem előre Isten birodalmában.

Tiltott megismerés.

A világ és a Biblia abban is különböznek egymástól, hogy mig a Biblia a megismerés bizonyos fajtáit eltiltja, addig a világ minden féle ismeretterjesztésben a haladás eszközét látja; sajtót,szinházat, irodalmat egyaránt ünnepel. Akármi legyen is az ilyen ismeretterjesztésnek a tárgya, a célja. Nem minden irás jó, ajánlatos olvasásra; nem müvészet alkalmas az évezésre, nem minden amit szépnek mondnak, alkalmas a lélek táplálására. Mikor Isten a jó- és rossz megismerésének fáját eltiltotta az embertől, éppen az ilyen ismeretekre volt tekintettel. Gyermeknek nem való minden, amit a felnőttek olvasnak és sokszor a felnötteknek sem való, amit olvasnak, vagy megnéznek. Nem mindenkivel való beszélgetés jár haszonnal a

a férfi vagy a nő lekére. Mikor Isten a paradicsom egyik fáját eltiltotta, ezzel ahhoz akarta szoktatni az embert, hogy ne minden szóbeszédet hallgasson meg, mert voltak dolgok, melyeknek hallására az ember tapasztalatlan és kiskoru volt. A kigyó a megismerésen keresztül mérgezte meg az ember lekét, szivébe csöpögtetve Istennel szemben a gyanut s beléakasztva az ember szivébe azt a horgot, hogy olyan hatalmas lehet, mint Isten. Isten eltiltotta az embernek, hogy túlvilági szellemekkel érintkezzék és reájuk hallgasson. A pogány vallásokon és a spiritizmuson át az ember mégis keresi ezt, az ismeret igérő utat és megbomlott idegzettel, sokszor életét a tébolydában, vagy öngyilkossággal végezve viseli az engedetlenség átkát. Jázus eltiltotta a tisztátalan szellemeknek, kik embereket szállottak meg, hogy az emberekhez szóljanak, mert félrevezethették volna őket, vagy oly közléseket tehettek volna, melyek, ha nem is hazugok, de amelykre az emberek éretlenek.

Isten eltiltotta Pálnak, hogy a látomása alkalmával hallott dolgokat elbeszélje, vagy éépen lehetetlenné tette ezt neki. Jézus a megdicsőülés három tanújának eltiltotta, hogy feltámadásáig elbeszéljék, amit láttak. Jánosnak, megparancsolta az Ur, hogy a mennydörgések szavát pecsételje le s hasonló parancsot kapott Dániel is. Jézus emlitette, hogy vannak dolgok, melyeknek hallására tanitványai még alkalmatlanok. Isten bölcsessége megszabja mire vagyunk már érettek, mire még érettlenek. Drága ismereteknek a disznók és ebek elé vetését is eltiltotta, mert csak gúnyt és üldözést nyernének elbeszélésükkel tanitványai. Eltiltotta, hogy bizonyos gyógyitásait hirré tegyék, mert ezek, egészségtelen rajongást keltettek iránta és mivel tanitványai engedetlenek voltak, siettették azt az időt, mikor már városban alig mutatnatta magát.

Az ismeret közösséget teremt. Ha tisztátalan helyről, tisztátalan közlést kapunk, ennek foglyai leszünk. Ha hazugságokat hallgatunk, hazugokká leszünk. A tiltott fáról való evés, a kisértőnek szabad bejárást biztositott az emberek közé. Hányszor nyitunk ajtót a kisértőnek ma is, mert elbizakodott engedetlenséggel " müvelődünk" A " drága gyöngyök" meggondolatlan szórása egy megszentelt közösséget nyit fel gonosz lények elött, kik abban csak rombolni tudnak, mert annak szentségét becsülni, tisztaságát elviselni és örömét megérteni nem tudják. Isten királyságában szent titkok vannak, melyeket egyszer mind napvilágra hoznak; melyeknek idő elött való közlése azonban nem volna épitő. A szentek szentjében a hallgatás sötétje ült. Megbocsátó bünökről beszélni szentségtelen dolog: s itéletet hiv ki. " A szeretet minden elfedez".

Az az isteni vezetés tehát, mely bizonyos dolgokat egyelőre lezár, az emberek elöl és megismerésüket bizonyos feltételektől teszi függővé, mindig Isten bölcsességére és jóságára utalnak és soha sem arra, hogy Isten valamit irigyel tőlünk vagy elmulaszt. A jövőt lezárta, mert ismerése kárunkra volna, mert a vakon kitartó hüség a legboldogitóbb jutalmat fogja elhozni a kiállott próba után. Hüségünk kipróbálása végett szükséges, hogy visszajövetelének óráját elrejtette előlünk. Csel 1,7/. Sokszor azonban szivünk keménysége és restsége az ok, ami miatt bizonyos áldott megismerések késnek éle tünkben, s ha kevésbé volnánk világiasak megnyilnának elöttünk a titkok. Ján 12,16 13,7 Luk 24,18/. A gazdag kérését, hogy Lázár a halottak közül visszamenjen és a túlvilági állapotok felöl a gazdag testvéreit tudositsa, nem teljesitette Ábrahám, mert ez szükségtelen volt, hiszen az Istentelen ember, még a megjelenő halottnak sem hiszi el, ami neki kellemetlen, mert felvilágositásukra, ott voltak Mózes és a próféták, vagyis az akkor leirt Biblia.

A túlvilágnak és jövőnek ilyen elfedése azonban, nem foglalja magában azt, hogy azokat a dolgokat, melyekre a földi vándornak előkészülete szempontjából szüksé-

szempontjából szüksége van, ne közölje a kijelentésnek Istene. Isten közölte velünk azt, amit a jövőből tudnunk kell: az itéletet a számadást és a jutalmat. Mindezt Isten a legvilágosabb szavakkal adta tudtunkra, ugy hogy kételkednünk nem lehet. / Luk 12,39 46 19,42 21,2o Ef 5,5 Héb 1o,34 Jel 3,3/. Azt iskölöte velünk, hogy e világ nem fog javulni, hanem mindig nehezebb idők következnek s ennek oka,az embero gonoszságban van II.Tim 3,1 II.Pér 3,3/.

Az elrejtés azonban csak időleges. Istennek nincs titkolnivalója amit szégyelnie kellene. Azért kilátásba helyezte, hogy egyszer minden nyilvánosságra jön. " Nincs semmi leplezett, ami majd le ne lepleződnék, és semmi titok, ami ki ne tudódnék." Mté 1o,26/.

Kötelező megismerés.

E világ is előir kötelező ismereteket. Bizonyos könyvek, filozófiai nevek és gondolatok, szinészek, sportstárok megismerése kötelező. Az Athénieknek tudniok " kellett" hogy a városukba vetődő idegen milyen filozófiai nézeteket vall és igen elkedvetlenedtek, mikor Istenről és közeégő itéletről beszélt. Csel 17,19-2o/. Hivatali kötelességéhez tartozó ismereteket is mindenkinek szereznie kell és ez természetes. A Pál-t elfogó ezredesnek Félixnek, Festusnak, Agrippának tudnia kellett, mivel vádolható az apostol, kire a zsidók annyira haragudtak. Csel 21,34 22,3o 24,15/. Azt is mindenkinek illet tudni, hogy Efétus városa milyen buzgó templomőrzője a nagy Artemisnek./ Csel 19,35/. Isten azonban más dolgok megismerését teszi kötelességünkké.

Jézus panaszképpen emliti, hogy a zsidók az időjárás jeleit felismerik, de az Isten királysága közeledésének jeleit nem. Mté 16,3 Mrk 13,28-29/. Azt tuják, hogy a gazdag nem aludna, ha tudná,hogy éjjel melyik órában szándékozik betörni hozzá a tolvaj, ellenben hasonló résenállás hiányzik náluk Krisztus visszajövetelével kapcsolatban. Felismerik a nyár közeledését, de nem az Ő közeledését Mté 24,32-43/. Jeruzsálem nem ismerte fel meglátogatásának idejét Luk 19,42 21,2o/. " Mikor mindezeket megtörténni látjátok felismerhetitek, hogy közel van az Isten királysága " - mondja Jézus Luk 21,3o de még a zsidó papokat és törvénytudókat sem érdekelték ezek a dolgok. Számontartották, hogy tizedet kell adni a mentából, kaporból és köményből de nem foglalkoztak az itélettel, az irgalommal és a hittel. Mté 23.23/. Mindennél fontosabb, hogy a világ tudja, hogy itéletnek megy eléje, hogy Isten irgalma lehajolt hozzánk és szeretetből Fiát odadta értünk, hogy a menekülés utja az, hogy Istenre bizzuk magunkat de ezekkel a kérdésekkel az emberek nem törődnek! A tanitványok kicsiny csapata felismerte a Názáretiben Isten Fiát : " Mi hisszük és ismerjük, hogy Te vagy az Istennek Szentje". Ján 6,69/. Pált Isten az ősidők előtt " kézbevette, hogy megismerje az Ő akartát és azt az Igazságosat" Csel 22,14/. A Felkent követőinek tudniok kell, hogy a Golgotán ők is megfeszitettek Urukkal együtt, földi zarándék utjukat tehát a kereszt jygében kell megfutniok. / Róm 6,6/. Pál megértette, hogy az élet csúcspontja: megismerni Krisztust és feltámadásának hatalmát és szenvedéseinek közösségét. Fil 3,1o. A Jézus tanitványainak fel kell ismerniök, hogy a világ nem a megjavulás és békesség megvalósulása felé halad, hanem a teljes megromlás felé. II.Tim 3,1, ugyhogy nekik nincs mit keresniök ebben a világban. Áthaladva, ezen a gonosz korszakon, állandóan ismerniök kell Isten hez való viszonyukat, hogy hitben vannak-e? II.Kor 13,5/. : Istent állandóan ismeretükben kell tartaniok Róm 1,28, mig eljutnak a hitnek és az Isten Fia megismerésének egységére. Ef 4,13/. Ismerő és felismerő képességüket tehát állandóan munkában kell tartaniok,elméjüket szüntelen foglalkoztatniok éspedig azzal amit simerniök kötelező.

A megismerés legfőbb tárgya.

A világ nemesebb vagy magát nemesnek feltüntető része, az élet legfőbb feladatának az igazság megismerését tartja. Ez valóban szükséges és nemes feladat. Sajnos, a legtöbbször az derül ki,hogy a világ csak szájával keresi azt igazságot. A világ és a Biblia igazsága között nagy különbség van. A világban igazság alatt, holt értelmi tételt értenek, s az érte való lelkesülést csak az tartja ébren, hogy az igazsgért küzdő ember önmagát ünnepli, mint az igazság bajnokát. A Biblia Igazság alatt személyt ért, s annak megtalálása, megismerése az élet legfőbb boldogsága. Igazság és Valóság rokon, majdnem azonos fogalmak. A világ sokszor igazság alatt elvont, tehát nemlétező fogalmat ért, ezért olyan vérszegény a világ igazsága. A Biblia " Igazsága" egy hős, ki övéiért meghalt, aki halált, poklot, hazugságot legyőzve diadalmasan az ég trónjára ült. Milyen más ezért az Igazságért küzdeni, mint egy matematikai vagy fizikai igazságért. Ha Krisztus beszédét szivünkben őrizve azzal a megismerés életközösségében maradunk, akkor " meg fogjuk ismerni az igazságot, és az igazság meg fog szabaditani minket." Ján 8,32/.

A megismerésnek és igazságnak viszonyát nem az " ismer" igével / gignosko/, hanem a " ráismert" / epiginosko/ szóval jelöli Pál apostol. Ezzel azt akarja jelezni, hogy a megismerőben, van valami az igazság természetéből, s azt a benne levő igazságérzetet használja fel, mikor az igazságot keresi; ahhoz méri tudattalan, tehát szellemi tapogatózással az észlelés alá vett tárgyakat, vagy az értelemtől boncolt, összehasonlitó dolgokat. Aztán vagy ráismer hogy a bennelevő igazságérzet és a viszgálat tárgya egymással rokonok, vagy az idegenséget állapitja meg. Ez az igazságérzet nem teremtetik belénk, hanem a lelkiismeret adja belénk és növeli bennünk. Mivel azonban a lelkiismeret lehet megtévesztett, sőt meg rontott, az igazság érzet is lehet téves, vagy hiányzó. Az azonban nem igen fordulhat elő, hogy az ember a hazugságot igazságnak érezze: legfeljebb semmit sem érez, mert elvesztette rá képességét. Csak szándékosan lehet a fehéret feketének a világosságot sötétséget de tévedésből nem. Ezért az igazsággal szemben elfoglalt álláspontja a lelket örök felelőség elé állitja s lehet, hogy örök sorsa felől dönt, mikor bagatelnek hiszi amit tesz. " Ha önként vétkezünk az igazságra való ráism rés, elfogadása után, nem marad hátra lehetőség a vétkekért hozott áldozatra." Héb 10,26/. A megtérés tulajdonképpen az igazságra való ráismerés II.Tim 2,25; a könnyelmü emberek azonban soha erre a ráismerésre eljutni nem képesek.II. Tim 3,7/. Isten válaszottainak hite és az igazság megismerése karöltve haladnak, hogy az Istenfélőket az örök élet reménységére elvezessék. Tit 1,1/. Akiben nincs Istenfélelem nem is keresheti azt az igazságot, amely valóság is és aki az örökélet reménységét elveti, az inkább mákonyt keres, lelkének elalatatására, mint lelket felkorbácsoló igazságot, vagyis nem vágyik ráismerni az igazságra.

Ráismerés az igazságra.

Előbb azt mondottam, hogy igazság és valóság majdnem azonosak. Most azt szeretném megállapitani, hogy miben különböznek. A valóságban a vétek is benne van, de az igazságban nincs. A valóság sokszor rut e földön, de az igazság soha. Az igazság nemcsak a valósággal rokon, hanem az őszinteséggel is; a valóság pedig sokszor az, hogy Istennek vétektől megrontott teremtményei nem őszinték. Igaz ember mindig alkalmazkodik az igazsághoz; de nem alkalmazkodik, minden valósághoz. Őszintének lenni, sem mindig egy azzal, hogy igazak legyünk. Beismerheti valaki őszintén, hogy gonosz,

de ha Isten igazságához nem tér meg, őszintesége igazzá nem teszi. Az igazság tehát olyan, mint a romlatlan friss levegő, melyet bün jelenléte nem szenyez. A romlatlan, friss levegőre könnyü ráismerni anélkül, hogy vegyi vizsgálatnak vetnők azt alá: a jó levegőben könnyü lélegzeni, sőt boldogan szivjuk magunkban a tápláló friss levegőt. Az igazság szellemi jó levegő s abban az igaz ember mondhatatlanul boldognak, frissnek és egészségesnek érzi magát. Másszóval az igazságban a lelkiismeret zavartalanul müködik a lelket a hazugság nem fojtogatja.

Sokat vitatkoztak a teológusok a Biblia könyveinek hitelessége isteni ihletettsége felől, mely a könyveknek a kánonban való tartozását megindokolja. Bizonyos, hogy ide vonatkozólag megbizható külső bizonyitékot találni nem lehet. A kánont különböző időkben és helyeken nem egészen egyformán állapitották meg. De később egyöntetü felfogás jött létre anélkül, hogy ezt az egyöntetüséget valami külső történeti tény megokolná. Mi biztosit afelől, hogy a bibliai kánon ránk maradt alakját csakugyan isteni kiválasztás teremtette meg? Az, hogy a nézet általánossá lett, nem bizonyiték, mert a többség szava nem mindig Isten szava! Sok minden jött létre a történelem folyamán, ami tévesnek bizonyult s el is mult. A kánon érvénye nem lett bizonytalanabbá, hanem bizonyos kör előtt szilárdabbá. Ez bizonyiték, de nem magyaráza meg a dolgot. A római egyház folytonosa változáson ment át; a protestáns egyházak szintén; a keleti egyházak elsorvadtak vagy elmeszesedtek, de a bibliai kánon semmit sem veszitett életerejéből. Hatalmas támadást intézett ellene a felvilágosodásnak nevezett mozgalom és tudományos bizonyitékokat produkált annak igazolására, hogy a kánon megállapitása emberi mü; de a Biblia kritika saját elmondásaitól vérzik s elvérzéssel fenyegett; a Biblia tekintélye a hivő emberek előtt nem kevesbedett. Külső történelmi bizonyitékok nélkül mi teremtette meg és mi tartja fenn ezt a tekintélyt a legkülönbözőbb denominációk közé tartozó emberek előtt?

Erre a kérdésre meg sem próbálok ész érvet hozni fel, miután történeti tények helyességét nem szoktuk ész érvekkel alátámasztani: azokat egyszerüen tényeknek fogadjuk el. A felelet egyszerü: a Bibliában annak hivei Istenük szavát, a Jópásztor szavát ismerik fel és a felismerés oly megingathatatlan bizonyosságu, hogy bizonyitékok nélkül megnyugosznak benne. Ez a megnyugvás nem általános! De tartozkodás nélkül ki lehet mondani, hogy akik Jézusban Pásztorukat ismerik fel, azok a Bibliában az Ő szavára ismernek. Jézushoz való viszonyunk megszabja a Bibliához való viszonyunkat is. Jézust sokan tisztelik, akik a Biblia ihletettségében kételkednek: de akik oly szors közösségbe lépnek Vele, mint ezt R.6 mutatja; akik halál és élet közösséget vállalnak Vele az élő Krisztussal azok mond egytől egyik felismerik a Biblia szavában az Ő szavát." Ha valaki tenni akarja az Ő akaratát, meg fogja tudni, hogy vajjon Istentől van e ez a tanitás, vagy magamtól szólok!" Mondotta Jézus / Ján 7, 17/. Ez azt jelenti, hogy amikor valaki elindul, hogy szive egész odaadásával és komolyságával kövesse Jézust uj érzék születik benne és ez az érzék mindig kifinomultabban mutatja neki, hogy a hang az Ő hangja-e vagy másé. Ahogy egy anya emlője a szülés után tejet ad, mig ezalött évtizedekig száraz volt olyan élettani változás, hogy a megtérés után az emberben uj érzékszerv keletkezik, mely megmutatja, hogy Istennek mi a törekvése, az elmejárása. Ellenfelei felé fordulván, az Ur ezt a kijelentést tette:" Miért nem ismeritek fel beszédemet? Mert nem vagytok képesek hallgatni a beszédet!" Ellenfelei is megéreznek valamit az Ő lényéből és ez arra inditja őket, hogy becsukják fülüket Jézus előtt, mert nem viselhetik el azt, amit Ő beszél; Szava bántja őket, kellemetlen, sértő, sőt kinzó számukra, ami az Ur szájából ki jő ez az ellenpróbája az előbbinek! / Ján 8,43/. Jézus persze

másként lát belénk, mint mi Őbelé: mi halványan érezzük, hogy a Pásztor szól hozzánk; Ő világosan látja, tudja, mi lakik bennünk, hiszen már földi ember korában sem volt szüksége rá, hogy valaki megmondja neki, mi lakik egy emberben / Ján 2,25/. Az ismerés életközösségbe hozza az Urat azokkal, akik Őt megismerik, ugy, hogy szellem áramlás indul meg Belőle hozzánk, belölünk Hozzá; a friss, üde életárama folyik Tőle hozzánk." Ismerem az enyéimet engem is ismernek az enyémek, ahogy az Atya ismer engem én is ismerem Őt!" /Ján 10,14,15/."Juhaim hallgatnak az én szómra és én ismerem őket!" / 27 v/. Jézus juhaiban uj élet törvényei érvényesülnek, bennük uj élet nedve kering. Mig a világ fiának a képessége hiányzik arra, hogy a testi természet határain túl, a szellemi természet mozdulásait meglássa: addig a Jézus utján haladó látószamakkel jár a viéágon: látja a rejtett világ mozdulását. /Mt 16,3/ Gyümölcsök nőnek fejlődnek ki, uj életén és ezek világosan mutatják, hogy holtból élővé lett az ember. / Mté 12,3/. A Biblia lapjai megnyilnak az uj élet élője elött s valóságnak bizonyul, hogy annak titkai nekik adatnak, azaz a Biblia rejtett kincseit feltárja elöttük./ Mrk 4,11/. Nátaniel csodálkozva kérdi: Honnan ismersz engem?" De csodálkozása hamar elmúlik, mert nemsokára Ő is ismeri Mesterét/" ismerfi"/ Ján 1,49/. Az egymásba olvadó két élet ténye beszél itt, nem kiokoskodott, élettelen ész érvek; nem gyarló emberi hitelesités. Az élet mellett tett bizonyságtétel más, mint a teológiai érvelés.

Az emondottak alapján egyenesen következménye a Bibliai kánon hitelességének, hogy ne legyen emberi oldalon bizonyitható. A zsinatok szava egyöntetüen bizonyitaná a kánon megbizhatóságát; ha csalhatatlan emberi vélemény ütné rá a hitelességet, az kétségeket támasztana, hogy nem tévednek-e az emberek. De mivel ilyen bizonyitékok nincsenek megszünik a vitatkozás és mindenki magában és saját felelősségére intézi el, hogy hiszi e a Biblia ihletettségét és a kánon isteni megállapitását, vagy nem. Mikor az ember egyedül marad Istennel és felelősségét emberek nélkül érzi, akkor az emberi vélemények elhallgatnak, messze elmaradnak, és Istennel szembe állva, szükségtelennek érzi a gyarló, rövidlátó ember, hogy ő támogassa azt, ami Isten kezéből került ki, akkor semmi más nem marad az ember számára, mint hinni, gyermekként megbizni abban, aki bennünket ezzel a csodálatos könnyvel megajándékozott! Más irodalmunk vagy szóbeli termékeknek ilyen hatása és hatalma nincs. A Biblia másként szól, mint az irástudók, a teológusok szava: annak"hatalma van": megragad és foglyul ejt / Mté 7,29/.

Tudás, megtudás, tudtuladás.

Áttekintettük az ész, vagy elme munkájának három első fokát. Láttuk, hogy az elsőfokon az ész észlel, azaz megfigyel valamely térgyat, eseményt, gondolatot. Ezen az elsőfokon ugy igyekszik megfigyelni az észlelt tárgyat, hogy azt minden más tárgytól önmagától is elkülönitve, önmagában szemlélve és róla tárgyilagos értesülést kapjon. A második fokon az és, vagy elme érteni próbálja a megfigyelt tárgyat vagy eseményt, hogy a megértést fokozza, azt összehasonlitja más tárgyakkal miközben vagy a hasonlóságokat, vagy az eltéréseket figyeli meg / sünesis/, vagy önmagában vizsgálja a tárgyat, részeire bontva, elemezve / dianoia/. Az értés következtében a tárgy nem áll többé egyedül, hanem belehelyeződik a létezők nagy rendszerébe és világossá lesz rendeltetése; azonban a megfigyelővel magával még összeköttetésben nem lép, annak részévé nem lesz. Az elme munkájának negyedik fokán, azt vizsgálja, hogy a megismerendő tárgynak mi hatása van őreá nézve, magára aki a megfigyelést végzi: mi hasznát veszi, mi kárát szenvedi stb. Ezt a viszonba jutást fejezi ki, az " ismer%" szó, melynek jelentése: ismerettségbe jutás,közösségre

lépés. Amit ismerek, az bennem helyet foglal; az részt kér az lletemből és arra igényt tartok magam is; a személyes életemnek tartozéka. Ezért használja a férj és feleség az első egyesülésére ezt a szót, héber nyelv: " ismeri feleségét" és ezért jelenti az ismerés szó, az Isten és ember között előálló életközösséget is. Az elme munkájának negyedik foka tudás, melyben a tárgyat ismét magán kivül, személyes vonatkozásán kivül, szemléli a megfigyelő, elme, vagy ész, és beolvasztja, vagy saját tudásának kincstárába, vagy továbbadva másoknak, az egyetemes emberi tudás épületébe. Aki tudását tovább-adja, az " tudtul ad"; aki a tudtul adottat elfogadja, az " megtud". A megtudás, nem egyenlő a megismeréssel, mégkevésbé a megértéssel, vagy észlelésssel, bár ugyanaz a lelki szerv végezi: az ész. Megismerni s megérteni, egy még meg nem figyelt dolgot szoktunk a megfigyelő elme, a megfigyeltet először leirja, megmagyarázza. Megtudni ellenben egy másik megfigyelő leirását, ha az nekünk arról beszámol. Tudtul adjuk, a tőlünk megismertetett, akinek tudtul adjuk, az azt megtudja. A tudott tárgy olyan, mint a megdolgozott pénz, érték, melyet tovább adunk. Meg nem értett s meg nem ismert tárgyat tovább adni, tehát tudtul adni, és megtudni nem lehet. Természetesen a kész ismeret átvétele sohasem oly élénk és sohasem olyan mélyen az elmében irodó nem lehet, mintha valaki maga érti meg és ismeri meg azt a tárgyat; azért helyén való, hogy a megtudó nem elégszik meg a leirással, hanem a tárgyat, amennyiben módjában van, maga is megérteni és megismerni igyekszik. Ez az azonban az esetek túlnyomórészében nem lehetséges, ugy, hogy meg kell elégednünk a megtudással, legfeljebb a tudtul adó elbeszélése, vagy leirása, nyomán képzeletben megyünk végig a megértésen és a megismerésen.

Mikor a 18 év óta vérfolyásos asszony átélte a gyógyulást, arról észleleletet kapott, majd megértette, mi történt vele, végül megismerte egészséges állapotát: a gyógyulás nála " tudott" dologgá változott. Azért az Őt kereső Jézus elé nem ugy állott, mint aki érti vagy imseri a gyógyulást, hanem mint aki " tudja" mi történt vele." A tudott tárgy felől többé nem kellett gondolkodnia, már tudta a gyógyulás tényét; felőle kételye, tudatlansága nem volt. Heródes többször érintkezett Keresztelő Jánossal, először hallott róla, észlelte, azután magához hivatta és igyekezett megérteni, azután élet szükséglete lett, hogy vele társalkodjék azaz ismeretségben volt vele. Mikor Heródiás gonosz szeme Jánosra esett, Heródesnek nem kellett elméjét a pörfétán jártatni; tudta, hogy igazságos és szent ember, akit becsülni és kimélni kell. A samáriai asszony sokat hallott a zsidók Messiás várásásról s mivel Samária átvette a zsidók várakozásait tisztában volt e váradalom részleteivel is. De az asszony nem volt e tekintetben önálló kutató, mint pld. a napkeleti bölcsek, s azért csak átvette amit mások tudtára adtak. Ezért volt annyira közömbös, mikor gerjedelem nélkül megjegyezte: " Tudom, hogy szenvtelen: tudom, hogy Messiás jő és az majd megjelent nekünk mindent!" Ján 4,25/. Dehogy föl elevendett amikor meghallotta: " Én vagyok az, aki veled beszélek!" Azonnal elfelejtett, vedret és vizet és szaladt haza, hogy másoknak tudtul adja, amit ő szerzett tudomásul, azaz megértett és megismert: " Jertek, lássátok meg egy férfit, aki mindent megmondott nekem, amit tettem!" És hogy dicsekedtek azok, akik először az asszonytól, "tudták meg," hogy itt a Messiás, azután hogy két napig köztük volt az Ur :" nem a te beszéded miatt, hiszünk már!" mi magunk hallottuk és tudjuk, hogy Ő a világ Szabaditója!" Tudásuk elevenné lett, mikor az nem az asszony tudtul adásán, hanem saját hallásukon, azaz észlelésükön alapult. Ám az asszony bizonyságtételére mégis szükség volt.

A tudás elraktározza és mások számára is hozzáférhetővé teszi az észlelés, értés és ismerés eredményét.

E három előzetes folyamat előkészíti a negyediket s igy a tudás az észlelés értés és ismerés betetőzése, koronája. A tudott tárgyból lassanként tünik a személyes élmény s azért, különösen továbbadás esetén, szinét veszti halványodik. Ebben a józanabb, élménytelenebb állapotában azonban alkalmasabbá válik arra, hogy másokkal közös megbeszélés, megvitatás tárgyává váljék, épitőkővé, melyet az egyetemes emberi tudás épületébe be lehet illeszteni.

Szellem és megismerés.

Mindenekelött tisztázzuk, hogy miféle szellemek jöhetnek tekintetben a megismeréssel kapcsolatban. Legelsősorban az ember szelleme, mely az ember háromsrészre osztottságában, a legmagasabb, de nem a legfontosabb részt képviseli; mert a leghatalmasabb, de nincs tudata és igy felelősége sincs. Erre az emberi szellemre hathatnak más szellemek; igy Isten Szent Szelleme, tiszta szellemi lények, azaz angyalok, tisztátalan szellemi lények, vagyis ördögök, ördögök ördögi szellemek, azaz meghalt emberi lelkek; szellemi áramlások, vagy töltések, amilyenek, minden szellemben biró lényből kiáradnak. Láttuk, hogy az ész eszközül használva, a sziv ismer meg, mely a lélek tudatos része, a szivhez azonban nem férnek hozzá a külső szellemek, csak az emberi szellemen keresztül nyernek bebocsáttatást. Igy minden szellemi hatás tuladjonképpen az emberi szellemből jő közvetlenül. Három kérdés merül fel e hatásokkal kapcsolatban: 1/ Hogy éri el az emberi szellem a szivet?
2/ Mit adhat át a szellem a szivnek?
3/ Van-e a szivnek hatalma arra, hogy a szellem hatások elől elzárja magát ?

1./ Az az ut, amelyen a szellem az emberi szivhez eljut, tudatunk elől rejtve van, s igy róla semmit nem tudunk mondani. A szellem hatása akkor válik tanulmányozhatóvá, mikor a sziv tudatában az jelentkezik. Három hatásban szokott a jelentkezés történni; világosság gyujtásában, erő érzet keltésében, és mozgás közlésben.
A világoság felgyujtását akkor tapasztaljuk, amikor valamely dolog észlelésénél, megértésénél, vagy ismerésénél, vagy az emlékezetből a tudatba idézésnél feladatunk egyszerre könnyüvé válik és tisztán, világosan látni kezdünk. Ez a világoság nem saját lényünkből jön, Istentől kapjuk, sokszor imádságra. Felgyujtására semmit sem tudunk tenni; sokszor erölkve igyekszünk látni, de nem vagyunk képesek rá; akkor egyszerre csak fölgyull a világoság és minden erőlködés nélkül látjuk az igazságot. A világosság tehát ajándék. Lelki alkatunk sokszor szétesik; nem tudjuk magunkat összeszedni, nem tudjuk magunkat alhatározni; nem tudunk a kitüzött tárgyra figyelni és aztán - sokszor kérésre - mintha valaki övet kötve ránk és fölegyenesitene; mintha valaki győzelmes erővel látna el,erőt kapunk és könnyen,vigan oldjuk meg feladatunkat.Sokszor érzünk belső inditást arra,hogy valamit tegyünk,vagy ne tegyünk;ez az inditás sokszor félelem érzet,vagy nyugalom keletkezésében jelentkezik.Isten nem"vezeti",hanem hajtja az embert;de kétes,hogy minden belső inditás Istentől jön-e.Sokszor az inditás tisztábbértnetőbb alakot ölt;képek jelennek meg értelmünk előtt,hangokat hallunk,látomások,vagy álomképek adják tudtunkra valakinek az akaratát,aki felől azonban bizonyosságot kell szereznünk,hogy Isten-é vagy valaki más.Világosságnyerés és homályban maradás,erőre jutás vagy belső szétesés,tehetetlenség,titokzatos inditás vagy tiltás igen gyakoriak az életben. Állandóan figyelmeztet a lelkiismeret is.A szellemi hatásoknak teh hát igen nagy részük van az ész vagy elme munkájában.

2/Mit adhat át a szellem a szivnek?Világosság,erő és inditás a módok,amelyeken az átadás történik.Mi jöhet át ezeken a módokon a szellemvilágból?A Bibliából tudjuk,hogy a szellemvilág nincs messze tőlünk a mennyekben, hanem itt él velünk és körülöttünk a földön, helyesebben; itt végzi szolgálatát a mi érdekünkben, vagy megrontásunkra.

Azt is tudjuk, hogy a szellem világ két táborra oszlik és a kettő élet-halál harcot viv egymással, az egyiknek győznie, a másiknak örökre letünnie kell. Tudjuk a Bibliából, hogy a szellemek ebbe a harcba, az embert is bevonják és mindkét fél a maga oldalára akarja állitani az embert. Végül azt is tudjuk, hogy Isten nem engedi, hogy akár tiszta akár tisztátalan szellemek, akár mit közöljenek az emberekkel és még a gonosz szellemek is kénytelenek ebben Istennek engedelmeskedni. Isten azonban nem állja utját annak, hogy mindazok, akik akarnak, gonosz mellé állni, ezt megtehessék. Csak a hazugság és terror ellen védi azokat akik Néki szolgálnak és a felesleges zaklatástól is meg akarja őket szabaditani. Megkisértésüket a kipróbálás végett lenetővé teszi. Szellemi forrásból tehát, hivás, buzditás, inditás, tiltás és rettentés jut az emberi szivbe.

3/ Mivel a szellemi hatás két irányu és az ember a két irány közül egyet választ, - mert közönyös nem maradhat, - illetve közömbössége a jó felé a gonosz irány választásának számit, - felvetétődik a kérdés: ellenállhat-e az ember annak az iránynak, amelyet elvetett és tud-e védekezni a nemtetsző szellemi hatások ellen? A felelet a szabad akarat kérdésének területére visz át bennünket és igy megfogalmazása nem lehet rövid. Röviden mégis a következőket állapithatjuk meg: a szellemek erősebbek az embereknél, emberi erővel tehát a védekezés lehetetlen, a szellemek okosabbak és többet látók, emberi elmét tehát félrevezethetnek; a szellemk azonban Isten feltétlen rendelkezése alatt állanak, ennek következtében Isten védelme alatt lehetséges a védekezés és ellenállás a gonosz hatásokkal szemben, mert Isten őváinek Szabaditója és Istennel szemben is megtagadhatja az ember az engedelmességet, nem azért mert Sátán megvédi, hanem mert Isten jogtisztelő és mindenkinek akaratát abban teljesülni hagyja, hogy arra az oldalra állhasson amelyikre akar. Isten azonban sokszor benne hagyja őváit a kisértésben, hogy kipróbálja őket és sokszor megpróbálja az istentelent rávinni az engedelmesség utjára, ami ennek akarata, hogy a gonosz mellett legyen, teljesen ki nem érik.

Az emberben tenát sok szellemi hatás alatt végbemenő észlelés, értés, és megismerés történik s mig Isten hatása alatt csak igaz, a valóságnak megfelelő észlelés, értés és megismerés áll elő, addig sátáni hatás alatt, hazug, a valóságnak ellentmondó, fertözött és tovább fertöző tudás származik, az emberi köztudatba.

Hol és mikor kapcsolalódik be a szellem hatás az elme munkájába.

A kérdésre egyszerü feleletet adhatunk, melyet azonban ki kell szélesitenünk és részleteznünk. Ott ahol az emberi szellem az elme munkáját szolgálja és akkor, amikor a szellemi befolyás alkalmasnak látszik, az időt tehát a lesben álló, vagy figyelő szellem maga választja meg. Az ember kihivhatja a szellem hatást / szellem idézés, imádság, de hogy a szellem világ az ember kivánságát mikor teljesiti, arra az embernek nincs befolyása, az ember csak várakozó álláspontot foglalhat el. Próbáljuk a dolgot közelebbről nézni.

A legáltalánosabb szellemi befolyás ugy történik, hogy a szellem az elme korábbi munkájának félretett emlékeit idézi fel, vagy az emlékezetből gondolatokat, vagy a jellem által törekvéseket. A szellem kivülről visz valamit a szivtudat elé, az kijelentésnek nevezzük; ez az eset azonban sokkal ritkább, mint az emlékezetből való felidézés, vagy a jellemmel való operalás. Leggyakrabban ugy történik a szellemi hatás, hogy a szellem, olyan képet idéz fel emlékezetünkből, amely abban az irányban viszi a szivet, amelyet a szellem akar; vagy jellemünknek megfelelően olyan inditást idéz fel kedelyünkből, amely neki megfelelő. Kivülről ható munkájával elénk hoz, egy személyt, vagy eseményt, melyet megfelelően befolyásolnak; vagy pedig kijelentést ád, viziót, hallucinációt, hangot hallatt, képet láttat velünk

képet láttat velünk, melyeket ő a szelle pródukál. Ilyenek a spiritiszta jelenségek, vagy a próféválás. Ha a kettőt egymás mellett említem, nem jelenti, hogy egy értékünek tartom, a lélekbe vivő utja azonban mindkettőnek ugyanaz. Az elme mindezeket a hatásokat feldolgozza, a sziv elé állitja, ugyhogy a szivnek két feladata támad, melyeket az elme segitségével old meg: megvizsgálni, hogy a hatás honnan ered, és hogy megfelel-e az egyén igazi érdekének, vagy nem. Sajnos, a sziv mindkét feladatát rendesen könnyelmüen és komolyság nélkül végezi és ahhoz hogy ne igy végezze, már megtérés megszentelődés, és lelkiismeretre való hallgatás szükséges. Ebből az is következik, hogy az Istenhez térő embereknél a gonosznak nehezebb a hitető munkája, mint az istentelen embereknél.

Van azonban olyan szellemi hatás, melyet nem külső szellemi lények gyakorolnak az elmére és szivre, hanem maga az emberi szellem z ember saját szelleme. Tulajdonképpen a külső szellemi hatások is az ember tulajdon szellemén át eszközlik hatásukat; a kijelentéseket, a viziókat az ember szelleme veszi át és az ember emlékezetében, jellemében is az emberi szellemen át kotorász a kisértő szellem. Isten Szent Szelleme s a kijelentés tiszta angyalai is szellemünkön át közelitenek meg. De van az emberi szellemnek még egy müködése: az ember saját maga is befolyásolni tudja szellemét / önszuggestió/ s azt kényszeritheti bizonyos feladatok végezésére. A lélek ezzel a képességével sokszor visszaél és mindenkor megbosszulja magát. Vannak azonban kivételes lények, kik Isten akartából állandóan érintkezésben élnek a szellemi világgal és ezek szellemüket sokkal nagyobb mértékben használják, mint az átlag egészséges ember. Ilyen volt a földön járó Jézus, kit szelleme sokszor inditott bizonyos cselekvésekre, akiről olvassuk, hogy szelleme által képes volt felismerni mások gondolatait. Márk 2,8; egyuttal afelől is tájékoztatta Szelleme, hogy rajta keresztül isteni gyógyitó erő, ment át egy betegbe. Márk 5,30/. E két eset különben jó példa, olyan észrevételekre, melyet a lélek nem magán kivül, hanem magában bent tesz; vannak tehát észlelő szerveink, melyek nem kifelé fordulnak, hanem befelé, nemcsak a testbe, hanem a lélekbe is. Ezek az érzékszervek a szellemen vannak s azt az igéretet foglalják magukba, hogy amikor külső érzékeink a testi halál közeledtekor felmondják a szolgálatot, belső érzékszerveink annál erőteljesebben fogják végezni munkájukat.

I.Kor 2,11 meglepő közlést tesz arról, a munkáról, melyet az emberi szellem, az emberben végez: " Ki tudja az emberek közt az ember dolgait, hacsak nem az ember szelleme." Ugyanugy az Isten dolgait senki sem ismeri, csak az Isten Szelleme." A párhuzam,melyet a hely Isten Szelleme és az emberi szellem között megvon arra mutat, hogy az emberi szellemnek olyan féle feladata van az emberben mint az Isten szellemének Istenben. Ha ez leleplezés a szentháromság belsejének csodás világáról, épp annyira érdekes leleplezés az ember belső világáról. A Szent Szellemről Jézus azt mondja, hogy a Fiúról tesz tanuságot, és amit mond, a " Fiúéból " veszi.Jn 16,14/. A Szent Háromságon belül a Szent Szellem dolga Isten gazdagságából osztani az ajándékokat, mint ez I.Kor 12-ből kitünik. Istennek nincs szüksége arra,hogy Benne valaki számon tartsa az a "leltárat"s azért annak felkutatása sem szükséges.Nekünk,akik ebből a csodálatos gazdagságból élünk,nekünk van szükségünk arra,hogy Valaki számon tartsa szükségeinket.Ez a számontartás,ez az állandó kiosztás a szent Szellem munkája,ki mint hét szellem ott áll lángoló fáklyaként az Atya trónjával szemben/Jel.4,5/s közvetit Isten és a teremtmények között.Ugyanezt a feladatot teljesiti az ember szelleme az emberben; a nagy és láthatatlan közlekedést közvetiti mely a sziv tudata, és a tudattalan lélek nagy lerakatai, a lélek és az arra ható idegen szellemek között lebonyolodik. Ehhez a munkához szükséges azt tudnia, amit az ember

nem tud önmagáról, hogy a lélek tudattalan raktáraiban mi van lerak va. Senki sem tudja, mi van emlékezetében lerakva, s az onnan, hogyan és mikor fog előkerülni; senki sem tudja, hogy jelleme mire viszi rá, és mitől tartja vissza: csak az ember szelleme tart mindent számon és intéz mindent pontosan. De az ember szelleme ez óriás feladatot ugy végzi el, hogy hüséges szolgaként a lélek rendelkezésére áll és annak nemcsak szükségeihez alkalmazkodik, hanem igényeihez, szeszélyeihez is; amellett rendelkezésére áll a kivülről jövőknek, betolakodóknak és közvetiti azok üzeneteteit is. Mivel pedig munkáját titkon és szótlanul végzi és csak az üzenetet szállitja de a forrást nem árulja el, azért mindazt,ami a lélek tudattalan részéből vagy külső üzenetekből jő, különbség nélkül állitja a sziv elé s a tudatnak a dolga az elme segitségével megállapitsa a tudatban felhangzó sugallatok, inditások eredetét és megbizhatóságát, tiszta vagy tisztátalan voltát. Mégis van egy különbség aközött, ahogy az Isteni Szellemről és ahogy az ember szelleméről beszélt Pál:" az ember szelleme tudja, /oiden/ mi van az emberben, az Isten Szelleme ismeri / egnokon/ megismerésben tartja. Az ismerésnek más a jelentősége, mint a tudásnak: az ismerés életközösség, mely tudatos lények között lehetséges csak. Isten Szellemének külön tudata van, az Istenségben s igy Rája nézve indokolt az egnoken szó. Mikor a szellem mindent kutat, még az Istenség mélységait is / lo v / akkor ez a legjobbnak és legalkalmasabbnak kiválasztását jelenti az ember számára. Isten Szelleme tudatosan teszi ezt, az ember szelleme tudattalanul egy magasabb szellemi vezetés alatt, melynek módozatait és lényegét mi nem ismerjük. Saját magunkban egy titokteljes világgal állunk szemben. Mint az egész teremtett világban, ugy az emberi szellemben is Isten odaadja teremtését a gonosz használatára és akár hogy visszaélnek is vele, még a Sátánnak is használni engedi az emberbe lehelt szellemet, annak tökéletes munkáját. Ez a szellem éppugy közvetiti Isten Szellemének sugallatait, mint a Sátán sugdosásait. Az ember dolga, hogy mit csinál egyikkel vagy másikkal. Az Istentől távol élő ember elfogadja, a hus sugallatait, mert érti, mert lényéből való; de nem fogadja el a Szent Szellem sugallatait, mert megérteni nem tudja, bolondságnak látja. " A lelki / psychikos, seelisch/ ember nem fogadja be Isten Szellemének dolgait mert ostobaság neki; mert nincsképessége arra, hogy megismerje " I.Kor 2,14/. Itt már az ismer szó áll, mert az hangsulyozza ki, hogy a lelki ember nem élhet semmiféle életközösségben Isten Szellemével. Van tehtá olyan észlelés, értés és megismerés, mely " lelki ember " számára lehetetlen, mert képtelen ebbe az életközösségbe behatolni. Lelki ember csak azt fogadja el hitelesnek, ami látható, földi, e világi támasztékokkal rendelkezik; meg nem értheti, hogy szellemi ember biztonságban érzi magát, ahol semmi látható támasz nincs alatta. E különbségnek oka az, hogy a lelki emberben e világ szellemi töltése, szuggeszti ója van, mig a szellemi ember az Isten Szelleméből kap töltést. Két különböző világ, különböző értés, - és megismerés - mód! II.Kor 2,12/. Az ember szelleme, vagy e világ szellemiségét veszi magába, vagy Isten Szellemiségét. / " szellem" szó jelent felvevő készüléket is, de azt is jelenti, amit felvesz: áramlást./ Ez a kétféle szellemi töltés különbözteti meg a kétféle embert: Isten gyermekét és a világ fiát. " Erről ismerjük meg, hogy az Atya bennünk marad, a Szellemről,,amelyet nekünk adott.I.Ján 3,24/. A két emberfajtát eredetileg azonban nem a kétféle szellemi töltés különböztette meg, mert ez csak másdosorban, utólag következett igy be, hanem arról az állásfoglalásról,,amelyet az emeberek Jézussal szemben elfoglalnak. " Erről ismerhetitek meg Istennek Szellemét: minden szellem, akit Jézust a husban eljött Felkent-nek vallja, Istenből való I.Ján 4,2. " Aki Istenből való hallgat reánk, aki nem

hozzánk Istenből való, nem hallgat reánk. Erről lehet megismerni az igazság Szellemét és a tévelygés szellemét!/ 6.v/. Tehát a keresztyén bizonyosság alapja, nem valami emberi tekintélytől származó, vagy a történelmi tényekből, zsinat-határozatokból meritett igazolás, hanem felismerése annak, hogy a hang, mely szólt hozzánk Istenből való. A belső tartalom, a Szellem azonosság csatolja össze a egy testbe tartozókat. A bizonyosság keresők tehát nem földi, emberi igazolást keres, hanem szellem azonosságot. Erről ismerjük fel, hogy Benne maradunk, és Ő bennünk, hogy Szellemából adott nekünk" / 13 v/. Aki édesanyja főztjéhez szokott annak nem kell vegyi vizsgálat ahhoz, hogy az étel izéről ráismerjen az Atyai ház küldeményére. Aki sokat hallgatta már egy szeretett lény szavát az a sötétben is megismeri hangjáról azt, akit szeret. Igy ismernek rá Jézus juhai, Pásztoruk szavára Ján 1o,27 s nem kell nekik teológiai fakultások igazolása arról, hogy egy irat Isten szava-e, hogy egy prófécia alulról vagy felülről eredt-e. Ugyanaz a fény, mely az irótt besugározta, ki a bibliai könyvet irta, sugározza be az olvasót is, ki Jézust vallja és az iró és olvasó egymásra ismernek. Isten mindkettőnek " a bölcsesség és leleplezés szellemét adja, hogy ráismerjenek - Jézusra. Ef 1,17/. A megértés próbaköve tehát Jézus, kit ez a világ megfeszitett, kinek igazi lényét később sem fogadta be soha, noha beállott magyasz talójának. Jézus az iz, a dallam, amiről a Szellem világát fel lehet ismerni: " mikor majd eljő az a Vigasztaló, kit Atyám mellől Én fogok elküldeni, Ő mellettem fog tanuságot tenni. Ti is tanuságot fogtok tenni, mert kezdettől fogva velem vagytok.Ján 15, 26-27/ Ellenben a világ nem tudja ezt a Szellemet elnyerni az Igazság Szellemét." Ján 14,17/.

Mi igazolja a bibliai kánont?

Jóindulatu hivő Biblia tudósók igyekeznek kimutatni, hogy a bibliai kánon azaz a bibliai iratok mai összeállitása igen régi időbe megy vissza. Ezt nehéz bebizonyitani; de ha be is van bizonyitva és számtalan emberi tekintélyt fel is tudunk sorolni tanunak amellé, hogy e könyveket Istentől ihletett irók irták, a lényeg bizonyitva nincs: azt, hogy ezt az igazolást Isten is heéyben hagyta. Azok a becsületes régi tanuk, tévedő emberek voltak és itéletükben tévedhettek. Más biztositék kell!

Az ész négy fokozaton végzett munkájából az első fokozaton, az észlelésnél, a tárgyilagos, pontos ténymegállapitás. Mi a kánonnál a tény megállapitás? Az Ótestamentumra nézve az a tény hogy Mózes a törvényt Isten fogalmazásában a Sinai hegyen kapta, s a prófétákon át évszázadok hosszu során keresztül, csak Isten szólhatott, mert ezek a próféták ezt állitották s mert szavahihetőségüket igazolta életük, szenvedésük és a próféciák teljesedése. Az Ujtestamentumra nézve tény, hogy a Názáreti Jézusban egyedülálló egyéniség lépett az emberek társaságába be, kinek szavahihetőségét és Isteni látását, csodái, tettei és minden emberi képessget felülmuló tanitásai bizonyitják; tanitványai lelkiismeretessége és megbizhatósága mellett, pedig szellem-teltségük és megtért életük tesz tanuságot. Mindezek a tanuk és a Szent Irás maga mellett tett tanusága azt mutatják, hogy a dolgoknak és a Bibliának is láthatatlan eredete van és enélkül a Biblia tényét megérteni nem lehet. A második fokon az értés fokán kénytelenek vagyunk egykövetkeztetésre jutni: ha a Biblia szellemi az az égi eredetü, akkor emberi, földi, történeti bizonyitékok nemcsak hogy nem támogatják annak hitelességét, hanem gyengitik, mert feltételeztetik velünk hogy a szellemi, isteni kezesség nem elég átütő és még történeti bizonyitékokra is szükségünk van. E meggondolással együtt, meg kellállapitanunk azt a tényt, hogy Isten nem gondoskodott arról, hogy a Bibliának ilyen földi bizonyitékai legyenek hitelessége

mellett, ellenkezőleg, minden földi biztositás nélkül a Biblia érthetetlen csodaként áll elénk és ugy lép ki a történelemből váratlanul mint Melkisédek. A Biblia történetei csodái, és tanitásai egy müködő, ható, és az emberi történésbe hatalmas kézzzel benyuló szellemi világról tesznek tanuságot s ennek a szellemi világnak léte e tanuságok alapján tény. Ilyen a földi lehetőségeket felülmuló ok mellett azonban nem bizonyithat az anyag, vagy a hus-ember, hanem ez a szellemi világ csak önmaga mellett bizonyithat egyszerü tényével annak, hogy van! E szellemi világ önleleplezésének azok nem lehetnek sem birái, sem tanui, akik e szellem világ hatásán kivül esnek, mert ezeknek nem lehet észleletük, de értelmük sem a szellemi világ megértésére. Hogy ezek az embertársak nem látják a kiáltó fényeket, melyek a láthatatlan világ mellett tanuskodnak, onnan van, hogy a tisztátalan szellemvilág elködösitette, azaz müködésén kivül helyezte észleleteiket. A Bibliai kánon kérdése is, azon dolgok közé tartozik, melyeket Isten elrejtett a bölcsek és értelmesek elöl és a kisdedeknek leplezett le. Az e világi bizonyitást Isten azért is mellőzte a kánon mellett éppugy, mint Jézus feltámadása mellett, mert céltalan: aki nem akar látni és behunyja szemét, az hiába észlel, az észleletet megérteni nem fogja. Az utfélről Sátán ellopja a magot. Sokszor maga a beszennyezett hus-dianoia lesz akadálya a megértésnek és igy az ész érvek elöttük nem bizonyitanak, hanem elhomályositanak. Az ilyen dianoiát arra használja a sziv, hogy az ellenkezőt bizonyitsa vele, mint amit a tények mondanak. A phronéma dönti el, használható e a diaoniai a nous: hus észjárásu ember nem látja be a fentiek, mennyeiek igazát; a szellemiészjárásuaknak pedig nem kell testi bizonyiték, annak terhes, ha erre vagy arra az emberi tekintélyre hivatkozunk, annak inkább akadály, ha valamit egy csomó hasának élő főpap biztosit, vagy császártól vezérelt zsinat. A keresztyén egység elsősorban nem nézet-egység hanem törekvés egység, és mikor a régiek a nézet egységet tüzzel-vassal igyekeztek megvalósitani, meghamisitották a keresztyénség lényegét. Nem arra van szükség, hogy a Bibliában csodás ereklyét lássunk, melyet imádni kell, hanem hogy benne a köetendő utat megtaláljuk. Minél inkább járunk a Biblia utján annál magasabbra emelkedik elöttünk a Biblia tekintélye: a gyakorlat győz meg a Biblia hitelességéről nem a külső tekintélyek szava. Ezt Isten akarta, hogy igy legyen, hogy a babonásakat a Bibliától távoltartsa; mert nem a szájjal tisztelőket keresi, hanem az engedelmeseket. Meg kell valóságban kisértenünk a bibliai észjártatást és ha közben tapasztaljuk, hogy a Biblia nem csal meg, hogy tanácsa helyes és mindig célhoz visz, akkor nem fogunk afelől kérdezősködni, hogy melyik évben melyik zsinat mit határozott a Biblia felől, mintha a Biblia tekintélye a zsinati atyáknak vélekedésétől függne. Aki Pállal együtt szemétnek állitja e világ kitüntetéseit, az nagy kitüntetésnek fogja venni, hogy Isten levelet intézett hozzá és a levél hangjáról felismeri a küldöt, nem a postás biztositásáról. Ha valaki e világon nem püspök akar lenni, hanem az első feltámadásra eljutni Pállal együtt, az exanastasis-ra, az meggyőződik róla hogy ezen az uton, egyetlen tekintély a Biblia. Mikor olvassa, hogy az Isten Fiát micsoda észjárás, phronéma hozta le az Istennel való egyenlőségből, az emberrel való egyenlőségbe, akkor erről a hangról ráismer a Pásztor szavára. Igy csak az tesz, aki szeret, és ez a szeretet, ama jobbik világ hangja. A Bibliában ismeretet keresünk; de ez az ismeret nem ugy adatik nekünk, mint a világi bölcsessége lidércfénye, hanem ez a megismerés ráismerés Istenre életközösségbe lépés Vele, fényben járás és ezt a fényt zsinati végzések nélkül árasztja a Biblia megszentelt lapjairól. Ez a fény mely a Bibliából árad, a bizonyiték a kánon mellett! A megismerés számára, a testi, anyagi világon túl, egy sokkal nagyobb, tökéletesebb, gazdagabb és dicsőbb világ vár megismerésre a szellemi vilgá

de az ember nem kivánc si

de az ember nem kiváncsi erre a világra s ostobán azt mondja,hogy amit mikroszkópjával vagy teleszkópjával el nem ér az nem is létezik. A sértett tulvilág, amikor mégis belép ebbe a látható világba, nem fogja ennek a világnak tekintélyeit keresni, hogy azok igazolják Őt. Mikor az igazi Uralkodó a bitorlóktól elfoglalt országába bevonul, vajjon a bitorlók ajánló levelét kéri? Akik a Dicsőség Urát megfeszitették, nem fogják ennek a Királynak utját előkésziteni. Gonosz akaratuk odaáll az igazság és elméjük közé s képtelenek arra, hogy lássanak. Van szemük, de nem látnak vele. Ám mihelyt akarják cselekedni Isten akaratát, szemük megnyilik és zsinati végzések nélkül látják, hogy a Biblia Jézusa az emberiség Megszabaditója! A megismerés tudássá változik; de ezzel halványodni kezd s amikor valaki más nem közvetlen megértés és megismerés utján tud meg valamit, akkor tudása halvány árnyék ahhoz a tudáshoz képest, amely személyes élményből, életközösségből fakad.Ezért kutatják az emberek a kánon eredetét! Akinek a Biblia személyes élménye, az nem foglalkozik kánon-kérdéssel. De mig kutat, maga is személyes élményhez jut és akkor nem foglalkoztatja tovább a kánon kérdés. Lehet, hogy sokan csak másoknak mondják utána, hogy a Biblia első sorától az utolsóig Isten szava s elhitetik magukkal, hogy ők ezt hiszik. És lehet, hogy az ilyenek egyszer kételkednek kezdenek és elvetik ezt az átvett tudást és értelemmel eltanult hitet.De azért, mert csinált virágok is vannak, nem következik, hogy csak csinált virág van;sőt csinált virág csak azért lehet, mert van igazi virág, mert van, mit utánozzanak. Vannak - akár kevesen, akár sokan, a szám nem változtat a tényen - vannak olyanok, akik hit által ugy beszélnek Istennel, mint ember barátjával szokott s akik igy ismerik Őt,azoknak nincs szükségük arra, hogy bárki bebizonyitsa nekik, hogy Isten van s hogy a hang, melyet hallanak, az Ő hagnja-e.Ez a bizonyiték erősebb, mint millió zsinat és püspök határozata és az összes földi egyházak dogmája és ez a bizonyiték minden mást fölöslegessé tesz!

A kánon története.

Az Ótestamentumi kánont lassan gyüjtötték össze, több századon át. V.Mó.31,26 2.Kir 22,8 Jzs 24,26 D 9,2 Zk 7,12 Ézs 29,18 34,16 2 Makk 2,13 tanuskodnak a gyüjtő munkáról.
Az első följegyzés arról, hogy az ótestamentumi könyvek egy gyüjteménybe foglaltattak Kr.e.131-ből származik a Préd,könyve görög forditásának előszavában s ez emliti a Törvényt, a Prófétákat és Egyéb Iratokat / v ö Lk 24,44/. Az Uj Testamentum ugy hivatkozik az Ó-ra, mint egy meglevő és használatban lévő szent könyvre/ Mt 22,29 Cs 17, 11 Mt 7,12 R 3,21 Lk 24,44. - Emellett rengeteg idézetet találunk az Ujtestamentumban az Ó-ból, ami azt mutatja, hogy Jézus idejében szent könyvként használták a Biblia meglévő iratait.Az Ujszövetséget csak hozzá kellett csatolni.

Ez a hozzácsatolás fokozatosan történt. Az Ujszövetség könyveit nem külön gyüjtötték össze s nem utólag egyesitették az Ószövetség könyveivel. Az apostolok első s legfontosabb müve volt Jézus tetteinek és beszédeinek szóbeli összeállitása és hagyományként való továbbadása, ami a személyes bizonyságtétel erejével birt./Mrk 16,15 Csel 1,21-22/. Ennek a szájjal továbbadott evangéliumnak egy részét olvassuk I.Kor 15,1-10 ben. Később szükségesnek mutatkozott irásba átteni a szóval átadottat és sokan vállalkoztak is erre. Ezek közül négy maradt ránk. / V.ö. Lk 1,1-4/. Az evangéliumok előtt levelek irását látták az apostolok szükségesnek és legkésőbb keletkezett a Leleplezés Könyve a patmoszi látomások leirása. Már az első században megkezdődtek az ujtestamentumi könyvekből az idézések, mi arra mutat, hogy őket irányadó és szabályozó szent könyveknek tartották. Római Kelemen az első kor.levélre, mint Pál müvére hivatkozik, de Jakab és János leveleivel való ismeretségét is elárulja,

Polikárpusz nem idéz, de sok célzást tesz különösen Pál pásztori leveleire, Jusztin mártir oly ismerős volt a három első evangéliummal, hogy azok jórészét elő lehetne állitani müveiből. Iréneusz majdnem minden ujszövetségi könyvből idéz és sokszor emliti a szerzők nevét is, Tertullián és Alekszandriai Kelemen szintén sokat idéznek. Origenész már a szerzőség kérdését is tárgyalja; a Héb. irt levél gondolatait Pálnak tulajdonitja; emliti, hogy II.Pét. és II és III János szerzőségét némelyek kétségbe vonják.

Idézetek mellett a könyvek jegyzékeit is megtaláljuk, például a Muratori töredékben kb 170-ből; a töredéket egy ir kolostorban találták; ebből hiányzanak Jk. III.Ján. I.Pét. II.Pét.Hb. Hasonló lista készithető a Pesitából, a szir keresztyének szent könyvéből. De a Muratori-töredék hiánya a töredék hiányosságából is megmagyarázható. A Pesitából II.Pt. II.-III Jn, Jud és Jel.hiányoznak. Az Itala forditásból Hb, II.Pt és Hb. hiányoznak; de a hiányok nem bizonyitanak.

/ 1-ső doss. 1-75-oldalig./

- -

Amit a magyar kiadó Müller Gsörgy életleirásából kihagyott.

A Müller György Pierson-féle életrajzának magyar kiadásából az 58.lap első bek.után s az"1830,nyarán..."kezdetü bekezdése elött két rövid bekezdés kimaradt. A forditásban benne volt ez a kihagyott rész: de a kiadó egyesület, hogy egyházi körökben zavart ne keltsen, elhagyatta, mint ahogy az első kiadásból ugyanilyen okból a fordító nevét is kihagyatta.

Mikor a fordító most ezeket a sorokat ujra leforditja,nem vitatkozás kedvéért teszi s nem is azért, hogy a kipótolt sorokkal izgasson;hanem egyrészt Müller György életrajzának teljességét akarja szolgálni; másrészt Müller György elhallgatott tettének jelentőségét akarja épülés végett méltatni s a mellőzött részt Müller György életébe beilleszteni.

A kihagyott rész a következő:" Az 1930 év áprilisában Müller György azt hitte, hogy Isten igéjének eleget kell tennie azzal,hogy másodszor megkeresztelkedik s ebben főleg Csel,8,36-38 és Róm 6,3-5 re támaszkodott.

Az az öröme volt, hogy azok közül, akik az Urban igazi barátai voltak, emiatt senki hátat nem fordított Neki, mint ahogy féligmeddig várta. Külső helyzetét tekintve e lépése miatt bizonyos hátrányokat szenvedett; de az Ur semmiben sem engedte hiányt szenvedni."

Az idézett bibliai helyek pontos forditása a következő: Csel, 8,36-38; " Mialatt az uton mendegéltek, valami vizhez érzkeztek s a kamarás igy szólt: Nini viz! Mi akadálya van, hogy bemeritkezzem? - Ha hiszesz - válaszolta neki Fülöp - egész szivedből, lehetséges!- Hiszem, hogy a Messiás Jézus Isten fia! - felelte az. Erre megparancsolta, hogy a szekér álljon meg, mindketten leszálltak a vizbe, Fülöp is a kamarás is és bemeritette őt." Az aláhuzott szavak hitelességét szövegkritikusok kétségbe vonják; de a legkorábbi századok felfogását mégis helyesen mutatják.

Róm 6,3-5 :" Vagy nem tudjátok, hogy ahányan a Messiásba belemeritkeztünk, halálába merültünk bele? A bemeritkezés révén tehát Vele együtt eltemetkeztünk halálra, hogy amiképen az Atya dicsősége által a Messiás a halottak közül föltámasztatott, ekkép mi is élet ujságában járjunk. Ha ugyanis halálának hasonmása Vele összeoltott bennünket, feltámadásának hasonmása is összeolt bennünket. Az aláhuzott szavak a fordító hozzátételei az eredeti szöveg homályosságának csökkentésére. Szórol-szóra az 5.v.igy hangzik: " Ha ugyanis halálának hasonmása által összeoltottak vagyunk,feltámadásáé által is azok leszünk."

A magyar kiadó tehát el akarta hallgatni Müller György életének egyik jellemző tényét, mellyel gyermekkorában kapott keresztelését nem tartotta elégségesnek és szükségesnek látta még egy - bibliai módon véghezvitt - keresztséggel, helyesebben bemeritkezéssel azt a bibliai gondolatot kifejezni, amelyet ő a keresztségben látott. Anélkül, hogy a keresztelés mai gyakorlatát illetően bárkivel vitába akarnék szállani, az a kimagasló. igazi keresztyén ember megérdemli, hogy életének ebbe a részletébe is leszálljunk és azt élete szemléletéből el ne hagyjuk. Müller Györgyöt aligha vezették kicsinyes felekezeti szempontok, mikor ezt a lépést megtette, mint ahogy felekezeti szempontok vezetik azokat, akik emiatt valamit Müller György életéből szégyelnek vagy el akarnak takarni. Próbáljuk meg tehát a bibliai keresztség-fogalmat Müller György életébe beilleszteni. Milyen meggondolások indithatták Müllert a keresztelési szertartásnak megujitására?

Müller Györgyöt Isten egészen rendkivüli szerepre s munkásságra használta fel Isten országának történetében s evégett rendkivüli utakon vezette. Istennek ez a vezetése bonthatatlan egész és abból nem szabad metsző ollóval ágakat eltávolitani. Isten tudja miért vezette őt azon az uton s nekünk nem szabad Müller Grögy életének olvasóit attól megfosztanunk, hogy a teljes tényállás

alapján maguk hozhassanak itéletet afelől, hogy Müller életében mi követendő és mi nem. Ennek a lehetőségnek a nyujtásával egyik felekezet érdekei ellen nem vétünk, mert a történet bármely részének elhallgatása csak azok érdeke lehet, akik nem akarják a teljes igazságot tanitani, és nem azok érdeke, akik mindent megpróbálnak, hogy ami jó, mindenből megtartsák. Nincs joga senkinek sem a valóság bármely részét a kutató s igazságkereső emberek elől elrejteni. Ha Müller György tévedett, helyre kell igazitani, de megcsonkitanunk nem szabad életrajzát.

De vajjon tévedett-e Müller György? Vagy ez az elhallgatott elhatározása szorosan bele illeszkedik élete akkori szakaszába? Nézzük meg, mit élt át Müller György az elhatározása előtt és után: mit akart e tettével kifejezni.

Müller György megtérése előtt olyan életet élt, amelyben a lelkiismeretlenséget tökéletességre vitte. Müller egész ember volt, a gonoszságot sem csinálta félig. Ujonnanszületése után a megtérése is teljes volt: nem mintha hibáit és büneit egyszerre vetközte volna le; megvilágosodása lassanként történt, mint minden emberé; és a nyert világosságnak mindig teljes mértékben engedelmeskedett s azért Isten fiatal korában elvezethette oda, ahová más keresztyének legföljebb életük végén jutnak el. A másodszori keresztelkedést nem sorozom azok közé az eredmények közé, melyekre csak kivételes keresztyének jutnak el. Magában véve puszta szertartás ez és ha valaki felnőtt korában keresztelkedik meg azért, mert baptista egyházba nőtt fel, mert szülei gyermekkorában nem keresztelték meg; vagy azért, mert bizonyos körülmények a baptista egyházba vezették lépteit s annak külsőségeit magáévá tette: ez a keresztségforma vagy szertartás-forma nem fogja őt kiválóbb keresztyénné tenni, mint amilyenek azok, akik más egyházakban nevelkedtek, vagy életkörülményeik nem ugy alakultak, hogy egyházaikat elhagyták volna. Maga s szertartás nem jelent semmit. De épen azok a bibliai helyek, amelyekre Müller György hivatkozott, mutatják, hogy Müller nem a szertartás helyessége és bibliassága miatt keresztelkedett meg másodszor. 1830 körül, mikor Müller ezt a lépést tette, Isten őt lassanként minden földi szervezettől szabaddá tette, mi ismét nem azt mutatja, mintha ez az ut mindenkire egyformán ajánlatos volna; mintha a felekezeti odatartozás megszüntetése uj s mélyebb útra lépést jelentene bárkinek életében is. Ha ez a lépés nem belülről fakad, akkor ha csak külső állásfoglalás, mely belső átalakulással nem jár együtt, akkor a külső " szabad álláspont" nem jelent igazi szabadságot, legföljebb " szabadnak" nevezett felekezetiséget, mely épen azért, mert belső hazugság van benne, veszedelmesebb, mint a külső felekezetiséghez való ragaszkodás. Müller György elhagyta hazáját, mely őt missziói munkára nem alkalmazta; uj hazájába, Angliában elhagyta a Londoni Misszió-Társulatot, mely őt gátolta abban, hogy egészen Isten vezetése alá adja magát; elhagyta a rendes, megszokott viszonyt, melyben szabad gyülekezetétől rendszeres fizetés felvétele által függött; elhagyta első szabad gyülekezetét, mert Isten más helyen szabta meg müködésének szinterét s uj gyülekezetével olyan viszonyba lépett, mely a gyülekezetet és prédikátorát a teljes önkéntesség és szabadság kölcsönösségében tartotta. Ez az emberektől való teljes függetlenség volt az az alap, amelyen Müller későbbi élete felépülhetett, amelyben Isten páratlanul álló csodákat tett vele s általa.

Ábrahámot Isten kihivta hazájából, rokoni kapcsolataiból és legszükebb családjából; de ebből nem következik, hogy minden bizonyságtevőnek el kell hagynia hazáját, rokonait és barátait. Ábrahám hivatása egyedülálló volt, melyet bárki bárki nem utánozhatott: épen igy Müller Györgyé. Nincs mindenki hivatva bristoli árvaházak alapitására és pusztán hitből való fenntartására. De mindenki hivatva van arra, hogy Müller életéből tanuljon s evégett a teljes igazságot ismernie kell felőle.

Olvassuk a magyar kiadó által kihagyott sorokban, hogy Müller György azzal számolt, hogy másodszori megkeresztelkedése miatt barátainak egy része elhagyja: ez azonban nem igy történt. Nyilván azért nem történt ugy, mert ezek a barátok észrevették, hogy Müller Györgyöt nem a külső feltünés vezette, hanem tettét mélyreható és mélyből feltörő meggyőződés indokolta. Ismétlem, lépése nem felekezetieskedés volt, nem szertartás-csere s ez a lépése őt nem kötötte egy másik kis felekezethez hozzá; ellenkezőleg, még sokkal inkább mindenkiévé tette, mint ahogy Müller György ma is közös kincse az egész keresztyénségnek és kevesen tudják róla, hogy a vele kapcsolatos mozgalom, anélkül, hogy erről Müller György tehetne, letért az egyetemesség utjáról és felekezeti vonásokat és jelleget öltött fel. Midőn ez a mozgalom külön felekezeti jelleget öltött, megszünt a Müller utjával való azonossága. Mert nem a külső szervezet és nem a külső szertartás tesz Müller György irányzatát, hanem a belső szabadság és Istentől függés, ugy, hogy semmiféle földi körülmény vagy összeköttetés az Istennek való teljes és föltétlen engedelmességben ne akadályozzon.

Az a két ige, amelyet Müller György második keresztségével kapcsolatban idéz, ezeket a gondolatokat foglalja magában. A szerecsen kamarás megkeresztelkedésének feltétele a hit volt, mely a kisded keresztelésnél ki van zárva, ugy, hogy a keresztség ezeknél az apró embereknél értelmét veszíti. A bibliai keresztség ugyanis nem Istennel vagy Krisztussal való eljegyzés, mint azt ma sokan tekintik, hanem Róm 5.szerint a halál szertartása, a Krisztus halálával való azonosulás. A külső szertartás sem hasonlitott a maihoz, amikor vizzel leöntik a gyermek homlokát, hanem teljes vizbemerülés volt, amit a keresztelés görög szava: baptidzein- jelent is. Müller György is egészen el akarta merülni Krisztusban, ugy hogy egyetlen porcikája se maradjon Tőle át nem hatva, át nem itatva.

Röviden Müller Gröyg nem jövedelme tizedét akarta Istennek adni, hanem egész vagyonát az Ur lábához tette le és minden perce fölé az Urat tette urakodójává. Azt gondolta, hogyha saját életét, akarását, gondolatait ilyenmódon a halálba adja, Isten ebből a halálbaadott életből uj életet fog alkotni, mely Krisztus feltámadásának hasonmásaként nem őt hanem Krisztus hatalmát, bölcsességét és hüségét fogja hirdetni a földön.

Müller György aligha volt, olyan zavaros gondolkodásu, hogy azt hitte volna, hogy a külső szertartás fölvevése eredményezi a Krisztussal való azonosulást. Jól kellett tudnia, hogy a szertartás csak a belső vágy, törekvés és reménykedés külső kifejezője lett s hogy Isten a belsőt nézi, a sziv akarását és nem a külsőt, mely lehet más is, mint a lélek belső iránya. De volt annyira józan, hogy a külső a belsőre nézésért el nem hanyagolja. Hiszen a külső szertartás nemcsak kifejezője volt a belső eltökélésnek, hanem visszavonhatatlan pecsétje is annak, amellyel Krisztus mellett szögezte le életét. Ha nem igy látta volna, el is hanyagolhatta volna a külső kifejezést a belső valóság mellett. A csecsemő keresztség semmi bibliai gondolatot nem fejez ki, mert a lélek megtisztitását a vér, viz és Szellem végzi és nem a keresztség: a vér, melyet a Megváltó a bünösért hullatott, a viz, az az az Ige, mely a lelket megitéli és a Szellem, aki az emberi gondolatot és utat Isten gondolatával és utjával cseréli fel. Vaskos pogányság azt gondolni, hogy külső, testi s huson végrehajtott cselekménynek, minden lelki hozzájárulás nélkül szellemi következménye lesz, tehát, hogy a keresztelés szertartását ökvetlenül kiséri vagy követi az ujonnanszületés. Müller György olyan komolyan vette Isten követését, hogy ilyen balgaságokkal nem engedte magát feltartoztatni és foglyulejtetni. Ő a valóságra tört s a keresztségben is a valóságot kereste, vagyis a keresztségben az emberi bizonyságtételt, az emberi közeledést látta Istenhez, mire következnie kellett Isten közeledésének, Isten válaszának, mely az emberi közeledést elfogadja, az emberi vágyat

teljesiti, az üres, telhetetlen Istent áhitó embert Krisztusba oltja. Mig a csecsemőkeresztség bibliai, gondolatnélküli, valótlan szertartás, addig Müller György másodszori megkeresztelkedése annak a valóságos vágynak a kifejezője volt, hogy meghalni vágyott, saját lényét alámeriteni s Krisztus gazdagságával betelni. Isten csak a valóságra felel valósággal.

Nemsokára Müller Györgynek második keresztsége után egy kis társaság gyült össze, Müller György, még két férfi és négy nő. Ezek a kis csoport elhatározta, hogy teljesen bibliai módon, fognak találkozni egymással és Isten utján járni. Ez nem valami uj, vagy feleleventett szervezet formát és litudgiát jelentett, mert a bibliaiságot ilyesmiben keresni annyi, mint azokat a helyeket kutatni, ahol az Ur, valami csodálatos tettét végrehajtotta és attól a helytől csodálatos hatást várunk. Bibliai gyülekezet-forma és istentisztelet-forma nincs. A presbiterium helyreállitása, diakonusok alkalmazása, hetenkénti urvacsorázgatás, még nem hozzák el a bibliai időt, mert ahhoz szellemi átváltozás kell és nem a bibliai forma megujitása, annál kevésbé, mert a bibliai forma ennek a kornak megszokott és általános szervezkedési formája s a zsidó zsinagógai szokások átvétele volt. A hét ember elhatározása arra vonatkozott, hogy emberi megszokásoktól és előzetes emberi utjelölésektől függetlenül, teljesen Istenre bizzák magukat és szüntelenül Isten utmutatására, várnak. Mint ahogy a bibliai keresztséget nem állitjuk helyre azzal, hogy a baptista keresztelkedési szokásokat elsajátitotjuk s egy a külső bemeritkezést soha magára nem vevő ember, ki magát egészen halálba adja, hogy Krisztussal egyesüljön tulajdonképpen magára vette a bibliai keresztséget, annak külső jele nélkül, ugy minden olyan kis keresztyén csoport, amely Isten vezetését feltétlen akarással keresi, s magát az Ő rendelkezésére adja, az igazi bibliai közösség életét éli.

Mikor a magyar kiadó mellőzendőnek itélte Müller György második keresztségének megemlitését azért, hogy bizonyos felekezeteketek érzékenységét ezzel kerülje, ezzel már lelépett arról az utról, amelyen csoportok és egyesek magukat egészen Isten vezetésére bocsátják s Neki mindenben engedelmeskedni készek. Ehelyett azt kellett volna, kiadónak hangoztatnia, hogy Müller abban a buzgalmában, hogy mindenben Isten utját kövesse, külső jelben is kifejezte, hogy mindenben halálba akarja küldeni az emberit és érvényre akarja juttatni a feltétlenül istenit. Isten éppen ezt a hüségét áldotta meg Müller Györgynél és erre a hüségre felelt hasonló hüséggel: egy hosszu életen át nem hagyta őt magára, hanem mindig imádságot meghallgató Istennek bizonyult. És Müller György is elmondhatta, hogy Istenben vetett bizalmában soha sem csalódott bár állandóan próbára tette Istenét.

- - - - - - - - - - -

Mennyország- Isten országa Jézus királyi uralkodása.

Mennyországnak felnőttek és gyermekek, valami ismeretlen távoli országot értenek, valami mese országot, eldorádót, amelyről lehet álmodozni; de amely a való élettől igen távol fekszik. Papok beszélnek róla, de beszédjük nem hat valószerünek. Azt mondják, hogy a halál után eldől az emberek sorsa, és az egyik a mennyországba a másik a pokolba megy. Ezzel az itéleten aztán változtatni sohasem lehet. A római hitüek még megkülönböztetnek közbeeső tisztitóhelyeet honnan évezredek szenvedsei után a mennyországba lehet jutni. A mennyország tehát egy hely, amelybe bele lehet jutni s aki e helyet eléri, annak üdvösségét a hely biztositja, mint földön az egyház a mennyország előcsarnoka. Pontos hogy halálon innen az egyházzal jó

teljesiti, az üres, telhetetlen Istent áhitó embert Krisztusba oltja. Mig a csecsemőkeresztség bibliai, gondolatnélküli, valótlan szertartás, addig Müller György másodszori megkeresztelkedése annak a valóságos vágynak a kifejezője volt, hogy meghalni vágyott, saját lényét alámeriteni s Krisztus gazdagságával betelni. Isten, csak a valóságra felel valósággal.

Nemsokára Müller Györgynek második keresztsége után egy kis társaság gyült össze, Müller György, még két férfi és négy nő. Ezek a kis csoport elhatározta, hogy teljesen bibliai módon, fognak találkozni egymással és Isten utján járni. Ez nem valami uj, vagy feleleventett szervezet formát és litudgiát jelentett, mert a bibliaiságot ilyesmiben keresni annyi, mint azokat a helyeket kutatni, ahol az Ur, valami csodálatos tettét végrehajtotta és attól a helytől csodálatos hatást várunk. Bibliai gyülekezet-forma és istentisztelet-forma nincs. A presbiterium helyreállitása, diakonusok alkalmazása, hetenkénti urvacsorázgatás, még nem hozzák el a bibliai időt, mert ahhoz szellemi átváltozás kell és nem a bibliai forma megujitása, annál kevésbé, mert a bibliai forma ennek a kornak megszokott és általános szervezkedési formája s a zsidó zsinagógai szokások átvétele volt. A hét ember elhatározása arra vonatkozott, hogy emberi megszokásoktól és előzetes emberi utjelölésektől függetlenül, teljesen Istenre bizzák magukat és szüntelenül Isten utmutatására, várnak. Mint ahogy a bibliai keresztséget nem állitjuk helyre azzal, hogy a baptista keresztelkedési szokásokat elsajátitotjuk s egy a külső bemeritkezést soha magára nem vevő ember, ki magát egészen halálba adja, hogy Krisztussal egyesüljön tulajdonképpen magára vette a bibliai keresztséget, annak külső jele nélkül, ugy minden olyan kis keresztyén csoport, amely Isten vezetését feltétlen akarással keresi, s magát az Ő rendelkezésére adja, az igazi bibliai közösség életét éli.

Mikor a magyar kiadó mellőzendőnek itélte Müller György második keresztségének megemlitését azért, hogy bizonyos felekezeteketek érzékenységét ezzel kerülje, ezzel már lelépett arról az utról, amelyen csoportok és egyesek magukat egészen Isten vezetésére bocsátják s Neki mindenben engedelmeskedni készek. Ehelyett azt kellett volna, kiadónak hangoztatnia, hogy Müller abban a buzgalmában, hogy mindenben Isten utját kövesse, külső jelben is kifejezte, hogy mindenben halálba akarja küldeni az emberit és érvényre akarja juttatni a feltétlenül istenit. Isten éppen ezt a hüségét áldotta meg Müller Györgynél és erre a hüségre felelt hasonló hüséggel: egy hosszu életen át nem hagyta őt magára, hanem mindig imádságot meghallgató Istennek bizonyult. És Müller György is elmondhatta, hogy Istenben vetett bizalmában soha sem csalódott bár állandóan próbára tette Istenét.

- - - - - - - - - - -

Mennyország- Isten országa Jézus királyi uralkodása.

Mennyországnak felnőttek és gyermekek, valami ismeretlen távoli országot értenek, valami mese országot, eldorádót, amelyről lehet álmodozni; de amely a való élettől igen távol fekszik. Papok beszélnek róla, de beszédjük nem hat valószerünek. Azt mondják, hogy a halál után eldől az emberek sorsa, és az egyik a mennyországba a másik a pokolba megy. Ezzel az itéleten aztán változtatni sohasem lehet. A római hitüek még megkülönböztetnek közbeeső tisztitóhelyeet honnan évezredek szenvedsei után a mennyországba lehet jutni. A mennyország tehát egy hely, amelybe bele lehet jutni s aki e helyet eléri, annak üdvösségét a hely biztositja, mint földön az egyház a mennyország előcsarnoka. Pontos hogy halálon innen az egyházzal jó

viszonyban legyünk, hogy az biztositsa bemenetelünket a mennyországba. Az egyház kezeli a kegyelem eszközöket, melyek üdvözitenek s az egyházat ebben a papok képviselik. A pap a láthatatlan Krisztus látható szolgája nagy ur, mert a mennyek országának kulcsait kezeli. A pap szereti az üdvösségre vágyó hivek ajándékait; azért a gazdag embernek a mennyországban is több joga van, mint a szegénynek. A földi képviselet éppen ezért sokszor rontja a mennyország hitelét és az emberek, nem sokra becsülik azt, amit pénzen megvásárolni lehet. A purgatórium tüzéből is ki lehet szabaditani a lelkeket pénzzel. A protestáns pap is többet beszél a halottért, több pénzért; sőt előkelő embert a püspök, vagy főlelkész temet el, ami talán előnyére válik, és igy meg lehet érte reszkirozni a nagyobb stólát. Ezek a földi szempontok, nagyon hozzájárultak ahhoz, hogy a mennyország hitele csökkenjen és az emberek a pénzüket inkább olyan dolgokra forditsák, amelyek már itt a szemük láttára, meghozzák a kamatot. Ezért a mennyország - üzlet, az utolsó századokban, határozottan visszafejlődött és az emberek ugy gondolkoztak, hogy a mennyországgal kereskedő hivatalnokokra nincs szükség.

Mindezzel szemben áll az, amit a mennyek királyságáról a Biblia mond és ez még nem vesztette el hitelét, mindenki előtt; sőt egyesek szemében a mennyek országának gondolata emelkedőben van. A mennyek királyságának gondolata, nem készen és befejezetten jelent meg a Szent Irásban, hanem lassanként meggazdagodott és kifejlődött. Nem a szent irók fejlesztették ki, hanem mindig több kijelentés érkezett róla. Érdekes a fogalom történetébe bepillantani.

Ágoston püpök megkülönböztette Civitas Dei-t és a Civitás Diabolit; előbbi alatt az egyházat, utóbbi alatt a pogány államot értette. Ágoston ebben tévedett. Az egyház földi megvalósulásában sokszor ördög állama volt, és az államban olykor több volt a krisztusi elem, mint az egyházban. Ha az Isten szolgája megromlik, gonoszabb lesz, mint a világ fia; ha az Isten egyháza elvilágiasodik, több kárt okoz, mint az, ami nyiltan a világ nevét viseli. Ennek dacára a Biblia is beszél a világ királyságáról, de mindent abba tartozónak állit, amit nem közvetlenül az Ég alkot, uj teremtéssel a földön. Nemcsak a világbirodalmak, melyekről Dániel és a Jel.könyve beszélnek; nemcsak a babyloni, perzse, görög és római birodalmak; nemcsak az antikrisztus végső földi birodalma tartoznak e világ birodalmához, hanem minden olyen papi uralom is, amely e világi hatalomra tör és evilági gazdagság megszerzését tüzi ki céljául. E világ mindaz, ami e világtól kapta létét; e világ rendszerébe illeszkedik bele; e világ gazdagságában, és hatalmában reménykedik. Az égi országba csak az megy át, amit a hit, szeretet és reménység épitett a földön, nyilván az égből csak a hit, szeretet és reménység hatalma származik. Amit Isten szolgái hitükkel és szeretetükkel és reménségükkel épitenek a földön, csak arról lehet ezt a nevet használni: Isten országa.

Mindazzal, ami e világi, ami e világ országa s ami e világhoz tartozik, mégha egyház nevet visel is szemben áll a mennyek királysága. Isten országlása láthatatlan e földön a maga lényegében, de gyümölcseiben, hatásaiban látható. Látható szervezete, melyeket egyházaknak neveznek, legföljebb az igazi egyház ruhái lehetnek, de annak lényegéhez hozzá nem tartoznak s ha ezek e világhoz tartozó szervezetek a láthatatlan egyházzal való kapcsolatukat elveszitik, többé semmi közük sincs Isten királyságához. Isten királyságának földi történetét a Biblia, főbb vonásaiban és állomásaiban elénk tárja.

A Paradicsomban Isten királysága látható volt, mert Isten megjelent az embernek. Ekkor Isten országa nemcsak a földön volt, hanem a föld is Isten országához tartozott. Arról, hogy a Paradicsomon kivül a földön Sátán uralkodott volna s a föld már régen a tisztátalan szellemek birtoka és lakhelye lett volna és hogy Isten az

az embert és a Paradicsomot azért telepitette volna a földre, hogy a földet a Sátántól elhóditsa, a Biblia, egy szót sem beszél, ezt a képtelen mesét a pogány hitrege találta ki s egyes keresztyének a pogányságból a keresztyének tudatába átültették. A földet az ember árulta el és játszotta a Sátán és szolgái kezére akkor, amikor inkább hit Sátánnak, mint Istennek. Sátán az emberen át uralkodik a földön; addig fog a földön uralkodni, ameddig az ember bizonyságtételével innen ki nem üzi és jogától meg nem fosztja.

Mióta az ember Istent megtagadta, Isten királyságá üldözött és zarándok lett a földön, helyesebben üldözöttek és egy elkövetkezendő ország zarándokai lettek azok az emberek, akik a földön Isten hüségébe visszatértek. Az özönviz előtt és után egészen a Sinai hegy törvényadásáig Isten országa azokban az emberekben lakott a földön akik arról bizonyságot tettek. Zsid 11 és Róm 10/.

Mózes törvényében Isten országa uj megvalósulást kapott a földön: a törvényadásnak II.Móz 19,6 szerint az volt a célja, hogy Izrael népéből papok birodalmát és szent népet alkosson; nem papokból álló birodalmat, hanem papokat uraló királyságot. Izrael népének szent papsággá kellett volna lennie és a többi néphez elvinnie Isten uralmát; a pap közbenjáró Isten és a nép között, az Istent képviseli a nép előtt s a népet Isten előtt. De Izrael népe nem valósitotta meg amire fogadkozott: Isten helyett inkább a bálványok kellettek neki mert azok szolgálata kényelmesebb és a husnak kedvesebb volt mint a szent Isten szolgálata s a helyett, hogy a nemzeteket Istenhez vezette volna, ő hagyta el istenét és ment a nemzetek után, Isten prófétáit üldözve. Isten sok büntetéssel, utoljára a pogány népek fogságával büntette a pártütő népet. Végre a nép hajlott Isten szolgálatára, de csak külsőleg, csak a betüt követve s mikor álruhában de isteni égi bensőséggel maga Isten született emberi formában közéje, Istennek Fiát megfeszitették. Izrael történetéből kitünt, hogy külső eszközökkel Isten királysága meg nem valósitható.

Miután Izrael testi népével Isten célját nem érte el és királyságát a földön, megvalósitani nem tudta, nem kárvallottként a kudarc után, hanem előre megfontolt számitással, előkészités után az egyházak rendeltek régi céljának megvalósitójául. Az eygház Izrael népe helyére lépett, testi nép helyén egy szellemi nép, a kitört vadolajfa ágak helyén szelid, mert uj természettel megáldott ágak. Izrael története nem kudarc volt, hanem szemléltető oktatás arról, hogy földi eszközökkel és az ember régi természetével, Isten királyságát a földön felállitani nem lehet. Érdekes, hogy az egyházat már nem papok királyságának mondja a Biblia, hanem királyi papságnak, nem született népnek, hanem szerzett népnek. I.Pét 2,9 drága áron, Isten fiának vérén szerzett népnek. Izrael népe előbb a papságot kapta és hivatalából kifolyólag vált királlyá: de a saját erejéből megvalósitani ezt a királyi uralkodást nem lehetett, ellenkezőleg, utálat tárgya lett, üldözötté és a legelvetettebb nemzetté. Az egyház szellemi népe- szellemi, nem a vér, hanem a Szellem tartja össze és teszi néppé - előbb a királyi jelleget kapja a benne lakó Szent Szellemtől, aztán az uj jellegből kifolyólag lett pappá, azaz valódi isteni természet közvetitőjévé. Az egyházban az isteninek nem külső, hanem belső uralkodása valósul meg elsősorban és ez a belső alattvalói viszony megy át, terjed át a külsőbe. Bent alélek mélyén valósul meg Isten uralkodása, azáltal, hogy az egyház tagjai a szenvedésben Krisztus nyomdokaiba lépnek, kereszt-közösségbe és aztán a feltámadás közösségébe. E belső láthatatlan viszony lassankénti láthatóvá válik, egykor a belső isteni királyság, külsővé változik, amikor Krisztus övéihez visszajő. Amikor belöl az átalakulás megtörténik a Krisztus uralma az egyházban megvalósul, akkor érkezik el az idő, hogy Krisztus külső uralkodását is megvalósitsa a földön. Ekkor a Paradicsom ujra a földre száll és Isten királysága ujra a földön lesz. A vég visszatér a kezdethez és Isten lesz minden mindenekben. Az egyház királyi uralkodása és Izrael papi volta ekkor valósul meg tökéletesen és Isten minden terve megvalósul, mert Isten választása megbánhatatlan.

Az Istennek való odaadásról.

Az " odaad", " odaadás" szavak / görgül/: paradidonai,paradosia/ az Ujtestamentumban legtöbbször igen csunya értelemben jelentkeznek: elárul, ez a szó jelzi Judást. Jelenti a szó a hatóságoknak való átadást, börtönre, kinzásra adást. Más értelemben is gyakori a szó: tanitást, parancsot átadni s megfelel a magyar hagyomány szónak / tradició/.Ritkább jelentése a szónak; rábiz, ha valakinek a jóindulatába, kegyelmébe, hüséges gondviselésébe adunk át valakit, vagy valamit. Ez a szó jelzi Jézusnak azt a tettét, hogy Magát értünk halálra adta; vagy azt az elszánást, amellyel szellemét Istenre bizta./Jn 19,3o/. Ez a szó fejezi ki azt is, hogy Isten vagy keresztyének valakiről leveszik kezüket és a bün, vagy Sátán hatalmába adják/ Ró 1,24,26,29 v.ö. Ef 4,19, ill. I.Ko 5,5 /. Ez a szó jelzi a Fiúnak azt a tettét, hogy egyszer a királyságot át fogja adni Istennek / I.Ko 15,24/ Csak igen kevésszer álla szó abban az értelemben, ahogy ma akarjuk használni ezt a szót: átadni magunkat Istennek, hogy Ő rendelkezzék velünk. II.Ko 8,5 a para igekötő nélkül fordul elő didonai,ebben az értelemben: a korinthusiak magukat adták az Urnak. Vajjon mit jelent a szó ~~ixix~~ ily értelmének ez a ritka előfordulása? Azt talán, hogy ez a fogalom nem tul jelentékeny a bibliai gondolkodásban? Semmiképpen? A fogalmat egy másik szó fejezi ki a Bibliában; az odaszentel, vagy megszentel. Ez a szó a fogalomnak különös izt és jelentést ad, melyet azonban most csak érinteni akarok, mert külön s alapos szemléletet igényel s a szent szóval együtt tárgyalandó. A fogalom kifejezésére a Szentirás / Ujtestamentum görög szövege/ még egy szót használ:paristanain / paristémi/ mely szó azonban inkább felajánlást jelent. Ez az értelem azonban igen fontos az odaadás bibliai fogalmának megértéséhez; annak igen fontos vonását adja meg.

Ha egyszer is fordul elő a didonai szó abban az értelemben, hogy a korinthusiak az adakozás előtt előbb magukat adták az Urnak / II.Ko 8,5/ ebből nem következik, hogy nem fontos magunkat az Urnak adnunk, vagy odaadnunk; mert a fogalom annál többször fordul elő ennek a szónak a kifejezésében: Szenteljétek magatokat Istennek! Ha a régiek valamit az oltárra tettek az szent lett, mert az oltár megszentel. Istennek adni magunkat tehát annyit jelent, mint az oltárra tenni magunkat. Az ótestamentumi látható istentiszteleti berendezésnek minden ponton szellemi jelentése és megfelelői vannak. Az oltár jelenti az egyetlen szent és tiszta helyet ebben a világban, az emberi történelemben és az emberi gondolkozásban s ez az egyetlen tiszta hely, a szellemi oltár, a kereszt, amelyen Jézus Istennek odaadta Magát áldozatul s amelyre hivatkozás azonnal megnyitja előttünk az utat Istenhez; ezen a ponton, Krisztus keresztjén a bün megbocsáttatik s a bünös kedves, tetsző lesz Istennek. Hogy az odaad szó helyett a megszentel szót használja inkább a Szentirás, annak oka az, hogy minlet Isten ugy, ahogy vagyunk, nem fogad el,mert Ő szent, mi pedig tisztátalanok és szentségtelenek vagyunk; ellenben azonnal elfogad, mihelyt a kereszten adjuk oda magunkat Neki,vagyis az oltárra helyezve,Krisztus vére által megszentelve.Gyakorlati nyelvre átforditva ez azt jelenti, hogy Istennek csak akkor lehet kedves bármilyen áldozatunk s a magunk odaadása, ha állandó bünbánattal, tisztátalanságunkat tudva s azért Jézus érdemébe fogódzva,Rája hivatkozva lépünk Isten elé. Ezzel a szellemi müvelettel áldozatunk elveszti azt a tisztátalanitó összeköttetést, melyet saját lényünk ad Istenhez járulásunkhoz s megnyer valamit Krisztus lényéből s az, amit Krisztusból nyer áldozatunk az éppen a szentség. Szentnek oly dolgot tartunk, amelyhez semmi emberi nem tapad, semmi lelki nem tüződik, hanem ami teljesen isteni. Ebből aztán az is következik, hogy amit Istennek adunk, az csak Istentől kapott lehet.

Tisztátalan emberi gondolatainkat, emberi utjainkat nem ajánlhatjuk fel Istennek; ha mi eltervezzük, hogy Istenért ezt meg ezt fogjuk tenni, és szándékainkat Istennek felajánljuk, Isten azt nem fogja elfogadni, mert Isten nem a mi utjainkon akar bennünket használni, hanem az Ő szent utjain, melyeket nekünk meg kell keresnünk, meg kell találnunk, mielött a felajánlás megtörténnék. Értelmünket, gondolkodásunkat, csak ugy szentelhetjük Istennek, ha előbb értelmünket, gondolkodásunkat Ő kicseréli s épen ezt a gondolkodás-cserét jelzi ez a szó: metanoia, melyet megtéréssel szoktak forditani. Előbb kell tehát Krisztusnak adnunk magunkat, azután Istennek. Mielött a világban, vagy teremtésben Isten mindenben minden lehet, előbb Krisztusnak át kell alakitania a világot, megujitani a teremtést és csak ez az " uj " kell az Istennek. Előbb Isten választottaiban kell mindennek ujjá lennie, mielőtt a körülöttük levő világ megujulhat, vagy a teremtés más lehet. Ezért csak azok fognak az első feltámadásban részesülni, mely a világ feltámadásának előzménye és feltétele, akik Krisztusban haltak meg, azaz, mikor meghaltak, lényük Krisztus lényével cserélödött ki./ I.The 4,16/. Ezért várja az egész teremtés megfeszülten Isten fiainak leleplezödését / Ró 8,19/, azaz azt a pillanatot, amikor a zsnge /II The 2,13 Jel 14,4/ szent szüzként jelenik meg Krisztus előtt./II Ko 11,2/ Ezt a szüzet Pál akarja Krisztusnak odaadni, odaállitani és csak miután a mennyasszony igy Krisztusnak odaadatik, csak azután használhatja azt az ezeréves országlásra Isten. Ezt hangsulyozza Pál akkor is, amikor az adakozó korintusiakról azt mondja, hogy mielött Istennek kedves módon adakozni, a jeruzsálemi szentekről szeretetben gondoskodni tudtak volna, előbb magukat odaadták Krisztusnak /II Kor 8,5/, vagyis Krisztus vezetésére bizták magukat s az Ő vezetése, kormányzása alatt határozták el az adakozást. Az Istennek való odaadás tehát kétszeres odaadás,két müvelet, kettős cselekvés: előbb az Urnak adjuk oda magunkat, hogy átalakitson, azután az átalakitott lényünket, az uj embert adjuk oda Istennek. Előbb meg kell szentelődnünk, azután szolgálhatunk Istennek. Ha megszentelödés nélkül senki sem láthatja meg az Urát/ Hb 12,14/, akkor azt is mondhatjuk, hogy Krisztusnak való odaadottság, azaz a Krisztustól való megszentelés nélkül senki sem szolgálhatja Istent. Másként ezt igy fejezzük ki: magunkat csak Krisztusban adhatjuk oda Istennek. Az Istennek való odaadás tehát nem az emberi erőlködés müve,hanem Krisztus királyi cselekedete: Ő ha magunkat Reá bizzuk, megfog bennünket és odaad Istennek. Ebből látszik, hogy milyen értelmetlen beszéd az:" én nem tudom magamat Istennek odaadni", vagy az, hogy: próbáltam már magam Istennek odaadni, de soha nem sikerült". Persze, hogy nem sikerült és nem is fog sikerülni.De bizzuk magunkat Krisztusra: az Ő királyi hatalma egyszerre véghezviszi azt,amit mi nem tudtunk megtenni. Azonban mielött Krisztus odaadna bennünket Istennek, átalakit, megszentel. Ezért az odaadás bibliai kifejezése: megszentelés. Szentté lenni pedig csak az oltáron lehet, azaz az értünk meghaló a büneinket magára vevő Krisztusban. Hagyd abba a magad sikertelen erőlködését és imádságban ajánld fel magad Krisztusnak s majd Ő véghez viszi, hogy te Istennek odaadott légy, Isten tulajdona, Istennek szentelt. Ránk az odaadásnak csak első része vár, hogy Krisztusnak felajánljuk magunkat; a másik részét az Ur fogja elvégezni. Ránk tehát a kettős odaadásból csak az első tartozik a Krisztusnak való odaadás. A másik, az Istennek való odaadás csak Krisztus müve lehet és azt Ő el is végzi, ha bennünket munkába vehet. Ez az a munka, amelyről Pál igy szól: " aki a jó munkát elkezdette bennetek, el is fogja végezni a Felkent Jézus napjáig." / Fl.1,6/. Mint mondottam az Istennek való odaadás egy a megszentelödéssel. Ha magunkat odaadjuk az Urnak, az Ur meg fog minket szentelni.

Krisztusnak pedig ugy adjuk oda magunkat, hogy bünösségünket,teljes tehetetlenségünket a jóra való minden képtelenségünket belátjuk, bavalljuk, magunkat elitéljük és Jézust segitségül hivjuk. A Krisztusnak való odaadás tehát elfordulás a büntől, a gyümölcstelentől, tehetetlentől, vagyis a Sátántól, világtól és önmagunktól és/ odafordulás Krisztushoz. Ehhez az elforduláshoz nem kell semmiféle erőkifejtés, csak őszinteség, Ezt az elfordulást és odafordulást a görög nyelv ugyanannak az igének két /különböző igekötővel való kapcsolatával fejezi ki: aphistanai, paristanain II.Tim 2,19-ben olvassuk: " álljon el a hamisságtól, / igazságtalanságtól/ mindenki, aki Krisztus nevét nevezi," azaz, aki Őt segitségül hivja. Ez az elállás abban áll, hogy nem vállalunk vele közösséget, megtagadjuk s azt nyiltan meg is mondjuk, mert ez a Krisztusról való bizonyságtételhez tartozik. Ha arról van szó, hogy a befolyás, tekintélyes emberek igazságtalanságaival szemben állást foglaljunk, e megalkuvó keresztyének rendszerint a szeretre hivatkoznak, nem akarnak itélkezni stb. és szemet hunynak, ha a tekintélyesek a gyengébbeket elnyomják. Ha Krisztusban akarunk lenni, vállalni kell az Ő kicsinyeit és az igazságtalanságban melléjük állanunk. Ehhez nem kell erő,csak igazságszeretet és a gyávaság megvetése. A gyávaságot nem erő győzi le, hanem hit. A Krisztushoz való odafordulás tulajdonképpen csak magunk felajánlása; ezért használja erre a felajánlásra, azaz odaadásra a görög biblia ezt a szót: peristanein, mely szó jelentése: melléje állitás, mellé állás/ t.i. Krisztus, a jó az igazság mellé/, előállitás, előterjesztés, bebizonyitás; tehát nem olyasmi, ami erőkifejtéssel jár. Csak oda kell szánnunk magunkat Krisztusnak, csak föl kell magunkat ajánlanunk a többit Ő elvégzi.Ró 6,13 16 19,12 szerint tagjainkat, azaz e világi összeköttetéseinket be kell mutatnunk Krisztusnak s kérnünk reájuk vonatkozólag isteni munkáját, segitségét; magunkat föl kell Neki ajánlanunk. Pál az egyházat ajánlja fel ily módon Krisztusnak, a Vőlegénynek / II Ko 11,2/ Krisztus pedig saját magának mutatja be a Tőle elkészitett, a Magának készitett mennyasszonyt / Ef 5,27 v.ö. Kl 1,22.28/; az ember maga magát is felajánlhatja Istennek, persze Krisztuson keresztül / II tm 2,15/. Ezt a felajánlást fejezi ki a paradidonai ige is Cs 14,26-ban: az antiochiai gyülekezet Pált és Barnabást Isten kegyelmébe ajánlotta, adta át, rábizta arra, mikor missziói utjukra elindultak. Cs.15,26-ban, mely szerint Pál és Barnabás lelküket adták oda, ajánlották fel Istennek munkára; I Ko 13,3-ban, hol a test felajánlásáról, odaszánásáról van szó.
Eszerint az Istennel való magunk odaadása ugy történik, hogy imádságban felajánljuk magunkat Istennek, hogy Ő Krisztusban megtisztitson Magának, azutan munkába vegyen és tetszése szerint használjon ott és ugy, ahol és amiként tud és akar. Az ilyen felajánsokból nagy áldás szokott kiindulni. De soha nem ajánlhatom fel Istennek azt,amit én a magam okossága és választása szerint kiokoskodom és teszek, mert az én gondolatom és cselekvésem Isten előtt utálatos; Isten csak Krisztusban, csak átváltozva, csak ujjá alkotva, gyönyörködik bennem és életemben. Istennek csak azt ajánlhatom fel, amit Istentől kapok; csak azt adnatom Neki ~~X~~ amit Tőle kapok. A szent Isten csak a szentet fogadja el. És szent az, amit az oltárra teszek.

vyvyvyvyvyvyvyv

Gyermeki lelkület.

Jézus többször beszélt a gyermek nagy értékéről, mint akkor amikor azt mondta, hogy " aki egy kis gyermeket magához fogad, azzal Őt fogadja magához" és " aki egy kis gyermeknek botlást okoz, jobb volna, ha malomkövet kötnének a nyakába és a tenger kellős közepibe vetnék."

Krisztusnak pedig ugy adjuk oda magunkat, hogy bünösségünket,teljes tehetetlenségünket a jóra való minden képtelenségünket belátjuk, bavalljuk, magunkat elitéljük és Jézust segitségül hivjuk. A Krisztusnak való odaadás tehát elfordulás a büntől, a gyümölcstelentől, tehetetlentől, vagyis a Sátántól, világtól és önmagunktól és odafordulás Krisztushoz. Ehhez az elforduláshoz nem kell semmiféle erőkifejtés, csak őszinteség. Ezt az elfordulást és odafordulást a görög nyelv ugyanannak az igének két különböző igekötővel való kapcsolatával fejezi ki: aphistanai, paristanain II.Tim 2,19-ben olvassuk: " álljon el a hamisságtól, / igazságtalanságtól/ mindenki, aki Krisztus nevét nevezi," azaz, aki Őt segitségül hivja. Ez az elállás abban áll, hogy nem vállalunk vele közösséget, megtagadjuk s azt nyiltan meg is mondjuk, mert ez a Krisztusról való bizonyságtételhez tartozik. Ha arról van szó, hogy a befolyás, tekintélyes emberek igazságtalanságaival szemben állást foglaljunk, e megalkuvó keresztyének rendszerint a szeretre hivatkoznak, nem akarnak itélkezni stb. és szemet hunynak, ha a tekintélyesek a gyengébbeket elnyomják. Ha Krisztusban akarunk lenni, vállalni kell az Ő kicsinyeit és az igazságtalanságban melléjük állanunk. Ehhez nem kell erő,csak igazságszeretet és a gyávaság megvetése. A gyávaságot nem erő győzi le, hanem hit. A Krisztushoz való odafordulás tulajdonképpen csak magunk felajánlása; ezért használja erre a felajánlásra, azaz odaadásra a görög biblia ezt a szót: peristanein, mely szó jelentése: melléje állitás, mellé állás/ t.i. Krisztus, a jó az igazság mellé/, előállitás, előterjesztés, bebizonyitás; tehát nem olyasmi, ami erőkifejtéssel jár. Csak oda kell szánnunk magunkat Krisztusnak, csak föl kell magunkat ajánlanunk a többit Ő elvégzi.Ró 6,13 16 19,12 szerint tagjainkat, azaz e világi összeköttetéseinket be kell mutatnunk Krisztusnak s kérnünk reájuk vonatkozólag isteni munkáját, segitségét; magunkat föl kell Neki ajánlanunk. Pál az egyházat ajánlja fel ily módon Krisztusnak, a Vőlegénynek / II Ko 11,2/ Krisztus pedig saját magának mutatja be a Tőle elkészitett, a Magának készitett mennyasszonyt / Ef 5,27 v.ö. Kl 1,22.28/; az ember maga magát is felajánlhatja Istennek, persze Krisztuson keresztül / II tm 2,15/. Ezt a felajánlást fejezi ki a paradidonai ige is Cs 14,26-ban: az antiochiai gyülekezet Pált és Barnabást Isten kegyelmébe ajánlotta, adta át, rábizta arra, mikor missziói utjukra elindultak. Cs.15,26-ban, mely szerint Pál és Barnabás lelküket adták oda, ajánlották fel Istennek munkára; I Ko 13,3-ban, hol a test felajánlásáról, odaszánásáról van szó.
Eszerint az Istennel való magunk odaadása ugy történik, hogy imádságban felajánljuk magunkat Istennek, hogy Ő Krisztusban megtisztitson Magának, azutan munkába vegyen és tetszése szerint használjon ott és ugy, ahol és amiként tud és akar. Az ilyen felajánsokból nagy áldás szokott kiindulni. De soha nem ajánlhatom fel Istennek azt,amit én a magam okossága és választása szerint kiokoskodom és teszek, mert az én gondolatom és cselekvésem Isten előtt utálatos; Isten csak Krisztusban, csak átváltozva, csak ujjá alkotva, gyönyörködik bennem és életemben. Istennek csak azt ajánlhatom fel, amit Istentől kapok; csak azt adnatom Neki ~~X~~ amit Tőle kapok. A szent Isten csak a szentet fogadja el. És szent az, amit az oltárra teszek.

vyvyvyvyvyvyvyv

Gyermeki lelkület.

Jézus többször beszélt a gyermek nagy értékéről, mint akkor amikor azt mondta, hogy " aki egy kis gyermeket magához fogad, azzal Őt fogadja magához" és " aki egy kis gyermeknek botlást okoz, jobb volna, ha malomkövet kötnének a nyakába és a tenger kellős közepibe vetnék."

/ Mt 18,5-6/. A hozzáközeledő kis-gyermekeket a tanitványok ellenkezése ellenére Magához fogadta, megáldotta őket és azt mondotta, hogy övék a mennyek királysága / Mt 19,13, 15/. Azt mondta ugyan, hogy " ilyenekké", de ezzel őket nyilván ki nem zárt a, hanem első helyen foglalta be Isten Országába. Megfigyelte játékukat és fontos tanulságot vont le belőle./ Luk 7,32 skk/.Nyilvánvaló, hogy nem azért becsülte oly sokra a kis gyermekeket, mert egyszer felnőtt ember válik belőlük, hanem mert a kis gyermekben oly tulajdonságot figyelt meg, amelyek a gyermeket a felnőtt ember példaképévé teszik. Mi az a tulajdonság, amely a gyermeket a felnőtt ember példaképévé teszi, ez a kérdés érdekel most bennünket. Erre a kérdésre sok hamis feleletet adtak már a biblia magyarázók.

A legfelületesebb válasz az, hogy a kis gyermek ártatlan s ezzel az ártatlansággal mutat példát a felnőttnek. Aki a kis gyermeket ismeri tudja, hogy mily hamar ébred fel benne a bün; már korán mutatkozik a mérgesség, makacsság, sőt számitás, hiuság, szerepelni vágyás aztán a hazugság. Nem ! A gyermek nem ártatlan! Jézus sohasem szólit fel arra, hogy ártatlanokká legyünk; sőt a bünösöket ugy fogadta magához, ahogy voltak, bünösen. A magát ártatlannak tartó Simon farizeus azt mondta, hogy a megvetett bünös asszony jobban szereti Őt és nyilván az az asszony közelebb is jutott Jézushoz. A templomban imádkozó s ártatlanságát hangoztató farizeusról azt mondta, hogy megigazulatlanul ment elá; a vámszedőt ellenben megigazultnak mondta; az ártatlanság, vagy helyesebben mondva büntelenség / Schuldlosogkeit/ nem olyan tulajdonság, amit el kell tanulnunk, meg kell szereznünk,hanem olyan, amelyet el kell fogadnunk, amelybe, mint elkészitett tulajdonunkba bele kell lépnünk; mert a büntelenséget nem azzal szerezzük, hogy olyanokká leszünk, mint a gyermekek, hanem azáltal, hogy olyanoknak tüntetjük fel magunkat, amelyenek vagyunk; bünösöknek; ezt nem titkoljuk el, hanem bevalljuk és a vér elfedező, megváltó hatalmában hiszünk. Nem az ártatlanságban kell a gyermeket utánoznunk;annál kevésbé,mert a gyermek nem is tartja magát ártatlannak,hanem sokkal erősebb büntudata van,mint a felnőttnek;sokkal hamarabb kér bocsánatot,mint a felnőtt s ha egy gyermek ártatlanságát hangoztatja akkor rafinált s ezt a tulajdonságot a felnőttektől tanulta el,vagy éppen a fenőttek nevelték bele.A magát ártatlannak feltüntető,hazug felnőttet szoktuk ezzel a kétes dicséről jelzővel ellátni:"kis ártatlan".Ha egy gyermek játsza az ártatlant,az a felnőttek egyik leggonoszabb képmutatását tanulta el;korán lett felnőtt.

Már tényleg meglevő gyermeki tulajdonság a hajlékonyság,nevelhetőség s némelyek ezt tüzik ki a felnőtt elé elérendő célul.Tényleg sokszor jó,ha valaki nevelhető,azonban ez a tulajdonság kétélü;mert a hajlékony ember a rosszra is nevelhető s erre a Biblia nem mondja, hogy elsajátitandó tulajdonság.Ebben a tekintetben a Biblia más példaképet tüz ki elénk;azt mondja:legyünk férfiakká,erősekké/1.Kor.16, 13/,férfiakká kiket a tanitás akármilyen szele nem hajt el a jó irányból/Ef.4,14/.Itélni tudni,hogy mit kövessünk,mit ne;megállni a jóban erősen,nem gyermeki tulajdonság,hanem a felnőtt embernek az élet harcaiban megszerzett tulajdonsága;és ebben a gyermeknek kell követnie a felnőttet,nem a felnőttnek a gyermeket,kinél az ingadozás természetes s abból ki kell nőnie.Ha egy felnőtt ingadozó lesz,mint a gyermek,na akármire ránevelhető,az nem válik egy felnőtt dicséretére. Ebben a tekintetben a Biblia intése ez;"Ne legyetek gyermekek"!

De éppen ez a gondolat visz át bennünket egy másik fogalomhoz,amely megmagyarázza,milyen tekintetben gondolja Jézus,hogy a gyermekhez hasonlókká kell lennünk.Ott ugyanis,ahol az efézusi levél azt mondja: "Ne legyetek gyermekek"!,nem a gyermek szó áll,/paidion/,hanem egy másik szó;/népioi/,ami kiskorut jelent/Ef.4,14/

Hogy paidion népiossal egy jelentésü,az 1 Kor.14,2o-ból is világos, hol a két szó párhuzamosan egy jelentéssel fordul elő:"Testvéreim, ne törekvésben legyetek gyermekek,hanem gonoszságban kiskorusodjatok;

a törekvésben pedig tökéletesek legyetek". A törekvés megállapodott szilárd legyen, férfihez illő, s ebben a gyermekeskedés olyan, mint a hazuglelkü emberen a csúf szó: kis ártatlan. Törekvés alatt a bibliai lélektanban nem annyit értünk csak, amennyit ez a szó a közönséges nyelvhasználatban kifejez, hanem a lelkületetet értjük, amelyhez hozzátartozik a tudás és a jellem is. Lelkületben a keresztyén ember ne legyen kiskoru. A nepios-sal Zsid 13-ban is a teleios áll szemben, mint tökéletessel, befejezettel, teljessle fordithatunk. Viszont a nepíos-sal a Héb irt levélben nothroi párhuzamos / 5,11 6,12/, ami szellemi lomhaságot, restséget fejez ki. Ennek az utóbbi szónak a használata arra mutat, hogy a kiskoruság helytelen megőrzése az előrehaladásra való restség következménye a tanulni nem akarás. A lomha keresztyén tejnek italánál marad, nem halad előre az ismeretben, a nehezen érthető dolgokra a keményeledelre szellemi gyomra alkalmatlan, megemészteni nem tudja. Az olyan keresztyén aki mindig gyermek kiskoru marad és nem növekszik, abban a veszedelemben van, hogy tévtanitó zsákmányává válik és az igazságot elveszti; ezzel együtt pedig az igazságosságot sem nyeri el, hanem Isten itélete alá esik. A kiskoruságban maradó keresztyén tehát a Krisztus vére árán szerzett ártatlanságát büntelenségét is elveszti, vagyis ujabb meg nem bocsátott vétkekkel terheli meg lelkét. Veszedelmes dolog tehát gyermeknek maradni abban, amiben felnöttekké, férfiakká kell lennünk. Zsid 5,13 I.Kor 14,2o tehát összefüggnek: aki a törekvésben, vagy lelkületben kiskoru, az az igazságosság beszédében is hiányos / apiros /: tapasztalatlan, járatlan. Tapasztalatok szerzésével el kell hagyni a kiskoruságot, tapasztalt keresztyénekké kell lennünk, különben visszaesünk és Isten magát is elveszithetjük. Ez a szellemi restség egy jelentőségü a talemtum elásással.

A kiskoru, nem a tudatlannal, hanem a tapasztalatlannal jelent egyet. A természetes tapasztalatlanság nem bün, nem is akadály az előre haladásban, a kegyelem elfogadásában, sokszor egyenesen előnyt jelent. Mikor Jézus hálát ad, hogy bizonyos ismereteket elrejtett a bölcsek és értelmesek elől és a kisdedeknek / kiskoruaknak, jelentett meg, akkor nem azokra gondol, kik resrtségből még tejnek italát eszik, a keresztyén tudományban, hanem azokra, akik a világ bölcsességéből és tudományából kimaradtak. Mté 11,25, s ugyanazokra gondol a Zsoltáros is, mikor azt mondja / 8,3 ,hogy a kiskoruak és csecsszopók szájából állitotta helyre magának a dicséretet, mit Jézus a főpapokkal és irástudokkal szemben idéz. Mté 21,16/. Könnyebben megérti Isten bölcsességét az, akinek lelkét még nem ficamitotta ki, nem csavarta fonákra a világ bölcsessége és tudása; mint ahogy az Isten dolgaiban egészen járatlan vámszedökről és paráznákról is, azt mondja, hogy a főpapokat és véneket meg fogják előzni a mennyek királyságában. Mté 21,31/.

Róm 2,2o az Isten dolgaiban járatos, kitanitott zsidó embert nevezik / kiskoruak tanitójának/ s kiskoruak alatt a nemzetek tagjait a pogányokat érti, kiknek nem volt alkalmuk tanulni, tudatlanságukról tehát nem tehetnek. Gal 4,1-3 is a pogányokat nevezi kiskoruaknak, amig Krisztust meg nem ismerik, addig felelőtlenek; de Krisztus megismerése után a kiskoruság már feddésre méltó hiányosság, mint az I.Ko 3,1-ből Ef 1,14 ből és Zsid 5,13 ból látszik. I.Ko 13,11 a halál előtti korlátozott tudást, a halál utáni közvetlen látással szerzett tudással szemben kiskoruságnak mondja. Ebben az értelemben a keresztyén e földi életében végig kiskoru, mert a dolgokat csak részből ismeri. Ez is olyan kiskoruság, amelyről a kiskoru nem tehet. Tehát nem felelős érte, és nem is válik akadályá az előre haladásban. Ha ez a kiskoruság elmulik, és a keresztyén uj tehetségekkel, ugy fog látni, mint, ahogy a mennyei lények látják őt, tudása magasabbra fogja őt emelni, ugy hogy egy

magasabb élet részesévé változik. A hernyóból pillangó lesz és repülni fog ott, ahol korábban csak mászott. Krisztus nem erre a kiskoruságra érti: " Ha olyanok nem lesztek, mint a gyermekek, nem mehettek be a mennyek királyságába." Ellenben e világ tudása melyet megvilágosodásnak is szoktak nevezni, akadálya annak, hogy Isten megismerjük, mert e világ tudása, istentelenségen alapszik. " E világ tudása alatt" azonban nem a természet-tudományokat, természeti törvények ismeretét kell érteni, nem is a történeti tények ismeretét, vagy más tárgyi ismereteket, melyek Isten teremtésének csodálatára tanitanak és semmiképpen sem lehetnek akadályai annak, hogy Istenhez közelebb jussunk; inkább nagymértékben elősegitik azt. A kiváló tudosok és felfedezők között sok alázatos, Istent-imádó keresztyén volt és van ma is, tudományuk soha nem akadályozta őket Isten megismerésében. Azok a következtetések, melyeket a tudományok tárgyi eredményeiből az istentelenek levonnak, képezik az igazi Isten ismeret akadályait és ezekre a következtetésekre nem a tudományok tanitották az embereket,hanem saját gőgjük, és Isten ellenségének a Sátánnak gőgje, ki a maga indulatát követőivel közli. A gőg, hogy az ember a maga tudása által, a természet fölé emelkedik akadályozza az isteni bölcsesség befogadását. A tudás maga nem akadály, mert emellett az ember maradhat kicsiny, Istenben bizó, Istenre szoruló, Istent kereső. Lehet valaki Newton, vagy Pasteur és amellett Istenre szoruló, Istenben bizó gyermek a hitben. Mert nem igaz, hogy a tudás a természet urává tesz. Mutatják ezt a váratlan, ki nem számitott csapások, melyek az istenteln elbizakodott embereket érik és minden tudásuk mellett is nevetségesekké teszi őket. A gyermek tudja, hogy tehetetlen, hogy a felnőttre rászorul; ez a gyermeki kicsinység-érzet magasabbra, erősebbre szorulás az a lelki alkat,melyet a gyermekektől el kell tanulni, és amely a gyermeket közelebb tartja Istenhez, mint ahogy a felnőtt áll Istennel szemben. A vámszedő és a parázna tisztábban vannak bünösségükkel, és azzal, hogy csak Isten iraglmából igazulhatnak meg. Az irástudokat és a papokat elbizakodottakká teszi, hogy sokat tudnak Istentől és hogy Isten dolgaiban járatosak, az Isten-tsizteletet ők végzik, emiatt aztán igen nehéz nekik, tehetetlen gyermekként Istenhez folyamodni és egyedül Isten irgalmából várni életüket.Papnak sokkal nehezebb megtérni; mint egy vámszedőnek vagy paráznának, papnak sokkal nehezebb hinni, mint a földmüvesnek, sokat tudó és bizonyos képességekkel rendelkező felnőttnek nehezebb Istenre támaszkodni, mint egy gyermeknek. Ezért tesz Jézus vallást arról, hogy bölcsek és értelmesek elől, azaz magukban, tudásukban bizó emberektúl Isten elrejtette az igazi, az üdvösségre vivő ismeretet; ellenben a kiskoruaknak megjelentette.

Mikor tehát Jézus azt mondotta: " ilyeneké az Isten királysága" az Istenre szorulókat, a magukban nem bizókat, a gyengeségüket és tudatlanságukat ismerőket értette alatta. Az elbizakodottak Istentől semmit nem kapnak, ellenben a maguk kicsinységét ismerőknek, Isten megadja amire rászorulnak, amiért gyermeki bizalommal imádkoznak, azaz a maguk tehetetetlenségét ismerő és azért Istenhez forduló alázatossággal Istennel szemben kicsiny gyermekeknek érzi magukat.

A gyermeki lelkület tehát, a magunk kicsinységének nemcsak elméleti ismerése, vagy szájjal való hangoztatása, hanem megfelelő állásfoglalás, lelki alkat, mely az állásfoglalások következményeképpen a lélek állandó viselkedés módjává, jellemévé változott. A gyermeki lelkületet tehát azzal lehet megszerezni, hogy a gyermek állásába helyezkedünk. Mté 18,3 ezt mondja: " Ha meg nem fordultok és olyanok nem lesztek, mint a kis gyermekek, nem mehettek be a mennek királyságába." Annak az elbizakodottságnak, amely e

világot jellemzi

a tudomány, képességek, földi állás stb. adta elbizakodottságnak hátat kell forditani; a világnak tudományával, képességeivel való dicsekedést, hetvenkedést meg kell vetni és alázatosan Istenhez fordulni, segitségét és oltalomért. Ez a bizó Istenhez fordulás a gyermeki lelkület. Ehhez a következő négy vers szerint magunk megalázása szükséges: a büszke, a mindenre képes ember, kisgyermek lesz, aki Istenére szorul. Ebből következik, hogy aki a Biblához ugy nyul hozzá, mint mindent, vagy sokat tudó bölcs és lenézi a Bibliát, semmit sem fog kapni belőle; csak külsejét, feleületét ismeri meg, ennek a csodálatos könyvnek. Aki Isten gyermekeinek közösségéhez ugy közeleldik, mint előkelő pap, aki leereszkedik a laikusokhoz, kivül marad a közösségen és nem érti meg az egyház titkát. Csak, aki alázatosan fogadja Isten királyságát, mint tudatlan, tehetetlen, érdemtelen, rangtalan, kicsiny gyermek; csak az jut be Isten királyságába. Tapasztalat bizonyitja, hogy a nagy tudós az előkelő pap a püspök is lehet gyermek, ha magát megalázza, ha kicsiny gyermekként közeledik az Istenhez.

Még egy igen fontos vonása van a gyermeki lelkületnek, melyről külön előadást kell irni: egyszerüség, vagy együgyüség, görögül ú haplotés. A felnőtt megtanulta az életben hogy sokféléhez kell lennie, és érdekből mindenféle emberhez, társasághoz alkalomhoz, helyezthez, alkalmazkodnia, alakoskodnia, sokféleséget mutatnia. Vannak alázatosan beszélő keresztyének, akik belül igen meg vannak elégedve magukkal, közösségükkel, munkájukkal, azért csöpög szájukból a kenetes alázatosság. A gyermeki lekületnek nem eltanult modornak, alázatos szólamoknak kell lennie, hanem könnyed, friss igaz, őszinte gyermekségnek, mely egész meggyőződéssel tudja magát kicsinynek és örül annak, hogy kicsiny lehet a hatalmas Isten mellet, ki neki Atyja. Csak az ilyen gyermeki lelkület igazi; a felvett modor, pedig olyan, mint banyán a festék. Sok tettetett gyermekiség van a világban, mely Isten szemében az utálat tárgya.

x-x-x-x-x-x-x-x

Hiszek a Szent Szellemben.

A Teremtő érinkezése a teremtett világgal.

A Hiszekegy harmadik szakasza lényegesen különbözni látszik az első kettőtől. Mind három rész a Szentháromság egy-egy tagjának megnevezésével kezdődik. Az Atyát Mindenhatónak, a menny és föld teremtőjének mondja, mintha az Atya külön munkája volna. a Második szakasz a Fiút földi megjelenésében látja és Jézus Krisztusként nevei meg, bár nem hallgatja el az Atyával való földi viszonyát, azonnal emberi történetét, születését, szenvedsété, halálát és megdicsőülését beszéli el. A harmadik rész megemliti a Szent Szellem neét, de azután azonnal, a hitnek más tárgyait emliti: az egyházat, a szentek egyességét , büneink bocsánatát, testünknek feltámadását és az örök életet. A más tárgyra térés azonban csak látszólagos, mert a Hiszekegy éppen az egyházak, annak egységét létrehozó isteni nagy tettnek, a bünbocsánatnak kihirdetését a feltámadást és az örök életet tekinti a Szellem munkájának. Ugy, hogy ezek éppen ugy a Szellem történetét adják, mint a születés, a szenvedés és megdicsőülés, a Fiúnak a történetét, vagy a teremtés, az Atya munkásságát. Hogy az Atyában, Fiúban Szent Szellemben való hittel az egyház egysége, bocsánat,feltámadás és örök élet hite, nem egyenrangu, uj hit tárgyak, azt a Hiszekegy szóban a tárgyak összekötő ra mutatja: a Szentháromságs személyeit a ban ben ragot jakpják: a többi a t. tárgyragot: ez a megkülönböztetés azt jelenti,

a tudomány, képességek, földi állás stb. adta elbizakodottságnak hátat kell forditani; a világnak tudományával, képességeivel való dicsekedést, hetvenkedést meg kell vetni és alázatosan Istenhez fordulni, segitségét és oltalomért. Ez a bizó Istenhez fordulás a gyermeki lelkület. Ehhez a következő négy vers szerint magunk megalázása szükséges: a büszke, a mindenre képes ember, kisgyermek lesz, aki Istenére szorul. Ebből következik, hogy aki a Biblához ugy nyul hozzá, mint mindent, vagy sokat tudó bölcs és lenézi a Bibliát, semmit sem fog kapni belőle; csak külsejét, feleületét ismeri meg, ennek a csodálatos könyvnek. Aki Isten gyermekeinek közösségéhez ugy közeleldik, mint előkelő pap, aki leereszkedik a laikusokhoz, kivül marad a közösségen és nem érti meg az egyház titkát. Csak, aki alázatosan fogadja Isten királyságát, mint tudatlan, tehetetlen, érdemtelen, rangtalan, kicsiny gyermek; csak az jut be Isten királyságába. Tapasztalat bizonyitja, hogy a nagy tudós az előkelő pap a püspök is lehet gyermek, ha magát megalázza, ha kicsiny gyermekként közeledik az Istenhez.

Még egy igen fontos vonása van a gyermeki lelkületnek, melyről külön előadást kell irni: egyszerüség, vagy együgyüség, görögül ú haplotés. A felnőtt megtanulta az életben hogy sokfélének kell lennie, és érdekből mindenféle emberhez, társasághoz alkalomhoz, helyezthez, alkalmazkodnia, alakoskodnia, sokféleséget mutatnia. Vannak alázatosan beszélő keresztyének, akik belül igen meg vannak elégedve magukkal, közösségükkel, munkájukkal, azért csöpög szájukból a kenetes alázatosság. A gyermeki lekületnek nem eltanult modornak, alázatos szólamoknak kell lennie, hanem könnyed, friss igaz, őszinte gyermekségnek, mely egész meggyőződéssel tudja magát kicsinynek és örül annak, hogy kicsiny lehet a hatalmas Isten mellet, ki neki Atyja. Csak az ilyen gyermeki lelkület igazi; a felvett modor, pedig olyan, mint banyán a festék. Sok tettetett gyermekiség van a világban, mely Isten szemében az utálat tárgya.

X-X-X-X-X-X-X-X

Hiszek a Szent Szellemben.

A Teremtő érinkezése a teremtett világgal.

A Hiszekegy harmadik szakasza lényegesen különbözni látszik az első kettőtől. Mind három rész a Szentháromság egy-egy tagjának megnevezésével kezdődik. Az Atyát Mindenhatónak, a menny és föld teremtőjének mondja, mintha az Atya külön munkája volna. a Második szakasz a Fiút földi megjelenésében látja és Jézus Krisztusként nevei meg, bár nem hallgatja el az Atyával való földi viszonyát, azonnal emberi történetét, születését, szenvedsété, halálát és megdicsőülését beszéli el. A harmadik rész megemliti a Szent Szellem neét, de azután azonnal, a hitnek más tárgyait emliti: az egyházat, a szentek egyességét , büneink bocsánatát, testünknek feltámadását és az örök életet. A más tárgyra térés azonban csak látszólagos, mert a Hiszekegy éppen az egyházak, annak egységét létrehozó isteni nagy tettnek, a bünbocsánatnak kihirdetését a feltámadást és az örök életet tekinti a Szellem munkájának. Ugy, hogy ezek éppen ugy a Szellem történetét adják, mint a születés, a szenvedés és megdicsőülés, a Fiúnak a történetét, vagy a teremtés, az Atya munkásságát. Hogy az Atyában, Fiúban Szent Szellemben való hittel az egyház egysége, bocsánat,feltámadás és örök élet hite, nem egyenrangu, uj hit tárgyak, azt a Hiszekegy szóban a tárgyak összekötő ra mutatja: a Szentháromságs személyeit a ban ben ragot jakpják: a többi a t. tárgyragot: ez a megkülönböztetés azt jelenti,

hogy az Atyában, Fiuban és szent Szellemben a hit ugy müködik,mint élettérben, a hivő bennük mozog, mint éltető elemében; ellenben az egyházat a szentek egységét, a bünbocsánatot, a feltámadást és örök életet csak megragadja, sorra nézi, mint a Szellem munkájának eredményeit, mint kincstárának tárgyait.

Hogy azonban az Atya, Fiu, szent Szellem történetét emlitettem, valakit az a téves látszat ne keritsen hatalmába, hogy az Istenségről történetet lehetne irni. Ahol történés van, ott változás van. Ahhoz, hogy Isten történetéről beszélhessünk, fel kellene tételeznünk, hogy Isten változik. Ezt pedig sem az Atyáról, sem a Fiuról, sem a szent Szellemről nem állithatjuk. Pontosabban kell tehát szólanunk, tehát a Hiszekegy nem az Atya, Fiu és szent Szellem történetét adja elő, hanem azt beszéli el, hogy a szent Háromság három személye milyen érintkezésbe került a teremtéssel. Belső története nincs az Istenségnek. Ahol megtoldhatatlan elvétellel el nem csökkenthető, fejlődésre nem szoruló teljesség van,ott változás nem képzelhető. Hogy azonban ebből a soha nem változó teljességből hogy árad ki a teremtő akarat, a kereső szeretet és a megtartó erő: annak a folyamatnak van története s a Hiszekegy ennek a történetnek rövid vázlata. A Hiszekegy az vizsgálat alá kerülő Harmadik szakasza a szent Szellemből kiáradó élet történetét adja elénk.

Az Atyának, Fiunak, szent Szellemnek tulajdonitott külön tettek azt a második hamis látszatot adják, mintha a szent Háromság tagjai között munkafelosztás volna. Mintha az Atya végezte volna egyedül a teremtést, a Fiu a szenvedésekkel való megváltást, a szent Szellem pedig a megváltás eredményének közlését végezné,megszentelne, megdicsőitene. Épen annyira helytelen az üdvösség történetét három korszakra osztva a teremtésről, mint az Atya korszakáról beszélni, a megváltásról, mint a Fiu korszakáról és a megszentelődésről,mint a szent Szellem korszakáról. Az Istenség három személye soha sem jár külön utakon, soha sem tesz semmit egymás nélkül: közöttük tehát munkafelosztás nincs. A teremtésben megjelenik a Fiu, mint teremtő Ige, mint Logos, és a szent Szellem, mint alakitó erő,mint a tartalmatlan és alaktalan tömegen kotlósként ülő Isten. A megváltás munkájára a Fiut az Atya adta oda a megváltás utján a Fiu a rajta ülő galamb, a szent Szellem vezérli, a megváltás gyümölcseit is Ő végzi, mert a megszentelés és megdicsőülés a megváltás gyümölcse. A Fiú vére szentel meg, a Fiu szent arcának lelkünkbe iródása a megdicsőülés és ezeket a szent Szellem azokon hajtja végre, akiket az Atya eleve kiválasztott és akikhez munkásnak szent Szellemét elküldi. Hogy a Hiszekegy akár a végzett munka,akár másnak alapján mennyire nem akarja a Szentháromságot háromfelé szakitani, annak bizonysága a Hiszekegy első igéje: Hiszek egy Istenben. A Hiszekegy tehát semmit sem tud három Istenről. De ha egy, miért akkor mégis három? Mi benne az egy és mi benne a három ? Ha a Hiszekegy nyomán indulunk, de a három különféle müködést nem az Istenség feldarabolására használjuk, hanem a három tag külön szerepének a felkutatására, akkor a hármasság az egység csodálatos igazolásává változik.Az Atyát a teremtés jellemzi,tehát az Atya az eredet,a forrás,a létrehivó,kijelölő akarat.A Fiut az emberré levés jellemzi,tehát a Fiu a magát jellemzi, tehát a Fiu a magát kijelentő Isten, az Ige a láthatóvá vált isteni gondolat, a teremtés vezérgondolata, ősképe, eszménye. A szent Szellemet a teremtésen végzett munka jellemzi, tehát a Szellem a végrenajtó munkás. Az Atya az Isten templomának tervezője, a Fiu a terve a szent Szellem a szen Pallér. Könnyü belátni, hogy az Istenség mindhárom személye minden munkánál kikerülhetetlenül szükséges, minden alkotásnál együtt, egyszerre és egyformán vesznek részt.

Igy valami olyaneredményre kellene eljutnunk, hogy a szent Háromság három tagja, nem három személy, hanem ugyanannak a személynek három

tehetsége, minthogy az emberben a gondolkodas, törekvés és döntés a léleknek mindig együtt és egyszerre összedolgozó tevékenysége. Itt azonban az emberi analógia megtéveszt. Éppen ezen a ponton kénytelen megállni az emberi értelem, amikor a szent Háromság titkához rel akar emelkedni. Isten nem ember, nem mérhető meg emberi tehetségekkel, minthogy az ember lelki életét, sem lehet megérteni az állati élet analogiájával. A természet nagy állati életében az állati tudat, csak egy-egy hullám, mely emelkedik, elmulik és a szellemi világban nyomokat hátra nem hagy. Az ember azonban erkölcsi központ, Istent dicsérő, vagy Istennek ellenálló külön világ suverén, kinek felelőssége túléli a mostani földilét szük körét. A földön a lelki élet legmagasabb formája a személyiség. De az Isten több az embernél is. A személyek teremtőjében a személyiségnek valami olyan felfokozott alakban kell meglennie, amelyet mi emberek éppugy nem értünk meg, mint a mi lelki életünket nem értik meg az állatok. Abban aki a személyek megszámlálhatatlan többségét és társadalmát teremtette, meg kell lenni a személyi viszony ősképének is Teremtő tehát nem egy személy,hanem három, és mégis hármasságában is egy. Többarcuságában is ugyanaz. Csak nekünk embereknek érthetetlen ez. Mi nem értjük, hogy az Atya szereti a Fiut és az Atya mégis ugyanaz. Nálunk embereknél a lélekhasadás, elmebaj is, de az álom jelenségeiben az egészséges emberben is két lélek áll egymással szemben: az egyik aki pergeti, a másik aki nézi az álmot. Mégis mi emberek nem tudjuk megérteni az Istenség nagy titkát,hogy a Fiu az Atyától elszakadhatott, hogy emberré legyen, mindamellett a Fiu, amikor ember volt, ugy eszmélt a mennyei Atyjára, mint aki Vele egy. Ha az emberi lélek három fő tehetsége a döntés, a gondolkodás és a törekvés, akkor az Istenségben oly erős a döntés hatalma, hogy az benne külön személlyé magasztosul és ez az Atya; oly erős a gondolkodás ereje, hogy az Istenségben megjelenő, célok tervek, képek külön személyben egyesülnek s ez a Fiu s oly erős a törekvő élet, hogy az külön személyben jelenik meg s ez a Szent Szellem.De a három személy oly tökéletesen egy, mint Ezékiel egymásbanforgó kerekei. Ez a tökéletes egység, nem összeteremtettség, hanem belülről kisugárzó, önkénytelenség. A három csak egy lehet. Az Istenség fontos kérdése a lét. Isten és a Lét ugyanaz. Istennek nincs léte mi általa, Benne, érte vagyunk. A Fiu soha sem lett. A szent Szellem sohasem kezdett áradni. Az örökkévalóságról nem lehet beszélni, mintha az más volna, mint Isten. Isten nem lakik az örökkévalóságban, Isten az örökkévalóság. Isten létéhez nem tartozik a tér és idő, de Isten minden amit alkotott, térben és időben, egymásmellettiségben és egymásutániságban alkotott.A szellemvilág mozgásban is látásban is legyőzte a tért és bár a szellemi kincsek tér nélkül születnek a szellemvilág is a térben alkot és a térhez igazodik.Különben Jézus nem mondaná,hogy a tisztátalan szellem viztelen helyeket keres,a Hé.-irott lev.-ben,hogy Isten az angyalokat széllé és tüzzé teszi.Isten a térben alkot,de a téren kivül él.Istentől föggetlen tér és idő nélküli lét tehát,amelyről Kant beszél, nincs.Képtelenek az ilyen szólamok:Isten a végtelenségben,vagy az örökkévalóságban él,mert Isten maga a végtelenség,és az örökkévalóság.Aki Istenben él,a végtelenségben,az örökkévalóságban él,de ő maga sem nem végtelen,sem nem örökkévaló.Ami a különbség ami létünk és az Isten léte között:az a külömbség a mi személysiégünk és Isten személysiége között.

A tárgy fontossága ismétlésre kényszerit. Hogy a Kiszekegy a teremtés munkáját az Atyával kapcsolatban emliti, azért van, mert a teremtés munkája éppugy a forrása, a teremtés későbbi történetének mint ahogy az Atya, az Istenségben az a Forrás, akiből minden ered. Ha a Hiszekegy az Istenség földi életét, szenvedését, halálát és megdicsőülését a Fiuval kapcsolatban emliti, az nem zárja ki, hogy a Fiu emberré-lételében szenvedésében, és megdicsőülésében az Istenség másik két személyének

nem volna része, sőt ellenkezőleg, az Atyát a Fiuba látjuk és aki az Atyát meg akarja ismerni, nézze a Fiut. Amikor Isten valakit megszentel, a Fiu arcát alakitja ki benne. Az egyház a szentek egysége, a bünbocsánat, a feltámadás és az örök élet szintén mindhárom isteni személynek munkája, de mivel e munkák a megteremtett világ továbbalakitásai és végső célpontjai azért az Istenség, kézmüveésvel a szent Szellemmel kapcsolatban emliti őket a Hiszekegy. A teremtés a felépülő isteni templom anyagát adja, a Fiu élete az isteni munka tervét mutatja be; az egyház egység, megbékülés, uj teremtés a templom felépitését jelenti. Hiszek abban, hogy Isten célhoz jut teremtésével; hogy a Fiu nem hiába szenvedett; a szent Szellem nem hiába töltötett ki; Isten felépiti templomát; hiszek szent Szellemben!

3. Az egyház.

Az egyházat a Szent Irás épülő templomnak nevezi, melynek épitője a szent Szellem. A csel.könyvében emlitett hires Jeruzsálemi zsinat résztvevői arról tettek bizonyságot, hogy szemüklátára, várakozásuk ellenére, hogyan szedi a nagy Epitőmester a köveket. Péter megemlitette, hogy Isten őt választotta ki arra, hogy a nemzetek az evangéliumot meghallják és az egyházhoz anélkül csatlakozzanak, hogy a zsidó ceremonia törvényt nyakukba vennék. Alkalmasságukról azzal tett Isten bizonyságot, hogy szivüket a hit által megtisztitotta. Barnabás és Pál elbeszélték, hogy Isten a pogányok között jeleket és csodákat tett. Aztán Jakab emelkedett szólásra és a következő fontos kijelentést tette: " Péter kifejtette, hogy Isten először arra vetette szemét, hogy a nemzetek közül egy népet vegyen ki nevének". Jakab tehát az egyházat uj népnek nevezi, melyet Isten a meglevő nemzetekből emelt ki. Ez a nép tehát Isten uj teremtése s nem testi születéssel születik, mint a föld nemzetei. Isten tervszerü előre elgondolt munkájára mutat ez a kifejezés: arra vetette szemét / ez a görög szó: epeskepsató/. Az egyház rendeltetését az a szó fejezi ki, hogy az uj népet az Isten a maga népének veszi ki. Hogy mivel veszi ki őket, eddigi nemzeteikből, arra Péter szavaival felelhetünk: a hit által megtisztitja szivüket. A hitet pedig az evangélium hirdetése ébreszti. Az egyház születénél tehát Isten és ember munkálnak össze: az ember az örömüzenetet hirdeti, ugyanakkor a hallgatókban hitet kelt Isten.

A jeruzsálemi zsinat megállapitásai szerint tehát, az egyház isteni alkotás a földön s a földi intézmények sorába éppoly kevéssé illeszthető be, mint ahogy az egyház, mint uj nép, nem egy a föld nemzetei közül. Az egyház hitből-hitbe terjed, mint ahogy egyik gyertyán- másik gyertyát gyujtanak meg. De Isten nélkül nem gyullad uj gyertya. A meglévő egyház, mint anya szüli gyermekeit de Isten nemzése nélkül nem születik uj élet az egyházban. Uj születés nincs szivettisztitó hit nélkül. Keresztyén szülők, testi gyermekeit, testi származásuk révén még nem keresztyének, még hinniök, felülről mégegyszer születniök kell, ahogy Jézus Nikodémusnak mondotta: " Ha mégegyszer nem születsz, nem mehetsz be a mennyek királyságába." Keresztteléssel, konfirmációval, anyakönyvbeirással nem lehet keresztyéneket csinálni, ha Isten nem végzi el a maga munkáját a lelken. A keresztyénség nem couéizmus hogy az ember, addig mondogassa: én jó katólikus vagyok! Én jó evangélikus vagyok, én jó református vagyok!, amig azt el is hiszi magáról és akkor jó keresztyén lett belőle. Hit kell, hogy megtisztitsa szivünket, azzal, hogy magunkat Istenre bizzuk, nem önmagunkra, nem a világra, nem a bünre többé, és igy csak Isten szava irányit, nem az önérdek, nem a világ követelése, nem a Sátán sugallata. Születés kell, mert önmagam a világ és a bün ellen ezt a forradalmat

nincs erőm megvivni. A hit születik! Azért Isten tisztitja meg vele szivünket. A hivő hasonlit a fényképezőkészülékhez, mely belül üres, fekete élettelen; de szemeit Isten felé forditja és a felragyogó fényben Isten képe rajzolódik a lélek érzékeny lemezére. Ahogy tovább és tovább hisz a fény erősödik, a kép tisztább: mind jobban fog hasonlitani Krisztus szent arcához. És ez a szent arc a sok nemzetet egy néppé. Az összes nemzetségek ugyanazt a jelleget öltik fel: krisztusiak lesz és a krisztusi görögül igy hangzik : christianos, keresztyén. Csak az az uj nép keresztyén, amely a szeretet, hüség, békesség utján jár, melynek szivét a szent Szellem azzal megtisztitotta, hogy beleirta Krisztus töviskoronás arcát.

A régi ember, sőt a mai vadember szemében is a névnek, a képmásnak, misztikus, mély jelentősége van. A név nekik nem az emberre, vagy tárgyra akasztott értelmetlen jegy, hanem az elnevezett lelki tartalmának összefoglalása, az azt létrehozó teremtő ősgondolat. A bünös ember neve, melyet Isten az élet könyvébe ir, az az eszmény, melyet Isten a bünbeesés elött az illetőről elgondolt, mely olyan, mint egy rombadöntött katedrális terve: annak alapján ujra lehet épiteni. Isten neve rajtunk: Isten kézjegyzése olyan, mint a király neve egy aktán. Hogy Isten az egyházat a maga népének vette ki a világból, azt jelenti, hogy terveinek jegyezte el. Most már értjük, miért szegezte Isten tekintetét, az egyház kiválasztására, rajta tartja szemét, hogy vele alkosson valamit. Tagadom azt, hogy az egyház földi intézmény, hogy csak a kultura egyik alkotása; tagadom, hogy vallásos szokásokat szertartásokat, kultuszt, tanitást, dogmát, hitszonókokat, diszes papokat, pompás énekkarokat, templomokat, jótékonyságot, szegény gondozást, árvaházakat, szegény házakat, kórházakat, egyháznak lehetne nevezni. Mindezek az egyháznak megjelenési formái, ruhája csupán, melybe beleöltözik. Az egyház mindezt az öltözetét levetheti és ujjal cserélheti fel; vagy mindezek nélkül meztelen jövevényként, kifosztott fogolyként, keresztre szögezett elitéltként is megjelenhetik ebben a világban, ahogy Krisztus látta. Az egyház minden földi, emberi oldala, csak üres papirlap, mely azzal lesz értékké, hogy Isten saját kezével irja rá a legnagyobb mennyei értéket a Bárányt Jézust. Nem fontos a papir, a kézjegy a fontos! Lehet a papiros kicsi vagy nagy, durva vagy sima, fehér vagy sárga mint az emberek: akkor lesz a papirból égi bankjegy ha a szent Szellem irása rajta megjelenik.!
Az egyház tehát keresztyén és egyetemes.
Hiszekegy keresztyén egyetemes egyházat!

A szentek egyessége.

Mórus Tamás regényt irt az ideális államról, melyben minden jó és boldog. A helyet, ahol ezt az államot megtalálta, utópia szigetének nevezte. Utópia= magyarul azt jelenti: sehol sincs.! De ha Mórus Tamás világosan látta is, hogy boldog polgári élet a földön utópia: előtte is utána is sokan próbáltak oly állam szervezetet kieszelni, mely az emberi boldogtalanságot a földről kizárná. A mai korszak is uj, tökéletss, bodogitó társadalmi rend gondolatától terhes. Fából nem lesz vaskerika önző emberből sohasem készül igazságos, társainak jogát méltányló polgár. Az önzés rövidlátó, kapzsi és irigy. Ugyanaz az ember Hobbes idejében ugyanaz a vadállat volt, mint ma: a zsákmányt, melyet ragadott, többé nem képes körmei közül kiereszteni. A világ mindig zsákmányolókból és kizsákmányoltakból fog állni, csak a szerepek cserélődnek. Az ember dicséri a mártirt, de a hóditót követi.
A fakeresztből aranykeresztnek kell lennie, mielött a főpap nyakára veheti és az ember mind kevésbé óvatos a nagynak, erősnek és hoditónak látszatával szemben is.

Ha majd egyszer a bibliai fenevad az emberiség legfelsőbb trónusára ül bámulva fognak utána menni; hazug, erőszakos lénye mögött, csodás titkokat fognak sejteni és Istenként fogják ünnepelni. Aki elég vakmerő és szemtelen, az embernek bármit megigérni,annak nyert ügye van.
Ebben az emberiságban Isten Fia, ugy jött el mint Bárány és a szent Szellem galamb képében vezette. Nem igért koronát a földön követőinek, hanem keresztet; nem békességet, hanem azt, hogy minden ember ellenségünk lesz. Az erőszakosoknak azt mondotta, hogy tanulják meg tőle, hogy alázatos és szelid. Sőt azt követelte, az őt követni akaróktól, hogy tagadják meg magukat, keresztet vegyenek fel és ugy kövessék. Azt kivánta, hogy apját, anyját, hitvesét, gyermekét, se szeresse senki jobban, mint Őt. Aki az embert ismeri annak azt kell mondani, hogy ennek a Názáreti Jézusnak ugy kellett átmennie a világon, hogy a mi önző emberfajtánkból egy sem vette komolyan. És mégis ! " A szél fu ahova akar, hallod fuvását de nem tudod honnan jő és hová megy." Mintha ebből a könnyü lengő született volna, egy sereg indult el, asszonyokból, gyermekekből,müveletlenekből, rabszolgákból és bünösökből. Fülükbe orditotta az Aréna fenevadjai, szemükbe lobogtak az égő máglyák, hallották a gályarabok láncainak csörgését és mégis mentek utána. Hiszek szent Szellemben, hiszek az Istenben, aki az erőszakos, önző embert ujonnan teremtheti.

Hiszek szent Szellemben. Hiszek abban, aki önző szivembe az Ő szent arcát irta be! Hiszem, hogy csak Ő hozhatja a világ békéjét el. Hiszem a szentek egyességét! Hiszek szenvedő véres arcának szépségében.

4. Bünbocsánat.

A béke utja nem az, hogy fegyverrel legyőzzük egymást,hanem hogy megbocsássunk egymásnak. De még a kegyesek sem ismerik a bünbocsánat utját. Az önző szent magának kéri Istentől a bünbocsánatot. Pusztába megy, kolostorba vonul, kinozza magát és közben folyton az önző én körül forog. A keresztyének sokat beszélnek üdvbizonyosságról és ez alatt azt értik, hogy nem kell már félniök, Isten elnedgedte büntetésüket. Jézus a bocsánatnak a másik utját tanitotta: Amikor a bünbocsánatot kérjük, ugyanakkor adjuk is. Mit jelent ez ? Azt jelenti, hogy az Istentől kapott bünbocsánat elvész, ha nem mégy el hirdetni a világnak, hogy a haragnak vége, eljött a megbocsátás szent napja, nem kell tovább felebarátom bünét, lelkemben hordoznom. Megbocsájthatok! Hadd zuhanjon le szivemről a haragtartás gonosz terhe. Tisztuljon meg emlékezetem az ellenem vétőknek hosszu lajtromától. Itt a kiengesztelődés napja. Jézus egy példázatot mondott el a királyról és a gonosz rabszolgáról. A rabszolga tartozását elengedte a király, noha olyan nagy összeggel tartozott, hogy azt soha kifieztni nem tudta volna. De mikor kiment a király szine elöl, találkozott egy szolga társával aki neki tizedrészével tartozott. S megkeményedett a szive, földreteperte biró kezébe adta. Akkor ő is elvesztette a király bocsánatát. Ujonnan kell születnünk! Önző emberek számára, akik megtérni nem akarnak, nincs bünbocsánat.

Amerikai eredetü a szokás, hogy a bünbácsánatot az embereknek bizonyos logikai syllogizmus alakjában hirdessük. De amilyen biztató ez az őszinte hivőnek, olyan megtévesztő a töretlen szivűnek. Ez a sillogizmus igy hangzik: először Isten igéje mondja, hogy Isten a hivőnek megbocsát, másodszor: és elhiszem ezt az igét, nekem tehát az Isten megbocsájt. Ez az okoskodás helyes, ha a második tétellel nem csalja meg magát az ember. A magával törödő embernek minden gondolata saját érdeke körül forog s mivel minden áron bocsánatot akar,

hogy nyugtalanságának véget vessen, azért addig erőlteti elméjét, mig csakugyan elhiszi, hogy hisz. Ráerőltettem magamra, hogy hiszem amit a Káté mond: hogy őszintén mondom a konfirmációi vallástételt és felelek az urvacsorai három kérdésre. Önsaló érdekből azonositja magát Isten igéjével, hogy lelkiismeretét megnyugtassa, magára erőlteti a vélemény azonosságot az értelem hozzájárulását. Pedig ahogy az ember haszonért Istsn tagadó, haszonért is lehet hivő. De az ilyen hivőről, hamar lehull a hazug lepel. Csak kimegy a templomból és odakint találkozik egy embertársával aki ellene vétkezett, felébred benne a gyülölet és a templomi bünbocsánatnak azonnal vége. Ne csak magadnak fogad el Isten bocsánatát, hanem embertársaidnak is. Ne annak örülj, hogy te már biztonságban vagy, hanem hogy másoknak is megviheted ezt az örömhirt. Aztán eredj, hirdessed, mindenütt foglyoknak és szabadoknak Isten bocsánatát. Hirdesd: emberek, Isten nem akarja, hogy tovább haragudjunk egymásra, hiszem büneim bocsánatát! Nem azt mondja a Hizsekegy: hiszem büneim bocsánatát, hanem hiszem büneink bocsánatát.

Hiszem büneim bocsánatát! A bünbocsánat a Sátántól szétzilált embereket egy nagy közösségbe hozza össze, a bünbocsánat közösségébe. A lélek nem akkor szabadul fel, amikor elhiszi, hogy Isten neki külön megbocsájtott, hanem amikor azt is hiszi, hogy mindenki számára, megnyilt Isten bünbocsátó jókedve. A Szabaditás, melyet Jézus hozott, hogy mindenki felől elmult a harag korszaka: itt az óra, amelyben a meg nem bocsátó, gonosz lelkületnek fel lehet mondani a szállást és a neheztelés gonosz ördögét el lehet üzni. Ezzel kezünkbe jut a keresztyén egyháznak egy fontos meghatározása: az egyház a megbocsátó emberek közössége.A megtérők sokat hirdetett boldogsága nem az, hogy külön, posta viszi őket egymagukban az ég felé, hanem az, hogy Isten Szelleme feloldozza, hogy ne kelljen neki tovább haragudnia, vétkeznie. Nem a hit szerzi meg a bünbocsánatot, hanem a bünbocsánat isteni tényébe kapaszkodik meg a hit.Ezzel a megbocsájtó békebirodalommal szemben azonban ott marad az engesztelhetetlenek tábora. Ezeket ingerli a bünbocsánat,mert nem feloldozást, hanem itéletet látnak benne: a bünbocsánatot gyengeségnek hirdetik, a gyülöletet erőnek. Ennek a birodalomnak az élete a folytonos vád, rágalom, féltékenység, irigység, az ártó rosszakarat. Fejedelmét méltán nevezik Diabolosnak magyarul: rágalmazónak, vádlónak. A gyülölet országa börtön, melybe nem süt be a megbocsátás országának tündöklő napfénye. Ebből a börtönből a az ember nem tud az ember a szabadságba felkapaszkodni. Milyen boldog, ha valaki meglátja Istennek hatalmát! Ha valaki hittel elmondhatja: Hiszek szent Szellemben! Hiszek a gonosz, önző szivemet uj szivvel kicserélő Istenben. Ennek a két különböző birodalomnak alattvalói ezen a földön, ugy összekeverednek, mint szántóföldön a búza és a gaz. Egy lakásban élnek, együtt dolgoznak, egy ágyban alusznak, és mégis a menny és pokol különbsége választja el őket. A gonosz felet állandóan gyötri társának Isten félelme, a szelid társat kinozza a másiknak igazságtalan viselkedése. Az igazságos epedve várja a percet, melyben a hazugság, hamisság levegőjét nem kell tovább szivnia. Szent tiszta környezetért, szabadulásért kiált. Ez a szabadság akkor valósul meg, amikor beteljesül a Hiszekegy második szakszának az a mondta: eljön itélni eleveneket és holtakat, mert lesz egy idő, amelytől fogva, nem fogják többé a bünbocsánatot hirdetni.

5. A test feltámadása és az örök élet.

Amikor Jézus visszajön itélni eleveneket és holtakat nem bosszu hanem szeretet fogja hozni. A búzát tisztitja meg a gaztól: a gyötrődőket az igazságtalanul gyötrőktől. A harag helyett Isten kegyelmének

a napfénye fog erre a világra ömleni. Az lesz a tavasz! Az lesz a hajnalhasadás! A bibliai hivő tehát nem halálát várja, mintha a halál hozná el a szabadulást, ahogy azt a pogányok reménytelen filozófiája tanitotta. A keresztyén a testnek feltámadását várja, mely akárcsak a bünbocsánat, ujra együtt fogja érni a hivőket és nem az önző szenteknek jutalma lesz, hanem a szentek egyességének koronája. Ahogy a bünbocsánat láthatatlan egységbe kapcsolta a hivőket, ugy fogja a feltámadás látható egységben megdicsőiteni a győzelmeseket. Isten királyságában minden az egymást szeretőkért történik. Sem a napját, sem az óráját nem tudjuk Jézus visszajövetelének, de visszajövetelének záloga és bizonyossága az az erő, mely most müködik azokban, akik Őt várják. De már most is egyberüzi őket a közös reménység. Egyik sem a maga külön feltámadását várja, hanem a közös nagy diadalt. Hiszem testünknek feltámadását.!

Sokan fölöslegesnek vélik az utolsó hittételt: Hiszem az örök-életet! Hiszen ez ugyanaz, mint a feltámadás, gondolják. A kérdés körül csakugyan sok a zürzavar s ez a pogány görög filozófiának a következménye, mely az egyházi gondolkodásuakat megmételyezte. A másvilágot a középkoron át annyira elszellemesitették, hogy abban a test sorsáról egészen megfeledkeztek. Mások a sorrendet kifogásolják, gondolván, hogy az örökélet már a halálon tul elkezdődik. S ha egyszer az örökélet az enyém, nem sokat izgat a világ végén következő feltámadás. Szerintük tehát jobb volna sorrendet forditani. Előbbre tenni az időrendnek megfelelően az örökéletet s utána a feltámadást, mely a bizonytalan, messze jövőbe tartozik. Ez a kifogás azonban ott hibázza el a dolgot, hogy az örökélet hatását a halállal kezdi el, holott ez az élet már az ujonnan születés pillanatában, elkezdi munkáját bennünk; a halál nem visz be az életbe, mert a halál rabló, ki elveszi testünket; az élet akkor lesz teljessé bennünk, mikor a haláltól elrablott testet visszakapjuk.

Magát az élet szót nem értette meg az egyházi közvélemény. Örök élet alatt mindig keretet, környezetet, országot értettek, amelybe be kell mennünk és akkor vége a bajnak. A környezet meghozza a várva várt üdvösséget. Igy volna a dolog, ha a görög bios aionios-nak nevezné az örök életet! De a görögben nem bios, hanem dzóé aionios áll. Bios az élet gyümölcsét, formáit jelenti; dzóé a megeleveneitő erőt. Életre bemenni nem annyit jelent, mint egy helyre bejutni, ahol körülöttünk minden él és boldogit; örök életet elnyerni azt jelenti, hogy eljussunk ahhoz, aki életet ad, akinek közelében a bomlasztó halál hatalma nem hat többé. Az Ő eljövetele tehát itélet a halálnak is. Mielőtt az élet zavartalanul müködhetnék, el kell pusztulnia a teremtésből a halál minden hatásának és nyomának. Ezért helyes a sorrend: Hiszem testünknek feltámadását és az örök életet! Abban a pillanatban, mikor a feltámadás teljes lesz: mikor a választottak feltámadása egyetemes feltámadássá szélesül, amit az Irás második feltámadásnak nevez: a feltámadás ereje az egész teremtést megragadja. A látnok uj eget és uj földet pillant meg s a választottakat, az egyházat, mint az uralkodó papságot, vagy paplelkü uralkodókat, kik szolgálni vágynak az egész teremtésnek, mint Isten városát, mint uj Jeruzsálemet pillantja meg az uj teremtés közepén. Amikor nem az önzés fog uralkodni a világon, hanem azok, akik életüket adták oda Urukért, a Bárányért, Akkor kezdődik az örök élet akadálytalan, soha meg nem szünő munkája.

Hogy milyen lesz az uj világ, melyben a halálnak, a betegségnek többé nincs hatalma; milyen lesz az az anyag, amely a mulandóságtól és a hiábavalóság szolgálatától megszabadul s csodás könnyedséggel simul a szellem akaratához; milyen lesz a szellem élete, amelyet bünös, halálos tant többé le nem fékez; milyen lesz a látás, amely elől eltünnek a titkok; azt most elgondolni nem tudjuk! Csak annyit mond az apostol, hogy " szem nem látta, fül nem hallotta, emberi értelem soha meg nem fogta azokat, amiket Isten azoknak készitett, akik Őt szeretik".

Álmok, amelyekben játszi könnyedséggel repülni tudunk; vágyak melyek üdvözült, tiszta pillanatokban sóvár lelkünkben ébredtek; sejtelmek, melyek akkor ébredtek, mikor Isten trónusa elött térdreepelve szivünkben gerjedtek: már most is, mintha valami távoli világból érkező zeneszót hoznának felénk! Valami hiv! Valami igéret hangzik: Valaki nőni kezd elöttünk. Egy sir jelenik meg elöttem, melyből Valaki feltámadt. S mikor ott állok, keresve Őt, megjelenik nekem a kezén, lábán szegek helyét mutatva. Hiszem az örök életet. De hiszen ez az élet Ő maga, Aki halottá lett! S amikor igy szemtől-szembe állok Vele, megérzem, hogy nem valamit kell várnom, hanem Valakit: a gazdag, kifogyhatatlan, szerető Istent! Azt,aki emberré lett én érettem!

V=V=V=V=V=V=V

Korszak vagy örökkévalóság.

A teológiát nem hajlandó mindenki komoly tudománynak elismerni, mert nem kézzelfogható tényekből indul ki, hanem bizonytalan eredetü feltevésekből, melyeket egyesek isteni tekintéllyel ruháznak fel, azaz isteni kijelentésnek tartanak. Az emberek beszélnek konkrét azaz összenőtt és absztrakt, azaz elvont fogalmakról s előbbiek alatt a valóságos, egybenőtt világ tényeit értették, utóbbi alatt azt a kikövetkeztetett, tehát képzeét világot, amelyet a gondolkodó a való világból elvon. Az elvonás eszköze a szemlélődés,azaz spekuláció. Mivel az ember fallibilis, azaz tévedékeny, a spekuláció nem biztos ut az ismeretek szerzésére. A teológiát, azaz istentant spekulativ tudománynak szokták tartani, ezért megfosztják a komolyan vehető, valóságos tényekkel foglalkozó tudományok rangjától. Ez a megállapitás azonban nem mindig igazságos. Ha a teológia eredményei tényleg elvonás utján jönnek létre, joggal kételkedhetünk megbizhatóságukban. De vajjon minden valóságos e, ami megfogható? És vajon csak kézzel lehet e megfogni a tényeket? Ma már tudjuk, hogy a valóság más, mint amit a szem lát, fül hall, vagy a kéz megfog. A hang rezgés, de ezt nem fogja a fül, erre következtettek a tudosok. A szin, fény, ugyancsak rezgés, a szem azonban ebből semmit nem árul el. Amit a kéz tömörnek érez, azattól van a tömörségtől, a tapintás megcsal. Az atomvilág tudománya tisztára a következtetés birodalmába tartozik, melynek van kézzelfogható, érzékekkel érzékelhető alapja, de a tudás tulnyomó része, a következtetés eredménye. Vajjon nincsenek-e a teológiának is élményei, amelyekből következtetni lehet Isten létére, lényére, tulajdonságaira s igy a teológia, amennyiben tudományosan járunk el, semmivel sem bizonytalanabb, mint az atomfizika.

Isten valóságának megtalálásánál azonban olyan nehézségek merülnek fel, melyen az emberek egyrésze határozottan fennakad. Ez a nehézség abban áll, hogy Istennek nincs fizikai, azaz kézzel fogható, testi érzékkel érzékelhető lénye s igy az érzékelhető világból Reá következtetni nem lehet, vagy legalább is egyedül abból Isten lényét kikövetkeztetni nem lehet. A testileg érzékelhető világ mellett azonban ismerünk egy másik világot is, mely szellemileg felismerhető. Nemcsak a kő, vas, állat, növény alkotnak biztos tényeket, hanem a hazugság, kapzsiság, hüség, szeretet is,mert ezek következetesen fordulnak elő tapasztalatunkban és épen olyan biztosan számolhatunk velük, mint azzal, hogyha ablakunkon kinézünk,ott egy hegyet, vagy házat fogunk látni. Istent tehát csak az találja meg, aki az erkölcsi világ jelenségeit való tényekkek fogadja el. Kant is különbséget tett a tudásszerzés két módja között és ennek megfelelően két világot állapitott meg: a láthatót/phaneonanon/ és a felismerhetőt.

Álmok, amelyekben játszi könnyedséggel repülni tudunk; vágyak melyek üdvözült, tiszta pillanatokban sóvár lelkünkben ébredtek; sejtelmek, melyek akkor ébredtek, mikor Isten trónusa elött térdre-pelve szivünkben gerjedtek: már most is, mintha valami távoli világból érkező zeneszót hoznának felénk! Valami hiv! Valami igéret hangzik: Valaki nőni kezd elöttünk. Egy sir jelenik meg elöttem, melyből Valaki feltámadt. S mikor ott állok, keresve Őt, megjelenik nekem a kezén, lábán szegek helyét mutatva. Hiszem az örök életet. De hiszen ez az élet Ő maga, Aki halottá lett! S amikor igy szemtől-szembe állok Vele, megérzem, hogy nem valamit kell várnom, hanem Valakit: a gazdag, kifogyhatatlan, szerető Istent! Azt,aki emberré lett én érettem!

V=V=V=V=V=V=V

Korszak vagy örökkévalóság.

A teológiát nem hajlandó mindenki komoly tudománynak elismerni, nem mert kézzelfogható tényekből indul ki, hanem bizonytalan eredetü feltevésekből, melyeket egyesek isteni tekintéllyel ruháznak fel, azaz isteni kijelentésnek tartanak. Az emberek beszélnek konkrét azaz összenőtt és absztrakt, azaz elvont fogalmakról s előbbiek alatt a valóságos, egybenőtt világ tényeit értették, utóbbi alatt azt a kikövetkeztetett, tehát képzeét világot, amelyet a gondolkodó a való világból elvon. Az elvonás eszköze a szemlélődés,azaz spekuláció. Mivel az ember fallibilis, azaz tévedékeny, a spekuláció nem biztos ut az ismeretek szerzésére. A teológiát, azaz istentant spekulativ tudománynak szokták tartani, ezért megfosztják a komolyan vehető, valóságos tényekkel foglalkozó tudományok rangjától. Ez a megállapitás azonban nem mindig igazságos. Ha a teológia eredményei tényleg elvonás utján jönnek létre, joggal kételkedhetünk megbizhatóságukban. De vajjon minden valóságos e, ami megfogható? És vajon csak kézzel lehet e megfogni a tényeket? Ma már tudjuk, hogy a valóság más, mint amit a szem lát, fül hall, vagy a kéz megfog. A hang rezgés, de ezt nem fogja a fül, erre következtettek a tudosok. A szin, fény, ugyancsak rezgés, a szem azonban ebből semmit nem árul el. Amit a kéz tömörnek érez, azatávol van a tömörségtől, a tapintás megcsal. Az atomvilág tudománya tisztára a következtetés birodalmába tartozik, melynek van kézzelfogható, érzékekkel érzékelhető alapja, de a tudás tulnyomó része, a következtetés eredménye. Vajjon nincsenek-e a teológiának is élményei, amelyekből következtetni lehet Isten létére, lényére, tulajdonságaira s igy a teológia, amennyiben tudományosan járunk el, semmivel sem bizonytalanabb, mint az atomfizika.

Isten valóságának megtalálásánál azonban olyan nehézségek merülnek fel, melyen az emberek egyrésze határozottan fennakad. Ez a nehézség abban áll, hogy Istennek nincs fizikai, azaz kézzel fogható, testi érzékkel érzékelhető lénye s igy az érzékelhető világból Reá következtetni nem lehet, vagy legalább is egyedül abból Isten lényét kikövetkeztetni nem lehet. A testileg érzékelhető világ mellett azonban ismerünk egy másik világot is, mely szellemileg felismerhető. Nemcsak a kő, vas, állat, növény alkotnak biztos tényeket, hanem a hazugság, kapzsiság, hüség, szeretet is,mert ezek következetesen fordulnak elő tapasztalatunkban és épen olyan biztosan számolhatunk velük, mint azzal, hogyha ablakunkon kinézünk,ott egy hegyet, vagy házat fogunk látni. Istent tehát csak az találja meg, aki az erkölcsi világ jelenségeit való tényekkek fogadja el. Kant is különbséget tett a tudásszerzés két módja között és ennek megfelelően két világot állapitott meg: a láthatót/phaneonanon/ és a felismerhetőt.

/ neunenon/. Kantnak Isten, lélek, itélet épen olyan tények voltak, mint a fa, tenger, vagy elektromosság. Mikor Jézus azt mondta: Aki engem lát, látja az Atyát, nem fizikai testére gondolt,hanem erkölcsi tulajdonságaira, belső, szellemi életére, melyet a látható tettekből föl lehetett ismerni / nooin/. A szeretet forrása, mely a Fiú szeretetében Magát kijelentette, melyre tehát, helyesebben kire a látható tényekből erkölcsi területen visszakövetkeztethetünk, épen olyan megbizható valóság, mint az atomerő. A következtetésnek ez az utja az erkölcsileg közömbös emberek elől el van zárva; ez az ut nekik járhatatlan; következőleg az erkölcsi-szellemi világ előlük el van rajtva, tehát nem létező!Az erkölcsileg közömbös embereknek a teológia nem lehet tudomány, csak hitrege, csak képzelődés, spekuláció.

A kételkedőknek mentségére kell felemliteni, hogy a tudományos következtetés sokszor téves uton halad s hogy e tévedésbe a teológia tudománya is beleesett. Hibás lesz a tudomány utja, ha elhagyja a megdönthetetlen tények birodalmát s találgatáshoz folyamodik; illetőleg a képzelt, kitalált megoldást kész ténynek veszi. Valamikor ilyen találgatásból állottak elő a hitregék, melyek azután későbbi józan szemmel nézve meséknek, képtelenségeknek bizonyultak, eredetileg azonban valóságoknak hitték őket. A tudomány története tele van ilyen valótlan tényekkel, melyeket annyira valóságosaknak tekintettek, hogy akik nem hittek bennük, azokat bebörtönözték. Ilyenek, hogy a föld lapos, tányéralaku, hogy oszlopok tartják, hogy a nap kering a föld körül, hogy az atom oszthatatlan; hogy a szelek raktározva vannak stb. Ezek a tévedések, hamis tényazonositás eredményei voltak s létrehozójuk több vagy kevesebb felületesség. Ugyanilyen felületesség a vallásos képzetek előállásánál is mindig müködött, kivált akkor, ha a hamis képzet keletkezése a gondolkodónak valami hasznot is látszott hozni. Tehát a vallásos képzetek keletkezésénél müködésben volt és van a képzelet felületes és ellenőrizhetetlen munkája. A " tudomány" ezt a munkát egészen a xx vallás hatásának tulajdonitja; de ez éppen olyan felületes állitás mint az előzőleg emlitett tudományos tévedések; sőt inkább mondhatjuk, hogy a vallásba a hamis képzetek a tudományból kerültek át, vagyis eredetük az volt, hogy a vallással akartak tudományos rejtélyeket az emberi képzelődés munkájával megoldani. A hamis analógia mellett még egy okozója volt az eltévedéseknek, a határátlépéseknek az a fajtája, mikor a képzelet nem veszi észre, hogy a biztos tények világát elhagyta s már csak képzelete müködik a tények nélkül. Ez a tényeket elhagyó, tiszta spekuláció a tudományban is müködik, de a vallás területén is. Nem helytelen a müködése , ha az elme elkülöniti a biztos eredményeket a feltételezett eredményektől, de nagy a kisértés, hogy az ember azt, amit annak sejt, valóságnak vegye. A tudományos hipóthézis is a képzelet alkotása. A hipothézist akkor fogadjuk el valóságnak, ha minden ismert tényt meg tud magyarázni; de még akkor is fenntartással kell elfogadni s készen állni más magyarázat elfogadására. Ehhez szerénység és önmérséklet kell, amik ritka erények. - Mindezt kénytelen voltam eléje bocsátani mai tárgyunk kifejtésének, mivel ezzel a tárggyal kapcsolatban különös hévvel müködik az ellenőrizhetetlen képzelet.

- - - - - - -

A bibliai fogalmak és tanitások előállását bizonyos -ál-teológia az emberi képzelődés és spekuláció munkájának tulajdonitja. Annyira összenőtt / konkretizálodott/ már ez a felfogás az emberi gondolkodással, hogy a teológusok már nem is veszik észre, hogy amikor ehhez a magyarázatmódhoz folyamodnak, ezzel megtagadják a Biblia kijelentésszerü jellegét és a Bibliát emberi müvek szinvonalára süllyesztik alá. Teológiai főiskolákon ezt az irásmagyarázatot sajátitják el a nép jövendő tanitói s ezzel elvetik maguktól, a képességet, hogy a Bibliához hittel közeledjenek. Az a

sajátságos viszony alakul ki, hogy a hallgatónál még fel-feltünik a hazulról hozott hitnek valami pislákoló világa: de az igét hirdető lelkésznél ezt a teológiai főiskolákon már kioltották. Vannak lelkészek, akik már cinikusan hangoztatják hitetlenségüket; a többség azonban még szégyenli és takargatja ezt. Bizonytalanságuk azonban hallgatóiknál is bizonytalanságot kelt. A nagy egyházak elhitetlenedése a lelkészektől és teológiai iskoláktól indul ki. A római egyháznál valamivel jobbnak látszik a helyzet; de mivel ez az egyház az isteni tekintélyt az emberi tekintéllyel keveri össze, ezzel a tanitás bizonyossága erősen gyengül. A kisebb felekezetek bizonyos magaslatról nézik a nagy egyházaknak ezt a nyomoruságát és nem veszik észre, hogy régen ugyanazon az uton haladnak, amikor kitaposott, de a Bibliából sem kellőképpen ellenőrzött fogalmakat, tanitásokat hirdetnek. A komoly, odaadó és teljes lelkiismeretességgel folytatott bibliatanulmányozás hiánya az evangélistákat is megbénitotta munkájukban, ugyhogy isteni evangélium helyett, emberi evangéliumot hirdetnek, mint pl. azt a tanitást, hogy a bünbocsánat alapja a megtérés.

A héber olm és a görög aion olyan szabadon és meggondolatlan értelmezéseknez, valóságos hitregékhez vezette el épen a kisebb egyházak igehirdetőit, hogy azok büszkén hangoztatott biblicitás-a ma már, különösen e ponton a hitregék világába tartozik. Az aion-t megfeszitették az örökkévalóság jellegétől, korszakot csináltak belőle s ezekből a korszakokból olyan fejlődést költöttek ki, amilyenre Pál apostol I.Tim 1,4-ben céloz, hol a hitregéktől és származási táblázatoktól óvja Timótheust. Csakugyan ezek a magukat emberi képzeletre bizó irásmagyarázók is egész regéket adnak elő, táblázatokat közölnek a történelem állitólagos lefolyásáról oly időben, amelyből semmiféle emlék nem maradt fenn, amelyre támaszkodni lehetne, vagy a jövőnek tulajdonitanak oly fejlődést, amelyet a bibliai jövendölések nem igazolnak; ellenben a buja a pogányos emberi képzelet szivesen rajzol ki magának. Emberi kiváncsiság és kotnyelesség párosulva tudálékos értelmetlenséggel, pogány emlékekkel és nem tiszta emberi vágyakkal, tetszelgő szimetria kereséssel hozták létre és öntötték rajzba is ezeket a képzelgés szülte fantasztikus elbeszéléseket. Erkölcsi javitó hatásuk, hitre serkentő befolyásuk nincs ezeknek a történéseknek, melyek sohasem törtlntek meg és sohasem fognak megtörténni. Van bennük igazság is, de van tévelygés is,mivel a sátáni csalás mindig az igazság látszatával kendőzi magát. Jó velük szemben a tiszta bibliai tanitást megösmerni.

- - - - - -

Mindenek elött az aion szó szótári jelentésével ismerkedjünk meg. A Bibliában két másik időt jelentő szó van mellette: chronos és kairos, előbbi időtartamot, utóbbi időpontot, alkalmat, ünnepi időt jelent. Az aion is időtartamot jelent éspedig, mig a chronos felosztható időt jelent, az aion az oszthatatlan időt jelenti, melyben nincsenek évek, hónapok, napok, hanem folytonosan telik, tehát megfelel a magyar örök szónak, melynek eredeti jelentése nem a végtelen, hanem a meg nem szakadó, örökös idő. Aión-nak igen régi jelentése az az idő, mely valamely lényt megillet, annak kijár.Ezért a szó életidőt is jelent; sőt azt az életerőt is jelenti, mely ennek az életidőnek leélésére képessé tesz. Sem egyik, sem másik emberileg nem szabályozható, nem korlátozható s igy határtalanság, végtelenség jegyét viseli magán. Igy lett aion már a görög klasszikusok nyelvén az örökkévalóság kifejezésévé. A szó tehát nem a bibliai kor után kapta az örökkévalóság jelentését.
Az ujtestamentumban aión nem jelent emberi életidőt; ellenben jelenti egy kor életidejét. Azért jelenti ez a szó a kort, mert az isteni háztartás különböző koraira nem a dátum a jellemző, hogy ettől-eddig tart, hogy tartana meghatározott idő,

mondjuk ezer esztendő; hanem mert ezekben a korokban mellékes a kezdet és a vég, akárcsak mint Melkicédek életidejében/Hb 7,3.6/; ellenben fontos a betöltött hivatás, az arra való kifejlődés; az élet kifejlés a fontos, nem a keret. Nos ezt az évszámokkal, napokkal és esztendőkkel nem mérhető időt jelenti az aión! Ebből következik, hogy az aiónok az élő személyhez, vagy személyekhez igazodnak és nem az évszámokhoz; következik, hogy különböző aiónok egy időben telhetnek el, vagy le: hogy egymásba általmelhetnek s igy őket évszámokkal elválasztani nem lehet. A törvény aiónja benyulik a kegyelem aiónjába: viszont a kegyelem aiónja megelőzi és tuéli a törvény aiónját. Hamis tehát a korszakokról készitette rajzokon az aiónok olyan elkülönitése, mintha azok éles elmetszéssel egymást követnék és egymást váltogatnák.

° ° ° ° • • • ° ° °

Már a görög, pogány gondolkodásban feltünő az aión szónak az az értelme, hogy az végtelen idő, azaz nincs kezdete és nincs vége; itt azonban nem a " mindig"-en van a hangsuly, hanem az " örökös-"ö ön, a fel nem oszthatón, a részekre nem tagózhatón. Aristoteles szerint a világ örökkévaló s az örökkévaló világgal egybeesik az aión:" sem nem lett, sem romlást elfogadni nem tud a teljes ég", melyről azt mondja:" az egész aión egy és láthatatlan,kezdete és vége nincs, a végtelen időtartamot birja s foglalja magában.""Azt a végső teljesedést, mely magában foglalja minden egyes ember életidejét / chronos/ ... minden egyes ember aiónjának nevezzük. E meghatározás szerint az egész ég teljes fogalma és az egész időt és a végtelenséget magába záró összfogalom: az aión, mely nevét az aeiből vette, mely halhatatlan és isteni. " Aristoteles beszél itt az egész világ és az egyes ember aiónjáról és igy a végtelen világgal az ember az aiónban, az életidőben, azaz a kifejlődés idejében közösségben van. Azt is megemliti Aristoteles, hogy a láthatatlan és egységes világ életideje az aión, mely tehát osztozik a világ oszthatatlanságában, darabokra nem szedhető életegységben. Az aión fogalmával összefügg a fel nem osztható és szét nem szedhető élet egysége. Érdekes, hogy az aión szó Homérosnál már életerőt jelent és a lélekkel párhuzamosan lép elénk. Az aión értelmének ilyen kifejlődése már jóval az ujtestamentumi idő elött bekövetkezett és határozott alakot öltött: az ujtestamentumi szóhasználatra tehát okvetlenül befolyást gyakorolt, mert benn volt a nyelvtudatban. Már Aristotelesnél hozzájárul az aión fogalomhoz a halhatatlanság és isteni mivolt jelzőként. Philó az apostolok kortársa kevesebb hatással lehetett az ujtestamentumi nyelv kialakulására, de tanuként idézhető az akkori nyelvtudatra. Szerinte a chronos, azaz a mérhető idő az észlelhető világnak az életnyilvánulása / bios-a/,mig az aión a láthatatlan Istennek és a szellemileg felismerhető világnak az életnyilvánulása. Ezért az aión végtelen, mert Isten is az. Jézus és az apostolok után lett az aión az Istentől független s minden más fogalomtól független fogalommá, az örökkévalóás önálló fogalmává. Ebben az értelemben találjuk a szót Plutarchosnál és a későbbi stoikusoknál. Az ujtestamentumi időben és azelött vagy az Istennek, vagy a létének okát magában rejlő égnek, világnak volt az életnyilvánulása, jelzője. Az Ujtestamentum idejében tehát nem örökkévalóság volt, hanem örökkévaló Isten.

Az Ujtestamentum tehát nem a későbbi, hanem a philói és a korábbi pogány szóhasználattól vette át a maga aión fogalmát a szóval együtt amelyet használatba vett. Ha Aristoteles pogány felfogásában behelyettesitjük az ujtestamentumi Isten-felfogást, akkor az aión fogalom igy alakul; a chronos, azaz a feloszthatő idő, a teremtés életnyilvánulása, az aión a Teremtőé. A chronos tehát olyan,mint az emberi élet, az aión olyan,mint az isteni élet. Az ember külső jelenségek, a nap és a

csillagok járása szerint méri és osztja az időt és ez az idő a chronos. Az isteni élet örök méban megy végbe, mindig ugyanaz, nincs változása, tehát nem mérhető, nem osztható; ezt az életet fejezi ki az aión. Az aión tehát nem a földi történetbe beilleszthető, évszámokkal meghatározható és határolható időszak, korszak, hanem a földi léten kivül eső, azt mégis áthatő, és magában olvasztó isteni élet, mely egyes ember életét éppen ugy jelölheti, mint korok életét, nagy isteni élet-fejlődéseket, melyek behatolnak a látható világba és azt láthatatlan életelemmel töltik meg. Próváljuk megvizsgálni az ujtestamentumi szóhasználatot s ellenőrizni az eddig mondottakat!

v v v v v v v v v v

Mielött azonban a szóhasználatot vizsgálat alá vennénk, meg kell emlitenem az Aristotelest megelözö Platon szemléletmódját, ki aión alatt az " időtlen időt", az eszményi időt értette, melyben nincsenek évek, hónapok, napok a chronos alatt a teremtett időt, mely együtt teremtetett a világgal s mely az eszményi időnek, az aiónnak bizonyos mozgalmas vetülete, képe. Az ideá-nak és az idea földi képeinek ez a viszonya igen jellemző a platonikus bölcseletre. Bennünket azonban a kérdés nem a bölcseleti spekuláció szempontjából érdekel, hanem a valóság szempontjából. Mert igen tévednek azok a teológusok, akik mindezeket a láthatatlan világra vonatkozó állitásokat a szemlélődés eredményeinek nézik. Még a pogány gondolkodók nézeteiben is sok állitásnak alapja a megfigyelés és nem a spekuláció; vagy esetleg valami, őskijelentés emléke, mely az emberiség közös kincsévé volt hivatva válni. Plató elhitette magával, hogy szemlélődés utján állitotta fel filozófiai meglátásait; hogy puszta elmebeli elvonás utján a látható világból vissza lehet következtetni a láthatatlan világra. Valósággal sok minden már benne élt Platonban, mint emlék, vagy megfigyelés. Isten nézetei azért felelnek meg sok ponton a bibliai világosságnak. Tány, hogy Isten az égitestek teremtésével módot adott az időszámitásra s ennyiben az elosztott időt a világgal együtt teremtette meg. A külső eseményektől szabályozott s felosztott idővel szemben áll a dolgok belső természetével és kifejlődésével együtt járó idő, a " minden lénynek kijáró idő", melyet már a görög látó az aiónnal azonositott. Minden kivülről reánk kényszeritett dolog teher nekünk, a természetnek meg nem felelő időváltozás is: ez a külső időtelés a teremtéssel együtt keletkezett s azzal együtt fog elmulni, hogy egy belső természetünknek megfelelő időtelésnek adjon helyet. Előbbi a chronos, utóbbi az aión. E ponton Platón eltalálta a valóságot.

Kant Emanuel, a hires ujkori bölcselő is ugy látta, hogy az idő és hely - szemléletet a lélek adja hozzá a valóság-keltette benyomásokhoz. Kant túllőtt a célon: az idő és hely képzetét nem a lélek adja hozzá a valósághoz, mert egymásutániság az időben is, helyben is valóság, de nem a szellemi, hanem az anyagi világ valósága. Az idő és hely képzeteit a tárgyak viszonya teremti meg. A testi világban két tárgy - egy helyet - nem tölthet be. De a szellemi világ tárgyai egymásba folyhatnak, egymást általhatják: Jézus feltámadott testével általment a becsukott ajtón s elhagyhatta ruháit, anélkül hogy a ruhák helyüket változtatták volna. Ezékiel látomásbeli kerekei egymásba forognak. A prófétáknak a Szellem a jövendő eseményeit egymásban mutatja meg, amennyiben azokban tipikus azonosság van. A kijelentés nyelve a héber, az eseményeknek nem jelzi időbeli eltérését, csak állapotbeli különbségét. Isten és a Fiu örök mában élnek: " Én ma nemzettelek Téged"!" Mielött Ábrahám lett Én vagyok!" A " lett" a chronos, melyet a csillagok járásához viszonyitva határozunk meg; a " VAGYOK" az aión, Platón " időtlen ideje". Ugyanezt a különbséget fejezi ki az a mondás, hogy " Isten elött ezer esztendő egy nap és egy nap ezer esztendő"; azért Isten naptárában nincs késés, mert

mindent akkor tesz, mikor belső érésének, fejlettségének megfelel. Jézus visszajövetelének az idejét az ember földi naptár időjelzése szerint szeretné meghatározni; Isten meghatározása: amikor az események beteljesülnek, az idő teljessége; amikorra a mennyasszony elkészül. Amikor az egyház szentsége folttalan, Jézus azonnal itt van. A chronos és az aión különbségét mutatja a Biblia számjelképtana is; a szimetrikus számok: 2,3,4,7,12 az égi szellemi időt mutatják; ezek a számok a 12-es számrendszerhez tartoznak. A lo-es számrendszer számai alkalmasabbak a földi számításhoz, a földi viszonyok leméréséhez. Ezek a chronos számai, mig az előbbiek az aión számai, nem számértéket jelölnek, hanem a dolgok belső természetét, belső kifejlődését.

o o o o o o o o o o

Eszerint megkülönböztetünk aión-szemléletet és chronos-szemléletet. A mi emberi szemléletünk chronos-szemlélet, mert a dolgokat nem örök viszonyukban, lényegükben látjuk, hanem elmuló, ideiglenes viszonyukban, pillanatnyi helyzetükben. I.Kor 13,12 ezt a két különféle látást a tükörkép és a szemtől-szembe nézés különbségében látja:: az előbbit részlátásnak nevezi, az utóbbit Isten látásának: " Akkor ugy fogok megismerni, ahogy engem ismertek meg," t.i.Isten. A rész szerint való megismerés a dolgot esetleges viszonyaiban látja, a szemtől-szembe-ismerés rejtett, való lényegében. A történelmet részeiben látja az ember s oly kevés részt lát belőle, hogy nem tud rajta eligazodni, csak hittel tudja elfogadni, hogy a jóságos és Mindenható Isten áll mögötte.Isten és a mennyei angyalok a történelmet végső céljából visszafelé fordulva nézik: mert ők ezt a célt ugy látják, mintha jelen volna: ahogy Jézus látta a Jelenések magaslatáról az egyház és világ történetét. A belső szemlélet az összetartozó dolgokat együtt látja, mégha azokat századok, vagy ezredévek választják el. Igy látták a próféták a multat, jelent és jövőt. Ebben a látásban szétválik az elmuló és a megmaradó: az előbbi lehull, mint lényegtelen, az utóbbiba a látnok belekapaszkodik. Az aión-látónak nem fáj az ideigvalónak elvesztése, a chronos-látónak szivét szükségtelen fájdalmak tépik, mert értéknek látja, amit a történelem elvesz tőle. Hogy a hibás látás csakugyan a látható anyagi világra vihető vissza s ezzel szemben egy láthatatlan szellemi látás adja a valóság megismerését, ezt nemcsak sok világi bölcselő állitotta, hanem a Biblia is: " Azért nem restülünk meg, hanem ha külső emberünk egészen megromol is, de a belső napról napra megujul. Mert egy pillanatig tartó könnyü szorongattatás a dicsőségnek mindent felülmuló örök sulyát munkálja számunkra, kik nem nézünk a láthatókra, hanem a nem láthatókra. Mert a láthatók ideigvalók, de a nemláthatók örökkévalók!"/II Kor.4,16-18/. Hogy az aiónos görög szó nem korszakokat, egy korszakig tartót jelent,mint tudákos irásmagyarázók nyelvészkedni próbálnak, hanem örökösen tartót, az látszik abból, hogy az ideigvalóval van szembeállitva; márpedig ha egy korszakon át tartana csak, akkor az aiónos is ideigvaló volna.

Az aiónos Isten jelzője; Isten pedig nem korszakos, egy korszakon át élő, egy korszakig élő Isten, hanem örökké élő. Ezért az aiónos is csak örökösen tartót jelenthet.Istennek nem volt kezdete s nem lesz vége, mindig volt, mindig lesz, ezt szokták örökkévalóságnak tekinteni. Ha az aión és aiónos ennyit jelentene, akkor az örökkévalóságból nem volna képzelhető több s igy az aión többesszámban nem állhatna; márpedig sokszor többesszámban fordul elő.Ezért jutottak sokan arra a felfogásra, hogy az aión korszakot is jelent, azaz hosszan-telő időt; ennek azonban ellene mondani látszik az a tény, hogy az aión épen mérhető időt nem jelent, az aión más, mint a chronos. Jézus maga is, az apostolok is többször beszélnek erről az aiónról és a

következőről, ami aligha fogható fel másként, mint korszakként. Az örökkévalóságot pedig sokszor aiónos-al fejezi ki a Szentirás,mi megint csak ujra meg ujra kezdődő korszakok hosszu sorának tekinthető. Ebből az ellentmondásból nem segithet ki bennünket más, mint Platón " időtlen idő" elmélete, vagyis az aión-nak olyan felfogása, hogy az nem mérhető ugy, mint a chronos; nem határozható meg fizikai változásokkal és azokkal kapcsolatba nem hozható. Mikor jön vissza az Ur? Mikor hárul el az Antikrisztus utjából a visszatartó akadály? Mikor megy be a nemzetek§ pogányok/ teljessége? Mikor készül el a mennyasszony? Vagy Jézus korához mérten: mikor jön el Jeruzsálem elpusztulása? a próféták jövendölései után mikor következik be a nép fogságra vitele? Mindezek oly kérdések, amelyekre Isten nem adott évek és napok szerint választ: mert az események bizonyos fejlődés eredményei és igy a teljesülés dátuma attól függ, hogy gyorsabban, vagy lasabban valósulnak e meg a fejlődés feltételei. E fejlődéseknek pedig belső szellemi törvényei vannak: a fejlődések aiónokban mennek végbe és nem mérhetők chromosokban. Van tehát igy mondhatjuk - chromos-korszak, mely földi időponttól földi időpontig tart és van aión-korszak, mely tojástól a csirkáig, azaz fejlődés kezdettől a fejlődés végéig tart. A chronos-korszak dátumtól-dátumig tart, nem rövidithető és nem hosszabbitható; az aión korszak rövidül, vagy nyulik aszerint, hogy a fejlődés gyorsabb, vagy lassubb Ezért hivja fel Péter olvasóit arra, hogy siettessék az Ur napjának megérkezését, mert ennek megérkezése nyilván a keresztyének elkészülésétől függ. Ezzel kapcsolatban emliti, hogy az Ur előtt egy nap annyi, mint ezer esztendő és ezer év, mint egy nap, tehát naptári számitás helyett aión-idővel számol.

Mivel az aión-idő mindig egy bizonyos fejlődéssel van összekötve, ennélfogva egyszerre és egmyától függetlenül is több aión leteléséről lehet szó: aiónok párhuzamosan telhetnek és egymásba mehetnek át; sőt egy ember egyszerre több aiónban élhet benne. Van a törvény uralmának aiónja, van a kegyelem hatásának aiónja. Ahol a kegyelem még nem hat, ott a törvény uralkodik; tehát a törvény aiónjának ma sincs vége, a kegyelem aiónja pedig megelőzte a törvény aiónját,mert Séth, Énok, Nóé az ősatyák a kegyelem aiónjában éltek és nem a törvény aiónjában; rájuk nézve a kegyelem törvényei voltak érvényesek és nem a tételes törvény szabályai. Sőt a törvényadás után Mózes, Sámuel, Dávid, a próféták és a hivők valamennyien a kegyelem aiónjában éltek és nem a törvény aiónjában. Viszont az ujtestamentumi időben a példázatbeli gonosz szolgára nézve, ki nem tudott megbocsátani, noha ő bocsánatot kapott, érvényes volt a törvény, mert a király visszavonta bocsánatát és tömlöcre vetette, mig mindenért meg nem fizet; ez pedig a törvény uralmát szemlélteti. De Róm 7 és 8-nak az egymásmelletisége is azt mutatja, hogy attól az állásfoglalástól függően, amelyet a keresztyén elfoglal hol a törvény, hol a kegyelem uralkodik rajta. Tehát minden embernek ki kell jutnia a törvény aiónjából és belépnie a kegyelem aiónjába, bármely chronos-időben éljan is az illető ember.

Tehát ha az nem is adatott meg nekünk, hogy aión-szemlélettel lássuk a történést, mert a dolgok belső kifejlődésébe alig van bepillantásunk; de az megadatott nékünk, hogy az aiónban már most benne élhessünk. Ennek az a következménye, hogy az ujonnanszületett, azaz az aiónos-életbe / örök életbe/ áthelyezett keresztyén nem érti saját életét, nem tudja ellenőrizni, mi történik vele. A keresztyén élete, ha csakugyan " nem ő éli életét, hanem Krisztus él benne" /Gal 2,2o/, csoda, melyet sem mások, sem ő megmyagyarázni nem tud. Azt mondhatná ugyan valaki, hogy itt nem kétféle időtől, hanem kétféle hatalomról van szó. Ez igaz is: de ez a kétféle hatalom: az m emberi és a szellemi-isteni kétféleképpen müködik és müködésük kétféle időben valósul meg. Azt, amit Isten csinál, más idő méri, mint azt amit ember csinál. Az egyik az örökkévalóságban / aión/ él, és

cselekszik, a másik az időben / chronos/. Ám az örökkévalóság itt dolgozik az időben s alkotásai idegenek az embernek, nem érti sokszor nem is látja, nem is veszi észre őket. Jézus mindenben Atyját látta ebben a világban, mig a világ tudósa sem makró, semmikroszkopjával nem látja, nem képes felfedezni Istent.

° ° ° ° ° ° ° ° ° °

Az eddig elmondottak azonban nem magyarázták meg, hogy mit kell értenünk a különböző aiónok alatt, melyek sok bibliahely szerint egymást követni látszanak: azt sem magyarázták meg, hogy mit értsünk " e korszak", vagy egészen helytelen forditással " e világ" alatt, ha az eredeti szövegben itt is aión houtos áll. Az utóbbi kifejezés egészen azt a látszatot kelti, hogy az aión evilági, földi, tehát nem örök időt jelez.

Az ujtestamentumi görög szövegben az aión szó hol egyes, hol többesszámban fordul elő; de a többes nem jelent többet, csak gazdagabbat; hogy ugy mondjam, nem az idő hosszuságát nyujtja, hanem a szélességét tágitja. Az eis ton aióna ugyanazt az időt jelzi,mint az eis tous aienas, vagyis az utóbbi nem hosszabb, mint az előbbi; a többes szám azonban arra mutat, hogy a különböző aiónok különböző tartalmuak is lesznek, mint ezt Ef 2,7 elárulja, mely szerint Jézus az elkövetkező aiónokban kegyelmének mindent felülmuló gazdagságát akarja megmutatni; tehát a következő aiónok mindegyikére jut valami más, valami uj a kegyelemből. Valahányszor az isteni müködés sokféleségére és gazdagságára akar rámutatni az Irás, a többes számot használja; mikor csak az idő hosszuságát hangoztatja, az egyszerü és gazdagságot ki nem fejező egyes számot használja. Többes-számot találunk a következő helyeken: Mt 6,13 természetesen, mert hiszen az Isten királyságának, hatalmának és dicsőségének kifejtése,elterjesztése korok változatos munkája lesz; Lk 1,33 mert Jézus uralkodása sok koron át fogja éreztetni áldását; Róm 1,25, 9,5 II.Kor 11,31 Jd 13; mert a Fiú dicsősége korokat fog bevilágitani. A héber felsőfok képzés szabálya szerint / énekek éneke/= szépek szépe, könyvek könyve stb./ képezi az Irás az " eis tous aiónas tón aiónón" kifejezést, mely szórol-szóra ezt jelenti:" be az örök korok koraiba", vagy " el az örök végtelen távoláig" s még az előbbinél is nagyobb nyomatékkal fejezi ki nem az idő távolát, hanem a következő korok felmérhetetlen gazdagságát, melyeket Isten dicsősége, hatalma,uralkodásának boldogsága, bölcsességének gazdagsága fog betölteni: Ro 16,27 II Ti 4,18 Hb 13,21 Jl 1,6 1,18 4,9 4,1o,5 13,7 12,1o 6,11 15,15,7; másutt azzal fejezi ki ezt a várakozást, hogy Isten e korokon át élni fog, tehát élete csodálatos gazdagságban jelenti ki magát nékünk. Jl 1,18 4,1o 1o,6 megint uj megjelenése ugyanennek a gondolatnak az, hogy Isten uralkodása áthatja mind e korokat: Jl 11,15. Arról sem feledkezik meg, hogy az egyház tagjai, a győzedelmesek részt fognak venni ebben a korok végtelen során át terjedő uralkodásban: Jel 22,5/. Másik kifejezési formája a gondolatnak,hogy Isten dicsősége, fensége, uralma, fennhatósága " mind" ezeket a korokat áthatja / eis pantas tous aionas/ Jd 25. Ha azonban az idő hosszát nézzük, akkor az " eis tous aionos" vagy akár az " ais tous aionas tón ainon". Képtelen az a gondolat, hogy a kifejezés " egy korszakig tartót", vagy"korszakost" jelentene. Mt 21,19-ben és Mk 11,14-ben Jézus elátkozza a fügefát, hogy soha rajta füge ne teremjen, az eredetiben:" eis tou aiona" áll. Feltehető, hogy Jézus egy korszakra akarta volna csak elátkozni azt az egy fát azzal a gondolattal, hogy majd a következő korszakban a kiszáradás után megint teremhet a fa. Lehetséges, hogy Ján 4,14-ben Jézus csak egy korszakra igéri, hogy aki az Ő vizéből iszik, nem fog megszomjazni? Vagy, hogy a Tőle adott uj élet csak egy korszakon át tart, mint Jn 6,51 58-ban olvassuk? Vagy, hogy a fiú csak egy korszakon át marad az atyai házban? /Ján 8,33/.

Hogy, aki az igét megőrzi, csak egy korszakon át nem lát halált? / Jn 8,51-52/. Hogy az Őt követők csak egyetlen korszakon át nem vesznek el? / Jn 1o,28/ 11,26/. Hogy a Felkent csak egy korszakon át marad meg? / Jn 12,34/. Hogy Péter csak egy korszakon át nem akarta engedni, hogy Mestere a lábát megmossa/Jn 13,8/. Hogy Jézus csak egy korszakon át szándékozott tanitványaival együtt maradni mennybemenetel után? / Jn 14,16/ Hogy Pál csak egy korszakon át akarta volna kimélni az erőtelen hitüeket?/ I.Ko 8,13/. Lehetséges hogy Isten igazságossága csak egy korszakon át marad meg?/II Ko 9,9/ Hogy Jézus csak egy korszakon át lesz Isten főpapja?/Hb 5,6 6,2o 7,17 21,24/. Hogy, mint Fiú csak egy korszakra vált tökéletessé? / Hb 7,28/. Péter szerint Isten csak egy korszakon át él? / I.Pét 1,23/. Az Ur beszéde csak egy korszakon át marad meg?/ 25 v/. Hogy, aki megteszi Isten akaratát, csak egy korszakon át fog élni?/1 Jn 2,17/. Hogy Isten igazsága egy korszakon át marad meg?II.Jn 2
Ha e nagyszámu helyen az " eis tou aiona" csak " örökké"-t, vagy " soha"-t jelenthet, akkor lehetetlen, hogy a kétesként tekinthető némely helyen / Mk 3,29 Ik 1,55 II.Pét 2,17 Jd 12/ mást jelentene ugyanaz a szólásforma!

A kérdés azonban az, hogy mit jelent az " eis ton aiona"? Vajon az a jelentése, hogy " vég nélkül"? Mint már láttuk, az aión fogalmából épen a kezdet és a vég hiányzik, mert az " időtlen idő" jelenti, mint Platon magát kifejezte, vagyis a naptárilag nem osztható és szüntelenül tartó belső fejlődés idejét, melynél a nangsuly azon van, hogy meg nem szakad, szünetlenül folytatódik, örökösen tart. A magyar " örök" szóban nincs kezdet és vég, hanem a meg nemszakitott ság gondolata jelenik meg benne. A végnélküliség nem bibliai fogalom ellenkezőleg az örökösség, a fel-nem tartóztathatóság az!"Örök élet" jelent vég nélküli életet, de ez a végnélküliség az aión szóban nincs benne. Ha valaminek vége nincs, kezdete sem lehet; már pedig az örök életnek van kezdete; a felülről születés, vagy ujonnan születés, a feltámadás. Kezdet és vég nélkül csak egy van: Isten; a végnélküliség jellege csak Őt illeti! Hiszem, hogy az örök élet, melyet Jézus ad vég-nélkül fog tartani; de nem azért, mert ez annak az életnek a jellege, hanem mert Isten hüsége, Aki nekünk az örök életet adja, a vég-nélküliség jellegével bir; tehát örökkön-örökké rá leszek utalva Istenre s Ő vég nélkül fogja adni nekem az életét,nem azért, mert ez a vég-nélküliség a nekem adott örökélet lényegéből folyik, hanem mert ez a végtelenség Isten hüségének jellemvonása. Sem a görög aioniosban, sem a magyar örök szóban nincs benne a végnélküliség fogalma, de ez nem jelenti, hogy Isten vagy bizonyos ajándékai nem végnélküliek; pusztán annyit jelent, hogy ezzel a gondolattal a Szent Irás nem foglalkozott. Az aión a szünetnélküliséget fejezi ki, mint az örök szó is. Az örök életnek vége lehet, ha erre érdemtelenek leszünk, vagyis, ha az igazság mellé esünk, mint ezt Hb 6,4-6 világosan mondja. Éppen ugy az örök kárhozatnak vége lehet, ha Isten irgalmát hittel megragadjuk. Ezért szállhatott le Jézus az örömüzenetet hirdetni azokhoz, akik Nóé idejében engedetlenek voltak. A kegyelem örök, de az örök kegyelemből ki lehet esni, mint ezt Gal 5,4 világosan mondja. Az Istentől ajándékozott élet örök, a halál sem akasztja meg, mint Jézus mondotta:"Ha valaki Bennem hisz,ha meghal is él"/Ján.11,25-26/;de ebből az életből,ennek az életnek könyvéből Isten kitörülheti azt,aki méltatlan"Jel.3,5/ Az aionios szó tehát örökséget,meg nem szakitottságot jelent,de nem végtelenséget.Az,ami nem beszél a hátsó végről,nem beszélhet az elsőről sem,vagyis a kezdetről.Ez a kifejezés:ap aionos,nem beszél arról,hogy annak amivel kapcsolatban áll,valaha kezdete volt,de arról sem,hogy nem volt kezdete,vagyis ezt a kérdést az aion szó nem érinti.Nekünk az ily fogalomra nincs megfelelő szavunk,de Isten gondoskodott róla,hogy a kijelentés nyelvét képező görögnek legyen.Az elmult időre vonatkozik az aión szó, a következő esetekben: Luk 1,7o

" a prófétákról mondja, hogy

ap aiónos voltak, mivel bizonyára nem azt akarja mondani, hogy az örökkévalóságban kezdették el müködésüket, hanem, hogy mióta Isten használni kezdte őket, folytonosan, örökösen szólottak és vigasztalták az emberiséget a Messiás eljövetelével. Azt is mondja a szólás mód: hogy beláthatatlan idő óta voltak és szólottak Isten küldöttei". De sem kezdetről, sem kezdettelenségről a kifejezés nem szól. Hasonló a jelentése az ap aiónos-nak Jn 9. 32-ben, hol a helyes " még soha nem hallottuk" fordítás nem jelenti, hogy az örökkévalóságban soha nem esett arról, hogy születetett vaknak valaki visszadja szemvilágát, hanem arról van szó, hogy mióta az emberi emlékezet adatokat ismer, ilyen eset nem fordult elő. Az aión jelentés köre itt korlátolt. Azonban korszakot sem jelent a szó. Csel 3,21 ugyanazt mondja, mint Luk 1,7o Csel. 15,18 az emberi ismerésről mondja, hogy ap aiónos, tart ez sem jelenthet örökkévalóságot, mert az ember az időhöz kötött; de korszakot sem jelent, mert ahoz a kifejezés tul határozatlan; hanem jelenti, az emberiség összefüggő létét, melyet éppen a megismerésen át, egy sajátos fejlődés tölt be; ennek a kifejlődésnek idejét jelzi az aión szó, sem időpontot, sem időtartamot nem akarva jelenteni. Ami azonban emberi szemmel nézve határozatlan az belülről, szellemi szemmel látva, nagyon is határozott, mert az emberi fejlődés idejét akarja jelezni. Ezt a meghatározatlanságot, ha a fejlődés gondolata nem járul hozzá, másszóval fejezi ki az Irás, éspedig a " tegnap" / etchtes/ szóval: a Felkent Jézus tegnap és ma és az örök korokig ugyanaz". Héb 13,8/. Itt az Istenség megközelithetetlen, láthatatlan és fel nem ismerhető lényéről van itt szó, melyben örök " ma " van, és változásnak, fejlődésnek árnyéka sincs; itt nem az aión-t használja a multra vonatkozólag, hanem a tegnap szót. Ellenben a jövőre vonatkozólag, amelyben korkon át igen nagy hatással lesz az emberi fejlődésre az Ur változatlansága, már erre az emberi fejlődésre tekintve az aiónos szót has nálja a kijelentés, a többes-számot.

Mint ahogy a jövőre vonatkozólag, hol az egyes-számu eis tón aina kifejezést alkalmazza a Biblia, hol a gazdag kifejlődést érzékeltető, de hosszabb idejü eis tóus aiónas-t: ugy a multra vonatkozólag is az ap aiónos mellett feltünik az apo ton aiónon többeszámu kifejezés, ahol pl. az isteni kéznek az emberi történelembe való belenyulását látja az Irás. Isten a világ fundamentumának felvetése óta, készíti elő az egyház szerepét és életét ebben a világban; erre a sokoldalu, de rejtett, titkos isteni munkára mutat az Ef 3,9. Mivel ez az isteni előkészités egy előre megrajzolt terv alapján történt, azért ezt a tervet a korok eleve elrendelésének nevezi Pál Ef 3,11. Hogy csakugyan egy összefüggő emberi fejlődés, örök, azaz meg nem szakadó menetéről van szó, mutatja Kol 1,26, mely az aiónok mellett a geneá-kat is emliti, azaz az egymást követő nemzedékekeket, melyek cserélődhettek, de a rajtuk átmenő fejlődés zavartalnul ment előre. Hogy azonban a több kor a multban is egy összefüggő egészet képez és az egyes-számu aión hosszuságban, tartamban nem rövidebb a koroknál / aiónes/, sőt még többet fejez ki, onnan látjuk, hogy mikor az isteni ~~kkk~~ életre mutat rá, a multra, az egyes-számu aión-t alkalmazza: dicsőség, fenség, uralom, fennhatóság illeti a Felkentet az egész kor / aión / óta, most és az összes korokon / aiónoko-on/ át." Jd 25/.

Hogy az aión, vagy az aiónok fejlődése nem egyebekre korlátozott és nem szétesö, vagy esetleges, hanem egy az egész teremtést felölelő isteni tervre, eleve elrendelésre irányul, azt ez a süntelein / Mté 7,28 Márk 13,4 Luk 4,2 13 Csel 21,27 Róm 9,28 Héb 8,8/ igéből származó süntelein szó mutatja, mely a sün / össze, együtt együvé/ és teleó / célhoz, véghez visz/ szavakból van összetéve s igy a szó az egész teremtlsnek egy célhoz való eljuttatását fejezi ki. Hibás a szót egyszerüen " vég-el" forditani, mert itt

annál sokkal többről van szó, s ha még az aión-t is világgal forditjuk, a hibát csak növeljük." Világ vége" magyarul jól ismerésen, hangzik, de erejétől, összefüggéseitől fosztja meg ezt a tartalmas kifejezést. Itt nem egyszerü végről van szó,hanem szálak összefutásáról, melyeket egy a földi időn kivül tervező munkálkodó Isten sző titkosan, egy felséges hatalmas, dicső befejezés felé. A süntelei szó tehát, az aión-nak, azaz az Istentől eltervezett fejlődésnek befejezését, célhoz jutását jelöli. Hatszor fordul elő az Ujszövetségben és mindig az aión-nal összekapcsolva. A kor befejezése, különösen Mátét érdekli, ki ötször használja a süntelein szót, és alatta azt az időpontot érti, amikor Isten a mostani kort céljához viszi, s helyébe egy uj kort állit,melyet az eljövő kor névvel nevez meg a Biblia. A mostani kornak melyet e kornak is nevez az Irás / hibás forditás e világnak hivja/, végére a világ vetése megérik, az emberek készen lesznek arra, hogy kettéválassza őket az isteni itélet. Mté 13,39,4o és 49/. A Biró, ki ezt a szétválasztást végzi, megérkezik és megérkezésének / parousia/ és a kor befejezésének ugyanazok lesznek a jelei Mté 24,4/. Addig a Biró a mennyekben vár, de azért itt van Övéivel mint ezt megigérte. Mté 28,2o és megóvja őket az istentelenektől. Ezt a befejezést a Héb.irt levél a vétek félretevésében látja,hogy annak ideje már eljött. Héb 9,26/. Ez a félretevés két cselekvésből áll: 1./ a gonosztól elvenni a jogot, hogy a szenteket üldözze: 2./ a gonoszoktól elvenni a hatalmat, hogy a szenteket bántsa. Mivel az első megtörtént, ennyiben a Héb.levél a kor befejezését eljöttnek látja; akkor még nem látszott, hogy a két ténykedés ezerévek választják el egymsától.

Mindamellet igaza volt a levélitónak abban, amit a kor befejezéséről irt, mert a Golgota áldozata óta a jog elvétetett az ellenségtől. Amikor a Biblia időmeghatározást akar adni, de a fejlődésre is utal, nem elégszik meg az aión szóval, hanem a mérhető időt kifejező chronos szóval kapcsolja össze II.Ti 1,9 ben, hol azt állitja, hogy a terv elhatározása örök időszakok előtt megtörtént, Tit,1,2-ben, hol arról szól, hogy akkor ennek a tervnek kihirdetése nyilván az ég lakói, az angyalok előtt meg is történt, és Róm 16,25 ben, hol arról értesit, hogy az emberek számára ezt a tervet titokfátylában burkolta az Isten, amennyiben lepecsételte. Ez a terv köti össze az isteni időt a teremtés idejével, azért a kétféle időt jelző szavak, aiónios és chronos itt összekerülnek. Chronos itt tényleg korszakot jelent, de aión-korszakot; aión tehát nem korszak, de az aión-fejlődésből alakulhatnak korszakok; ezeket a korszakokat azonban nem az aión szó, hanem a chronos jelöli. Hogy mennyire messze áll egymástól az aión és a chronos fogalma mutatja az a tény, hogy a chronos mérésére Isten jeleket teremtett, azaz a csillagokat, tehát a chronost teremtett dolgok mérik, de a chronost azaz a mérhető időt, Isten nem teremtette. Az aiónról ellenben azt olvassuk, hogy azt Isten teremtette / készitette: poisó-ásza/, illetőleg halyükre állitotta. Héb 1,2-11/ és 3 /.
A készités szó itt nem valami fogható anyagi dolog létrehozását jelöli, hanem szellemi teremtést, azaz az elmétől megfogható tervek elkészitését, mely az anyagi teremtést megelőzte. Isten tipusokat teremtett s ezeket a maguk helyére helyezte. A Héb lev.két helyén az aión szót, világgal forditják és a kosmos-szóval azonositják. Ez azonban megint értelem elhomályositás. Kosmos és aión nem ugyanaz!Kosmos elrendezett teremtést jelent, s aión a kosmos rendje. Két teremtésről van itt szó. Mielőtt Isten az anyagi világot teremtette, elkészitette annak rendjét, azaz tervét. Ez a tervkészités nem tervrajzok és modellek elkészitéséből állott, hanem a teremtés munkásainak elrendezéséből. Mielőtt a világ élete megindult volna, annak munkásai, az angyalok már mindent előre tudtak, amit a teremtésben végezniök kellett, és mindent nemcsak feladatát tudta,hanem a helyére is volt állitva.

A későbbi görög nyelvben és vallásfilozófiában az aión szó hatalmas szellemi lényeket is jelent. Ezeknek az angyaloknak munkája köti össze az aión időt a chronos idővel. A világ fundamentumának felvetése elött Isten eleve elrendelte azt, aminek a világot alkotnia, tartalomként betöltenie és fejlődésben vezetnie kell; a munkások, a tartalom behelyezői és a fejlődés vezetői az angyalok lettek. A Héb.levél ezzel az első teremtéssel foglalkozik,amikor elmondja, hogy Isten az angyalokat tüzlánggá és szelekké tette Héb 1,7; de ugyanott küldötteknek / aggeloi/ és szolgálattevőknek / leiturgoi/ is nevezi őket. Velük kapcsolatban a poiein szót használja, azt amelyet az aiónok készitésével, vagy terentésével kapcsolatban is használ. Csak miután az az előkészités megtörtént / első készités/ fogott Isten hozzá, az anyagi világ készitéséhez. -

. . . . . .

Láttuk, hogy az eis tón aióna és az ap aiónos egyeszsámu alakok az örökkévalóságot, vagy a meg nem mért multat jelöli. Láttuk azt is hogy a süntelea tou aiónos kifejezés az aión idétlen, azaz nem osztható és nem mérhető fogalmába a vég fogalmát vitte bele és ezzel a chronossal a mérhető és osztható idővel kapcsolatba hozta, de nem egyenrangu, felekként, hanem ugy, mint a héjat és a tartalmat; a chronos az aión-tartalom héja, foglalata. Aión a chronosban: az örökkévalóság az időben. Az örökkévalóságnak ez a megsejtése vitte a nyelvhasználatot arra, hogy a teremtést formáló, alakitó angyalokat az aiónokkal azonositsa. Ez az azonositás hamis volt, a készitmény és a készitő nem azonosak, a tévedés pogány eltévedés, ugyanolyan, mint amikor Istent tere tényeivel cserélték fel az emberek, a csillagokkal, tüzzel, vizzel, földdel, viharral stb. A Biblia kifejezései: Isten tüzlánggá, szelekké tette az angyalokat, képes kifejezések, melyeket ugy kell érteni, hogy a tüzláng,szél előidézőivé. A Biblia beszél az aión fejedelmeiről I.Kor 2,6-8 de az aión elé egy jelzőt tesz; e kor fejedelmei és ezzel az időt jelentő jelzővel ezt a fejedelmet, vagy fejedelmeket egy teremtés korszakhoz köti. Beszél e kornak istenéről II.Kor 4,4/.
Az e kort jelen kornak is mondja Gal 1,4 vagy mostani kornak II.Ti 4,1o, vagy csak má-nak Héb 13,8; sőt e sötétségnek is nevezi Ef 6,12; megtörténik, hogy ugy beszél jelző nélkül: a kor / Mk 1o,3o Luk 18,3o; végül e világ korának / aión tou kosmou toutou/, a kosmos-t használva jelzőnek az aión mellé. Ugy tünik fel ez a viszony, mintha a durva teremtett idő, foglyul ejtette volna a szellemi égi, időtlen időt, vagy mintha az örök idő alászállott volna a mérhető időbe, hogy annak nyomorát, terhét magára vegye s ezzel meggyógyitsa. Tedd az aión helyébe AZT, aki az aiónban az örkkévalóságban él és a mérhető idő helyére azokat, akik abban élnek és akkor a fenti látszatok igazak lesznek az Ige, az Isten Fia leszállott a teremtésbe, hogy annak gondját magára halmozza, megossza. Az aión urának ez az elhatározása tette a gondot az aión gondjává / Mté 13,22 Mrk 4,19/. Hogy kell ezt érteni? Ugy, hogy az Isten a világ történetét, mely azzal, hogy elszakadt Istentől és vétekbe esett, elsötétült, szabaditó akaratával szellemi, mennyei történéssé tette, a mennyet a földre küldötte és az emberi történésnek ez az isteni tartalommal való megtöltése tette a chronost aiónná. Isten a mennynek egy részét e világ fejedelmének hatalma alá bocsátotta és megváltotta a világot. Az égben trónoló Király együtt van övéivel minden napon, mig csak a sötétség foglyává tett aión a befejezéshez / süntelea/ nem érkezik. Nemcsak a kosmosnak, Isten teremtésének lett fejedelme, a sötétség ura, hanem a kornak, az aión-nak is, tehát az Istentől elrendezett történésnek. Isten bizonyos korlátokig engedi, hogy a történelmet Sátán formálja és nemcsak a tüzlángot és szelet, azaz a technikai kultura használja céljaira, hanem az Istentől teremtett és kialakitott jellemeket,

a történelem

szereplőit is, a chronosba zárt aiónt. Az emberek, népek, történetét Isten gondolta el; Ő bocsátja őket a történés szinhelyére Ő állitottam a történelem őrtornyaiba az angyalokat; de Sátán használja céljai elérésére az embert és az angyalt. Az Istentől jól elrendezett aión ezzel elsötétült. A kisértő osztja a világi hatalmat annak, aki ezt tőle várja és elfogadja.

Isten azonban a történelem egy pontjára kitüzte azt az elhatározást, hogy az uralkodást visszaveszi saját kezébe és ennek az időpontnak az eljövetele Isten Királyságnak / nem országának/ megérkezése a földre. Itt tényleg egy metszőpont kerül az aiónok folytonosságába, de az aión chronos rabsága! Ez a metszőpont választja e kort. / Jelenvaló mostani kort/. El az eljövő kortól, ezt az aiót az eljövő aióntól. Van vétek, mely nem bocsáttatik meg, sem ebben az aiónban, sem a következőben, azaz sem a sötétség uralma alatt, sem a világosság uralma alatt, mert ez a megbocsáthatatlan vétek a sötétség lázadása a világosság ellen. Ezeken a vonalakon a sötétség behatol a jövő világosságába s mint kárhozat, mint felszálló szenvedés füst az aiónok aiónjaiig megmarad; de a világosságot többé el nem homályosithatja, mert abból ki lesz zárva.

Viszont az eljövő aión-nak világossga behatol a mostani sötét aiónba " e sötétségbe" s abban világosságot támaszt, azokban, akik neki engedelmeskednek. Isten Fia most adja az örök aiónios életet melyet a halál kettémetszeni nem tud, és az égben tronoló király együtt van övéivel a sötétségben: a Bárány Sion hegyén a 144 ezerrel. Az aiónok tehát egymásba nyulnak, egymással viaskodnak, foglyokat ejtenek és szabaditanak. Vannak akik e világ kora szerint járnak / kata tou aiónos tou kosmou toutou/ és vannan akiknek bár a földön élnek, polgárjoga a mennyben van. Ezek megtagadják a világi kivánságokat / kosmikos epithümias/, azaz a sátántól bitorolt teremtés és aión használatát. Vannak a kornak / aión-nak/ fiai, kit a mostani aión bitorló urának engedelmeskednek, és vannak világosság fiai, kik a sötét aiónba behatoló világosságot követik és azzal járnak. A sötétség fejedelme nem tud teremteni, csak visszaélni a teremtéssel, a sötétség fejedelme a veszedelembe viszi a történelmet, mert amikor a jelenvaló aión uralma alá veszi, bitorolja azt, aminek természetét nem ismeri. Ez az aión és a jövendő aión tehát csak azért látszik korszaknak, mert az aión keveredett a chronos-sal, de az aiónak ez a keveredése az elsötétülést hozta. Mi az aión-nak a helyes magyar foritása? Teljesen egy jelentésü forditást aligha találunk. A korszak forditás nem felel meg, mert a- szakad-al szak-itással közös jelentésü , " szak" szó ellenkezik az aión, örökös, örök jelentésével. Még legmegfelelőbb a "kor" forditás, mely szónak eredeti görög szava időt jelent; de az aión jelentését ez sem fejezi ki és csak jobb hiján fordithatjuk vele. Az aión a meg nem szakitott időtelés, mely azért folyik simán tova mert Isten kezéből jő. Felosztott, megmért idő akkor lesz belőle, ha nem az Isten kezéből folyó élet árján halad tovább, hanem erőszakos kéz nyul bele és szolgálatába akarja hajtani. Az aión igazi életében az örökkévalóságban / nem végtelenségben/ nem lesz időmérés, mert minden magától találja meg medrét, és ütemét és ez a " magától" a mindenen által ömlő isteni kegyelem lesz, mely a teremtést éppen azzal foglya kedvessé tenni, mivel abból minden természetellenest, minden erőltetetettet ki fog mosni. Türelmetlenség, idegesség, izgatott várakozás hiányozni fog az öröklétből, mert e betegségeket az idő szakadásai idézik elő.

+ + + + + + + + + +

H I V Ő - Hü - Megbizható - Biztos.

Mindezeket a fogalmakat a görögben egy szó fejezi ki: a pistos. Ha egy szó fejezi ki őket, akkor kell, hogy mindenik fogalomban legyen olyan vonás, amely a többiben is megvan, hogy ez a közös jelentés, mely mindegyikben megtalálható, adja meg mindenki fogalomnak a vezető elvét, a lényegét. Ez a közös jelentés pedig aligha lehet más, mint a bizalom. A bizalom tesz hivővé; a bizalom adja meg az ösztönzést arra, hogy hüek maradjunk valami iránt, ami megbizható s a nekünk mutatott megbizhatóságot mi is megbizhatósággal fizessük meg, a bizalom tesz valamit szemünkben biztossá s a megbizható biztos. A bizalom mindig ritkább erény lesz ezen a világon. Ma sokat beszélnek békéről. Békességet azonban nem lehet szerződésekkel csinálni, mert azokat csak azok nem hágják által, akik szerződés nélkül is békességre igyekeznek s azok az első adandó alkalommal általgágják, akik miatt szerződések szükségesek. Békességet nem lehet megfélemlitéssel csinálni, mert a félelem a békesség ellentéte, sőt gyilkosa s amig megfélemlités van, az is fél, akit megfélemlitenek; az is fél, aki megfélemlit. Amig hát félelem van, nincs békesség. Békességet csak egymásba bizó emberek köthetnek egymással. A békesség fundamentuma a bizalom; a bizalom fundamentuma pedig a szeretet. Csak egymást szerető emberek biznak meg egymásban s csak egymásban bizó emberek élnek egymással békességben. Ezért az Ur az emberek egymás közötti békességét a kölcsönös megbocsátásra, adósságelengedésre alapitotta. Ha valaki megbocsátani nem akar, nem alkalmas arra, hogy Isten királyságában éljen; az ilyen embert ki kell onnan vetni, mint a meg nem bocsátó gonosz szolgát, kit a külső sötétségre vetettek, hogy ott szembe nézzen azzal, hogy minden tartozásának megfizatését követelik tőle, mert nem biznak meg benne. Isten királyságának, Isten országának tagjai csak pistosok, hivő, megbizható, hü, biztos emberek lehetnek; csak a pistosok tartozhatnak hozzá. Ezért nevezi Pál apostol a keresztyén egyház tagjait pstosoknak. Arról aztán lehet beszélni, hogy ebben az esetben a szót hivővel, hüvel, megbizhatóval, vagy biztossal forditsuk e le magyarra. Mindenikkel kell forditani. Mindegyik jelentést szem elött kell tartani, mert aki csak hivő, az lehet hiszékeny, azaz nem megbizható; aki csak hü, kérdés, hogy hivő e Abban, Aki minden szeretet forrása Istenben; aki csak megbizható, kérdés, hogy őrzi-e a legdrágább kincset, mert anélkül a megbizhatóságnak értéke nincs és aki csak biztos, vajjon nem abban biztos, hogy el fog veszni, mert a gyülölet utját követi. A keresztyén egyház tagjai pistos-ok./ Csel 1o,45 Ef 1,1 I.Tim 4,3 I.Pét 1,21 Jel 17,14/, mert hisznek az egyedül Megbizhatóban; hüek mert Isten és az Ő szent Fiát meg nem tagadják; megbizhatóak, mert a hit / a szeretet bizalma/ dolgozik bennük a lényüket átalakitja s biztosak, mert a bennük levő megbizhatóságnál fogva Isten szeme elött tartja őket s nem engedi meg, hogy elvesszenek, hogy az ellenség prédájává legyenek, ha csak kis időre próbaképpen Isten ki nem adja őket, hogy megbizhatóságuk próbája még megbizhatóbbakká, hüségesebbekké, hivőbbekké és megingathatatlanul biztosakká tegye őket. Lehet, hogy a Biblia különböző helyein hol egyik, hol másik jelentés jut előtérbe; de valahol találjuk ezt a szót/ 67-szer fordul elő az Ujtestamentumban/, mindig az egész jelentésre figyeljünk.

Ha a szót teljes jelentésében nézzük meg, most már a részjelentéseket, akkor a hivőségre vonatkozólag a következő meggondolások lépnek elébünk. Először is meg kell jegyeznünk, hogy a szó egyszer nem fordul elő ugy, hogy jelentene csak a hivést foglalná magában. Két hely van ahol nyilvánvaló, hogy a hivés vezető jelentés; de ezeken a helyeken is átvillan a szó összes többi jelentései: I.Tim 4,3-ban azokról van szó, akik miután az igazságot megismerték s belátták, hogy a házas élet Isten elött tiszta s étel ember és ember között különbséget nem tesz, ételek nem evése erényessé nem tesz, ennek a világosságnak hittek a

a tévtanitóknak tovább nem ülnek föl. Világos azonban, hogy a hit fenntartásánál hüséget mutatnak az igazság iránt; a világosság követésében megbizhatók és megingathatatlanok, azaz biztosak. Ugyanezen fejezet 12,versében Timótheusról van szó; Pál inti őt, hogy megbizható legyen az igében/ igehirdetésben/, a forgólódásban a szeretetben, a hitben, a tanitásban. Kétszer is a tanitásra fordítja a figyelmet az apostol / ige, tanitás/; külön hangsulyozza a hitele/ pistis/; világos tehát, hogy a pistos vezető értelme itt is a hivés. De az is kétségtelen, hogy a hüségre, megbizhatóságra, ingadozástól való mentességre éppen az igehirdetésben és tanitásban a legnagyobb szükség van. Csel 16,1-ben Timotheus anyjáról halljuk, hogy hivő; de megbizhatónak is kellett lennie, hogy Pál bizzék benne. 16,15-ben Lidia igényli, hogy őt hivőnek tartsák, de nyilvánvaló, hogy a hit által szerzett megbizhatóságról van szó.I.Kor 7,14-ben, II.Kor 6,15-ben a hitetlennel van a hivő ellentétbe állitva; nyilvánvaló, hogy a pistos keresztyént hite teszi pistos-sá; de az is nyilvánvaló, hogy ezekben az esetekben is, meg olyankor is, mikor a pistos szó a keresztyének megjelöléseképpen áll / I. Tim 4,1o 5,16 6,2/, a hangsuly azon van, hogy az illetők azáltal, hogy hittek, magukat Istenre bizták és Istennel összeköttetésbe jutottak, megbizhatókká lettek, mert csak az Istennel való,szövetség tehet embert megbizhatóvá; a megbizhatóság alapja, forrása, biztositéka Isten. Levonhatjuk tehát azt a következtetést, hogy a keresztyénné, Krisztus tanitványává tevő hit nem értelmi elhivés csupán, hanem Istennel való bizalmas kapcsolat, ami a hivőből uj embert csinál, megbizható embert. Képtelenség tehát Krisztusnak azzal szerezni tanitványokat, hogy értelmi formulákat elfogadtatunk velük s ha temetéskor a pappal együtt elmondják a Hiszekegy-et, urvacsora előtt felelnek a három kérdésre, konfirmáció vizsgán, szépen felmondják a kátét, akkor minden további nélkül keresztyének nek tekintjük őket s egyháztagoknak s gőgnek nyilvánitjuk azt,hogy valaki ezek komoly keresztyénségében kételkedik. Képtelenség evangélizáláskor megelégedni azzal, hogy valaki a hit üdvösség formuláját elmondja, vagy elfogadja. Hiszen sokan a haláltól való félelemből, is könnyen hajolnak arra, hogy rámondják az evangélitától felajánlott formulára, hogy hiszik. Ne azt kérdezzük, mit kell elhinnünk; hanem azt, hogy kire kell rábiznunk magunkat. Nem az a megbizható, pistos, azaz keresztyén, aki valamit elhisz, hanem, aki életének gyeplőjét a maga kezéből Isten kezébe által engedi. A megtérés nem meggyőződés-változtatás, hanem engedelmesség. Jézus jól tudta, hogy azokra, akik a tömeghangulattól vezettetve hittel Nevében, nem bizhatja rá Magát / Ján 2,23-25/. Ő azt kereste, hogy mi lakik az emberben / 25 v/ és nem azt, hogy mi van a száján, vagy a külső viselkedésében, ami lehet képmutató is.

A szó második, s legfontosabb jelentése: <u>hüséges</u>. "Hü" jelentésben fordul elő a szó leggyakrabban. / Mt 24,45; hü és eszes szolga; Mt 25,21: jó és hü szolga, kevesen voltál hü; 25,23 Luk 12,42: eszes és hü sáfár; 16,1o-12 a sáfárok hüsége, 19,17; a kevesen hü voltál; I.Kor 4,2: a sáfár hü legyen; 4,17 Timotheus szeretett és hü gyermek Ef 6,21: Tüchikos szeretett és hü szolga az Urban; Kol 1,7 Epafrász a Krisztus hü szolgája értetek;4,7 Tüchikos hü szolga és szeretett testvér; 4,9 Onézimosz / a rabszolga/ hü és szeretett testvér; Zsid 3,5 Mózes hü volt Isten egész házában; I Pét 5,12 Szilvánusz Péter hü testvére Jel 2,13 Antipas hü tanu.
Istenre vonatkozólag: Hü az Isten, ki Fia közösségébe elhivott!" 1o,13; " Hü az Isten és nem hagy tehetségeteken felül kisérteni!" II.Kor 11,8 Hü az Isten, hogy igénk nem igen és nem!"I.Thessz 5,24 " Hü az aki elhivott és Ő megteszi t.i. megőriz; II.Tim 2,13 " Ha mi hitetlenek leszünk, azaz hütelenek, Ő hü marad!" Zsid 1o,23 " Hü az, aki az ugéretet tette!" I.Pé 4,19: Aki szenved, ajánlja magát a hü Teremtőnek! I.Ján 1,9 " Hü és igazságos az Isten, hogy megbocsásson!

Krisztusról: Zsid 2,17:" Hü főpap és könyörületes az Istenre tartozó dolgokban; Jel, 1,5 " Hü tanu" 3,14 u.a.
Mind e helyeken kétségbevonhatatlan, hogy a szó hüségeset jelent; ez tehát a szó fő jelentése. Hüség a megbizhatóságtól abban: különbözik, hogy a megbizhatóság elért állapot, megszerzett és állandó tulajdonság, melyre számitani lehet; a hüség ellenben akaráson alapuló, megszerzés alatt levő s igy harc közben elveszithető tulajdonság. Istenre és Krisztusra természetesen ez nem áll; náluk a hüség örök, változhatatlan tulajdonság, mert ők mást sohasem akarhatnak; ha mi hütelenek leszünk is, Ő csak hü maradhat! Bizonyos, hogy minden hü cselekvésünkkel, állásfoglalásunkkal, viselkedésünkkel növekszik bennünk a megbizhatóság; de a megbizhatóságot hüséggel kell kiharcolnunk; Légy hü halálig! / Jel 2,1o/ Krisztus sokszor beszélt arról, hogy övéinek hü szolgáknak, hü sáfároknak kell lenniök és Pál nem is tud munkatársairól nagyobb dicséretet mondani, mint, hogy azok hüek. Mózes legkimagaslóbb tulajdonsága a hüség volt. Onézimosz, aki rabszolgának nem volt hü, megtérése után,Isten kegyelméből hü testvérnek bizonyult, kit Pál maga mellé fogadott. De minden emberi hüség alapja Isten hüsége; Krisztus hüsége pedig örök példaképünk! Ebből az következik, hogy a mi hüségünk Istennel való hivő, bizó viszonyunkból származik. Másban bizni a hüséges ember tud,ki másról is feltételezi azt, amit maga csinál; a hütlen, önző ember nem tud bizni másban, de hinni sem tud; ennélfogva a hit, vagy hivőség jele annak, hogy az ember hü, kivéve ha a hit szájhit, vagy holt hit;azaz csak beszél róla az illető vagy nem veszi komolyan, nem bizza magát Istenre s esze-ágában sincs Isten utján hüségesen haladni. A "megbizható" jelző emberre nézve azt jelenti, hogy hü; beszédre, igére nézve azt jelenti, hogy igaz; tárgyra, elvont fogalomra nézve azt jelenti, hogy valódi. Megbizható ember és hü ember fogalma annyira átmegy egymásba, hogy a kettő között nenéz különbséget tenni;hogy hogy lesz a hü emberből megbizható, fentebb láttuk. A megbizható jelzőt főleg az igére, a hirdetett szóra vonatkozólag használja az Irás; I.Tim 1,15 Tit 1,9 3,8 Jel 2,5-6/. A pistos szó azt állitja a beszédről, hogy arra épiteni lehet. Jézus megbizható tanu/Jel 1,5/ II.Tim 2,2-ben az apostol arra inti Timotheust, hogy a tőle hallottakat bizza megbizható emberekre, tehát olyanokra, akik már próbáját adták hüségüknek.A megbizható elvont fogalom: biztos.
A biztos jelentése alig forul elő. Ez a jelentés csak a megbizhatóságnak élettelen dolgokra való alkalmazása.Biztos az, ami vagy nem változik meg, vagy biztosan bekövetkezik, beválik. Igy a szót az Igére is lehet alkalmazni. Csel 13,34-ben, Ézs 55,3-ból idézve olvassuk az igéretet: Neked adom Dávid biztos szentségit! Dávid körül egész szent tudomány fejlödött ki, mely egy Dávidhoz hasonló,de nála sokkal tökéletesebb fejedelem eljöveteléről szólott. Ez a teológia nem hitrege, emberi képzelődés, hanem biztos isteni szó,kőszikla alap amelyre épiteni lehet.
Ilyen megbizható, biztos emberekre van Jézusnak szüksége. Nem tudósokat, müvészeket, államférfiakat, hatalmas királyokat és hadvezéreket, nem előkelő, gazdag embereket keresett tanitványaiul, hanem megbizható embereket. Illetőleg olyanokat, akikből Ő ilyen megbizható, hü embereket tud magának nevelni. A jövőre, a nevelés eredményére tekintettel nevezte Pétert kősziklának/Kéfás/.Amikor visszajő,azt akarja, hogy ilyen megbizható, hüséges szolgák és sáfárok várják, akikre rábizhatja majd jövendő birodalmát, annak kormányzását, az looo éves királyság alattvalóinak itélését. Ma kevesen dolgozunk, kevésnek kell hüségünket megmutatnunk, egykor sokkal biz majd meg; ezt a célt kell szemünk elött tartanunk! A szenvedések, próbák iskolájában tanulunk, hogy egyszer elvetendőnek ne találjon bennünket az eljövő Ur/IKo 9,27/ hanem azt mondja: Jól van, hü szolgám ...".Nem arra kell törekednünk, hogy mutatós keresztyének legyünk, hogy sokan dicsérjenek; hanem, hogy Ő hüeknek találjon bennünket, mikor Visszajön!

- - - - - -

Helyreállitás és helyrehozás: katartisis és a apokatastasis.

Vannak emberek, akik a világot ugy akarják helyreállitani,hogy mindenki bocsásson meg a másiknak és a mult legyen elfeledve. Ezek azok az álbékesség-hirdető emberek, akik a becsületes emberek kezéből kiakarják venni a fegyvert, hogy a világban csak a tolvajok és gyilkosok legyenek felfegyverezve./!/ Ránk közönséges polgárokra Isten nem bizta sem az itéletet, sem a bosszuállást, de a hatóságról azt mondja az Ige:" Nem hiába viseli a fegyvert."/Ró 13,4/. Isten maga itélni fog egyszer az Ellene lázadokón s itélete addig is sokszor jelenik meg a földön a gonoszok rémületére. Isten nem akarja, hogy a világ ugy maradjon, ahogy van; hanem azt követeli az embertől, hogy térjen meg, azaz csinálja másként a dolgát,mint eddig tette. Isten azt akarja, hogy"Ő legyen minden mindenekben " s aki az isteni rendbe bele nem illeszkedik, azt ki fogja zárni ebből a világból.Isten azt akarja,hogy a bün pusztitása után ebben a világban minden álljon helyre/Csel.3,21,Márk 3,12/ Ez a helyreállitás a gonoszokkal szemben nem történhet erőszak nélkül;ezért olvassuk a jövendőlésben,hogy a visszatérő Krisztus vasvesszővel fogja terelgetni az looo éves országlás alatt a nemzeteket s az Istennek végkép ellenállók tartózkodási helye az utolsó belátható korban a tüzes és kénköves mocsár lesz.

A helyreállitásra,vagy helyrehozásra a Biblia görög nyelve két kifejezést használ:apokatastásis,katartisis,mely szavakkal két ige függ össze:apokatistemi és katarkidzein.Katastasis a dolgok szilárd, megállapodott rendjét jelenti;apokathistemi pedig ebbe a rendbe,állapotba való visszahelyezést azután,hogy a dolgok eredetix helyzetükből kimozdultak.A latin artus tagot jelent,a görög artüné a tagok összefüzését, egybecsatolását jelenti; katartidzó pedig az eredeti rendben való visszahelyezést. Ezeket a szavakat fogjuk ujtestamentumi előfordulási helyeiken megvizsgálni, hogy belőlük a bibiai helyrehozás képét lássuk.

Minden halászás megviseli, szak dozottá teszi a hálót s a halászás befejeztével helyre kell állitani, vagyis korábbi állapotára vissza vinni. A megtépett háló összekötözését a karatidzein igével fejezi ki Mté 4,21 és Mrk 1,19, mert ezzel a kötözgetéssel a háló eredeti állapotába jut vissza. Mté 21,16 magyar forditása ezt mondja: " a gyermekek és csecsemők szája által szereztél dicsőséget," Jézus a mondatot Zsolt 8,3o-ból idézi, hol a héber " jászad" igeáll, minek jelentése alapit, előállit. A görög forditás, ha a helyreállitá értelemhez ragaszkodunk, mélyebbre viszi az Ige értelmét és eltérően a Septuagintától a gondolatot igy mélyiti, gyermekek és csecsemők szájából állitottál helyre magadnak dicséretet.Ez azt jelenti, hogy valamikor akadálytalanul hangzott Isten dicsérete a teremtésben; aztán az ellenség Isten dicséretét elhallgatatta; Jézus megjelenése azonban oly hatással volt a kisdedekre, kik alatt az együgyü embereket is értenünk kell, hogy Isten régi dicsérete helyreállt legalábbis virágvasárnap reggelén Jeruzsálemben. Az eredeti héber értelem ellenben azt jelenti, hogy az Istentől kivánt és munkált állapot a kisdedek szája által valósult meg. A szó tehát nemcsak helyreállitást jelent, hanem bizonyos tervnek, kitüzött célnak, elgondolt alaknak megvalósitását is. Mikor Jézus azt mondja: "Nincs tanitvány tanitója fölött, " azaz a tanitvány nem haladhatja túl tanitóját; " helyrehozva a tanitvány olyan, mint tanitója".Luk 6,4o/. akkor ezzel azt akarja kifejezni, hogy a tanitás munkájának végén, a tanitvány legfeljebb, a tanitója mértékét éri el, feljebb nem emelkedhetik, hacsak más tanitót nem választ. A tanitóban levő eszménykép megvalósitását fejezi ki a katartidzein ige. Héber lo,5-ben egy a 4o-ik zsoltárból szintén átalakitással idézett mondatban, tulajdonképpen a Fiút szólaltatja meg a levélirója és azt mondatja vele, hogy Isten egy

öröktől fogva eltervezett testet alkotott meg és azt adta neki, mikor az emberek világába belépett. Éppen igy előre megalkotott terveket valósitott meg Isten, mikor egymást követő korszakokat, azaz történéseket helyükre igazitotta. Héb 11,3. A harag edényei vagy eszközei is előre megállapitott terv szerint foglalták el helyüket a világtörténelemben és ezért ezek megalkotását is, a katartidzein ige fejezi ki MÁK.Ró 9,22 ben. " A mindenek helyreállitása" kifejezés tehát itt nem azt jelenti, hogy megvalósul megint az, ami kezdetben volt, vagy egyszer volt, hanem azt jelenti,hogy a teremtésben Isten eredeti terve valósul meg: az isteni gondolatok látható alakot öltenek. Ezt fejezi ki a Héb 11,3:" A nem láthatókból lesznek azok, amiket nézünk." A helyreállitás itt nem az egyszer voltra, hanem az isteni elgondolásra vonatkozik.

Hogy mennyire nem a régit, az eredeti állapotot akarja Isten visszahozni, arra világosságot vet a szónak I.Thessz 3,1o-ben való használata:" Éjjel-nappal mértéken túl imádkozunk, hogy orcátokat láthassuk és hitetek hiányait, helyrehozhassuk." Az Istentől teremtett eredeti rend helyébe, ugyanis Krisztussal uj rend lépett: a kegyelem rendje, melyben az ember, ingyen Isten kedvéből, vagy kedvességéből kap meg mindent érdemtelenül. Ehhez az isteni kegyelemhez az ember csak eggyel járul hozzá: az elfogadással, ami hittel Istenre támaszkodással történik. Minél tökéletesebben a hit talajára áll az ember, annál teljesebben jön helyre. Az Ur tanitványainak elkészitése tehát hitre neveléssel történik. Mint I.Pét 5,1o mondja:" Ebben a hitben való megszilárditás, megalapozás, megerősités a helyreállitás.A hivő nem magából kifelé cselekszik, mert életének forrását többé nem magában keresi, hanem Jézusból kifolyólag él igy akartát is Belőle meriti mint Héb 13,2o-21 ben olvassuk: Isten Uj szövetség vérével a halottak közül hozta elő a juhok nagy Pásztorát, Urunkat Jézust, hogy bennünket minden joban helyreállitson, hogy az Ő akaratát tegyük." Uj értelmet, azaz gondolkodó képességet, uj meggyőződést, azaz uj gondolatokat kap a helyreállitott hite utján, örök forrásából az Urból I.Kor 1,1o; öröm, vigasztalás, egység,békesség valósul meg a helyreállitott viszonyban, melyet a hivő Jézusban talál II.Kor 13,11. A helyreállitottságból botlással ki lehet esni, de a megbotlót szelidség ujra helyreállitja. Gal 6,1. A helyrehozott ember állapota az egészség, melynek a szellemi erőtlenség, vagy betegség az ellentéte.II.Kor 13,9. Mikor a helyreállitás megtörténik, az egyház élete olyan, mint az egészséges testté; mindenki a maga helyén dolgozik, szolgál a test többi tagjának, azokkal az ajándékokkal, melyeket Isten ad. Ef 4,12.

Karartisis tehát nem mindig visszaállitást, hanem az isteni cél és terv megvalósitását is jelenti; a visszaállitiás kifejezés itt csak annyiban helyes, hogy megint minden Istentől akart állapotba rendbe jut, de a megvalósulás messzire túlhaladja, felülmulja a a kezdetleges állapotot. De ha katartisis nem is mindig, apokatartisis már valóban az elmult visszaállitását jelenti, mint ahogy kifejezi valamilyen csillagászati helyzet visszatérését, Mté 12,13 ban, Márk 3,5-ben és Luk 6,1o ben egy karnak eredeti egészséges állapotába való visszahelyezését jelenti ; Márk 8,25-ben a szemnek korábbi egészséges állapotaba való visszaállitását; és Héb 13,19-ben a Héb.levél szerzőjének visszadatását szeretett tanitványainak. Vajon mikor Csel 1,6 arról beszél, hogy a királyság Izraelnek visszaadatik csak a régi állapot visszahozásáról van szó ? Világos,hogy nem. Ami visszadatik királyi hatalom lesz, más népek, nemezetek felett való uralkodás, de megdicsőülten, soha nem ismert hatalommal és dicsőséggel. Tehát az apokatastasis is Isten eredetei tervének, gondolatainak teljes megvalósulását fejezi ki, és nem a régi állapot visszatéritését, azonban a régi állapot, megujulva, meggazdagodva ugyan, szintén visszatér. Ez a kettősség: 1. az elveszitett régi visszatérése, és 2.

2. ezzel együtt Isten gondolatainak teljes megvalósulása együtt alkotják az apokatastasis bibliai értelmét. Jól szemlélhető ez a kettőség Illés és a Messiás, illetőleg Keresztelő János és Jézus párhuzamában. János, ki Illés tipusa volt, a régit képviselte, Jézus a ujat. Ha Mrk 9,12 azt mondja, hogy János, az uj Illés, mindent helyreállit, akkor ezzel az elveszett réginek visszanozását fejezi ki. Vö.Mté 17,11. Ellenben Jézus kit Csel,3,21 nevez meg, mint mindenek helyreállitóját, nyilván ujat fog nozni, nem amit a történet megtörténtként elbeszél, ~~amnnn~~ nanem ~~axpxnxxx~~ amit a próféták eljövendőként Isten terveként igértek. A mult tehát meggazdagodva, megdicsőülve tér vissza: amit szem nem látott, fül nem hallott, ami emberi értelemben fel nem ötlött azt készitette Isten az Őt szeretőknek. I.Kor 2,9.

Ezzel a bibliai felfogással szemben áll a pogány felfogás, mely szerint korszakok követik egymás, melyekben mindig ugyanazok a dolgok ismétlődnek. Ez a pogány felfogás mutatkozik azokban a divatos korszak elméletekben, amelyek szerint az egyház egyszer eltünik a földi törtlnésből és helyét ujra a zsidó nép foglalja el a régi kőtemplom felépitésével a régi áldozatok felujitásával. Nem lesz pogányos körforgás, visszatér ugyan a multból valami elveszitett, Isten visszanyúl félretett népéért Izraelért, de nem a mult~~xx~~ tért vissza, hanem egészen uj összeköttetése: a templom heélyét annak prófétai megvalósulása az egyház foglalja el; az egyház tehát nem tünik el a történésből, mert a visszatérő Jézussal együt fog uralkodni ezer esztendeig és azon túl az uj földön: a zsidósággal élén a nemzetek azonban ugy fognak az egyház feltámasztott tagjaihoz fordulni, mint régen a kőtemplomban jártak fel Istennel találkozni.

A mult tehát meggazdagodott, megdicsült alakban tér vissza, nem ahogy a pogány korszak elmélete mindennek a visszatérését hirdeti. Az ejövendő korszaknak, kőtemplom helyett megdicsőült szellemekből épült temploma lesz." Mindenek helyreállitása, Isten terveinek teljes megvalósulása lesz. A korszakok szimetrikus váltakozása tehát biblia ellenes pogány játék.

Ennél azonban sokkal gonoszabb játék, felelőtlen álmodozás a gonosszal való megalkuvás azt feltételezni, hogy az Istentől igért boldog és dicső jövendő " a mindenek helyreállitása" ugy valósul meg, hogy egyszer megszünik a bosszuállás, mindenki megbékél a másikkal " feltétel nélkül megbocsát" és az emberek szeretetben és békességben élnek tovább. A ma és a jövő között, nem a feltétel nélkül való megbocsátás áll, hanem a kereszt, a halál a megtérés, a keresztség szellemi értelme: a Krisztus halálának hasonmásával való összenövés Ró 6,5 Isten Fiának a keresztre kellett szállania és nekünk az Ő szenvedéseinek maradékát be kell töltenünk Kol 1,24 hogy az elveszitett békesség, az Istennel való megbékülés meggazdagodva és megdicsőülve helyreállhasson. Nem korszakok szimetrikus váltakozásából áll tehát a történelem, hanem egy alásüllyedés és egy nagy felemelkedés képezi a történelmet és a " le és föl" sokszor egyszerre történik, sokszor összekeveredik sokszor váltakozik. Aki nem száll alá, nem fog felemelekddni; aki magát meg nem alázza azt Isten fel nem magasztalja. Aki a halál mélységét meg nem járja nem helyeztetik Krisztussal együtt a mennyeiekben. Tehát nincs feltétel nélkül való megbocsátás; Isten előbb megsebez aztán gyógyit, először zsákba öltözünk és Isten azután adja ránk a fehér ruhát. Jel,6/.

. . . . . .

Bizonyságtétel - Igehirdetés.

Az első igehirdető, akiről a Szentirás megemlékezik Énokh volt; nem a Kain fia, kinek nevét a magyar bibliafordítás Hánokhal adja vissza, noha ugyan ugy hivták; hanem a Jered fia, Séth szépunokája. Mózes első könyve csak annyit mond róla, hogy Istennel járt és Isten magához vevé. A Júdás levelének azonban több mondanivalója van róla:" Róluk / t.i. a tévelygő istentelenekről/ prófétált Énokh, Ádámtól a hetekig: Ime eljön az Ur az Ő sok ezer szentjével, hogy ítéletet tartson mindeneken és feddőzzék mindazok ellen, akik közöttük istentelenek, istentelenségüknek minden tettéért,melyekkel istentelenkedtek és minden kemény beszédért, amelyért az istentelen bünösök szóltak ő ellene. Ezek zugolodók, panaszolkodók, a maguk kivánságai szerint járók: szájok kevélységet szól, haszonlesésből személyimádók."/ 14-16/.Hogy Judásnak a közlésre állt-e rendelkezésre valamiféle hagyomány, vagy Isten külön jelentette ki neki Énokh történetének a részleteit, nem tudjuk. Akárhonnan vette is jövendölését, abban nagyon érdekes jellemvonásokat találunk az özönviz elötti emberiségre vonatkozólag és érdekes részleteket a közelgő itéletről. Az énokh korabeli emberiségről halljuk, hogy 1/ zugolodók, 2/ sorsukat szidók 3/ kivánságaik szerint járók voltak, 4/ szájuk mértéktelen dolgokat szólt/dicsekedett/,5/haszonért személyeket bámultak./ szószerinti forditás/. Az Isten ellen lázadó emberiség nagyszerü rajza: nem keresik Isten akaratát, hanem saját vágyaik kielégitéséért küzdenek; ha közben szembe találkoznak Isten ellenkező akaratával, szidják a sosot és lázadnak a magasabb isteni végzés ellen; nincs elöttük semmi szent, de képmutatásból,haszonlesésből odaállnak az embereket magasztalók közé, miközben szerfelett dicsekszenek és dicsérik a magasztalt embereket. Amit Mózes irt az özönviz elötti emberiségről s abban Kain utódairól, az megegyezik ezzel a rajzzal: Kain panaszolta sorsát, hogy " nagyobb a büntetése, mint hogy elhordozhatná", hogy " aki rátalál, megöli", a panasz Isten ellen szól, de feledi, hogy a gyilkosságot ő hozta be az emberiségbe s e miatt esze égében sincs megalázkodni; panasza lázadás Isten ellen. Lámekh szerfölötti dicsekvéssel hirdeti eredjét, hogy a gyilkosokat magától távol tartsa/ I.Móz 4,23/. Lámekh bámulatot követel maga iránt feleségeitől és kortársaitól. Kain nevének jelentése: nyereség/ mivel egy jelentésü:Kenán/Matusael jelentése: Isten nagy férfia, világosan mutatják az embertisztelet nem kis fokát. Lámekh beszéde, gyermekeinek foglalkozása mutatják, az Isten nélküli élet gyönyöreinek hajszolását./I.Móz 4,19-24/. Ha olvassuk, hogy Séth maradékai is Kain nyomdokain haladtak/ Matuséla, Lemek neve, Isten fiainak az emberek lányai után való érdeklődése/,akkor megalkothatjuk magunknak az akkori egész emberiség képét: élvhajhászat, lázadás, elégedetlenség, zugolódás, hetykeség, emberimádat.Ebben az emberiségben hirdette Énokh az eljövendő itéletet, melyről Judás szól: Jön az Ur/ a héberes mult idő, mely tulajdonképpen befejezett cselekményt fejez ki, nemcsak a multat jelzi, hanem az elvégezett, biztosra állitott jövőt is/; sok ezer szent fogja kisérni / a választottakat/; az Ur itéletet fog tartani / Harmageddon/ az Isten ellen lázadokon és meg fogja győzni az akkori emberiséget bünössége felől. Énokh világoan ezt a képet látta, ahogy az Ur Jézus választottaival megjelenik a földön s " minden szem meg fogja látni Őt."Énokh próféta volt s Isten megmutatta neki a jövőt. Az igehirdetőnek tehát isteni kijelentést kell kapnia magától Istentől és csak amit Isten mutatott meg neki; ami felől teljes bizonyossága van, azt hirdetheti az embereknek. Mondhatjuk ugy is, hogy az igehordetésnek, bizonyságtételnek kell lennie, másszóval tanuskodásnak. Mindenki csak annak lehet tanuja, amit látott, hallott, személyesen tapasztalt.Énokh, mint később János elragadtatott az Ur visszajövetelének napjára; látta az Urat jönni; látta a szentek nagy seregét Vele és látta az

az itéletet; amit látott arról tett tanuságot. Ma a dolgot másként csinálják; megtanulják a bizonyságtétel anyagát,mint ahogy iskolában tanulni szoktak és ugy adják elő az Isten kijelentéseinek igazságait, ahogy felmondani szokás a leckét.

Persze az ilyen igehirdetés nem bizonyságtétel és nincs is több ereje, mint egy leckefelmondásnak. Azonban nem várhatjuk, hogy Isten bennünket is elragadjon az utolsó időkbe, hogy személyes élményeinkről tehessünk bizonyságot. Mást tesz Isten! Szent Szelleme által mindenkiben bizonyságot tesz a kijelentett ige mellett s akiben ez a bizonyságtétel él, az közvetlen tapasztalat alapján beszélhet Isten jövendő terveiről. Fennáll, hogy aki csak ugy eltanulja a dolgokat, de személyesen nem éli át Isten bizonyságtételét, nem tehet bizonyságot arról, amit maga nem élt meg. A dolog sokkal komolyebb mint, hogy utánzatok is megfelelőek lennének.Hogy prédikálhatná a megtérést és ujonnan születést az, aki maga ezeken sohasem esett át!?

Nóé is bizonyságtevő és igehirdető volt, az igazságosság hirnöke, mint Péter mondja / II.2,5/ Mint zsid.11,7 pontos forditása/ hit által nyert kijelentést/ világosan mondja, hogy Nóé is elragadtatott az itélet napjára; de ő közelebbi itéletet látott: az özönvizet s amit látott, annak engedelmeskedett ugy, hogy kettős prédikációt mondott: egyet a szájával, egyet a kezével, mely a kapott kijelentésnek megfelelően szorgalmasan épitette a bárkát és ezzel elitélte a világot, vagyis a későbbi isteni itélet alapját teremtette meg: ő engedelmeskedett, kortársai nem. Semmit sem az olyan igehirdetés melynek mi magunk nem engedelmeskedünk:: az embereknek életünkben kell meglátniok, hogy amit hirdetünk, azt magunk is komolyan vesszük. Ez alatt nem azt kell érteni, hogy az igehirdető nemvétkezhetik, hanem, hogy a vétek elől elsősorban ő menekül ahhoz, akinél a bocsánat van a vétkéről éppen ugy tanuságot tesz, mint a nyert bünbocsánatról. Persze megtérése után komolyan kell vennie a szentséget / Zsid 12,14/ s jobb a szájjal való prédikálást abbahagyni, ha élete azt nem igazolja. I.Pét 3,3 az igehirdetésnek igen szép fajtájáról ir, mikor azt mondja, hogy a hivő feleség a hitetlen férjet belső szépségével nyerje meg, nem a hajnak seminek az ékesitésével, ékszerek felrakásával. Vad embereknek szokása, hogy magukra mindenféle, az emberi testtől idegen cicomát fölraknak, magukat tetoválják és befestik. Ez a vad emberekhez való szokás, ugynevezett müvelt emberek közt is divatos lett s nem veszik észre, hogy az emberi test ugy szép, ahogy Isten teremtette, vagy ahogy Isten ujra teremti; mert az Ő utján járó emberek lelke oly szépséget kap, mely a testre, az arcvonásokra, mozdulatokra is kiül és a lélek fényét adja a testre. Ezzel a lelki fénnyel kell, hogy az igehirdető fölékesitve legyen s akkor igehirdetése nem lesz hiábavaló. Szelidség, csendes szellem, engedelmesség az az arany és drágakő, amelynek láttán a férj megtér az Istenhez és ezeknek a prédikációja többet ér, mint a puszta szavak. Ezeket a kincseket azonban nem lehet csak ugy fölrakni magunkra modorban és szeretetet, nyájasságot mutatni, ezekkel kelletni magunkat; mert amit csinált az hamis, csak az a drágakő igazi, amely a Teremtő mühelyében készült. Épen igy vagyunk a lélek drágaköveivel; amit mi csinálunk, hamis; amit Isten rak ránk az az igazi; és a disz a belső ember disze, nem a külső modoré / I.Pét 3,4/

Különbség van tanitó és bizonyságtevő között. A különbséget semmi sem mutatja annyira, mint a Szentirásnak az a tanácsa, hogy ne legyen a keresztyének közt sok tanitó;/ Jak 3,1/ és Jézusnak az a figyelmeztetése, hogy aki nem tesz Róla bizonyságot az emberek elött Ő sem tesz majd tanuságot mennyei Atyja és az angyalok elött.Mté 10,32/. Vallást tenni, Jézusról beszélni mindenkinek kell, ha csak nem akarja elveszteni Jézussal való kapcsolatát; embereket Istenhez vezetni minden hivőnek kötelessége, különben ő maga sem fogja meglelni az Istenhez vivő utat. De tanitó nem lehet sok ember, ahhoz isteni kell karisma,

kegyelem-ajándék kell / v.ö. I.Kor.12,8 29 Ef 4,11/. A bizonyságtétellel Jézushoz hivjuk az embereket s ehhez nem kell egyéb, mint hogy mi magunk Jézusnál legyünk és tudjuk, hogy kicsoda Jézus,milyen Jézus; ez tapasztalás dolga s arról, amit átélt, tapasztalt, mindenki tud valamit mondani; a tanitás nehezebb dolog: a világ utvesztői között az Istenhez vivő utat kell megmagyarázni; ehhez az ért, aki ismeri ezt az utat s ennek veszélyeit.Mindenki tud valamit Svájcról és annak szép hegyeiről, aki ott járt: de nem mindenki tud utikalauzt irni s megmagyarázni, hogy merre kell menni, hol kell megszállni, milyen közlekedési eszközöket fog találni, milyen szállódák várják; mi az érdemes látni való s mit miért érdemes látni. Más az ha valaki hiv minket Svájcba, mert az szép s más ha az utat magyarázza s az élvezni való szépségeket elénk tárja.Ha valaki valami szépet lát, örömmel beszéli tovább, amit látott,hogy mások is részesüljenek belőle. Pál Ésaiás szavával felkiált: Mily szép a jó dolgokról örömhirt vivőknek lába! Áldott láb, mely bánattól üzött, kintól gyötört családnak valami vidám, szép dologról hirt ad! Miért csak Jézusról hallgatnak azok, akik tudnak Felőle? Ez a szégyenkezés a Sátán müve, ki nem akarja, hogy az emberek abba a szép országba elmenjenek, melyet ugy neveznek, hogy Isten országa, mert akkor az ő hatalma alól kiszabadulnak. A szégyenkezés mellett is nincs szebb, örömöt adóbb dolog, mint Jézusról beszélni s Hozzá hivogatni a szenvedőket, a megfáradtakat: tudni, hogy mekkora hatalom és micsoda szeretet van Jézusnál és másokat is részesiteni abban!

A bizonyságtételnek az egész világ üdvtörténetében is igen nagy jelentősége van. Jézusnak egyik legfontosabb földi feladata volt, mig közöttünk járt a bizonyságtétel s Jézus bizonyságtétele Istennek legnagyobb ajándéka a világ számára.Ebből a bizonyságtételből tudtuk meg, hogy kicsoda az Isten, hogy Ő Atyánk/Jn 3,22-23 5,31 32, 34 36,8 13.14/ Jel 1,2,9 12,17,19 1o,2o,4/. Az utóbbi helyek mutatják, hogy Jézus bizonyságtétele azokon, akik azt szivükön hordozzák, olyan szellemi jelvény lesz, mint az Egyiptomban tartozkodó zsidók házán a vérjel; Isten megőrzi azt a lelket, akin ez a jel lesz rajta; azaz, akinek lelkét az a bizonyságtétel átalakitja, megszenteli, megtölti az Ur szeretetével. Az Isten bizonyságtételének hasonló a jelentősége: I.Ján 5,9-11-ig/. Ezért van, hogy amennyiben mi is ajkunkra vesszük ezt a bizonyságtételt, annak isteni eredeténél fogva ugyanolyan lesz a hatása; a mi bizonyságtételünkön keresztül Isten bizonyságtétele érkezik el az emberekhez. Aki tehát nem adja tovább a rábizott bizonyságot, az Isten üzenetét tartja vissza ettől a világtól s jaj annak, aki a király üzenetét elsikkasztja: a hütlenek sorsára fog jutni! Aki viszont becsülettel s Isten és emberek iránt való szeretettel továbbitja a bizonyságtételt,jutalomban részesül; még az is, aki a bizonyságtevőt befogadja, vagy könyörül rajta. A világnak ezt a korszakát az egyház bizonyságtétele fogja lezárni: mikor ez a bizonyságtétel a földön az utolsó,legnehezebb időben elhangzik, Sátán hatalma törve lesz.

"."."."."."."

Megbocsátás és kiengesztelődés.

A két magyar szó rokon jelentésü. Megbocsátani annyi, mint elengedni és az engesztel szó is az enged szóból származik. Mindkét szó értelme tehát az, hogy aki megbocsát és aki kiengesztelődik, tulajdonképpen engedékennyé lesz azzal szemben, aki ellene vétkezett. Ez az engedeékenység a lélek törekvését jelöli: a megbocsátó ember s a kiengesztelődött nem fog a vétkezőnek megbüntetésére törekedni, hanem javát kivánja s keresi. A király megszünt az adós szolgán behajtani az adóságot és a gonosz szolga nem szünt meg ezt tenni szolgatársával szemben. A király engedékeny volt, a gonosz szolga engesztelhetetlen. A megbocsátás több, mint a kiengesztelődés. Aki kiengesztelődik, belsejében, törekvésében lesz más. Aki megbocsát, tettében lesz más: elengedi a másik tartozását. Ugy is mondhatjuk: kétféle megbocsátás ban: belső megbocsátás, mikor magunkban megengesztelődünk s nem kivánjuk a sértő kárát; külső megbocsátás, mikor tetleg elengedjük a tartozást. A belső megbocsátás kiengesztelődés; a külső megbocsátas feloldozás. Ebben az értelemben megbocsátás és feloldózás egyet jelentenek: éppen ugy: meg nem bocsátás és kötés is. Feloldózni annyit jelent, mint a belső megbocsátást, azaz a kiengesztelődést a külső világban érvényesiteni.

A megbocsátásban tehát egy belső és egy külső folyamat megy végbe, a belső folyamat a megbocsátónak lelkében a külső folyamat, mely a megbocsátó és a vétkes között megrontott viszonyt helyreállitja. A külső folyamat, ha belső nélkül történik meg, képmutatás és bármikor felborulhat, mert a hazugságnak és a hazugságokon alapuló viszonyoknak tartóssága nincs. Ezért külső megbocsátást ne erőltessünk ott ahol a belső megbocsátás meg nem történt. A belső folyamat megtörténhetik anélkül, hogy a külső folyamat levezetésére alkalom nyilna, vagy a vétkes távolléte miatt, vagy amiatt, hogy a vétkes nem kivánja a megbocsátást, illetőleg kivánja de a megbocsátás feltételei nála hiányoznak. A megbocsátás belső folyamatát, helyesebb kiengesztelődésnek nevezni, noha feltételezhetünk belső és külső kiengesztelődést is; a megbocsátás lehet belső ugyan, de mivel kivül nem okvetlenül van folytatása, és igy az ellentét elbocsátása nem történik meg helyesebb, csak a külső folyamatot nevezni megbocsátásnak.
A megbocsátás, vagyis a külső folyamat egy az oldozással, mely mindig csak külső lehet, noha belső inditó okai vannak; abban különbözik azonban az oldózástól, hogy mig a megbocsátást az nyujtja, akit megbántottak, Isten vagy ember; addig az oldozást látszólag közömbös harmadik személy is teljesitheti, ha az arra isteni felhatalmazást kap, és kellő papi lélekkel rendelkezik, vagy emberi megbizást kap és igy a sértettet képviseli. Aki Isten nevében oldóz fel, az az Isten képviselője. Mivel azonban minden vétek a gyülekezetet is sérti, amelyhez a vétkező tartozik, mert mint Ákán esetében a zsidó nép szenvedett, ugy minden vétek a gyülekezetnek is árt, amelyhez a vétkező tartozik; ebben az értelemben minden oldozó pap sértett félnek tekinthető, ki a gyülekezetet képviseli. Megbocsátás és oldózás tehát, csak árnyalatkülönbséget jelentenek, lényegében a kettő egy és minden szivből jövő igazságos megbocsátás egyben a vétkes feloldozásának is tekinthető. Ha valaki az ellene vétkezőnek ugy bocsát meg, hogy az Isten megbocsátás feltételeit követi, akkor a megbocsátás isteni feloldózást is jelent. Ezért csak olyan megbocsását komoly és helyénvaló, mely az isteni rendnek megfelel, ha a megbocsátás Isten ellenére történik, akkor nemcsak értéktelen, hanem bün is, Isten megsértése. Ha tehát valaki a külső békesség kedvéért bocsát meg, hogy tovább ne szenvedjen zaklatást, vagy a látszatért bocsát meg, hogy szeretetteljes, igaz keresztyén ember cimét nyerje el, anélkül, hogy az Isten a vétkezőt feloldaná, az a megbocwátást hamisan elnyerő embernek büntársává, bünpártolóvá lesz és Isten törvénye ellen éppugy vétkezik, mint az ellen, akit hamis megbocsátással félrevezet

megbocsátással félrevezetett, továbbá a gyülekezet ellen,melyben az igazságos rendet megbontotta és a vétkezésnek szabad teret nyitott. A megbocsátás tehát szent cselekmény, mellyel visszaélni sulyos bün. Az is vétkezik, aki embertársát, ilyen hamis,mert hazug megbocsátásra rábeszéli, arra kényszeritgeti; ennek a büne a tévtanitás büne, sőt a botránkoztatás büne, mert az álszeretet hamis látszatában botlik a rábeszélt ember és elesik. Sok tévtanitó müködik a keresztyén egyházban, kik ilyen hamis látszat megbocsátásokat sürgetnek, hogy ezzel vagy a bünösnek hamis menekedést biztositsanak, vagy a külső egyházi életnek a szeretet látszatát megszerezzék. Aki az ilyen látszattal megelégszik, a bün iránt közömbös ember lehet, kinek nem fáj a bün jelenléte. Vannak betegségek melyek nem fájdalmasak és ezek a legveszedelmesebbek, mert nem gyógyitják őket. Némelyeknek igen kellemes olyan gyülekezetben élni melyben a bünt elnézik. Ez a betegség sokáig fájdalom mentes és kellemesnek mondható; de ez a betegség halálos, mert az Istentől meg nem bocsátott, leplezett bün, fertőzi az egész testet és igy a hamis megbocsátás, azokat is megrontja, akik sem nem vétettek a másik ellen, sem sértettek nem voltak, de az ilyen bünnel megalkuvó hamis békességben élő egyházhoz tartóztak. Saul megbocsátott Agágnak Sámuel levágta a gonosz királyt és ezzel Sámuel Isten büntetését elháritotta Izraelről. I.Sám 15/.

Az elmondottak miatt,igen fontos megtudni a Bibliából,milyen feltételei vannak az Isten szerint való,helyes megbocsátásnak.Fontos azt megvizsgálni,miért és mikor bocsát meg Isten s miért és mikor kell az embernek megbocsátania.Amely gyülekezetben a bünnel szentségtelenül bánnak,ott ilyen kérdések nem érdeklik a kereszty éneket. De ha valamiben,itt van helye az intésnek:"Jobb az engedelmesség az áldozatnál,a szófogadás a kosok kövérénél"/1.Sám.15,22/.Mert ahol nagyszerü"szolgálatokat"végeznek Istenért,de a bünt nem veszik komolyan s például az embermagasztalás, féltékenység, irigység büne szabadon tenyészik, Isten-telen a gyülekezet! Az a kérdés:" Ki bocsáthat vétkeket?" Luk 5,21, pontos kérdés és a felelet erre: csak Isten! Igy hát, ahol Isten nem bocsát meg, mi ellenben elengedjük a vétket, vétkeztünk Isten tekintélye, szentsége ellen. Mikor megbocsátunk, Isten nyomait kell nézni, hogy Ő merre jár és nakünk is ugyanazon az uton kell járnunk.

Hogy Isten bocsátanának, mi lehetősége van, azt Kain nem ismerte, különben nem kiáltott volna fel:" Nagyobb az én vétkem, minthogy megbocsáttathatnék" I.Móz 4,13/. Ábrahám is tapogatódzva járt,mikor Sodoma bünére, bocsánatot esedezett, de nem az Istenben levő megbocsátó készségre hivatkozott, hanem arra, hogy hány igazságos ember van a városban, akikért a város kiméletre tarhat számot. I.Móz 18,24 Mózesnek sejtelme sem volt arról, hogy Isten maga készül, magát áldozattá tenni, mikor kérte, hogy őt törölje ki könyvéből, ha Izraelnek nem bocsát meg. II.Móz 32,32/. De már a zsoltárós tudta, hogy Istenben magában van a megbocsátás alapja, hogy Isten Nevéért,azaz saját lelke tartalmáért bocsát meg, éppugy tudták ezt a próféták, kik Isten lényébe mélyebb bepillantást nyertek.Zsolt 65,4 79,9 lo3,3 Márk 7,18 Zsolt.13o,4 Es 55,7 Dán 9,9/. A csodálatos titokról, csak a Golgotán hullt le a lepel, hol Isten Fia vérét ontotta a bünösökért, csak ott lett világos, hogy a Fiú volt az áldozat, amelynek vére, a bünt a bünösről lemossa. Ef 1,7/. Nincs nagyobb gyötrelem, mint a kárhozat félelme, és mint az Ó és mint az Uj - testamentum bizonyságot tesz arról a boldogságról, amelyet a bünbocsánat tünete szerez.Zsid 32,1 Róm 4,7/. Jézus szabaditásának legértékesebb része tehát a bünterhétől való szabaditás volt.Luk 1,77/. Ez a szabaditás teljes, azaz mindenre szól, amiért Mózes törvénye, vagy az isteni Törvény bennünket elitélhet. Csel 13,38 Ha a megbocsátás ilyen egyetemes és könnyünek látszik is, nem volt könnyü ezt a bocsánatot megszereznie annak, aki saját husát és vérét tette a bünösök ételévé és italává.Mté 26,28 v.ö. 9, 5-6/.

Ezért az áldozatért van Neki alkalma a vétkeket megb csátani attól a pillanattól, amikor magát értünk áldozatul szánta. Luk 5,21,24 s Neki joga volt a bünbocsátás jogát másokra is átruházni azzal, hogy az oldás és kötés hatalmát embereknek is adta.

Azonban, bár Istené a megbocsátás Es 55,7 Dán 9,9, bár igéretünk van, hogy egy bünfajta kivételével, minden vétek és káromlás megbocsáttatik Mté 12,31 Márk 3,28 Luk 12,1o, mégis a bocsánat nem lesz mindenkié, mert elnyerésének pontos feltételei vannak, melyektől Isten sohasem tér el. Isten e világban pályázatot hirdet a bünbocsánatra s azért a bocsánatot kihirdettette és még ma is hirdetteti. Tehát Istentől, csak az kap bocsánatot, akinek az kell, s aki érte megy, aki érte imádkozik. Viszont Isten ugy hivogatja az embereket a bocsánat elvételére, mintha valami nagy lakomára hivná őket. Luk 4,18 24,47 Csel 13,38/. Aki bocsánatot kér s hivő, egyszerü szivvel kéri az bocsánatot kap; de a bocsánat visszavehető, elveszithető, mint ezt a gonosz szolga példázata mutatja, ha az aki a bocsánatot kapja, maga is meg nem bocsájt, mint ahogy ő a bocsánatot kapta. Sőt Jézus a bocsánatkérésre már ugy tanitott minket hogy a mennyei Atya, ugy bocsásson meg nekünk, ahogy mi már megbocsátottunk az ellenünk vétkezőknek. Mté 6,12-15 18, 27,35 /. Annak aki megakarja érezni az Isten bocsánatát, be kell lépnie, abba a bizalommal szeretettel tele világba, amelyet Isten teremt maga körül és éppen ebből következik, hogy magának is meg kell bocsátania. Ennek a belépésnek neve a megtérés, mely szintén feltétele az isteni bocsánatnak. Márk 1,4 Csel 2,38 5,31 26,18/. A megtérés alapja a Jézus szabaditásának ismerése Luk 1,77/. Amely lélek megismeri Isten szerető, bizalommal tele világát és vágya támad, hogy oda belépjen, az hisz, rábizza magát a szerető és bocsánatot hirdető Istenre és a hitéért Isten elengedi összes tartozását, mert hiszen ezt a tartozást Jézus saját vérével kifizette már. Hitet is, szeretetet is ingyen kapunk Istentől, tehát ezek nem érdemszerző dolgok melyekkel, kiérdemeljük a bocsánatot. Mégis bocsánatot csak az kap, akinek azzal együtt,a sziv, a lélek átalakitása is kell, vagyis a hit és szeretet is kell. Ezért mondja Jézus a parázna nőről, hogy bünei megbocsátattak, mert nagyon szeretett. Nem szeretetével érdemelte meg a bocsánatot, hanem mert befogadta szivébe a Jézusból kiáradó szeretetet, azért a szeretettel együtt vétkeinek bocsánatát is elnyerte. Luk 7,47-49/. Aki Isten világát kivánja, okvetlen megutélja Sátán világát, melyben azelőtt élt, és ez a menekülő szándéka összetört szivben nyilvánul. Luk 4,18. Csak az összetört szivü ember, kinek minden mas reménysége elveszett,tud hinni Isten szeretetében, azért a hit magába foglalja az összes feltételeket, mert aki hisz, ezzel meg is tér, ahhoz, Akiben hisz, ugyhogy Isten is egyetlen feltételként fogadja a hitet.Csel 1o,43 A hit gyermeki viszonyba hoz Istennel, tehát bocsánatot kapunk gyermekek vagyunk I.Ján 12,12/. Az Istenbe vetett bizalom és szivünkbe árasztott szeretet nem zárja ki, sőt követeli tőlünk azt, hogy régi világunknak hátat forditsunk s azt bünvallásssal magunktól eltaszitsuk, igy a bocsánat feltételeként, jelenik meg a bünvallás is.I.Ján 1,9/.

Mint már emlitettem, Isten és Szent Fia ránk bizta az oldás és kötés hatalmát, azaz felhatalmazott bennünket arra, hogy az Ő nevében megbocsássunk. Azonban nemcsak a megbocsátást bizta ránk, hanem a bünteher, érvényben, erővel tartását is, tehát a megkötést. Ján 2o,23. Kálvin szerint az oldás és kötés az igehirdetésével történik és ebben neki igaza van, ha hozzá tesszük, hogy az Igének az illető esetre való alkalmazásával is, mert hiszen, éppen ebben az alkalmazásban rejlik az oldás és kötés tudománya, mert abban nem saját belátásunkat, hanem az Ige utmutatását kell követnünk. A keresztyén ember megbocsátása tehát, nem olyan, mint a világ fiaié, kik könnyelmüen megbocsátnak,

vagy megtagadják a bocsánatot. A hivő ember Isten elött felelős azért, hogy megbocsát-e, vagy megkötöz, hogy felmenti e a vétkezőt vagy fenntartja a vádat, melyet ellene emelni volt kénytelen. Mert a hivő embernek, nemcsak oldoznia, kell, hanem kötözni is. Mert minden bocsánat, melyet hivő ember ad, oldozásnak számit. Aki a feloldást megtagadja, megtérő testvérétől, az maga is elveszti a feloldozást, amelyet büneiért Istentől kapott. Aki Isten akarata ellenére, Igéjének ellenére, valakit feloldoz, akinek büne, Isten elött fennáll, az részesévé lesz annak az átoknak, amelyet az Istentől a meg nem térő, konok bünös kap. Az oldás és kötés nem a papoknak joga és kötelessége, mert ilyen hivatalnokokról, a Szentirás nem beszél, a Krisztus egyházában, hanem mindenkinek joga és kötelessége, aki Isten Igéjét szólja; márpedig azt minden keresztyénnek szólnia, kell. Aki nem tesz bizonyságot az Ember Fiáról arról az Ember Fia sem tesz bizonyságot Isten és az angyalok elött. Az oldás és kötés nagyobb mértékben és több felelősséggel kötelessége annak, aki az igehirdetésében felelősségteljesebb feladatot kap. Az oldás és kötés nem egyházi szertartás, hanem gyakorlati szolgálat, melyet az egyszerü megbocsátással, vagy meg nem bocsátással kell végezni. Az az állitás, hogy a keresztyén embernek feltétel nélkül, okvetlenül meg kell bocsátania, hazug, az Irással ellentétes állitás, melynek célja, csak a megtérni nem akaró bünösnek, Isten akarata ellenére történő felmentése lehet. Épp olyan gonosz bün az is, ha megtérő bünösnek Isten akaratával ellenkezően nem adunk bocsánatot.

A vétkező testvért a gyülekezetből ki kell zárni, mint azt Jézus és Pál világosan megmondták Mté 18,15-19 I.Kor 5./ Annak kell a kötést elkezdenie, aki ellen a testvér vétkezett. Ha a vétkező megtér fel kell oldózni őt, még ha 77-szer jön is azzal, hogy " bocsáss meg"! Ha a testvéred vétkezik dorgáld meg, ha megtér / azaz megváltoztatja gondolkodását / bocsáss meg neki. Luk 17,3/. Világos, hogy annak aki nem tér meg, nem lehet megbocsátani. Akár hányszor jön a testvér azzal: megtérek / más felfogáson vagyok, meg kell bocsátani neki/ 4 v/. Nyilvánvaló, hogy ahhoz, hogy meg tudjuk itélni, hogy helyén van-e a bocsánat, több belátás kell, mint amennyit a természetes értelem ád, ezért mondja Jézus azoldás és kötés elrendelése elött a tanitványoknak: " Vegyetek Szent Szellemet" Ján 2o,23/. Tehát mikor megbocsátunk, vagy fenntartjuk a bünösséget Szent Szellemért kell könyörögni, hogy ne saját értelmünk világosságában, haragtól elvakitva, vagy álkimélet szellemében cselekedjünk. Aki Isten Szellemének ellenáll, annak nem jár bocsánat. Más dolog a kiengesztelődés. Még a megtérni nem akaró bünössel szemben is ki kell engesztelődni, nem a természetes harag és bosszuállás indulatától kell vezettetnünk magunkat; azaz: bensőnkbenállandóan készen kell lennünk a bocsánatra. Erre vonatkozik Márk 11,25 és főleg Mté 5,24 hol a kiengesztelődés szó, egyetlen egyszer fordul elő. A szó / diallateshai/ teljes átváltozást jelent.

xúxúxúxúxúxúxúx

K é t n é p ...

Izraelt a Biblia legtöbbször a Nép-nek nevezi s a többi népet nemzeteknek, bár használja Izraelre is a nemzet nevet s a többi nemzetre a nép nevet, azonban ritkán. Hogy Izraelt a Szentirás különösebb értelemben nevezi népnek, annak oka az, hogy Izrael leginkább megtette azt az utat, amely a nemzetből, egy embercsoportból néppé tesz. Nép néberül" am", mely szó az "ámam" igével tartozik össze, ez pedig azt jelenti, hogy: összegyüjt. A nemzet az emberek csoportjait származásuk szerint nézi, a nép pedig későbbi összeállitásukat tekintve: először az emberek származásuk szerint ragaszkodnak egymáshoz; később házasságkötés, szolgálati viszony stb. szerint uj kapcsolatokat szereznek s ekkor az életmódjuk és más kötelékek szerint összekötött emberek alkotják a népet, nem azok, akik egy őstől származnak, hanem, akik közös életre összegyülnek. Mivel különböző eredetü emberek találkozása egészséges, a Szentirás a népi viszonyt előrehaladottabb állapotnak tartja, mint a nemzetbeli viszonyt. Izraelt a legerősebb kapocs kötötte össze, ami embereket a földön összeköthet; a közös Isten, a közös Istentisztelet, Isten terveinek közös szolgálata, azért Izrael elsősorban volt népnek nevezhető. Ezért a megtisztelő nép elnevezés, szemben a többiekkel, kiket csak nemzeteknek mond az Irás. Az özönviz utáni emberiség azután a széthuzás és szétesés után, mely az özönviz előtti emberiséget jellemezte, megpróbálta az egész emberiséget egy néppé tenni, mikor Bábelben közös szentélyt / Bábel tornya/ adott nekik s közös kormányzatot próbált rájuk erőltetni. De a kisérlet sikertelen maradt, sőt alkalmul szolgált még erősebb elszéledésre. Ami akkor az istentelen embereknek nem sikerült,az egykor Isten igazi népének sikerülni fog; ami körül egyesülni fognak az nem bábeli torony lesz, hanem az Uj Jeruzsálem. A bünös emberiség belső törekvése az, ami Kain óta az embert vezeti; elbujdosni, kerülni a többi embert. Ezért szakadoznak szét a születés által összekötött nemzetek. Ezt a belső betegséget, melynek oka a félelem, Isten meg fogja gyógyitani s akkor az emberi természet nem szakadozni, hanem egybegyülni fog akarni s megszületik Isten népe.

Az Ujtestamentum tizszer népnek mondja az eklézsiát; mondhatnánk még több esetet is, hol bizonyos átmenetet észlelünk Izrael népéről az uj népre, mely az Üdvtörténetben Izrael helyét foglalja el,mint szellemi Izrael. Ilyen kétes helyek: Mt 2,6 Ik 1,68 77,7,16/ Határozottan és félreértnetetlenül csak Izrael testi népének elvettetése után találkozunk a nép névnek az eklézsiára való alkalmazásával. Először Jakab, az Ur testvére, kit sokan zsidós elfogultsággal vádolnak, látta meg és mondotta ki, hogy Isten a nemzetek közül népet fog magának venni/ kiemelni, nem vásárolni/, mely isteni elhatározás oda fog vezetni, hogy Dávid leomlott sátorát is fölépitheti, hogy abban a testi zsidó nép ott lakhassék Csel 15,14. Ennek a népnek az összegyüjtése ugy történik, hogy Isten a nemzetek közül/ s elvettetése után Izrael is egyik a többi nemzet között/ kihivja azokat,akiket alkalmasaknak tart arra, hogy az Ő népét alkossák s igy az uj népgyüjtés módja a kihivás-ekkalein- azért a gyülekezet neve görögül: eklézsia, azaz kihivottak. Izrael népe ugy állott elő, hogy Ábrahám testi utódaihoz Isten odavette azokat, akik a nemzetek közül,mint szolgák, mint önként csatlakozók, Izraellel együtt éltek. I.Móz.17,25 szerint Ábrahám a pénzen vett szolgákat is körülmetélte, vagyis a választott nép tagjává tette. Ezzel szemben az eklézsia, Isten szellemi népe ugy áll elő, hogy Jézus Krisztus mellé uj születéssel Isten kihivja azokat, akik arra rendeltettek, hogy Jézushoz legyenek hasonlók. Az eklézsia tagjai belső körülmetéléssel lesznek más nemzetektől megkülönböztetve és egymáshoz hasonlók.Róm 2,28-29/.

Sem jakabnak, sem Pálnak nem volt túlnehéz rájönni arra, hogy Izrael népét Isten az eklézsia népével fogja kicserélni, mert ezt már Hóseás próféta hirdette,

hogy Isten meg fogja vonni irgelmát Izrael népétől s ivadékát Ló-Ruchámának / nem irgalmazók/ fogja nevezni s meg fogja tagadni a nép nevet is tőlük, amennyiben ivadékainak neve az lesz:" Ló Ammi / nem népem/ Hós 1,6-9. Nehéz csak azért volt meglátni, hogy Isten ezt a jövendölést teljesitette, mert Jakab is, Pál is szerették Izrael testi népét Ró 9,2. Ebben a magát feláldozni kész szeretetben is Pál kimondja, hogy Isten megkönyörült azokon, akik a harag eszközeiül voltak kijelölve, kiket nem hivtak Isten népének s kik nem voltak szerelmesek Ró 9,22-26 s népévé fogadta őket. Az ujtestamentumi népet összekötő hatalom tehát az isteni irgalom,mely nemcsak fölkarolja, hanem meg is tölti őket, ugy, hogy nemcsak bocsánatot kapnak, hanem bocsánatot adnak is. Ez a nép szeretetből születik s ha az első szeretet elhagyja, kiesik a kegyelemből / Jel 2,4-5/. Aki Isten népéből az irgalmat megtagadja, melyet ő is kapott, attól elvétetik az iraglom Mt 18,27 33-34/.

Habár e nép a szeretből született, mégis fennmaradásának feltétele látszólagos szeretetlenség: csak ha a pogány, Istent nem ismerő nemzetek közül kimennek s magukat tőlük elválasztják, csak ha hozzá nem nyulnak ahhoz, ami tisztátalan, csak akkor lesz Isten az eklézsia Istene,, csak akkor fogadja el őket népéül II.Kor. 6,16-17. A faraó sehogysem tudta megérteni, hogy Izrael miért nem tisztelheti Istenét Egyiptomban, mint ahogy a mai hitetlen lelkészek sem tudják megérteni, hogy miért kell Isten népének külön tisztelnie Istenét, miért nem vehetnek részt a tömeg-urvacsorázásokban? Istennek a népe persze nem azért vonul külön, hogy gögősen felülemelje magát és lenézze azokat, akik kivül vannak, hanem egyszerüen csak azért, mert nem akar tisztátalant érinteni. A világ és a világias egyház is megtürik maguk között a gonoszságot, szemet hunynak az erőszakosságokkal szemben s Isten népe ezzel nem azonosithatja magát,"Tisztátalant ne érintsetek"! ez az Ur parancsa népéhez II.Kor. 6,17 " Mert szentség nélkül senki sem fogja meglátni az Urat", teszi hozzá a Zsid.lev.szerzője 12,14-ben." Enyém a megtorlás és meg fogok fizetni" folytatja a szerző 10,30."Megitéli az Ur az Ő népét!"- mondja ugyanott.Mielőtt az Ur népét használni tudná, annak itéleten kell átmennie. Az első testi választott nép is sok itéletben ment át, fogságba is hurcolta őket az Ur, de a testi nép, ha el is fogadta az isteni itéletet, csak külső szentséget öltött magára, csak a szertartások végzésében található szentséget, mely mellett a szív lehet gonosz és tisztátalan. Viszont ha valaki megszentelődik, azaz mindenestül Krisztushoz zárkózik, az meg fogja látni az Urat. Érdekes arra a kérdésre felelni, hogy mit jelent az Urat látni. A Zsid.lev-ből ugy látszik, mintha nem mindenki látná meg az Urat még az ugynevezett hivők közül sem. Viszont Jel. 1,7 szerint " Minden szem látni fogja Őt". Erre vonatkozólag Mté 24,30 adja meg az igazságot, hol azt olvassuk, hogy mikor Jézus visszajő, csak az Ember Fiának a jelét fogja a világ látni, mint ahogy az ótestamentumi kegyesek is Istent csak egy angyal alakjában látták.Jézust csak ővéi fogják látni s ezek sem egyformán. Minél szentebb a szív, annál világosabban rajzolódik ki előtte Jézus. Ahogy a megszentelődésben előre haladunk, mindig világosabban látjuk Istent. Mikor az Ur visszatér, ővéi előre elragadtatnak Hozzá a levegőbe s mindenkor Vele maradnak. Erre a találkozásra azonban el kell készülni, mint ezt a tiz szüz példázata is lelkünkre köti. Kimenni a gonoszból, nem érinteni a tisztátalant, - ez még a legutolsó időben és órában is az Ur parancsa népéhez: "Más hangot is hallottam az égből: Én népem, jöjjetek ki belőle /-Babylonból/,hogy vétkeivel közösségetek ne legyen!" Jel 18,4. A megszentelődés az utolsó percig fog tartani, mig Krisztus vissza nem jő;állandóan résen kell lennünk, hogy valami be ne szennyezzen s a Vőlegény mennyasszonyát tisztán találja, folt és ránc nélkül. Ef 5,27/.

Izrael testi népének Isten külső, testi dolgokkal foglalkozó törvényt adott s a megtisztulások testi szertartások voltak. Ez a nép az iskolába járt

s a külsőn kellett megtanulnia a belsőt, anyagin a szellemit,árnyékon a valóságot. De már a próféták látták, hogy igy a nép valóságos szentséghez jutni nem fog s ezért Istentől megvilágositttatván hirdették, hogy egyszer lesz egy nép, melynek Isten belsejébe, a gondolkozásukba irja be a törvényeit; belül alakitja át őket s akkor a népnek valódi lesz a szentsége, akkor ez szivével szent nép, Isten valóságos népe lesz. Zsid 8,1o Isten pedig valóban Istenük lesz. Ekkor azok, akik szent nemzetté lettek, azaz szentségből ujra születtek, megszerzett, tulajdon néppé lesznek, Isten népévé I.Pét 2,9-1o, noha azelőtt semmiképpen sem voltak népnek tekinthetők s csak Isten irgalma végezte el velük, hogy Istennek valóban szent népévé lehettek.

Ekkor a nép megszentelődésének befejezésekor, mikor Isten elvégzi a munkát, melyet kezdett rajtuk, ez a szellemi nép, Isten igazi választott népe, szent népe, meg fogja érni, hogy Isten sátora, azaz lakhelye közöttük lesz s ők valóban az Isten népe lesznek. Jel 21,3 A küzdelemnek ezzel vége lesz, a megszentelődés nehéz harca is véget ér. Isten népe meg fog pihenni. S ez a szellemi választott nép ekkor egy sajátságos tapasztalaton megy át; meg fogja ismerni az igaz szombatot, azaz minden emberi fáradozásnak vége lesz, és meg fog pihenni. Ez lesz az igazi szombat, a szombat beteljesülése. Ezért mondja a Zsid.irt lev. szerzője:" Van még hátra egy szombati nyugalom az Isten népének!" 4,9 De mint sok igének, ennek is kettős beteljesülése van: az egyik a végső, teljes, amikor bevégződik a külső fáradtság, megszünik a harc és eljő az idő, amikor a munka is nyugalom lesz és nem fáradtság.

A másik beteljesülés a belső nyugalom, a hitnek, a bizalomnak a nyugodalma: amikor mindent Istenre hagyunk és többé semmi felől nem aggódunk, amikor mindent Istenre hagyunk és többé semmi felől nem aggódunk, a saját cselekedeteinktől, a saját erőlködéseinktől való megnyugvás. Ennek itt, a mostani életben részesei lehetünk s erről mondja a levél; hogy még ma, ha az Ő szavát halljuk, be kell mennünk a nyugodalomba...

&-&-&-&-&-&-&

Ótestamentumi várás.

Várás és reménység összetartoznak: amilyen a reménység, olyan a várás. A várás felelet a reménységre, amelyet valaki más tüz elénk, esetleg mi magunk gondolunk ki. Mindamellett a várás nem mindig csak a reménységben igazódik, mert a reménység lehet, jó és biztos, de ha mi nem bizunk benne, a várás lanyha, érdektelen lesz, vagy hiányozni fog. A várásnak tehát két egymással kapcsolodó feltétele van: reménység és hit. A hit azonban sokszor azért hiányzik, mert nincs világosságunk, nincs ismeretünk. A reménység tehát akkor kelt várást, ha világosság, ismeret hitet keltenek az emberben. Ha keltenek, mert nem mindig és nem mindenkinél keltenek.Hit azaz bizalom csak akkor ébred az emberben, ha azzal, akiben biznia kell, közös jóra törekszik. Aljas, gonosz lelkeket bizalom soha nem köt össze; azok egymást közt soha nincsenek biztonságban s ezt ők tudják is jól: azért nemcsak kifelé kell vigyázniok, hanem egymás irányában is és sokszor a gonoszok jobban pusztitják egymást, mint a vélt ellenséget. A hitnek feltétele a jó akarása, tehát a kitartó várásnak is feltétele.

s a külsőn kellett megtanulnia a belsőt, anyagin a szellemit, árnyékon a valóságot. De már a próféták látták, hogy igy a nép valóságos szentséghez jutni nem fog s ezért Istentől megvilágositttatván hirdették, hogy egyszer lesz egy nép, melynek Isten belsejébe, a gondolkozásukba irja be a törvényeit; belül alakitja át őket s akkor a népnek valódi lesz a szentsége, akkor ez szivével szent nép, Isten valóságos népe lesz. Zsid 8,1o Isten pedig valóban Istenük lesz. Ekkor azok, akik szent nemzetté lettek, azaz szentségből ujra születtek, megszerzett, tulajdon néppé lesznek, Isten népévé I.Pét 2,9-1o, noha azelőtt semmiképpen sem voltak népnek tekinthetők s csak Isten irgalma végezte el velük, hogy Istennek valóban szent népévé lehettek.

Ekkor a nép megszentelődésének befejezésekor, mikor Isten elvégzi a munkát, melyet kezdett rajtuk, ez a szellemi nép, Isten igazi választott népe, szent népe, meg fogja érni, hogy Isten sátora, azaz lakhelye közöttük lesz s ők valóban az Isten népe lesznek. Jel 21,3 A küzdelemnek ezzel vége lesz, a megszentelődés nehéz harca is véget ér. Isten népe meg fog pihenni. S ez a szellemi választott nép ekkor egy sajátságos tapasztalaton megy át; meg fogja ismerni az igaz szombatot, azaz minden emberi fáradozásnak vége lesz, és meg fog pihenni. Ez lesz az igazi szombat, a szombat beteljesülése. Ezért mondja a Zsid.irt lev. szerzője:" Van még hátra egy szombati nyugalom az Isten népének!" 4,9 De mint sok igének, ennek is kettős beteljesülése van: az egyik a végső, teljes, amikor bevégződik a külső fáradtság, megszünik a harc és eljő az idő, amikor a munka is nyugalom lesz és nem fáradtság.

A másik beteljesülés a belső nyugalom, a hitnek, a bizalomnak a nyugodalma: amikor mindent Istenre hagyunk és többé semmi felől nem aggódunk, amikor mindent Istenre hagyunk és többé semmi felől nem aggódunk, a saját cselekedeteinktől, a saját erőlködéseinktől való megnyugvás. Ennek itt, a mostani életben részesei lehetünk s erről mondja a levél; hogy még ma, ha az Ő szavát halljuk, be kell mennünk a nyugodalomba...

&-&-&-&-&-&-&

Ótestamentumi várás.

Várás és reménység összetartoznak: amilyen a reménység, olyan a várás. A várás felelet a reménységre, amelyet valaki más tüz elénk, esetleg mi magunk gondolunk ki. Mindamellett a várás nem mindig csak a reménységben igazódik, mert a reménység lehet, jó és biztos, de ha mi nem bizunk benne, a várás lanyha, érdektelen lesz, vagy hiányozni fog. A várásnak tehát két egymással kapcsolodó feltétele van: reménység és hit. A hit azonban sokszor azért hiányzik, mert nincs világosságunk, nincs ismeretünk. A reménység tehát akkor kelt várást, ha világosság, ismeret hitet keltenek az emberben. Ha keltenek, mert nem mindig és nem mindenkinél keltenek.Hit azaz bizalom csak akkor ébred az emberben, ha azzal, akiben biznia kell, közös jóra törekszik. Aljas, gonosz lelkeket bizalom soha nem köt össze; azok egymást közt soha nincsenek biztonságban s ezt ők tudják is jól: azért nemcsak kifelé kell vigyázniok, hanem egymás irányában is és sokszor a gonoszok jobban pusztitják egymást, mint a vélt ellenséget. A hitnek feltétele a jó akarása, tehát a kitartó várásnak is feltétele.

Ideiglenes, de elfogyatkozó várás lehetséges a gonoszok oldalán is; addig tart az ilyen várás, mint a délibáb mellyel csalják magukat. Kitartó, meg nem lankadó várásra csak a jó oldalán képesek a lelkek. A várásról meg lehet ismerni a jóakaratu embereket. A karácsonyi angyal a jószándéku embereket kereste.

A Biblia az igazat mondja: azért világosan az emberek elé tárja, hogy a gonoszok várakozása csalárd. Ideig-óráig talán elérnek valamit, mint Hóseás a lesben álló tolvajok várakozásáról beszél/6,9 a héber szövegben várakozás van/; melyet példának vesz a gonosz papok leselkedésére, kik a nyereséget keresik; vagy amint a 119 zsoltár mondja:" Vártak rám a gonoszok, hogy elveszitsenek". Nyeljük el őt! bizony ez a nap az amelyet vártunk". /Si 2,16/. Ha azonban a történelmet nagy távolságban nézzük látni fogjuk, hogy a gonoszokat megcsalja a várakozásuk. Ézsaiás beszél azokról, akik a békesség utját nem ismerik s utjukat elgörbitik s azt mondja róluk, hogy amikor világosságot várnak, sötétség jön, amikor fényre várnak, homályban járnak/ 59,9/. Jeremiás is többször figyelmeztet " Békességet várnak holott semmi jó; gyógyitó időre, holott itt az ijedelem!"/8,15 v.ö. 14,19/. Gonoszok vannak a kegyesek között is, mint a Hóseástól említett papok társasága", mely tulajdonképpen bünszövetkezet volt, mert nem Isten dicsőségének nagyobbitására alakult/ Zs 71,14/, hanem a hiszékeny Istent kereső emberek kihasználására, zsákmányolásra. Igy beszél Ezékiel azokról a prófétákról, akik csalók voltak, mert nem Jahve küldte őket, hanem saját maguk. Beszél ezek várakozásáról: " Még várják, hogy betelik beszédük!"/Ezék 13,6/. Az ilyen várakozás öncsaláson alapszik. Azért - minden sziv csalárd -, nekünk is jól meg kell néznünk, hogy valamilyen reménységünk Istentől származik-e, vagy a magát is csaló emberi szivtől. Sokszor bálványokkal csalja magát az emberi sziv, mig ki nem ábrándul belőlük:" Adnak e a nemzetek bálványai esőt."/Jer 14,22/. A magát csaló, gonosz emberi sziv sokszor áltatja magát az igazságosak reménységével; de Jahve, amikor világosságot á várnak, azt sötétséggel cseréli fel - / a halál árnyékával: Jer 13,16/. Azért a nem őszinte szivü " kegyes egy idő mulva elveszti hitét és kételkedővé, majd hitetlenné változik, mint Saul király, vagy mint a gonosz Akháb, ki ezt mondta: mikor a nagy isteni segitség mellett a hitetlent elérte a büntetés:" Ime ilyen baj származott Jahvétől: várjunk-e még Jahvé-ra?"/II.Kir 6,33/.

A bajt Isten engedi meg s a hüséges szivü ember akkor sem hagyja el Istent, ha bajt küld; tovább kitart, vár. És éppen erről a várásról, a kitartásról lehet felismerni az igaz embert. Példaszószerü hogy hogyan verte Isten Jóbot, illetőleg hogyan adta oda a Sátán kezére, hogy szenvedésekkel kisértse; de Jób végig kitartott Isten mellett. Pnaszkodott; odaáig ment, hogy születése napját is megátkozta; de Istent meg nem tagadta." Jót vártam és rossz következék!" mondotta / 30,26/. Panaszkodva mondja Istenről: Jahvér vártam feszülten és baj jött". / u.o./." Ime megöl engem!" mondja halálra elkészülten, de hozzá teszi:" ezt nem várom!" / 13,15/. Sötét kétségbeesését mutatja ez a mondása: Ha várok is, a sir az én házam!"/17,12/. Ezért már maga is a nem-léte, a semmié akar lenni, mikor születésnapja felöl ezt mondja:" Várja a világosságot, de az ne legyen!"/ 3,9/. A magához hasonló elkeseredett emberekről igy szól:" A halált várják, de nem jön!" Szorgalmasabban keresik, mint az elrejtett kincset!" / 3,21/. Fáradtam szól: " Mi az én erőm, hogy még várjak?!"/6,11/. Kétségei azonban arra jók, hogy a halál nagy titkát keresse halálos komolysággal, melyre az ember nem ér rá addig, amig a földön jól megy a sora. Jób rettentő szenvedések mélységében nézett szembe a földi lét e legnagyobb kérdésével:" Vajjon él-e az ember, ha meghal?" Akkor hadviselésem minden napján várakoznám, miglen leváltásomat elérem!" / 14,14/. Tehát sötétségben is kitartást határoz el, arra az esetre, ha mindennek végén még van reménység. Szenvedéseinek idejét hadviselésnek nevezi: Istennel áll hadban, aki elhagyta és ellene fordult; legalább a látszat ezt mutatja. S ő még a vele harcoló Istennel szem-

ben is hüséges! Bizalma nem ingott meg, ha Isten csak kicsinyke reménységet mutat is; Jób várni fog, amig leváltása, vagyis a test halála be nem következik. Mennyivel könnyebb nekünk, kik elött Jézus végig járta a sötétségnek ezt az utját és megmutatta hogy az ut végén Ő van és vár Érte küzdő harcosaira.

Isten a szabaditásunk Istene és nem a büntetésé; ha ver, fájó szivvel az övéinek javáért teszi: a rosszból mindig jót hoz ki. Amikor Jahve nem kegyelmességét mutatja, hanem a büntető Istent, akkor a Szentirás azt mondja, hogy elrejtette orcáját:" Várok Jahvére, ki elrejti arcát Jákóv házától; feszülten várok Rá!" Ilyenkor övéinek az a dolga, hogy várjanak; várjanak, mig igazi arcát a kegyelmeset forditja ujra az emberek felé. Ilyenkor nemcsak övéi várnak, hanem Jahve is vár; az ilyen várás után mindig a kegyelem, kedvesség nagy megnyilvánulása következik:" Azért vár Jahve, hogy könyörüljön rajtatok/ Ézs 2o,18/. A keresztyén élet és abban a megszentelődés várakozásban áll; a kitartó várakozásnak Isten elött nagy értéke van. A hit akkor igazi, ha kitartó várásra képesit. Azért mondja Ézsaiás: Szem nem látott még egy Istent, aki igy cselekszik azzal, aki Őt várja!" /Ézs 64,3/. Az ilyen kitartó hit Isten dicsőségét nagyobbitja a világ elött:" Én pedig szüntelen várok és szaporitom minden dicsőségedet."/ Zs 71,14/. Azért " Jahve az Őt félőkben, a kegyelmére várókban gyönyörködik!"/ Zs 147,11/. Ezekre a kitartóan várókra Isten különös mértékben figyel: " Jahve szeme az Őt félőkön van, a kegyelmére várokón."/Zs 33,18/. S a zsoltáros tudja is, hogy Jahve segitsége meg fog felelni a Rá várakozó hitnek: " Jahve, ugy legyen rajtunk kegyelmed, ahogy Rád várunk!"/ 22 v/. Csak a hit teszi képessé az embert az olyan kitartó várásra, amilyenről Dávid tanuságot tesz::"Elfáradtam a kiáltozásban, torkom kiégett, szemem elbágyadt abban, ahogy Istenre vártam!"/Zs 69,4/. A sziv, az értelem segit a léleknek, a várásban azzal, hogy emlékeket gyüjt a multból Jahve hüségének és irgalmának bizonyitékául". "Ezt szivemre veszem, azért várok!"/Sir 3,21/. A várakozó szeme rajta van Istenen; kutatva keresi mi az oka hallgatásának s mikor nyilik meg a bezárt ég"."Én Jahvét fürkészem: várok szabaditásom Istenére" / Mik 7,7/. Tudja, hogy nem hiába vár: Rád vártam, Jahve, és felelni fogsz Úram, Isten!"/Zs 38,16/. Várj Istenre, még hálát adok én Néki, szabaditásom Istenének!"/Zs 42,8 12 43,5/. Közben a hosszu várakozás alatt uj biztatást vár az igazságos Jahve uj igéretét biztató szavát:" Feszülten várok! Várj lelkem Jahvéra! Jahve igéjére várok!"/Zs 13o,5/. Ez csakugyan Jahve nem is marad távol; lehajol övéinek gyöngeségéhez és felfrissiti a fáradtakat." Akik feszülten várnak Jahvéra, azok uj erőre kapnak; felszárnyalnak, mint a saskeselyük, futnak és nem fáradnak el, járnak és nem lankadnak meg!" / Ézs 4o,31/./ A csodálatos Jahve/Jehova/ név, mely az örök Változatlant jelenti, alap arra, hogy a várakozó ráállljon és tudja, hogy ezen a kőszikán végig megállhat!" Azért senki meg nem szégyenül, aki Téged vár."/Zs 25,3/. Épen azért az igazságosnak nem szabad megrestülnie, elhanyatlania, hanem kitartva kell várnia, hogy mások meg ne botoljanak az ő kishitüsége miatt." Ne szégyenüljenek meg miattam, akik Téged várnak Jahve Ur!"/Zs 69,7/." Várd Jahvét, légy szilárd, erős legyen szived, várd Jahvet!"/Zs 27,14/. Aztán egyszer jön a segitség s a váró, eltikkadt vándor boldogan kiált fel:" Várván vártam Jahvet és hozzám hajolt!"/Zs 4o,2/.

Annak azonban, aki Jahvéra vár, bizonyos uton kell járnia, bizonyos nyomokhoz ragaszkodnia, mert ha azokról a nyomokról letér, várakozása hiábavaló. Mindenekelött tudnia és szüntelenül maga elött kell tartania, hogy Jahve nem rosszindulatu lény, hanem segitsége, paizsa azoknak, akik Benne biznak: hogy meg tudja, és meg akarja őket védeni:" Lelkünk Jahvét várja: Ő a mi segitségünk és paizsunk."/33,2o Magunk elött kell tartanunk, hogy " Jó Jahve azokhoz, akik Őt várják, a lélekhez, aki keresi Őt!" //Sir 3,25/. A léleknek össze kell nőnie össze kell

forrnia ezzel a szabaditó Istennel:"Jahve örök részem!, mondja a lelkem, azért várok Rá!"/Sir 3,24/ Akkor aztán a lélek nem téved el még oly szenvedések között sem, mint amilyenek Jóbot érték. A lélek elött semmi sem lesz értékes Jahvén kivül:" Most azért mit várjak óh Uram, Reád várok!" / Zs 39,8/. Ha ezeket a lélek elfelejti és elálmosodik, akkor a várásnak vége s a hit élettelennek bizonyul, tehát ereje nincs." Gyorsan elfejetették tetteit; nem vártak szándékainak megvalósitására." / Zs lo8,13/. Az embernek Jahvéval együtt kell járnia, Vele egy úton haladnia; ez pedig az irgalom, az itélet, tehát az igazságosság, az a magasabb igazságosság, amely irgalom is: " Őrizd meg az irgalmat s itéletet s várj szüntelen Istenedere!"/Hós 12,7/." Várunk téged itéleted ősvényén" / Ézs 26,8/." Várd Jahvét, őrizd meg utját és felmagasztal!"/Zs 37, 34/. Aki tehát Jahvéra vár, vigyázzon, hogy le ne térjen Jahve utjáról, mely irgalom és itélet. Ám van még egy igen fontos feltétele a győzelmes várásnak, melynek gyümölcse Jahve megjelenése és segitsége, szabaditása és ez abban áll, hogy az embernek át kell engednie a teret Istennek és Uzza kézzel a frigyládát nem érintenie. Igy még a bosszuállásról vagy igazságos megtorlásról is le kell mondania az embernek saját ügyében." "Ne mond: bosszut állok rajta!Várjad Jahvét megszabadit!"Pb 2o,22/. Azt a lelki állapotot, amelyben a léleknek várnia kell, egy héber ige fejezi ki: dánau, ami megmerevedést jelent. A léleknek valósággal meredten kell várnia Jahvéra, meg nem moccannia. A megtorlásra vonatkozólag ezt mondja Zs 4,5 " Haragudjatok, de ne vétkezzetek! beszéljetek szivetekkel ágyasházaitokban és legyetek csendesen / Szóról-szóra: merevedjetek meg!/ Zs 37,7-ben:" Felhozza igazságosságodat, mint világosságot, jogodat, mint a delet: légy csendes az Urban / merevedjél meg/ és várjad Őt!" Zs 62,6." Csak Istenben légy csendes / megmeredt/, lelkem, mert Tőle van reménységem / pontosan: várakozásom/".Megjegyzés: a közkézen forgó magyar forditásban sok minden másként van; én a héber eredetinek értelmét igyekszem adni. Igy a magyar forditás " megmerevedésről" semmit sem tud; de a héber szöveg igen!

Az ó- és ujtestamentumi várásban az a nagy különbség észlelhető, hogy az ujtestamentumi kegyes inkább forditja szemét a végre, mint az ótestamentumi, mert az Uj-testamentum erre nézve több igéretet tartalmaz és mert az ujtestamentumi nép a végidő népe, a végső várakozásra beállitva. Amig az egyháztörténet ideje elhuzodótt, két nagy változást eszközöltek az emberek: végről levették szemüket és visszatértek az ótestamentumi rövidebb célokat kitüző váráshoz, mi nem is lett volna baj, ha emellett a véget el nem felejtették volna. De elfelejtették; sőt átváltoztatták a véget: amennyiben Jahve eljövő uralkodása helyett, mely a földön fog bekövetkezni, átváltoztatták a reménységet a halál utáni mennyei életre. Ezáltal a reménység ködösebb lett és a várakozás kevésbbé éber, kevésbé valóságos. Hogy azonban az ótestamentum népe is rajta tartotta szemét a végen és azt helyesen várta, arra több hely mutat. Dániel sokat tett a figyelemnek a nagy befejezésre való irányitásában. Szerinte 12,12 " boldog, aki várja és megéri az 1335 napot!" azaz a végidőben Isten szabaditását." Egyenes beszédben szól Habakuk: / 2-3/ " Mert érvényes még a látomás meghatározott időre, a vég felé törekedik, meg nem csal; késik is, várd feszülten, mert biztosan eljön, nem marad el!" Ugy csak a vég várására int Sof.3,8 " Azért várjatok Rám, mig zsákmányra kelek/ t.i. a nemzetek zsákmánnyá tételére/; mert elhatározásom, hogy összegyüjtöm a nemzeteket". Szintén az idők végére mutat Zs 37,9; " A gonosztevők kivágattatnak; de akik erősen várták Jahvet, örökölni fogják a földet! Bár ezekben az utolsó időkben oly dolgok is történni fognak, amilyeneket a legvéresebb fantázia sem vár./És 64,2/. A keresztyén ember várakozása tehát kettős: most naponként is állandóan várnunk kell Isten szabaditását, mindig készen arra, hogy Jahve időleges segitséget nyujt, mely után még a gonosznak hatalma lesz uj bajokat okozni,

okozni, és - várni a végső teljes szabaditást, mely után a gonosznak több hatalma nem lesz. E kétféle várakozásnak egymást kell szolgálnia, segitenie, kiegészitenie: csak akkor egészséges az Istenfélő ember élete.

W W W W W W W W W W

Ó év - Uj év.

Ó-esztendőt a régi világban nem ünnepeltek, mert az ó-esztendő halálát jelenti a szilveszter, az utolsó napot és a halállal nem foglalkoztak ugy az emberek, mint az uj élettel, az élet kezdetével. Azért inkább az uj-év foglalkoztatta az embereket. Szilveszter latin szó, pogány isten neve. Abból a szóbol származik, hogy " szilva", ami erdőt jelent. Szilveszter= erdei. Az erdő istensége Szilveszter. Miért ünnepli a világ szilvesztert? Éspedig miért ünnepli vigan, holott, az elmulást juttatja az eszünkbe, a halált? Mert el akarják terelni a figyelmet a halálról; ugyanazon okból teszik ezt,amiért a halottat körülveszik virágerdővel. A régieknél lakomákon egy kis mesterségesen elkészitett koporsót vittek körül a mulató társaságban és ennek látása inditotta a mulató társaságot arra, hogy még vidámabban, még nagyobb lármával mulassanak,fojtsák bele a halál gondolatát a borgőzbe, a mulatságba. Hogy elfojtsák az emberek az elmulás gondolatát, kacagásba, derübe mentek bele az emberek. Nekünk az elmulás gondolata nem kell, hogy fájdalmat okozzon. Nekünk a halál nem elmulás, hanem egy ajtó, amely mögött tudjuk mi van, de azt tudjuk, hogy ezen belül ott van a mi Atyánk, aki bennünket vár. Ha ez a világ kiszalad a lábunk alól, nem a nagy semmibe megyünk, hogy abban sülyedjünk alá, hanem Isten angyalai jönnek, megfognak és visznek bennünket valahova,ahova remegve lépünk ugyan, mert bünös emberek vagyunk, de tudjuk, hogy ott Isten vár reánk, a mi Atyánk. Tehát a haláltól csak akkor van okunk félni, ha valaki e világnak adja oda a lelkét. Vannak halottak, akik haláluk órájában ragyogó angyaljelenségeket látnak, elköltözött szeretteik jelennek meg nekik, de vannak olyan halottak is, akiknak arca rettentő rémületet árul el s az ember kitalálhatja, hogy akik nekik megjelennek, sátáni, torz alakok, akik értük jönnek. Akik közeledenek hozzánk a halál órájában, azoknak joguk van hozzánk. Akikhez tehát kivonulnak az égiek, hogy őt fogadják, nem valószinü, hogy a halál sötét régiójába kerülnek. A testi halál nem zárja le az Isten munkáját; csak átvisz egy másik mühelybe és ott tovább dolgoznak az angyalok rajtunk. Aki odaáll őszintén Isten elé és elitéli magát, nincs oka félni a Birótól. Mert ha mi magunkat elitéljük, többé nem itéltetünk el. Ezért kell az év utolsó napján azt kérdezni magunktól, hogy ez az elitélés megtörtént-e vagy nem. Különbség van elitélés és megitélés közt. Megitélés azt jelenti, x számot vetek azzal, hogy én ki vagyok. Mikor Pál azt mondja,magam sem itélem meg magam, azért mondja, mert Isten szent Szelleme benne van és Isten itéletét vele közli, tehát, aki őt megitéli, az az Isten és az a fontos, hogy Istennek mi a véleménye rólam. De elitélnie el kell magát annak alapján, amit Isten szent Szelleme mond róla. Kérem Istent, mutassa meg, ki vagyok és mikor megmutatja azt mondom: igen, én ilyen vagyok Uram. És ha Isten megitél,akkor én elitélem magam. Elitélni annyit jelent: magam átadni a pusztulásnak, a kárhozatnak. Meg kell szabadulnunk az emberi itélettől is; ha valakinek ellenem kifogása van, azt odaállitom Isten elé és megpróbálok rendbe jönni az illetővel. Ahhoz, hogy a bün megbocsátassék,az kell, hogy az ember komolyan elitélje magát abban, amit Isten megmutat neki. Nekünk el kell itélni magunkat, de nem a magunk megitélése, hanem Isten megitélése alapján. Ezért akik a maguk életét cselekedeteit vizsgálják és ezen az alapon szereznek maguknak megnyugvást, rettentő önczaláson mennek

okozni, és - várni a végső teljes szabaditást, mely után a gonosznak több hatalma nem lesz. E kétféle várakozásnak egymást kell szolgálnia, segitenie, kiegészitenie: csak akkor egészséges az Istenfélő ember élete.

W W W W W W W W W W

Ó év - Uj év.

Ó-esztendőt a régi világban nem ünnepeltek, mert az ó-esztendő halálát jelenti a szilveszter, az utolsó napot és a halállal nem foglalkoztak ugy az emberek, mint az uj élettel, az élet kezdetével. Azért inkább az uj-év foglalkoztatta az embereket. Szilveszter latin szó, pogány isten neve. Abból a szóból származik, hogy " szilva", ami erdőt jelent. Szilveszter= erdei. Az erdő istensége Szilveszter. Miért ünnepli a világ szilvesztert? Éspedig miért ünnepli vigan, holott, az elmulást juttatja az eszünkbe, a halált? Mert el akarják terelni a figyelmet a halálról; ugyanazon okból teszik ezt,amiért a halottat körülveszik virágerdővel. A régieknél lakomákon egy kis mesterségesen elkészitett koporsót vittek körül a mulató társaságban és ennek látása inditotta a mulató társaságot arra, hogy még vidámabban, még nagyobb lármával mulassanak,fojtsák bele a halál gondolatát a borgőzbe, a mulatságba. Hogy elfojtsák az emberek az elmulás gondolatát, kacagásba, derübe mentek bele az emberek. Nekünk az elmulás gondolata nem kell, hogy fájdalmat okozzon. Nekünk a halál nem elmulás, hanem egy ajtó, amely mögött tudjuk mi van, de azt tudjuk, hogy ezen belül ott van a mi Atyánk, aki bennünket vár. Ha ez a világ kiszalad a lábunk alól, nem a nagy semmibe megyünk, hogy abban sülyedjünk alá, hanem Isten angyalai jönnek, megfognak és visznek bennünket valahova,ahova remegve lépünk ugyan, mert bünös emberek vagyunk, de tudjuk, hogy ott Isten vár reánk, a mi Atyánk. Tehát a haláltól csak akkor van okunk félni, ha valaki e világnak adja oda a lelkét. Vannak halottak, akik haláluk órájában ragyogó angyaljelenségeket látnak, elköltözött szeretteik jelennek meg nekik, de vannak olyan halottak is, akiknek arca rettentő rémületet árul el s az ember kitalálhatja, hogy akik nekik megjelennek, sátáni, torz alakok, akik értük jönnek. Akik közeledtek hozzánk a halál órájában, azoknak joguk van hozzánk. Akikhez tehát kivonulnak az égiek, hogy őt fogadják, nem valószinü, hogy a halál sötét régiójába kerülnek. A testi halál nem zárja le az Isten munkáját; csak átvisz egy másik mühelybe és ott tovább dolgoznak az angyalok rajtunk. Aki odaáll őszintén Isten elé és elitéli magát, nincs oka félni a Birótól. Mert ha mi magunkat elitéljük, többé nem itéltetünk el. Ezért kell az év utolsó napján azt kérdezni magunktól, hogy ez az elitélés megtörtént-e vagy nem. Különbség van elitélés és megitélés közt. Megitélés azt jelenti, x számot vetek azzal, hogy én ki vagyok. Mikor Pál azt mondja,magam sem itélem meg magam, azért mondja, mert Isten szent Szelleme benne van és Isten itéletét vele közli, tehát, aki őt megitéli, az az Isten és az a fontos, hogy Istennek mi a véleménye rólam. De elitélnie el kell magát annak alapján, amit Isten szent Szelleme mond róla. Kérem Istent, mutassa meg, ki vagyok és mikor megmutatja azt mondom: igen, én ilyen vagyok Uram. És ha Isten megitél,akkor én elitélem magam. Elitélni annyit jelent: magam átadni a pusztulásnak, a kárhozatnak. Meg kell szabadulnunk az emberi itélettől is; ha valakinek ellenem kifogása van, azt odaállitom Isten elé és megpróbálok rendbe jönni az illetővel. Ahhoz, hogy a bün megbocsátassék,az kell, hogy az ember komolyan elitélje magát abban, amit Isten megmutat neki. Nekünk el kell itélni magunkat, de nem a magunk megitélése, hanem Isten megitélése alapján. Ezért akik a maguk életét cselekedeteit vizsgálják és ezen az alapon szereznek maguknak megnyugvást, rettentő öncsaláson mennek

öncsaláson mennek át, mert maguk itélik meg magukat és nem Isten itélte meg őket./139 zsoltár 23-24 v/. Ha én valakitől bocsánatot kérek anélkül, hogy látnám, hogy a bocsánatkérésnek értelme, oka van, akkor ezzel az illetőt félrevezetem. Mert lehet, hogy azért vádol engem, mert ezzel saját magát leplezni akarja. Ha ilyen emberrel szemben megalázkodom, az illetőt megcsalom. Tehát pusztán alázatoskodásból, vagy álszeretetből bocsánatot kérni, hazugság. Az urvacsora előtti bocsánatkérés-járás hamis. Mert az, hogy "próbálja meg magát az ember" nem arra vonatkozik, hogy vétkeztem-e valaki ellen, hanem arra, hogy hitben állok-e ; Istenhez való viszonyunkra vonatkozik és nem emberekhez való viszonyunkra. Ez azzal függ össze, hogy az urvacsorát bünbocsánatszerzési alkalomnak tüntetik fel. Ez a felfogás pedig pogány felfogás. A pogányok tanitották azt, hogy bizonyos külső, testi cselekmények véghezvitelével szellemi javakhoz jutunk hozzá. Ez varázslás, ami a leggonoszabb bünök közé tartozik. Azáltal, hogy urvacsorát veszek, nem jutok bocsánathoz. Azáltal, hogy megkeresztelkedem, nem születek ujjá. Sem az urvacsora, sem a keresztség nem kegyelmi eszköz. Isten kegyelméhez a Golgota keresztjén át jutunk, Jézus Krisztus vére által. Az urvacsora és a keresztség bizonyságtétel. Az urvacsorával arról teszünk bizonyságot, hogy egy kenyér, egy test vagyunk sokan. Mi mind Jézusból táplálkozunk, az életünk Jézusból való. De Jézuson át jutunk az urvacsorához és nem az urvacsora visz el Jézushoz. Mert életünk forrása Jézus, azért mi egy test vagyunk. A kereszstséggel azt fejezem ki, én elhatároztam, hogy a halálba megyek. Bizonyságot teszek arról, más ut az életbe nem vezet, mint a halál. Nekünk halálba kell jutnunk, hogy az életbe eljussunk.

U j - é v .

Az Uj-év kezdete nem mindig ugyanaz volt. Maga a zsidó évszámitás is kétféle volt. De ez megvolt a környező, pogány népeknél is. Babilonban is két ujév volt, a zsidóknál is. És egy harmadik uj-év a pogányok uj éve, amit mi most ünnepelünk. A zsidóknál volt egy gazdasági év és egy egyházi év. Utóbbi tavasszal, a Nizsán hó 1-vel kezdőtött. Nizsán hóban jött ki a zsidó nép Egyiptomból és ez oly fontos volt, hogy az évet ettől számitották. De a zsidók ma is nem tavasszal, hanem ősszel ünneplik az uj évet. Ez akkor kezdődik, amikor az előző gazdasági év lezáródik, tehát az aratás és szüret után; ez zárja be a munka esztendejét. Nálunk is az uj év tulajdonképen ebben az időben kezdődik. Ekkor nyilnak az iskolák és a vakációt nyáron adják ki. Ekkor mennek a nyári üdülés után ujból munkába az alkalmazottak. A katonák is rendszerint ősszel vonulnak be. De a pogányokat nem ez a gondolat vezette; hanem az egyiptomi pogányságra visszamenő gondolat s ez a következő meggondolás alapján született: a nap földünket termékenyiti, melegiti, folyton fogy, mig végül egészen elfogy és az uj nappal uj kezdés következik. A régi nap halála dec. 21 körül van, az uj nap kezdése pedig mindjárt utána a kb. erre az időre esik karácsony és uj év. Ez a gondolat, hogy a nap halála és ujjászületése kormányozza az emberek életét, vitte a pogányokat arra, hogy az uj évet december végére tették. Akkor az egyiptomiak is, rómaiak is ünnepségeket rendeztek. Volt a rómaiaknak egy ünnepük, amikor visszagondoltak arra a hagyományra, hogy egykor örök béke volt, a föld aranykora, amely után az ezüst- réz, majd vaskorszak következett, utóbbi pusztitó háboruk ideje volt. Az egyiptomiak is tanitották azt, hogy a régi napisten, Oziris meghal, azután feltámad mint Heros. A görögök felfogása is az volt, hogy Vulkánus felesége Perseféné minden tavasszal feljön a földre és ősszel vissza megy az alvilágba. Mikor fentjár a röldön, a föld termékeny, mikor lent tartozkodik az alvilágban, a föld terméketlen, hideg. Akkor fejeződik be az év, mikor Perseféné lemegy, és akkor kezdődik, mikor feljön. Tehát az a szokás, hogy január hó 1.-én ünnepeljük az uj évet, pogány felfogás.

A keresztyének

A keresztyének, amikor Jézus születését meg akarták határozni, a nap isten születési ünnepét választották ki; akkorra tették, amikor a nap isten születését ünnepelte a pogány világ. A karácsonyi szokásokat is a pogányoktól vették át. Mert a pogányok az aranykorszaknak az emlékére ünnepelték a Saturnalia ünnepeket, amikor az urak a szolgákat asztalhoz ültették és ők szolgálták ki őket és egymást megajándékozták az emberek. Az uj év jan. 1-i kezdése tehát pogány felfogáson alapszik. Mi tudjuk jól, hogy az egymásután következő évek semmi ujat és semmi jót nem hoznak. Számunkra az uj év akkor kezdődik, amikor Jézus visszajön. Tehát mikor mi uj évről beszélünk arra az időre gondolunk, amikor Jézus eljön. De most ebben az időben, ahogy bölcs Salamon mondta:" Nincs semmi uj a nap alatt". Az emberek csalják magukat, amikor azzal áltatják magukat, hogy itt az uj év s hoz valami ujat reánk s mikor az év vége elérkezik s egy ujabb uj-év küszöbére lépnek, rájönnek, hogy nem történt semmi uj. A keresztyén ember ne hátra tekintsen, hanem előre.

Eszményképünk a malac, amely előre túr és nem a tyúk, amely hátra kapar. Ezért esznek uj évre malacot, szilveszterkor pedig szárnyast. Az ember megy a jövőbe be és megfeledkezik a multról. De e babonában megszivlelendő gondolat van; az ember ne hátra tekintsen, hanem előre. A keresztyén ember azonban a Bibliát követve hátra is tekint, mert a Bibliában az van benne, hogy az ember az Isten jóságának nyomait összeszedi, hogy Isten hüségére rágondoljon és tudja, hogy Isten mindig ugyanaz s ahogy a multban segitett, a jövőben is meg fogja segiteni. Tehát a keresztyén ember nem áll teljesen a babona alapján. És ezt a kettősséget csodálatosan fejezi ki az urvacsora szertartása. Az ember előre tekint, az Ur visszajövetelére de közben visszatekint Jézus halálára, a multra. Abban, ami elmult, azt keresi, Isten mi jót tett vele, egyszülött Fiát adta érte s ha előre tekint, akkor is azt nézi, mit fog tenni érte Isten. Arra az Istenre tekint, aki mindörökké ugyanaz és Aki egyszer eljön. Ez a keresztyén uj-év értelme. Minket tehát nem érdekel, mikor kezdődik az uj esztendő. Mert a mi uj-esztendei ünnepünk, az, amikor Jézus visszajön. De ezt a napot Isten elrejtette előlünk. Ezt a napot nem tudjuk.

Mióta lehet számitani az uj évet. A negyedik alkotás nap óta; mert akkor alakult ki a nap és a hold. Az évszámitásunk tehát nem öröktől fogva van és nem is tart örökké. Amikor az ég és föld ropogva megégnek, a mostani évszámitásnak semmi jelentősége nem lesz. Kérdés, volt e valamilyen időszámitás, mielött a napot és holdat alkotta Isten és lesz e azontul, hogy az ég és föld ropogva megégnek? Milyen volt elötte és milyen lesz utána? Ez az amit nem tudunk, mert mi beleszülettünk abba az időszámitásba, amelyben most élünk és semmi sejtelmünk sincs, mi volt s mi lesz. Isten léte örök jelen és a mult annyi, mint a jövendő. Nekünk sejtelmünk sincs arról, hogy amikor átmegyünk abba az állapotba, amelyben a nap és hold az időszámitást nem vezetik, mi lesz. Kant aki nem volt hitetlen, azt mondta, hogy az idő és tér képzete csak emberi gondolat. De Kantnak nincs igaza. Mert az idő egymásutániság, a tér egymásmelletiség, ezek pedig mindig voltak és mindig lesznek. De valamit megsejtett Kant: azt, hogy volt egy kor, amikor a mai időszámitásunk értelmetlen volt és jön egy kor, amikor ujra értelmetlen lesz. Jön valami, amit mi nem értünk és nem ismerünk. És akkor, amikor ez eljön, több uj-év már nem lesz. Mert az, amiben leszünk, örökre megmarad. Tehát bejutunk az örök jelenbe. Mi tehát egy olyan állapotban vagyunk, amilyen egyszer nem lesz már. Eljön egy olyan időpont, amelyen tul már nem várunk többé ujat, mert az, amibe belejutunk, örök jelen lesz a mi számunkra.

Tehát jön egy olyan idő, amikor a mostani időszámitásnak vége lesz és valami csodálatosan uj jön és ez már most belejátszik az időbe és ennek az uj időnek neve: aion, vagy eon. Olyan idő ez, amelynek lényegét

nem tudjuk. Az örökkévalóság belehajlik az időbe; érezzük, hogy itt van, tudjuk, hogy hozzá tartozunk, de Isten ezt a maga hatalmába helyezte. Itt van az az idő, élünk abban és mégsem tudjuk, mi az. Ennek az örök időnek a neve: aion. Ennek a földi korszakhoz semmi köze sincs.
Mikor azt mondom B.U.É.K. azt az esztendőt kívánom, amit Jézus hoz magával, de amelynek a mibenlétét még nem értjük.

W V W V W V W V W V W

"...Én vagyok Gábriel!"

" Én vagyok Gábriel, ki az Isten előtt állok s kit azért küldöttek el, hogy szóljak veled s örömül hirdessem neked a dolgokat"/Luk 1,19

Istennek angyalai ritkán jelennek meg az embereknek, s még ritkább az az eset, amikor nevüket is közlik azokkal, akiknek megjelennek. E ritka jelentésg lett Zakariásnak, Erzsébet férjének része. A Bibliából tudjuk, hogy az angyaloknak fontos és igen kiterjedt szerepük van a föld és az ember életében. Jákób és Jézus tömegestől látják őket a föld és az ég között közlekedni. A Zsoltárok Könyve és a Héber levél szerint a természeti erők mögött ők állanak, mint azok igazgatói. A Jel.Könyve a mindenséget ugy mutatja be, mint az angyalok műhelyét. Azonban az angyalok hatalmas és messze kiterjedő munkájukat legtöbbször észrevétlenül, szerény visszahuzódással végezik és hagyják ugy feltünni a teremtés eseményeit, mintha minden közvetlenül Isten kezéből kerülne ki. Az angyalok nem keresnek maguknak dicsőséget, hanem minden dicséretet Isten felé irányitanak s tiltakoznak az ellen, hogy valaki a tiszteletet nekik adja, mert az egyedül Istennek jár. Ha tehát Gábriel itt mégis előtérbe lép s még meg is nevezi magát, annak különös okai vannak.

Ilyen okok: Zakariásnak papi müveltsége van s igy néhány főangyalnak ótestamentumi nevét ismeri; tudja, hogy Gábriel neve mit jelent / Isten vitéze, erőse/ és tudja, hogy Gábriel a szabaditás történetében micsoda szerepet játszott pl. Dániel életében. Ha tehát Gábriel jónak látja magát megnevezni, ezzel nem saját magára kivánja felhivni a figyelmet, hanem érzékeltetni akarja a tudós pappal, hogy milyen óriási mennyei apparatátus mozdult meg bizonyos cél elérésére, ha annak ilyen hatalmas főangyal a hirvivője. Gábriel azonban egyelőre nem érte el a célját, mert Zakariás azt kérdezte tőle:
" Miről tudhatom meg a dolgot, hiszen már vén vagyok s feleségem is előrehaladott koru?" Zakariás Istenfélő szent pap volt; mégis csak a földi lehetőségeket nézte s nem a mennyeieket. Mennyivel távolabb voltak Gábriel bemutatkozásának megértésétől a hitetlen lelkü,gonosz szivü papok, amilyen Kajafás volt! Az angyalfejedelem némaságra kárhoztatja a szent életü papot s ezzel arra kényszeriti, hogy visszavonuljon és elgondolkozzék a menny látogatásáról a földön. Mikor aztán Mária vendégükké lesz, Zakariás elmondhatja a tudatlan, de nyitott szivü asszonynak, hogy ki volt a követ, ki mindkettőjüket meglátogatta. Máriának ugyanis nem nevezte meg magát az angyal. Igy az angyal mégis elérte célját.

" Én Gábriel vagyok!" E név mögött egy hosszu történeti mult és a seregek Istenének égi-szellemhadai állottak. Dániel prófétának adatott meg az a szellemlátás, hogy a földi történéssel párhuzamosan, rejtve és a földi történést állandóan befolyásolva, sőt vezetve egy szellemi történés megy végbe a szellemek világában. A tiszta és tisztátalan szellemvilág harcol egymással s mint Pál mondja, mi a tiszta szellemvilágnak hódoló emberek nem hussal és vérrel, azaz nem hus és vér emberekkel vivjuk igazi harcunkat, hanem a szellemvilág sötét hatalmaival. Ezt a harcot szellemi fegyverekkel kell vivnunk, az igazságot állitva szembe a hazugsággal, azzal, hogy elfordulunk a hamisságtól és oda fordulunk az isteni igazsághoz,attól

azaz az isteni

nem tudjuk. Az örökkévalóság belehajlik az időbe; érezzük, hogy itt van, tudjuk, hogy hozzá tartozunk, de Isten ezt a maga hatalmába helyezte. Itt van az az idő, élünk abban és mégsem tudjuk, mi az. Ennek az örök időnek a neve: aion. Ennek a földi korszakhoz semmi köze sincs.
Mikor azt mondom B.U.É.K. azt az esztendőt kivánom, amit Jézus hoz magával, de amelynek a mibenlétét még nem értjük.

W V W V W V W V W V W

"...Én vagyok Gábriel!"

" Én vagyok Gábriel, ki az Isten elött állok s kit azért küldöttek el, hogy szóljak veled s örömül hirdessem neked a dolgokat"/Luk 1,19

Istennek angyalai ritkán jelennek meg az embereknek, s még ritkább az az eset, amikor nevüket is közlik azokkal, akiknek megjelennek. E ritka jelentésg lett Zakariásnak, Erzsébet férjének része. A Bibliából tudjuk, hogy az angyaloknak fontos és igen kiterjedt szerepük van a föld és az ember életében. Jákób és Jézus tömegestől látják őket a föld és az ég között közlekedni. A Zsoltárok Könyve és a Héber levél szerint a természeti erők mögött ők állanak, mint azok igazgatói. A Jel.Könyve a mindenséget ugy mutatja be, mint az angyalok mühelyét. Azonban az angyalok hatalmas és messze kiterjedő munkájukat legtöbbször észrevétlenül, szerény visszahuzódással végezik és hagyják ugy feltünni a teremtés eseményeit, mintha minden közvetlenül Isten kezéből kerülne ki. Az angyalok nem keresnek maguknak dicsőséget, hanem minden dicséretet Isten felé irányitanak s tiltakoznak az ellen, hogy valaki a tiszteletet nekik adja, mert az egyedül Istennek jár. Ha tehát Gábriel itt mégis előtérbe lép s még meg is nevezi magát, annak különös okai vannak.

Ilyen okok: Zakariásnak papi müveltsége van s igy néhány főangyalnak ótestamentumi nevét ismeri; tudja, hogy Gábriel neve mit jelent / Isten vitéze, erőse/ és tudja, hogy Gábriel a szabaditás történetében micsoda szerepet játszott pl. Dániel életében. Ha tehát Gábriel jónak látja magát megnevezni, ezzel nem saját magára kivánja felhivni a figyelmet, hanem érzékeltetni akarja a tudós pappal, hogy milyen óriási mennyei apparatátus mozdult meg bizonyos cél elérésére, ha annak ilyen hatalmas főangyal a hirvivője. Gábriel azonban egyelőre nem érte el a célját, mert Zakariás azt kérdezte tőle: " Miről tudhatom meg a dolgot, hiszen már vén vagyok s feleségem is előrehaladott koru?" Zakariás Istenfélő szent pap volt; mégis csak a földi lehetőségeket nézte s nem a mennyeieket. Mennyivel távolabb voltak Gábriel bemutatkozásának megértésétől a hitetlen lelkü,gonosz szivü papok, amilyen Kajafás volt! Az angyalfejedelem némaságra kárhoztatja a szent életü papot s ezzel arra kényszeriti, hogy visszavonuljon és elgondolkozzék a menny látogatásáról a földön. Mikor aztán Mária vendégükké lesz, Zakariás elmondhatja a tudatlan, de nyitott szivü asszonynak, hogy ki volt a követ, ki mindkettőjüket meglátogatta. Máriának ugyanis nem nevezte meg magát az angyal. Igy az angyal mégis elérte célját.

" Én Gábriel vagyok!" E név mögött egy hosszu történeti mult és a seregek Istenének égi-szellemhadai állottak. Dániel prófétának adatott meg az a szellemlátás, hogy a földi történéssel párhuzamosan, rejtve és a földi történést állandóan befolyásolva, sőt vezetve egy szellemi történés megy végbe a szellemek világában. A tiszta és tisztátalan szellemvilág harcol egymással s mint Pál mondja, mi a tiszta szellemvilágnak hódoló emberek nem hussal és vérrel, azaz nem hus és vér emberekkel vivjuk igazi harcunkat, hanem a szellemvilág sötét hatalmaival. Ezt a harcot szellemi fegyverekkel kell vivnunk, az igazságot állitva szembe a hazugsággal, azzal, hogy elfordulunk a hamisságtól és oda fordulunk az isteni igazsághoz,attól

azaz az isteni

igazságosságtól várva a békét, mely után az emberiség eped. Jézus visszautasitotta a kenyeret, amikor azt a rágalmazó, a vádló kinálta Neki s megvárta, mig Átyjának angyalai hozzák azt Eléje, kik azután a kisértő eltávozása után felszolgáltak Neki. A sötétséggel mi is csak ugy harcolhatunk, hogy soha a gonosszal nem kötünk külön békét, amig az égi Király lábának zsámolyául nem hull engedelmesen a sötétség királya. Igazságos békét, vagy harcot! Ez legyen jelmondatunk. Ennek a harcnak égi fővezérei Gábriel és Mihály főangyalok. Egyiknek a neve azt jelenti Isten erőse, ami azt jelzi, hogy erejét Istentől kapja és várja. A másik neve azt jelenti: Ki olyan, mint Isten?! A kigyó azt igérte az embernek: olyanok lesztek, mint Isten! E hazug igéret mögött az a leplezett dicsekvés bujik meg: Én olyan vagyok, mint Isten! Nekem jogom van azt igérni: az én utamon ti is eléritek ezt az egyenlőséget. Eljuthattok oda hogy mindenki azt mondja a földön: nincs magasabb, mint az ember! Ennek az igéretnek a beváltásásért harcol a Sátán és Isten megengedi, hogy az megvalósuljon szájjal: azaz az ember el fogja hinni és ki fogja kiáltani, hogy a legnagyobb a felülmulhatatlan tökéletesség a választott ember. Ennek az emberfölötti embernek a képe ki fogja szoritani a templomból Istennek tiszteletét és szemtelenül odaáll a szent helyre. A győzelemnek a pillanatában fog azonban kiderülni, hogy a győzelem csak a hazug száj győzelme, mert, mig Isten jelenléte azt eredményezi a világban, hogy a világ, az emberi sors épül, feljebb emelkedik; addig a hazugság nyomán mindenütt gyülölet, pusztitás halad s ezért e szent helyen álló hazug képének a " pusztitó utálatosság" lett az igazi neve. A hazugságnak diadalutja lesz a világon s amig, ez a diadalut tart, addig az igazság hiveit üldözik, mészárolják ebben a világban. A gabonamag a föld alá kerül, mint Jézus mondotta s ott meg kell halnia, ha azt akarja, hogy föltámadjon s belőle sok mag keletkezzék. Jézus az egy igazi tápláló, éltető gabonamag azért jött a földre, hogy ne maradjon egyedül, hanem megsokasodjék s ehhez meg kellett halnia. Amikor Dániel próféta Izrael népének nyomoruságában és elvettetésében a kivivő utat kereste, akkor jelent meg neki Gábriel főangyal s akkor mutatta meg neki a kivivő utat: a gonosz győzni fog, de győzelmében lesz a pusztulása!/ Dán 8,9-26/. A gonosz magát járatja le, mert nem fog tudni épiteni, nem fogja tudni igéretét valóra váltani. Addig, amig ez nyilvánvalóvá lesz, Isten vár, addil látszólag a gonosz győz és az igazság gabonaszemei a föld alá kerülnek. Csak a végső időben jön el az igazság győzelme! A vég! Erre várnak az igazság bajnokai.

Izrael történetének akkor legmélyebb pontján szakadt fel a fátyol, mely az igazság földi harcosainak szeme elől a világosság égi harcosait elfedte. Gábriel megjelent, hogy a következő sötétség végső idejét, mint a világosság csodás és váratlan győzelmét mutassa meg. A Dániel után következő időben egy ideiglenes helyreállitás után Izrael sorsa ujra hanyatlani kezdett és eljött a legpusztitóbb fenevad uralmának kora. Izrael összetörve tehetetlenül kinlodott a római birodalom igájában; szabadsághőseit sorba verte le a pusztitó, idegen hatalom. Csufságkép az ország nemzeti királyaként egy edomita eredetü vérengző szörnyeteg ült Izrael királyi trónusán, ki hatalmának fenntartása végett sorra ölette meg családjának tagjait is. A szent papság élén dölyfös, hamis és önző emberek állottak, kiket az idegen uralom emelt, vagy ejtett el. Ha Isten azokat kereste akik a megigért dicső végben hittek és azt várták, akkor a nép legszegényebbjei közt találhatta meg őket: a pásztornépben, a templom csendes látogatóiban, befolyástalan papokban, amilyen Zakariás volt. Nem volt a világon egy hatalmas, akitől a helyreállitást várhatták volna! Ezen az ujabb mélyponton, amikor segitség egyetlen földi hatalomtól nem volt várható, szakadt fel ujra a fátyol, amely a láthatatlan angyalvilágot a földi ember szeme elől eltakarta:

ekkor jelent meg ujra Gábriel. Próféták nem voltak többé a földön; ezért az angyal a régi szent hagyomány egyik jelentéktelen tagjának, Zakariás papnak jelent meg s hozta a nagy hirt: itt az ideje hogy az a kicsiny gabonamag a földbe, az emberiség lélektalajába elvettessék, amelyből az élet fog támadni a föld lakóinak. E jelentéktelen pap fia, nagy lesz az emberek között; szavára Istenhez térnek az emberek, hogy várják a megigért Messiást, Izrael felkent királyát, ki egyelőre olyan kicsiny lesz, mint egy mustármag, csak egy rongyokba polyált szegény sorban született gyermek! Ez a szegény gyönge gyermek, nem a föld hatalmasainak, hanem kicsinyeinek és szegényeinek küldetik, hogy reménységüket vessék beléje, és bizzanak Benne, mert éppen olyan kicsiny és szegény mint azok akik segitségét várják. De a kicsiny gyremek mögött ott áll támadásra készen az ég egész angyalserege. Ez a kicsiny gyermek a sötét éjszakában világitó csillagfény! A támadás amelyek az angyalok serege a világ ellen indit, az Isten magasztalása, mely elhallgatott a földön, hogy egy közönséges gyilkos dicsősége hangozzék ott, ahol a Teremtőt kellene a teremtménynek magasztalnia. Heródéest nagynak nevezi a világ s azt a kicsiny gyermeket ha felnő meg fogja fesziteni.

Aki ezt a kicsiny gyermeket bejelenti, akit majd a világ a gonosztevők közzé fog számitani, a bejelentő szolga: Istennek hatalmas angyala a legnagyobbak közül való, akiket az ég csodál. Mert sehol sincs ugy, hogy mindenki egyenlő volna és az égben is vannak hatalmasabbak és dicsőbbek. Gábriel a leghatalmasabbak és legdicsőbbek közül való; de ez a kicsiny gyermek királya neki. Gábriel hogy kiváltságos égi helyzetét Zakariással érzékeltesse, földi képpel él. A régi királyok jelentlétében az alattvalóknak a földre leborulva, szemüket lesütve kellett hódolatukat kifejezni. Csak a legnagyobbak állhattak a Király jelenlétében, mig a Király a trónon ült. Hogy az égi trónterem, földi minta szerint volna berendezve, nem tartom valószinünek; de hogy a földi trónterem valami halvány tükörképet nyujt azokról az isteni gondolatokról, amelyek az égi Király uralkodását irányitják, bizonyosnak látom. Mikor Gábriel magát az Isten jelenlétében állva maradónak mondja, kinek nem kell szemét lesütve feküdnie, azt mondja ezzel, hogy Ő Isten legmagasabb teremtményei közé tartozik, aki ugy áll Isten világkormányzatában Isten mellett, mint a földi királyok mellett azok legnagyobbjai, miniszterei. A jelenés tehát, amelyet Zakariás pap, Zakariást is messze a többi ember fölé emeli, mert nemcsak arra találták méltónak, hogy Isten üzenetet küldjön neki, hanem arra is, hogy az üzenet vitelre az ég egyik legmagasabb lakóját választják ki. Most valósulnak meg a földi történelem legjelentősebb eseményei. Az ég lehajól a földhöz, Istennek Egyszülött Fia emberalakját ölti fel ésbbár a föld lakói nem fogják mind felismerni Őt, halálos csapást készül mérni a sötétség fejedelmére, ki most e világban magát uralkodónak hirdeti. Az ég Zakariást választotta ki, hogy szülőapja legyen egy nagy embernek, aki utját lesz hivatva készitení egy még nagyobbnak, akiben magát az égi Atyát pillanthatják meg a földön élő emberek. Zakariásnak a hite hiányzik ahhoz, hogy e hivatásra késznek érezze magát. Nem az akarata hiányzik ahhoz, hogy Istennek szolgálatába álljon. Zakariás önmagát nézi, nem Istent; innen a kételkedése! Ő a távolságot látja önmaga és Isten között és még nem tudja megérteni, hogy Isten azzal szünteti meg ezt a távolságot, hogy Ő maga készül az emberekhez leszállani.

" Azért küldöttelek, hogy szóljak veled"- mondja Gábriel Zakariásnak. Mielött Isten Fia a földre száll, Isten beszélni akar az emberekkel. Meg akarja mondani nekik, hogy ki az, aki a földre megérkezni készül. Nem a felhőkből szól, fönn repülő angyalokon át; nem egy fenséges sziklacsucson hallatja szavát, hogy félelemmel töltse meg a világot, hanem megbizható, de mellözött embereket

keres ki

hogy azokon át közelitse meg az emberek szivét. Erre választja ki Zakariást, Máriát, a pásztorokat, a mágusokat, Simeont és Annát. Nem a föld hatalmasait, dicsőit, hanem a hüségseket, a megbizhatókat kat az Istenfélőket, mert ezek a tulajdonságok azok a földön, amelyek a legtöbb bizalmat érdemlik meg. Amelyik ember a becsületesek és őszinték szavára nem figyel; aki csak az arőszakosak, hatalmasok szavára ad, nem méltó arra, hogy Isten üzenetét meghallja. Istennek szemben az embernek kicsinynek, gyermeknek kell lennie; azért választja ki Isten a kicsiket, a jelentékteleneket arra, hogy rajtuk keresztül szóljon az emberekhez. Mert nem az emberi nagyság tesz képessé arra, hogy Isten tolmácsai legyünk, hanem a hüség és alázatosság, amely félreáll akkor, amikor az örök Isten rajta keresztül szólni akar és nem magát mutogatja, mint ama nyelvekenszólók, kik csoda emberekként kellettik magukat. Isten kicsinyeket, alázatosakat keres, amikor tolmácsokat választ az emberek közül. A leghatalmasabb angyal, egy mellőzött de megbizható embert választ ki, hogy vele Isten üzenetét közölje.

" Azért küldettem, hogy örömül hirdessem neked a goldokat". Nem a földi, emberi magasságokban születik az igazi öröm, amely embert érhet, s emberi szivet vigasztalhat. Emberektől félrevonulva, csendben rejtőzve, alázatosan Istenre tekintve, születnek az igaz örömök. Nem a vásári zajban, a tülekedő emberek között hanem a szív Istenre figyelő csendjében jelenik meg az igazi, zavartalan öröm, melynek nincs földi mellékize, keserüsége. Amikor a gyermeki lélek Istennel találkozik, ahol a földi nagyságok eltörpülnek, és a szív meghajol Istene előtt. Mária azonnal meghajolt, Isten akaratával szemben. Zakariás a müvelt pap kételkedett, mert magára nézett. Zakariás is hüséges és alázatos volt, de nehezebben tudott magából kibontakozni, mint Mária. A földi tudás komplikálja a lelket és az ilyen lélek nehezen válik egyszeszerüvé. De azért Zakariás, ha nehezebben is, ugyanoda jutott, ahova Mária. Amikor Mária meglátogatta Erzsébetet, Zakariás paptól hallotta, hogy ki volt az égi követ, ki nála is beszállott. Szivét megdobogtatta a tudat, hogy olyan magas volt a követ, aki hozzá is alászállott. A felfuvalkodástól nemcsak alacsonyságának tudata óvta meg, hanem annak az utnak vállalt gyalázata is, amelyen Isten őt elinditotta; vállalta a szégyenteljes látszatott, hogy leány létére, várja a megigért gyermeket. Szüksége volt arra, nagyrabecsülésének biztositéka ott éljen lelkében. És a földi látszat, az emberek gyanuja nem vette el tőle annak örömét, hogy a legnagyobb ügynek lehet szolgálója, amely a földön, ameberek között valaha szóba jöhetett. A világ zajos lármája között, csendesen mennek tova emberek, akiknek szivében, mély öröm lakik; tudják, hogy az ég egész serege munkában van, hogy Isten igéretét valóra váltsák. A világ megveti, lenézi csendes örömüket, a félhivő világ nem érti örömüket; de ők tudják, ki az akinek üzenetét szivükben hordozzák; tudják kinek hittek. Emögött a bemutatkozás mögött:" En vagyok Gábriel!" - ott van Az, aki Gábrielt elküldötte, Akinek Gábriel csak bejelentő szolgája: " Az ég és föld királya, a bünös, de hivő emberek megszabaditója!

° ° ° ° ° ° ° ° ° °